

Förslag till budget för landskapet Åland 2018

INNEHÅLL

SIFFERSTAT inkl. sidhänvisningar till detaljmotiveringen.....	1
ALLMÄN MOTIVERING.....	12
DETALJMOTIVERING	
Verksamhet	43
Överföringar.....	144
Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter.....	182
Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar.....	189
BILAGOR	
1. Översikt över landskapets investeringsplaner 2017 - 2019	
2. Fastighetsförvaltning som sköts av Landskapets fastighetsverk	
3. Ekonomisk översikt hösten 2017	
4. Könsperspektiv på hushåll, åldringsvård och våld i nära relationer	

SIFFERSTAT inkl. sidhänvisningar till detaljmotiveringen

Anslag 2018

Inkomster 2018 Sidnr

VERKSAMHET

Avdelning 1

100	LAGTINGET	-3 690 000	1 000	44
101	LAGTINGET	<u>-1 883 000</u>	0	44
10100	Lagtinget, verksamhet	-1 883 000	0	44
111	LAGTINGETS KANSLI	<u>-1 416 000</u>	<u>1 000</u>	45
11100	Lagtingets kansli, verksamhet	-1 391 000	1 000	45
11130	Lagtingets bibliotek, verksamhet	-25 000	0	46
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	<u>-160 000</u>	0	46
11210	Lagtingets Östersjösamarbete BSPC, verksamhet	-90 000	0	46
11220	Dispositionsmedel	-70 000	0	47
120	LANDSKAPSREVISIONEN	<u>-197 000</u>	0	48
12010	Landskapsrevisionen, verksamhet	-197 000	0	48
130	ÅLANDS DELEGATION I NORDISKA RÅDET	<u>-34 000</u>	0	48
13010	Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet	-34 000	0	48

Avdelning 2

200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	-6 927 000	2 964 000	48
200	LANTRÅDET OCH LANDSKAPSREGERINGENS LEDAMÖTER	<u>-1 045 000</u>	0	49
20010	Landskapsregeringen, verksamhet	-975 000	0	49
20020	Dispositionsmedel	-70 000	0	49
210	REGERINGSKANSLIET	<u>-2 530 000</u>	<u>170 000</u>	50
21010	Regeringskansliet, verksamhet	-2 530 000	170 000	51
215	KOMMUNIKATIONSVERKSAMHET	<u>-109 000</u>	<u>14 000</u>	52
21500	Kommunikationsverksamhet	-50 000	11 000	52
21510	Ålandskontoret i Helsingfors, verksamhet	-59 000	3 000	52
220	FRÄMJANDE AV JÄMSTÄLLDHETEN	<u>-75 000</u>	0	53
22000	Främjande av jämställdheten, verksamhet	-75 000	0	54
225	FRÄMJANDE AV INTEGRATION	<u>-65 000</u>	0	54
22500	Främjande av integration	-65 000	0	56
230	LAGTINGSVAL	<u>-20 000</u>	0	57
23000	Lagtingsval	-20 000	0	57
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	<u>-30 000</u>	<u>2 000</u>	57
24000	Brand- och räddningsväsendet, verksamhet	-30 000	2 000	58
250	PERSONALARBETE OCH ARBETSMILJÖ	<u>-606 000</u>	<u>203 000</u>	58
25000	Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder	-606 000	203 000	59

		Anslag 2018	Inkomster 2018	Sidnr
252	SERVICEVERKSAMHET	-337 000	26 000	60
25210	Serviceverksamhet	-337 000	26 000	60
260	LANDSKAPSREGERINGENS ÖVRIGA INKOMSTER OCH UTGIFTER	-632 000	84 000	60
26000	Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter	-375 000	0	60
26002	Interreg Central Baltic Programme 2014 - 2020	-84 000	84 000	62
26003	Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland	-161 000	0	62
26004	Ålandsdelegationen	-12 000	0	63
265	KONSUMENTSKYDD	-18 000	0	64
26500	Konsumentskydd, verksamhet	-18 000	0	64
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	-447 000	2 460 000	64
27000	Radio- och TV-verksamhet	-447 000	2 460 000	64
280	LAGBEREDNINGEN	-1 013 000	5 000	65
28010	Lagberedningen, verksamhet	-1 013 000	5 000	65
<u>Avdelning 3</u>				
300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-44 584 000	16 155 000	66
300	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 468 000	55 000	66
30010	Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 468 000	55 000	67
380	PENSIONER OCH PENSIONSavgIFTER	-33 970 000	16 000 000	68
38000	Pensioner och pensionsrelaterade utgifter (F)	-33 970 000	16 000 000	69
390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	-8 146 000	100 000	71
39000	IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)	-2 710 000	100 000	71
39050	Förändring av semesterlöneskuld och andra bokföringsmässiga korrigeringar (F)	-1 350 000	0	72
39099	Internhyra	-4 086 000	0	73
<u>Avdelning 4</u>				
400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALT- NINGSMOMRÅDE	-2 986 000	464 000	73
400	ALLMÄN FÖRVALTNING	-1 488 000	43 000	73
40010	Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-1 488 000	43 000	74
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	-118 000	0	74
41000	Övriga sociala uppgifter	-118 000	0	75
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	-70 000	0	76
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-70 000	0	76
430	ALLMÄN MILJÖVÅRD	-126 000	0	77
43000	Allmän miljövard, verksamhet	-126 000	0	77
440	NATURVÅRD	-389 000	50 000	78
44000	Naturvard	-389 000	50 000	79

		Anslag 2018	Inkomster 2018	Sidnr
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	-560 000	241 000	80
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	-560 000	241 000	81
460	CIRKULÄR EKONOMI	-35 000	0	82
46000	Cirkulär ekonomi	-35 000	0	83
470	MILJÖHÄLSOVÅRD	-200 000	130 000	84
47000	Miljöhälsovård	-200 000	130 000	85
<u>Avdelning 5</u>				
500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-6 743 000	488 000	86
500	ALLMÄN FÖRVALTNING	-3 336 000	115 000	86
50010	Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-3 336 000	115 000	87
505	BIBLIOTEKSVERKSAMHET	-135 000	0	88
50500	Bibliotek	-135 000	0	89
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERKSAMHET	-116 000	0	89
51010	Ålands kulturdelegation och nordiskt kultursamarbete	-116 000	0	90
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	-147 000	0	90
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-147 000	0	91
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	-150 000	2 000	91
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-150 000	2 000	92
535	UTBILDNING EFTER GRUNDSKOLAN OCH VUXENUTBILDNING	-900 000	0	92
53500	Vuxenutbildning	-900 000	0	92
540	KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	-1 959 000	371 000	93
54000	Kulturarvs- och museiverksamhet	-1 959 000	371 000	94
<u>Avdelning 6</u>				
600	NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-2 731 000	872 000	95
600	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 256 000	331 000	95
60010	Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 256 000	331 000	95
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	-252 000	61 000	96
61000	Näringslivets främjande (R)	-50 000	0	97
61100	Ålands landsbygdscentrum	-202 000	61 000	97
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	-14 000	0	98
61500	Främjande av livsmedelsproduktion	-14 000	0	99
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	-60 000	0	99
62110	Förvaltningskostnader	-60 000	0	99

		Anslag 2018	Inkomster 2018	Sidnr
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	-25 000	<u>0</u>	100
64000	Främjande av skogsbruket	-25 000	0	100
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	-50 000	<u>180 000</u>	101
65000	Jakt- och viltvård (R)	-50 000	180 000	101
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	-74 000	<u>300 000</u>	102
67000	Främjande av fiskerinäringen	-28 000	0	103
67010	Fiskevård	-46 000	300 000	103
<u>Avdelning 7</u>				
700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	-23 439 000	1 500 000	104
700	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 069 000	<u>60 000</u>	104
70010	Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 069 000	60 000	105
710	PLANLÄGGNINGS- OCH BYGGNADSVÄSENDET	-45 000	<u>0</u>	105
71000	Planläggnings- och byggnadsväsendet, verksamhet	-45 000	0	106
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	-85 000	<u>10 000</u>	106
72000	Elsäkerhet och energi	-50 000	10 000	106
72030	Samhällsteknikutveckling	-35 000	0	107
740	ÅLANDSTRAFIKEN	-415 000	<u>0</u>	108
74000	Ålandstrafiken, verksamhet	-415 000	0	108
745	OLJESKYDD	-140 000	<u>0</u>	109
74500	Oljeskydd	-140 000	0	109
750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	-16 825 000	<u>1 200 000</u>	109
75010	Upphandling av sjötrafik	-14 575 000	1 200 000	109
75030	Upphandling av linfärjetrafik	-2 250 000	0	111
760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	-3 860 000	<u>230 000</u>	112
76010	Utgifter för drift och underhåll av vägar	-2 390 000	0	112
76030	Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyror	-630 000	230 000	112
76050	Utgifter för drift och underhåll av färjfästen, bryggor, broar, hamnar och byggnader	-840 000	0	113
80-88	MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER	-141 257 698	18 432 698	113
820	ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ	-875 000	<u>297 000</u>	113
82000	Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet	-875 000	297 000	115
822	DATAINSPEKTIONEN	-150 000	<u>0</u>	115
82200	Datainspektionen, verksamhet	-150 000	0	117
823	ÅLANDS ENERGIMYNDIGHET	-51 000	<u>37 000</u>	117
82300	Ålands energimyndighet, verksamhet	-51 000	37 000	117

		Anslag 2018	Inkomster 2018	Sidnr
825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	-6 656 000	430 000	118
82500	Ålands polismyndighet, verksamhet	-6 656 000	430 000	119
826	ÅLANDS OMBUDSMANNAMYNDIGHET	-199 000	46 000	119
82600	Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet	-199 000	46 000	120
827	LOTTERIINSPEKTIONEN	-150 000	150 000	121
82700	Lotteriinspektionen, verksamhet	-150 000	150 000	122
831	UPPHANDLINGSINSPEKTIONEN	-120 000	0	123
83100	Upphandlingsinspektionen, verksamhet	-120 000	0	123
840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	-89 155 000	7 900 000	123
84000	Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet	-89 155 000	7 900 000	126
848	ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET	-2 973 000	1 072 000	128
84810	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet	-2 118 000	687 000	129
84820	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet	-855 000	385 000	130
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	-9 751 662	617 662	130
85000	Högskolan på Åland	-9 751 662	617 662	131
851	ÅLANDS FOLKHÖGSKOLA	-1 309 000	79 000	132
85100	Ålands folkhögskola, verksamhet	-1 309 000	79 000	133
852	ÅLANDS MUSIKINSTITUT	-1 153 000	135 000	133
85200	Ålands musikinstitut, verksamhet	-1 153 000	135 000	134
855	ÅLANDS GYMNASIUM	-18 424 000	590 000	134
85500	Ålands gymnasium, verksamhet	-18 424 000	590 000	135
856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	-1 494 500	1 042 500	135
85600	Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet	-1 494 500	1 042 500	137
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICE- MYNDIGHET	-2 277 000	21 000	137
86000	Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet	-1 567 000	21 000	138
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd	-710 000	0	139
865	ÅLANDS FISKODLING, GUTTORP	-802 000	168 000	139
86500	Ålands fiskodling, Guttorp, verksamhet	-802 000	168 000	140
870	MOTORFORDONSBYRÅN	-1 320 000	1 400 000	140
87000	Motorfordonsbyrån, verksamhet	-1 320 000	1 400 000	141
871	REDERIVERKSAMHET	0	0	141
87100	Rederienheten, verksamhet (R)	0	0	141
872	VÄGUNDERHÅLLSVERKSAMHET	-2 525 536	2 525 536	142
87200	Vägunderhållsenheten, verksamhet	-2 525 536	2 525 536	142
873	VERKSTAD OCH LAGER	-1 872 000	1 922 000	143
87300	Verkstad och lager, verksamhet	-1 872 000	1 922 000	143
	Verksamhet sammanlagt	-232 357 698	40 876 698	

ÖVERFÖRINGAR

Avdelning 1

100	LAGTINGET	-255 000	0	145
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	<u>-255 000</u>	<u>0</u>	145
11290	Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål	-255 000	0	145

Avdelning 2

200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	-2 553 000	148 000	145
230	LAGTINGSVAL	<u>0</u>	<u>0</u>	145
23000	Lagtingsval	0	0	145
232	UNDERSTÖDJANDE AV POLITISK VERKSAMHET	<u>-165 000</u>	<u>148 000</u>	146
23200	Understödjande av politisk verksamhet och politisk information	-165 000	148 000	146
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	<u>-375 000</u>	<u>0</u>	146
24010	Landskapsstöd för materielanskaffningar	-375 000	0	146
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	<u>-2 013 000</u>	<u>0</u>	147
27000	Radio- och TV-verksamhet (F)	-2 013 000	0	147

Avdelning 3

300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-24 950 000	200 000	147
330	LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD TILL KOMMUNERNA	<u>-17 760 000</u>	<u>0</u>	147
33000	Landskapsandelar och stöd till kommunerna (F)	-17 760 000	0	148
340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	<u>-200 000</u>	<u>200 000</u>	149
34000	Särskilda stöd och lån	-200 000	200 000	149
350	PENNINGAUTOMATMEDEL	<u>-6 990 000</u>	<u>0</u>	150
35000	Penningautomatmedel (R)	-6 990 000	0	151

Avdelning 4

400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-27 636 000	0	152
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	<u>-11 909 000</u>	<u>0</u>	152
41010	Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)	-11 909 000	0	152
415	KOMMUNERNAS SOCIALVÅRDSOMRÅDE	<u>-11 735 000</u>	<u>0</u>	153
41500	Kostnadsbaserade landskapsandelar och stöd inom socialvårdsområdet (F)	-11 735 000	0	154
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	<u>-30 000</u>	<u>0</u>	154
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-30 000	0	154
440	NATURVÅRD	<u>-10 000</u>	<u>0</u>	155
44000	Naturvård	-10 000	0	155

		Anslag 2018	Inkomster 2018	Sidnr
445	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR SOCIAL OCH MILJÖVERKSAMHET	-3 942 000	0	155
44510	Penningautomatmedel för social verksamhet (R)	-3 342 000	0	156
44520	Penningautomatmedel för miljöverksamhet (R)	-600 000	0	156
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	0	0	157
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	0	0	157
460	CIRKULÄR EKONOMI	-10 000	0	157
46000	Cirkulär ekonomi (R)	-10 000	0	157
<u>Avdelning 5</u>				
500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-19 801 000	50 000	158
502	STUDIESTÖD	-8 478 000	50 000	158
50200	Studiestöd	-8 478 000	50 000	158
505	BIBLIOTEKSVVERKSAMHET	-34 000	0	159
50510	Understöd för författare och översättare	-34 000	0	159
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTUR-VERKSAMHET	-559 000	0	159
51000	Landskapsandelar och stöd för medborgarinstitut och kulturverksamhet	-559 000	0	160
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	-2 170 000	0	160
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-2 170 000	0	161
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	-1 550 000	0	161
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-1 550 000	0	161
520	LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD FÖR GRUNDSKOLAN	-7 010 000	0	162
52000	Landskapsandelar för grundskolan och stöd för undervisning (F)	-7 010 000	0	162
<u>Avdelning 6</u>				
600	NÄRINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-13 795 000	3 794 000	163
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	-2 157 000	0	163
61000	Näringslivets främjande (R)	-2 157 000	0	163
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	-1 100 000	0	165
61500	Främjande av livsmedelsproduktion (R)	-775 000	0	165
61550	Avbytarservice	-325 000	0	167
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	-145 000	323 000	167
62100	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 (R-EU)	-145 000	323 000	168
623	EUROPEISKA UNIONEN - PROGRAM FÖR LANDSBYGDENS UTVECKLING, EJFLU, 2014 - 2020	-8 502 000	3 018 000	169
62300	Europeiska Unionen - EJFLU, 2014 - 2020 (R-EU)	-8 407 000	3 018 000	170
62390	Leaderfinansiering med penningautomatmedel (R-EU)	-95 000	0	170

		Anslag 2018	Inkomster 2018	Sidnr
625	EUROPEISKA UNIONEN - EUROPEISKA HAVS- OCH FISKERIFONDEN, EHFF, 2014 - 2020	-1 200 000	453 000	171
62500	Europeiska Unionen - EHFF, 2014 - 2020 (R-EU)	-1 200 000	453 000	171
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	-465 000	0	173
64000	Främjande av skogsbruket (R)	-465 000	0	173
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	-100 000	0	173
65000	Jakt- och viltvård (R)	-100 000	0	173
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	-126 000	0	174
67000	Främjande av fiskerinäringen	-126 000	0	174
<u>Avdelning 7</u>				
700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	-4 357 000	0	175
715	BOSTÄDER OCH BYGGANDE	-340 000	0	175
71500	Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R)	-220 000	0	175
71510	Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)	-120 000	0	176
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	-630 000	0	177
72010	Främjande av hållbar energiomställning (RF)	-630 000	0	177
747	ÖVRIG TRAFIK	-3 113 000	0	178
74700	Understöd för övrig trafik	-3 113 000	0	178
751	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	-274 000	0	178
75100	Understöd för varutransporter i skärgården	-274 000	0	178
760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	0	0	179
76000	Landskapsunderstöd för byggande och förbättrande av kommunalvägar	0	0	179
80-88	MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER	-4 740 000	35 000	179
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	-110 000	35 000	179
85000	Högskolan på Åland	-110 000	35 000	179
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEMYNDIGHET	-4 630 000	0	180
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd (F)	-4 630 000	0	180
	ÖFÖRDELAD MINSKNING ÖVERFÖRINGSKOSTNADER	100 000	0	181
889	ÅTERFÖRDA ANSLAG	100 000	0	181
88900	Återförda anslag	100 000	0	181
	Överföringar sammanlagt	-97 987 000	4 227 000	

89 SKATTEFINANSIERING, FINANSIELLA POSTER OCH RESULTATRÄKNINGSPOSTER

890	SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	-8 041 000	312 220 000	183
890	SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR	0	263 418 000	183
89000	Skatter och inkomster av skattenatur	0	263 418 000	183
892	FINANSIELLA POSTER	-280 000	48 802 000	184
89200	Finansiella poster (F)	-280 000	1 502 000	184
89205	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 (R-EU)	0	0	185
89230	Landskapets fastighetsverk	0	29 300 000	185
89250	Avkastning av Ålands Penningautomatförenings verksamhet	0	18 000 000	188
893	AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	-7 761 000	0	188
89300	Av- och nedskrivningar (F)	-7 761 000	0	188
	Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträknings- poster sammanlagt	-8 041 000	312 220 000	

9 INVESTERINGAR, LÅN OCH ÖVRIGA FINANSINVESTERINGAR

Avdelning 1

100	LAGTINGET	-280 000	0	190
9111	LAGTINGETS KANSLI	-280 000	0	190
911150	E-demokrati - utvecklingsprojekt (R)	-280 000	0	190

Avdelning 3

300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-4 385 000	5 892 000	190
9340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	-992 000	5 892 000	190
934000	Övriga finansinvesteringar (R)	-800 000	3 388 000	190
934080	Övriga lån (F)	-192 000	2 504 000	191
9350	PENNINGAUTOMATMEDEL	-2 958 000	0	191
935010	Lån ur penningautomatmedel (R)	-2 958 000	0	191
9390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	-435 000	0	192
939000	IT-systemanskaffningar (R)	-435 000	0	192

	Anslag 2018	Inkomster 2018	Sidnr
<u>Avdelning 4</u>			
400 SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-219 000	0	192
9440 NATURVÅRD	<u>-219 000</u>	<u>0</u>	192
944000 Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)	-219 000	0	192
<u>Avdelning 5</u>			
500 UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-204 000	0	193
9516 PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	<u>0</u>	<u>0</u>	193
951600 Utbyggnad av Ålands sjöfartsmuseum (R)	0	0	193
9540 KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	<u>-204 000</u>	<u>0</u>	193
954000 Inköp av konst (R)	-20 000	0	193
954010 Kulturarvs- och museiverksamhetsinvesteringar (R)	-184 000	0	194
<u>Avdelning 6</u>			
600 NÄRINGS- OCH FÖRVALTNINGSOMRÅDE	0	0	194
9621 EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	<u>0</u>	<u>0</u>	194
962100 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020	0	0	194
9640 FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	<u>0</u>	<u>0</u>	195
964000 Övriga investeringar för skogsbruket (R)	0	0	195
<u>Avdelning 7</u>			
700 INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-14 407 000	0	195
9745 OLJESKYDD	<u>0</u>	<u>0</u>	195
974500 Oljeskyddsinvesteringar (R)	0	0	195
9750 KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	<u>-507 000</u>	<u>0</u>	196
975000 Fartygs- och färjeinvesteringar (R)	-507 000	0	196
9760 KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	<u>-13 900 000</u>	<u>0</u>	197
976000 Infrastrukturinvesteringar (R)	-13 900 000	0	197
80-88 MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER	-6 920 000	0	199
9825 ÅLANDS POLISMYNDIGHET	<u>-1 085 000</u>	<u>0</u>	199
982500 Investeringar (R)	-1 085 000	0	199
9840 ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	<u>-5 400 000</u>	<u>0</u>	200
984000 Hälsa- och sjukvårdsinvesteringar (R)	-5 400 000	0	200

	Anslag 2018	Inkomster 2018	Sidnr
9850 HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-15 000</u>	<u>0</u>	201
985000 Investeringsutgifter (R)	-15 000	0	201
9855 ÅLANDS GYMNASIUM	<u>-200 000</u>	<u>0</u>	202
985500 Investeringsutgifter (R)	-200 000	0	202
9856 ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	<u>-220 000</u>	<u>0</u>	202
985600 Ålands sjösäkerhetscentrum, investeringar (R)	-220 000	0	202
Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar sammanlagt	-26 415 000	5 892 000	
Anslag och inkomster totalt ovanstående	-364 800 698	363 215 698	

Till Ålands lagting

Allmän motivering

ETT ÅLAND SOM VÄXER

Åland ska vara ett attraktivt inflyttningssamhälle, bäst i världen på integration, utbildning och hållbart samhällsbygge.

Åland är litet, men våra ambitioner är höga. Vi ska vara ett samhälle som inte glömmer utkanterna, och som utvecklar helheten så att alla ålänningar, både de som bott här hela livet och de som flyttar in känner sig som delar av en gemenskap som omfattar stad, landsbygd och skärgård.

Ett Åland som växer slår vakt om en stark sysselsättning, har företag som anställer, fler som flyttar in, befolkningstal som ökar stadigt, en god integration och språkutbildning för nyinflyttade, hållbar konsumtion och produktion. Ett arbetsliv som utvecklas och moderniseras och sociala system där ingen faller emellan stolarna. Idrott, kultur och bildning skapar arenor för möten och kreativitet.

I årets budget finns många frön till framtida utveckling. Vad gäller landskapets ekonomi följer landskapsregeringen den i regeringsprogrammet utstakade vägen mot en budget i balans. Det skapar utrymme för livsviktiga investeringar, och också för en återbäring till medborgarna i form av bättre service, strukturella reformer och tillväxtfrämjande insatser.

Åland ska växa, på naturens villkor, så att vårt näringsliv, vår infrastruktur, våra skolor och vår hälso- och sjukvård utvecklas med sikte på långsiktig hållbarhet och överlevnad.

I denna budget jobbar landskapsregeringen med relationer, attraktionskraft och strukturer för en hållbar tillväxt, från grunden uppåt.

Visionen för ett hållbart Åland är att alla kan blomstra. Att blomstra betyder att kunna nå sin fulla potential och göra sitt bästa av de begåvningar och talanger som man fått av naturen och sin uppväxt.

Så vill vi att Åland ska vara. Ett attraktivt samhälle som lockar till sig fler invånare, många besökare och turister, lockar företag att etablera sig här och där det är lätt att rekrytera nya kompetenser. Vi vill ha ett Åland som växer, starkt och framgångsrikt.

I budgeten finns en koppling till de sju hållbarhetsmål som genomsyrar vårt arbete, både internt i förvaltningen och myndigheterna men också i hela samhället. Tillsammans med medborgarna,

företagen och föreningarna arbetar vi sida vid sida, metodiskt och brett för att förverkliga målen på ett konkret och mätbart sätt.

Landskapsregeringen vill ha ett samhälle som utvecklas och breddas demokratiskt där fler deltar och påverkar. Vi vill ha en samhällsmodell där de kommunala aktörerna är starka och viktiga och kan ge invånarna vad de behöver i skola och omsorger. Ett samhälle där kvinnor och män är jämställda och jämlika.

Stora satsningar görs i årets budget på omställningen till ett mer koldioxidneutralt samhälle.

Landskapsregeringen arbetar för rent vatten och minskad övergödning, en god jordhälsa, nya kretslopp, cirkulär ekonomi där avfall blir en resurs, starka näringar i landsbygd och skärgård, artrikedom och biologisk mångfald.

Vi jobbar med hållbarhet **och** tillväxt. Det är framtidens stora utmaning, både globalt och lokalt. Med denna budget vill vi visa att utmaningen är antagen.

UTVECKLING OCH HÅLLBARHET

Med insikten om att det åländska samhället inte är hållbart och att naturen utgör fundamentet för mänsklig existens gick de folkvalda, i lagtinget och landskapsregeringen, år 2014 in för en gemensam strävan mot en till fullo hållbar utveckling på Åland senast år 2051. Den gemensamma strävan mot hållbarhet ska genomföras i enlighet med utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland, som under år 2016 arbetades fram gemensamt av föreningslivet, det privata näringslivet och det offentliga, både på politisk- och förvaltningsnivå. Den gemensamma agendan består av visionen för Åland, Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar, samt sju strategiska utvecklingsmål. Agendan ger en tydlig bild av den önskade riktningen för den långsiktiga samhällsutvecklingen.

De strategiska utvecklingsmålen syftar till att stöda visionens förverkligande och har en och samma tidshorisont. Målen ska uppnås senast år 2030.

1. Välmående människor vars inneboende resurser växer
2. Alla känner till och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället
3. Allt vatten har god kvalitet
4. Ekosystem i balans och biologisk mångfald
5. Attraktionskraft för boende, besökare och företag
6. Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet
7. Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster

Landskapsregeringen är en proaktiv katalysator och koordinator för förverkligandet av visionen och de strategiska utvecklingsmålen. Med utgångspunkt i slutsatserna i utvecklings- och hållbarhetsagendans första statusrapport, som under år 2017 tagits fram inom ramen för nätverket bärkraft.ax, avser landskapsregeringen att under år 2018 intensifiera implementeringen av agendan. Därmed inleds förädlingen av landskapsregeringens interna samarbetsstrukturer för att skapa tvärssektoriella synergieffekter mellan de interna verksamhetsenheterna. För vart och ett av de sju strategiska utvecklingsmålen fastställer förvaltningen en gemensam intern ansvarsfördelning.

Visionen och de strategiska utvecklingsmålen ligger till grund för riktningen i förslaget till landskapets budget för år 2018. Avsikten är att det, där det bedömts relevant, i motiveringstexterna framgår på vilket sätt de föreslagna åtgärderna bidrar till uppnåendet av ett eller flera av de strategiska utvecklingsmålen – på kort och lång sikt. Därtill vidareutvecklas processer och metoder för insamling av information och uppföljning som ska ingå i landskapets årsredovisning.

Inom EU, Norden och i Finland pågår implementeringen av FN:s Agenda 2030. Förverkligandet av Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda är beroende av att alla länder runt Östersjön implementerar Agenda 2030. Landskapsregeringen avser att fortsätta vara en aktiv samarbetspartner inom såväl *Finlands kommission för hållbar utveckling*, *Nordiska ministerrådets program för Agenda 2030 ("Generation 2030")* som EU.

SJÄLVSTYRELSEUTVECKLING

Åland är en av världens äldsta autonomier. Självstyrelsens fundament är det svenska språket, demilitariseringen och neutraliseringen. Den parlamentariskt sammansatta Ålandskommittén 2013, som hade till uppgift att göra upp ett förslag till förnyelse av självstyrelsesystemet, har under året slutfört sitt arbete utifrån sitt delbetänkande. Målsättningen är att skapa ett självstyrelsesystem som är effektivt, modernt och flexibelt. Ett grundläggande motiv för Ålands autonomi är att den ska utgöra ett skydd för det svenska språket på Åland. Kommitténs slutbetänkande "Ålands självstyrelse i utveckling" överlämnades den 16 juni 2017 varefter en omfattande remissrunda påbörjades. Remissrundan är nu avslutad och arbetet med att omforma betänkandet till en proposition har påbörjats. Det är i dagsläget oklart i vilken mån och i så fall på vilket sätt remissinstansernas materiella synpunkter kan komma att beaktas. Eftersom den vård- och landskapsreform som är under behandling i riksdagen inte beaktades i Ålandskommitténs förslag till ekonomiskt system står det dock klart att förslaget till denna del måste anpassas.

En grundförutsättning för en fungerande autonomilösning är enligt landskapsregeringens uppfattning ett ekonomiskt system som säkerställer att Åland kan uppfylla sina i självstyrelselagen angivna uppgifter och därmed att Finland uppfyller sina åtaganden i enlighet med Ålandsöverenskommelsen. Systemet bör samtidigt som det beaktar landskapets behov även främja att en förnuftig ekonomisk politik bedrivs i landskapet. Landskapsregeringen anser med beaktande av detta att grundfinansieringsnivån och lagstiftningsbehörigheten i fråga om förvärvsinkomstbeskattningen måste diskuteras mellan landskapet och riket innan propositionen med förslag till en ny självstyrelselag överlämnas till riksdagen.

Landskapsregeringen har för avsikt att under den fortsatta processen, inför det att regeringens proposition med förslaget om revidering av självstyrelsesystemet ska avlämnas, föra en aktiv dialog med regeringen i samverkan med lagtingets självstyrelsepolitiska nämnd.

Åland i världen

Även världen utanför rikets gränser är viktig för det självstyrda Åland.

I det nordiska samarbetet stärks gemenskapen genom ett aktivt deltagande i Nordiska rådet och ministerråden. Prioriterade områden för Åland är miljö, hållbarhet, energi och turism.

I EU-samarbetet ligger fokus för Ålands del på möjligheten att under omfördelningen av Storbritanniens platser i parlamentet tillförsäkra Åland representation. Målet kan bara nås genom ett samarbete dels med finländska Europa-parlamentariker, dels med Finlands regering.

Det är viktigare än någonsin att bygga relationer och nätverk både med riket och i de olika internationella sammanhang där Åland har representation. Under år 2018 deltar Åland i Almedalsveckan i Visby med skolfartyget m/s Michael Sars, samt i Finlands Arenan (Suomi Areena) i Björneborg. Det första steget till att skapa en åländsk politisk sommararena tas i juni 2018, då den första upplagan av Alandica Debatt hålls i Mariehamn, med inbjudna gäster och talare.

År 2017 hölls den första upplagan av Ålandsakademin, med Ålands-ansvariga tjänstemän på ministerierna. Under år 2018 hålls Ålandsakademi i maj för inbjudna journalister och i september för en ny grupp tjänstemän.

Rikets reformering av social- och hälsovården

I samband med reformeringen av social- och hälsovårdsreformen i riket inrättas 18 landskap med egna val och fullmäktige samtidigt som en omfattande landskapsförvaltning införs. Arbetet med reformen har pågått intensivt under hela året. Under våren fördes mycket intensiva förhandlingar mellan landskapet och statsmakten framförallt beträffande reformens effekter på självstyrelsens finansiering. Då det visade sig att den lösning parterna enats om inte i praktiken kunde genomföras så som parterna avsett avlät regeringen en proposition till riksdagen utan att enighet uppnåtts med landskapsregeringen. Efter det att riksdagens grundlagsutskott sedermera kommit med sitt utlåtande gällande reformen, inklusive effekterna på självstyrelsen och dess finansiering, har reformen skjutits upp ett år. Detta ger parterna tilläggstid för att hitta och förhandla fram lämpliga, fungerande lösningar. Enligt de senaste uppgifterna skulle riksdagen slutbehandla reformen i juni 2018. Arbetet med den anslutande valfrihetsreformen pågår samtidigt intensivt. Till reformpaketet, där vård- och landskapsreformen och valfrihetsreformen är integrerade delar, hör även att revidera socialförsäkringssystemet. Landskapsregeringen har upprepade gånger påpekat att detta, med beaktande av den delade lagstiftningsbehörigheten i fråga social- och hälsovården, kan komma ha särskilda effekter på Åland som måste beaktas och lösas i samförstånd.

Avsikten är att återuppta förhandlingarna om vård- och landskapsreformens effekter på självstyrelsens finansiering så snart som möjligt och då även frågan om höjning av avräkningsgrunden så att självstyrelsens grundfinansiering ökar oavsett reformen av självstyrelselagen. Landskapsregeringen avser även att aktivt verka för att övriga delar av reformen ska beakta självstyrelsen och gällande behörighetsfördelning.

Landskapsregeringen verkar utgående från och har vid ett flertal tillfällen framfört att såväl de ekonomiska som behörighetsmässiga effekterna bör neutraliseras samt att det bör ske en gemensam beredning av de åtgärder som rikets reformer medför för landskapet Åland och självstyrelsesystemet.

PERSONALPOLITIK

Personalen i landskapsförvaltningen har tillsammans med den politiska ledningen en viktig uppgift i att upprätthålla och utveckla en hållbar förvaltning som verkar för det åländska samhällets bästa.

Landskapsregeringen ska vara en attraktiv och dynamisk arbetsplats för både stabil erfarenhet, ungdomlig drivkraft och nyfikenhet samt ha ett modernt och uppmuntrande ledarskap. Landskapsregeringens största tillgång är dess professionella och motiverade personal som uppmuntras till intraprenörskap, drivkraft och initiativförmåga. Personalen erbjuds även regelbundet och kontinuerligt utbildning och kompetensutveckling. Förvaltningens kompetensförsörjning är avgörande för en modern och flexibel självstyrelse.

EKONOMISK POLITIK

Den finländska ekonomin upplever för närvarande en länge efterlängtd återhämtning. Inte minst gynnas den finländska ekonomin av en starkare exportefterfrågan, vilken säkerligen till viss del föranleds av statens konkurrenskraftspaket. Denna återhämtning återspeglar sig följaktligen även i överföringarna till landskapet i form av avräkningsbelopp och skattegottgörelse, vilket redogörs för under rubriken finansiering nedan.

Till följd av denna tillväxt har också den privata konsumtionen i landet ökat kraftigt vilket potentiellt är gynnsamt för det åländska näringslivet.

Beträffande den ekonomiska utvecklingen i landskapet är landskapsregeringens samlade bedömning att den under år 2017 utvecklats något sämre än vad som förväntats jämfört med de bedömningar som gjordes våren 2017. Detta bekräftas också av den ekonomiska översikt som ÅSUB utarbetat och som återfinns som en bilaga till detta budgetförslag (se bilaga 3). En prisutveckling som är markant högre än i övriga Finland och en svag omsättnings- och resultatutveckling kombinerat med en minskande offentlig sektor håller tillbaka uppgången för den åländska ekonomin som helhet.

Mot denna bakgrund ser landskapsregeringen ett behov att, parallellt med arbetet att balansera landskapets offentliga finanser, samtidigt vidta åtgärder för att stimulera det åländska samhället. I statens budgetförslag för år 2018 aviserar visserligen lindringar i beskattningen av arbete med en sammanlagd effekt på ca 270 miljoner euro, men då man beaktar de förhöjningar av löntagaravgifterna som fastställts för år 2018 och höjningen av den allmänna inkomstnivån, uppskattas det att beskattningen av löneinkomst håller sig så gott som oförändrad.

Med beaktande av detta föreslår landskapsregeringen att det införs ett nytt avdrag på löne- och pensionsinkomster i kommunalbeskattningen för att stimulera tillväxten och stärka de åländska företagens omsättning. Avdraget föreslås utformas med ett maximalt tak på 100 euro per person. Den som har en skattepliktig förvärvsinkomst på 35.000 euro eller mer har inte rätt till avdraget. I budgeten för år 2019 avses bruttoförvärvsinkomstnivån höjas till minst 55.000 euro.

Landskapsregeringen avser att utvärdera avdragets effekt och i samband med detta utreda vilka möjligheter det finns att utveckla avdraget. Avdraget utgör en del av ett helhetspaket där också åtgärder finns för de grupper som inte gynnas av ett skatteavdrag. Landskapsregeringen avser att kompensera kommunerna för det teoretiska skattebortfallet om ca 1,3 miljoner euro.

För att stimulera återflyttning överväger landskapsregeringen att införa ett studielåneavdrag i kommunalbeskattningen.

Utöver detta bedriver landskapsregeringen, med utgångspunkt i regeringsprogrammet, en aktiv tillväxtpolitik som strävar till att stärka Ålands attraktionskraft genom att:

- ha beredskap att delta i finansieringen av planerade investeringar i befintliga gästhamnar åren 2018 - 2020
- tillsammans med Ålands Näringsliv utreda och minimera konkurrensnackdelar för på Åland verksamma företag och industrier i jämförelse med kringliggande regioner
- i samarbete med livsmedelsindustrin stärka den åländska matens konkurrenskraft på närmarknaderna och öka Ålands attraktionskraft som turistisk destination
- öka tillgången till finansiering för små och medelstora företag på Åland

- se över styrningen av ÅMHM, utveckla tillsynen och fortsätta översynen av taxesystemet, med avbyråkratisering och enklare vardag för åländska företagare och privatpersoner som mål
- revidera upphandlingslagstiftningen och interna upphandlingsprocessen som förutom hållbarhetsmålen ska bidra till högre attraktionskraft för privat näringsverksamhet
- påbörja en behörighetsgivande utbildning för personal inom barnomsorgen med inriktning mot barnträdgårdslärarexamen för att säkra kompetensförsörjning
- bidra till en aktiv integration genom att arrangera språkutbildningar och språkcoaching för inflyttade med annat modersmål än svenska samt
- investera i bl.a. infrastruktur- och byggnadsprojekt samt ev. deltagande i finansieringen av investeringar i idrottsanläggningar.

Åland som en attraktiv bosättningsort och besöksmål är ett av de sju utvecklingsområden som är avgörande för Ålands arbetsmarknad och rekryteringsmöjligheter. För att arbeta metodiskt och målmedvetet med detta område har ett arbete inletts tillsammans med bl.a. de 15 största företagen, AMS och Visit Åland. Tillsammans skapas under år 2018 ett attraktionskraftsprogram där ett nytt varumärke för ett attraktivt Åland tas fram, ett program för inflyttning, destination och besökare samt i fysisk strukturutveckling.

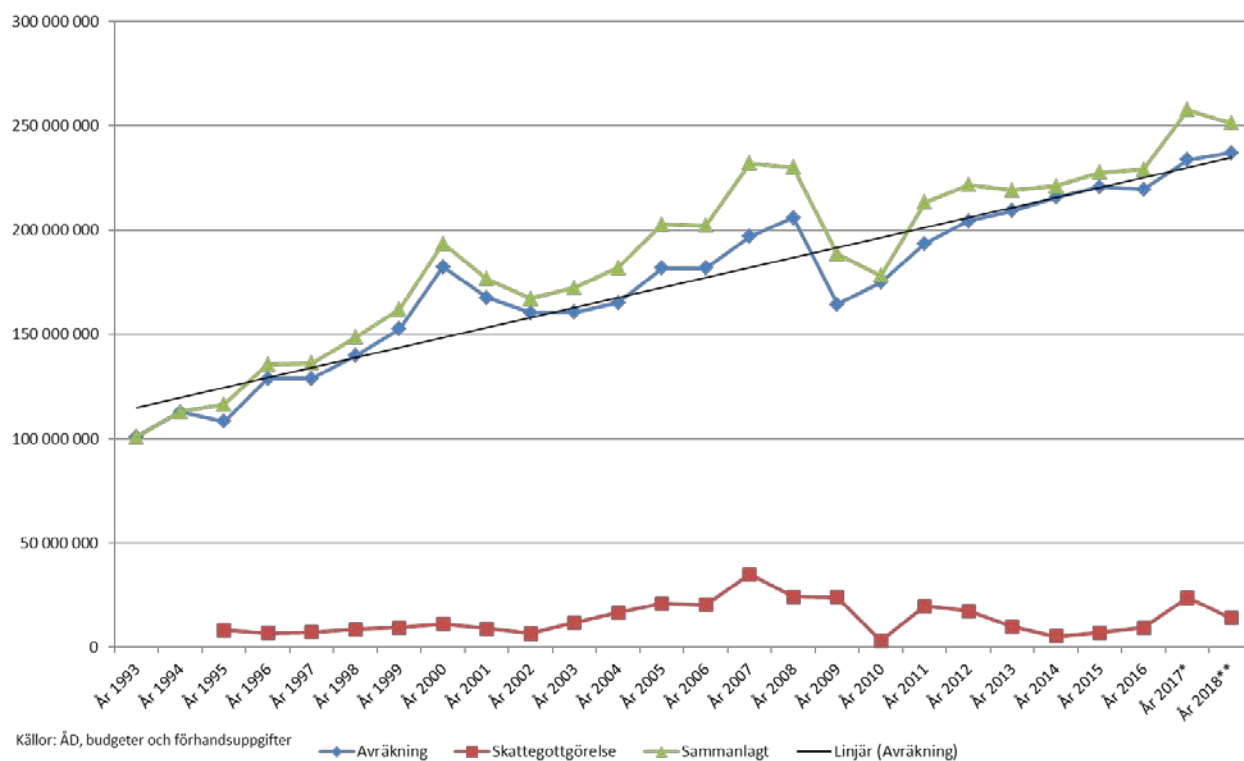
Den ekonomiska politiken främjar en fortsatt hög sysselsättningsgrad på Åland. En hög sysselsättningsgrad är också en av de mest effektiva åtgärderna för fattigdomsbekämpning.

Finansiering

Ålandsdelegationen har fastställt förskottet på avräkningsbeloppet för år 2018 till 237.158.000 euro att jämföra mot avräkningsbeloppet för år 2017 som efter Ålandsdelegationens beslut om tilläggsförskott uppgår till 231.454.000 euro. I enlighet med finansministeriets ekonomiska översikt hösten 2017 kommer statens inkomster att öka endast marginellt till år 2019. Visserligen beräknas statens skatteinkomster öka med ca 1,3 miljarder euro, men då de övriga inkomsterna minskar med drygt 1 miljard euro är det sammantaget ingen betydande förändring. Utgående från detta kan ingen större förändring av avräkningsbeloppet förväntas till år 2019.

Skattegottgörelsen för skatteår 2016 bedöms, utgående från förhandsuppgifter om beskattningen uppgå till drygt 14 miljoner euro, varför ett belopp om 14 miljoner euro upptagits som inkomst i föreliggande budgetförslag. Beloppet är därmed närmare 10 miljoner euro lägre än beloppet för skatteår 2015 som erhållits under år 2017. Skattefinansieringens utveckling framgår av grafen nedan.

Skattefinansieringens utveckling enligt utbetalningsår (budgeteringsår)

Avkastningen av Ålands penningautomatförenings verksamhet beräknas uppgå till 18 miljoner euro att jämföra mot 15 miljoner euro ett år tidigare. I föreliggande budgetförslag har antagits att landskapsförordning (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet ändras så att Ålands Penningautomatförenings avkastning intäktsförs endast en gång i landskapets budget. Med beaktande av den ändrade praxisen intäktsförs ovan nämnda 18 miljoner euro i landskapets budget för år 2018. År 2017 intäktsfördes sammanlagt 27,5 miljoner euro vari ingick återförda medel och från tidigare år ofördelade medel. Utgående från nu kända uppgifter och antaganden bedöms avkastningen av Ålands penningautomatförenings verksamhet kunna uppgå till minst 18 miljoner euro i budgeten för år 2019.

Resultaträkning och större resultatpåverkande poster och förändringar

Från ingången av år 2018 övergår fastighetsförvaltningen för Ålands hälso- och sjukvård till landskapets fastighetsverk. Som en följd av det minskas de direkta verksamhetskostnaderna relaterade till fastighetsförvaltningen med 1.490.000 euro och avskrivningarna på byggnader med 2.200.000 euro samtidigt som ÅHS påförs en internhyreskostnad om 6.265.000 euro. Nettokostnaderna för ÅHS ökar till följd av detta med 2.575.000 euro. Avkastningen från Fastighetsverket ökar med 1.300.000 euro främst till följd av att ÅHS:s fastighetsförvaltning införlivas i verksamheten. I sammanhanget kan det noteras att anslag för byggnadsinvesteringar inte längre upptas under ÅHS.

Den största posten under övriga verksamhetskostnader består av internhyror och skötselanslag till landskapets fastighetsverk och ökningen föranleds av att ÅHS börjar erlägga internhyra.

Som ett led i målet om hållbara finanser minskas i föreliggande budgetförslag överföringen från pensionsfonden med 0,5 miljoner euro jämfört med år 2017 och uppgår därmed till 16 miljoner euro

år 2018. Detta innebär ett lägre uttag från pensionsfonden om ca 2,5 miljoner euro än vad som tidigare planerats för år 2018. Med beaktande av att pensionskostnaderna, inklusive pensionsbaserad KomPL-betalningsandel hänförd till ÅHS-reformen om 0,5 miljoner euro, beräknas öka med 1,4 miljoner euro, innebär det en nettokostnadsökning om sammanlagt 1,9 miljoner euro för pensionskostnaderna. Pensionskostnaderna netto, d.v.s. budgetbelastningen, uppgår därmed till 17,5 miljoner euro år 2018. Utgående från nu kända uppgifter kommer budgetbelastningen att stegvis behöva ökas till ca 18,5 miljoner euro enligt dagens penningvärde. Denna höga nivå måste uppnås senast om ca 10 år och kvarstår därefter på den nivån under en femtonårsperiod, innan budgetbelastningen sakta börjar minska igen.

Övriga finansiella intäkter minskar från år 2017 till år 2018 främst p.g.a. att avkastningen från Ålands Penningautomatförening intäktsförs endast en gång i landskapets budget och minskade dividender. Avkastningen av landskapets fastighetsverk ökar med 1,3 miljoner euro.

De enskilda posterna under överföringskostnaderna förändras kraftigt för områdena Undervisning, kultur och idrott (minskar), Social- och hälsovård samt utkomstskydd (minskar) och Allmänna stöd (ökar) till följd av landskapsandelsreformen som beräknas träda i kraft från årsskiftet. Posten Övriga överföringskostnader ökar främst p.g.a. högre anslag för projektbidrag ur penningautomatmedel.

Skatteinkomsterna ökar sammanlagt med ca 3,5 miljoner euro jämfört med liggande budget för år 2017. Om man beaktar Ålandsdelegationens beslut om tilläggsförskott på avräkningsbeloppet för år 2017 så sjunker skatteinkomsterna med 4,1 miljoner euro.

Enligt en preliminär beräkning kommer en uppvärdering av ÅHS:s fastigheter om ca 24.000.000 euro att uppstå i samband med att landskapsregeringen överför ÅHS:s fastigheter till Fastighetsverket. Detta belopp tas upp som en extraordinär intäkt.

Nedan visas resultaträkningen i enlighet med budgetförslaget för år 2018. Som jämförelse visas grundbudgeten för år 2017 respektive grundbudgeten för år 2017 inkl. första och andra tillägget till budgeten. För att underlätta jämförelsen kan det noteras att första tilläggsbudgeten för år 2017 innehöll minskning i personalkostnaderna med anledning av förhandlingsresultatet för landskapets tjänstekollektivavtal och minskning till följd av sänkt socialskyddsavgift. Det bör noteras att budgetanslag är bindande på totalnivå och inte på enskilda intäkts- och kostnadslag, varför fördelningen mellan olika intäkts- och kostnadsposter i resultaträkningen ännu kan komma att ändras. Det kan även noteras att detaljeringsgraden i underlaget för budgeteringen har varierat och fördelningen mellan olika intäkts- och kostnadslag till viss del är schablonmässig. Interna poster har inte eliminerats.

RESULTATRÄKNING

	Budget 2017	Budget 2017 inkl. tb 2	Budgetförslag 2018
Verksamhetens intäkter			
Försäljningsintäkter	11 697 100	11 637 100	12 347 736
Avgiftsintäkter	9 532 700	9 532 700	10 115 100
Understöd och bidrag	1 440 900	1 590 900	1 422 162
Övriga verksamhetsintäkter	902 100	901 100	726 700
Tillverkning för eget bruk	0	0	0
Verksamhetens kostnader			
Personalkostnader			
Löner och arvoden	-88 117 035	-86 994 310	-85 773 045
Lönebikostnader			
Pensionspremier	-15 900 558	-15 905 673	-15 696 694
Övriga lönebikostnader	-2 483 573	-1 465 183	-1 415 255
Personalersättningar och öv. rättelseposter	862 576	862 576	1 317 116
Löneutjämningsreservering	500 000	500 000	
Köp av tjänster	-50 839 088	-51 345 088	-53 367 193
Material, förnödenheter och varor	-17 849 310	-18 018 310	-17 266 498
Övriga verksamhetskostnader	-18 153 812	-18 212 812	-24 675 695
	-191 980 800	-190 578 800	-196 877 264
Pensionsintäkter och -kostnader			
Pensionsintäkter	16 500 000	16 500 000	16 000 000
Pensionskostnader	-32 100 000	-32 100 000	-33 500 000
	-15 600 000	-15 600 000	-17 500 000
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar			
Europeiska Unionen	4 261 000	4 261 000	3 794 000
Återbetalning av överföringar	50 000	50 000	50 000
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	4 214 000	4 214 000	613 000
	8 525 000	8 525 000	4 457 000
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar			
Undervisning, kultur och idrott	-18 516 000	-18 476 000	-11 508 000
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-49 718 000	-50 030 000	-40 254 000
Arbetsmarknad	-730 000	-730 000	-530 000
Bostadsproduktion	-210 000	-210 000	-330 000
Primärnäringsringar	-11 373 000	-11 373 000	-11 393 000
Övrigt näringsliv	-5 579 000	-5 669 000	-6 174 000
Allmänna stöd	-5 360 000	-5 360 000	-17 770 000
Övriga överföringskostnader	-6 446 000	-6 646 000	-10 021 403
	-97 932 000	-98 494 000	-97 980 403
Verksamhetsbidrag	-273 415 000	-272 486 000	-283 288 969
Skatteinkomster			
Avräkningsbelopp	223 871 000	223 871 000	237 158 000
Skattegottgörelse	23 000 000	23 945 000	14 000 000
Återbäring av lotteriskatt	10 500 000	11 433 000	11 500 000
Apoteksavgifter	700 000	700 000	760 000
Övriga skatter och intäkter av skattenatur	+	0	0
	258 071 000	259 949 000	263 418 000
Finansiella intäkter och kostnader			
Ränteintäkter	670 000	670 000	610 000
Övriga finansiella intäkter	33 027 000	33 027 000	24 787 000
Räntekostnader	-11 000	-11 000	-10 981
Övriga finansiella kostnader	-255 000	-879 000	-256 050
	33 431 000	32 807 000	25 129 969
Årsbidrag	18 087 000	20 270 000	5 259 000
Avskrivningar och nedskrivningar			
Avskrivningar enligt plan	-12 200 000	-12 200 000	-9 761 000
Nedskrivningar	-	0	0
	-12 200 000	-12 200 000	-9 761 000
Extraordinära poster			
Extraordinära intäkter	0	0	24 000 000
Extraordinära kostnader	0	0	0
	0	0	24 000 000
Räkenskapsperiodens resultat	5 887 000	8 070 000	19 498 000
Ökning (-) eller minskning (+) av reserver	-18 000 000	-18 000 000	0
Räkenskapsperiodens överskott/underskott	-12 113 000	-9 930 000	19 498 000
Underskott exkl. extraordinära intäkter	-12 113 000	-9 930 000	-4 502 000

Det budgeterade årsbidraget för år 2018 visar ett överskott på närmare 5,3 miljoner euro att jämföra med ett överskott om närmare 20,3 miljoner euro år 2017 inkl. första och andra tilläggsbudgeterna. Årsbidraget understiger därmed avskrivningarna med ca 4,5 miljoner euro. Årsbidragets försämring jämfört med år 2017 påverkas främst av ökade nettokostnader om 1,9 miljoner euro för pensioner, ökade nettokostnader om närmare 4,8 miljoner euro i samband med att ÅHS:s fastighetsförvaltning överförs till Fastighetsverket samt minskade finansiella intäkter om ca 7,7 miljoner euro samtidigt som skattefinansieringen endast ökar med ca 3,5 miljoner euro.

Landskapsregeringens arbete för att uppnå de ekonomiska delmålen som anges i regeringsprogrammet kommer att fortsätta under mandatperioden och landskapsregeringens avsikt är att årligen uppdatera bedömningen för följande år i samband med tilläggsbudgeten under våren.

Balansposter och finansieringsanalys

I budgetförslaget upptas anslag för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar till ett nettobelopp om drygt 20,5 miljoner euro att jämföra mot drygt 24,3 miljoner euro i grundbudgeten år 2017. På grund av olika orsaker har i likviditetsberäkningen antagits att ca 6 miljoner euro av reserverade anslag för investeringar från tidigare budgetår förverkligas först under år 2018, varför nettobeloppet ökar till ca 26,5 miljoner euro. Årsbidraget eller kassaflödet i verksamheten uppgår enligt budgetförslaget till 5.259.000 euro. Vid beräkningen av de finansiella strömmarna så har en minskning till följd av retroaktiva lönebetalningar om drygt 3 miljoner euro beaktats.

FINANSIERINGSANALYS BUDGET 2018

	Grundbudget 2017*)	Tb 1/2017	Tb 2/2017	Totalt 2017 **)	Förslag 2018 ***)
Kassaflödet i verksamheten	18 087 000	2 515 000	-332 000	20 270 000	2 159 000
Kassaflödet för investeringarnas del	-27 503 000	-1 494 000		-25 997 000	-26 523 000
Kassaflödet för finansieringens del	-3 833 000			-3 833 000	1 942 000
Förändring av likvida medel	-13 249 000	1 021 000	-332 000	-9 560 000	-22 422 000

*) OBS totalen har ökat med 7 miljoner euro år 2017 avseende reservationsanslag för infrastrukturinvesteringar där förverkligande förskjutits tidsmässigt.

**) OBS totalen har minskats med 3 miljoner euro avseende reservationsanslag från tidigare år för investeringar som beräknas förverkligade år 2018.

***) OBS totalen har ökat med reservationsanslag från tidigare år för investeringar om sammanlagt 6 miljoner euro samt retroaktiva lönebetalningar om drygt 3 miljoner euro.

Per utgången av september 2017 uppgick de likvida medlen till knappt 48 miljoner euro exklusive Fastighetsverket och knappt 55 miljoner euro inklusive Fastighetsverket. Vid tidpunkten för beredningen av budgetförslaget bedöms likviditeten exklusive Fastighetsverket uppgå till ca 48 miljoner euro vid slutet av år 2017 och knappt 25 miljoner euro i slutet av år 2018. Likviditeten i Fastighetsverket beräknas uppgå till ca 7 miljoner euro i slutet av år 2017 och beräknas öka något under år 2018. Dock kan konstateras att den framtida utvecklingen av likviditeten till stor del är beroende av när de större investeringarna går över i förverkligande-/byggfasen, exempelvis delprojekten inom korttrutt och övriga infrastrukturinvesteringar, it-investeringar samt inom Fastighetsverket geriatrisk klinik och polishus. Betydelse har även om större lån beviljas ur penningautomatmedel. I likviditetsberäkningarna har det antagits att det fattas beslut om anskaffande av ny linfärja. Vid tidpunkten för uppgörandet av föreliggande budgetförslag är inga

större lån ur penningautomatmedel kända. Under år 2017 har landskapsregeringen antagit en finansierings- och placeringsplan för upprätthållande av tillräcklig likviditet under de närmaste åren. Avsikten är att uppdatera och fastställa planen för år 2018 efter att lagtinget har fattat beslut om budgeten för år 2018. Med beaktande av ovanstående bedömer landskapsregeringen att det inte finns behov av låntagning under år 2018.

I enlighet med första tilläggsbudgeten för år 2017 är landskapsregeringens avsikt att lösa det ökade likviditetsbehovet till följd av förverkligandet av investeringarna för korttrutt med låntagning. Med beaktande av de osedvanligt stora engångsutgifter som kommer att satsas i infrastrukturinvesteringar och anskaffning av nytt tonnage (linfärja) samtidigt som behovet av investeringar i såväl byggnads- som IT-investeringar är högt kommer landskapsregeringen att inför lagtinget föreslå att en framställning om extra anslag ska inlämnas till Ålandsdelegationen. Utfallet av denna anhållan kommer att vara en av de avgörande faktorerna för tidpunkten när landskapet behöver uppta lån. Sammanfattningsvis är följande faktorer av stor betydelse för hur landskapets likviditetssituation kommer att utvecklas år 2019:

- avräkningsbeloppets och skattegottgörelsens nivåer
- utfallet av anhållan om extra anslag
- tidpunkten när de större investeringsprojekten övergår i förverkligande-/byggfas.

Beroende på utfallet av ovanstående faktorer kan det vara aktuellt med låntagning under år 2019.

Landskapet och kommunerna

Det nya landskapsandelssystemet implementeras från år 2018. I det nya systemet utökas skattekompletteringsdelen avsevärt medan de andra delarna minskar. Landskapsandelarna är fortsättningsvis en helhet och det är kommunerna som avgör hur landskapsandelarna fördelas mellan olika politikområden.

Genom förslaget genomförs även en tidigare aviserad sparåtgärd som innebär en sänkning av landskapsandelarna till kommunerna med sammanlagt 4 miljoner euro, varav ca 3 miljoner euro år 2018 och ytterligare ca 1 miljon euro från och med år 2019. En övergångsperiod tillämpas under finansåren 2018 - 2020 för de effekter som bytet av system medför..

Som kompensation för skattebortfall förorsakat av statens konkurrenskraftspaket föreslår landskapsregeringen att kommunerna kompenseras med 650.000 euro år 2018 och 1.300.000 euro från år 2019 och så länge konkurrenskraftspaketet gäller.

Förslaget till statsbudget för år 2018 påverkar även de åländska kommunerna. Detta genom en indexjustering i beskattningsgrunderna för förvärvsinkomsten, en lindring av beskattning av arbete, en begränsning av ränteavdraget för bostadslån, slopande av överlåtelseskatt i samband med vissa ändringar av bolagsformer samt en höjning av kommunernas utdelning av samfundsskatten. Sammantaget innebär de ovanstående planerade skatteförändringarna en sänkning av kommunernas skatteinkomster med uppskattningsvis 540.000 euro. Landskapsregeringen föreslår att samma ändringar görs även i den åländska kommunalbeskattningen och avser att kompensera kommunerna med 540.000 euro för detta.

Landskapsregeringen föreslår slutligen en kompensation om ca 1.300.000 euro för skatteintäktsbortfall till följd av ett nytt avdrag på löne- och pensionsinkomster i kommunalbeskattningen för år 2018.

Prioriterat område för samarbetsstöd är i första hand it-projekt som genomförs i samarbete med Åda Ab.

Landskapsregeringen har tillsammans med representanter från kommunerna gjort en översyn av den kommunala lagstiftningen och behovet av revidering av densamma. Flera omfattande lagstiftningspaket är för närvarande under beredning bl.a. renhållningslagen, socialvårdslagen, grundskolelagen, upphandlingslagstiftningen, plan- och bygglagen samt räddningslagen.

UTVECKLING OCH OMSTRUKTURERING AV KOMMUNERNA

Med utgångspunkt i regeringsprogrammet arbetar landskapsregeringen för en reform av kommunstrukturen på Åland. Målet med reformen är starkare, bärkraftigare kommuner som både har utvecklingskraft och är rustade att ge alla medborgare god och likvärdig service, att trygga rättssäkerhet och integritet för invånarna och skapa kommuner som förmår svara mot de demografiska utmaningarna med en åldrande befolkning.

Under år 2018 slutförs kommunindelningsutredningar för de nya kommunerna, Norra Åland, Södra Åland och Skärgården. Som en del av arbetet utreds i dialog med skärgårdskommunerna hur en intern skärgårdstrafik kan förverkligas som möjliggör kommunikationer inom en sammanslagen skärgårdskommun.

Till lagtinget lämnas under året ett lagförslag om ny kommunindelning för Åland samt ett förslag till ny kommunstrukturlag för Åland.

Finström, Geta och Sund kan under år 2018 gå vidare med en frivillig sammanslagning av kommunerna, vartill landskapsregeringen medverkar i enlighet med gällande lag. Lemland och Lumparland har lämnat in en ansökan om frivillig kommunindelningsutredning. Den förverkligas inom ramen för den större kommunindelningstuderingen för Södra Ålands kommun.

INTEGRATION OCH FLYKTINGMOTTAGNING

Det är landskapsregeringens uppfattning att Åland behöver inflyttning, både för att klara kompetensförsörjning, kommande behov av arbetskraft och för att upprätthålla ett bärkraftigt samhälle. Det är också vårt internationella ansvar att bära vår del av bördan för den svåra flyktingkrisen i världen. För att uppfylla dessa båda mål krävs en stark och genomtänkt integrationspolitik. Landskapsregeringens program för integrationsfrämjande 2016 - 2019 har tyngdpunkt på följande områden: språk, utbildning, arbete och sysselsättning, hälsa och sjukvård, samt främjande av delaktighet, goda relationer och förebyggande av främlingsfientlighet och diskriminering. Samtliga områden bidrar till att uppnå utvecklings- och hållbarhetsagendans två första strategiska utvecklingsmål. Integrationsperspektivet är relevant även för agendans mål 5 och 7.

I enlighet med tyngdpunkterna i programmet satsar landskapsregeringen fortsättningsvis på språkundervisning i svenska, både i våra skolor och inom ramen för språk- och integrationsutbildningar för vuxna. Landskapsregeringen fortsätter satsa på tredje sektorns viktiga roll för att främja integration och delaktighet, genom att särskilda penningautomatmedel anslås för detta ändamål. Landskapsregeringen stödjer kommunernas flyktingmottagande och arbetar för ökad kunskap på integrationsområdet inom alla landskapets verksamheter. Under året påbörjas arbetet med den periodvisa uppföljningen och utvärderingen av integration på Åland.

JÄMSTÄLLDHETSPOLITIK

Ett samhälle som är mera jämlikt och jämställt är ett samhälle som blir mer demokratiskt och rättvist. Det blir helt enkelt ett samhälle som blir bättre för alla.

En av landskapsregeringens kraftsamlingar är jämställda löner. Lönekartläggningen och arbetsvärderingen är verkställd. Arbetet fortsätter med att ta fram ett löneutvecklingsprogram. Målsättningen är att jämställda löner ska vara uppnått år 2020.

Jämställdhetspolitiken är sektorövergripande och drivs inom vitt skilda områden

- för att utveckla och systematisera jämställdhetsarbetet utarbetas en agenda för jämställdhet samt mätbara indikatorer
- under året ska en analys och genomgång av landskapsregeringens informationsmaterial genomföras med beaktande av jämställdhet-, likabehandlings- och hållbarhetsprinciperna
- en jämställd fritid är målsättningen för bl.a. Ålands musikinstitut och FBK:s ungdomsverksamhet som sätter fokus på att få både pojkar och flickor med i sin verksamhet samt
- ett femårigt projekt inleds i grund- och gymnasieskolorna samt inom fritidssektorn för att fortsätta med attitydskapande mot stereotypa könsnormer och sexuella trakasserier i ord och handling.

NOLLTOLERANS MOT VÅLD I NÄRA RELATIONER

Förekomsten av våld i nära relationer på Åland har för första gången kartlagts och utredningen presenterats i rapporten "*Våld i nära relationer på Åland 2017*". Syftet har varit att kartlägga våldet som underlag för att fortsatt utveckla arbete mot våld i nära relationer. Våld i nära relationer kostar både för den som är utsatt i form av psykiskt och fysiskt lidande men även för samhället i stort. Orsakerna till våld finns såväl på individ som på samhällsnivå och att minska våld i nära relationer på Åland kräver målmedvetna och systematiska arbetsätt.

Våld i nära relationer är en kränkning av mänskliga rättigheter. Åland har ställt sig bakom en rad internationella överenskommelser som rör mänskliga rättigheter och det är också en del i landskapsregeringens internationella åtaganden för en bättre folkhälsa på global nivå.

Barns rätt till en uppväxt utan våld formulerades av FN 1989 i konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen). I FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD) konstateras att kvinnor och flickor med funktionsnedsättning ofta är utsatta för större risk, både i och utanför hemmet, för våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande. År 2011 antog Europarådet konventionen om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (den så kallade Istanbul-konventionen).

Landskapsregeringens mål är nolltolerans mot våld i nära relationer vilket kräver åtgärder för att förebygga, upptäcka och behandla. Landskapsregeringen kommer att utarbeta en handlingsplan för arbetet mot våld i nära relationer för perioden 2018 - 2019. Handlingsplanen kommer att fokusera på fem övergripande områden:

- styrning och rutiner
- kunskapshöjande insatser
- organiserad samverkan

- - särskilt utsatta grupper samt
- - tidigt och långsiktigt förebyggande arbete.

SOCIAL OMSORG

Social trygghet för alla

Målet för socialpolitiken är alla människors lika rätt till trygghet under livets alla skeenden. Landskapsregeringen verkar för att alla ska ha tillgång till likvärdiga sociala omsorger och stödinsatser. I enlighet med LL (1993:71) om planering av socialvården antar landskapsregeringen årligen en socialvårdsplan som innehåller riktgivande mål och anvisningar till kommunerna för ordnandet av socialvården i landskapet under de fem följande åren.

Ett flertal pågående reformer inom den offentliga sektorn på Åland har direkta eller indirekta konsekvenser för hur socialpolitiken förverkligas. Till dessa hör såväl Kommunernas socialtjänst (KST), landskapsandelsreformen och kommunutredningen. Till detta ska läggas det omfattande reformarbetet av den sociala lagstiftningen. Landskapsregeringen avser under år 2018 att överlämna lagförslag till lagtinget angående såväl lag om behörighet inom socialvården, lag om stärkande av funktionsförmågan och hälso- och socialvårdstjänster för äldre samt lag om klienthandlingar.

Landskapsregeringen avser att under år 2018 överlämna underlag till ny socialvårdsplan till lagberedning. Syftet är en hållbar välfärd genom fokus på tidiga, förebyggande insatser, sektorövergripande samarbete och ökad klientorientering. För att uppnå dessa målsättningar bör hinder för samarbete och samverkan till klientens bästa, som eventuellt finns i annan lagstiftning, avlägsnas. För att motverka att behov av resurskrävande insatser uppkommer utvecklas öppenvården och tröskeln för att söka stöd sänks. Utmaningarna för socialpolitiken, här liksom i närregionerna, sammanhänger med utvecklingen av samhällsekonomin och befolknings- och näringsutvecklingen. Därtill utgör befolkningens stigande ålder och en minskande arbetskraft en utmaning för välfärdsmodellerna.

Tiden för planering och förverkligande av KST har förlängts för att skapa mera ändamålsenliga förutsättningar för att koordinera en samordnad socialtjänst med en förestående reform av kommunstrukturen.. Landskapsregeringen har därför för avsikt att samtidigt som lagberedningsprocessen för en förändrad kommunstruktur inleds, i samråd med kommunerna, tillsätta en särskild partsammansatt arbetsgrupp med uppdrag att samordna processen kring den kommunala socialtjänsten med bildandet av de nya kommunerna.

Landskapsregeringen avser återkomma till lagtinget i tilläggsbudget med medel för samordning av kommunernas socialtjänst.

Barn och unga

Barns psykiska och fysiska hälsa kräver fortsatt ett brett engagemang och landskapsregeringen fortsätter detta arbete med att på olika sätt verka för effektiv samverkan mellan de instanser i samhället som kommer i kontakt med barn och familjer. Detta gäller särskilt det problemförebyggande och främjande arbetet som också innefattar tredje sektorns resurser. Särskild uppmärksamhet ges till barn och unga som är nyinflyttade.

I enlighet med det utbildningspolitiska programmet och beaktande av en kommande strukturförändring av socialsektorn genomförs en förflyttning av barnomsorg och förundervisning till utbildningssektorn.

I beredningen av ny socialvårdslagstiftning beaktas särskilt de förändringar i barnskyddets organisation och arbetssätt som förutsätts.

Landskapsregeringen föreslår tre nya fasta tjänster vid Ålands polismyndighet, för att tillförsäkra polismyndigheten tillräckliga resurser för att fortsätta det år 2015 påbörjade projektet med ungdomspoliser. Projektet har bedömts framgångsrikt inte enbart av myndigheten, utan också av skolor, intressegrupper och allmänheten. Under år 2018 implementeras ungdomspolisverksamheten i den ordinarie verksamheten.

Ungdomars möjligheter att delta i samhällsbygget, att påverka och att göra sin röst hörd är en prioritet för landskapsregeringen. Då lagförslaget om sänkt rösträttsålder förföll är det än viktigare att utveckla strukturer, former och mötesplatser, digitala och fysiska, där ungdomar kan mötas samt lära och utveckla påverkansarbete på sina egna villkor. Landskapsregeringen överväger att starta ett tvåårigt projekt med en ungdoms- och demokratisamordnare och återkommer till den delen i ett tilläggsbudgetförslag.

Familje- och vuxensocialarbete

I utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland har uppställts som mål att senast år 2030 ska inga hushåll, i synnerhet barnfamiljer och pensionärer, leva i en ekonomiskt utsatt position. Utbildning och arbete är de viktigaste faktorerna för att minska social marginalisering. För att åstadkomma ett effektivt arbete för att främja välfärd och bekämpa fattigdom krävs således insatser inom olika politikområden, såsom sysselsättnings-, bostads- infrastruktur- och utbildningspolitiken. Ökad klientorientering och tidiga insatser, är områden som ligger i fokus för den nya socialvårdslagstiftning som bereds, är ett led i att stärka klienternas egen livskompetens och möjliggöra egen försörjning.

Information och statistik är avgörande för att kunna göra rätt insatser och för att utvärdera att de insatser som gjorts har haft avsedd effekt. Att motverka ekonomiskt utsatthet är en viktig del av ett arbete för ett socialt hållbart Åland. En uppföljning av ÅSUB:s tidigare rapporter om ekonomisk utsatthet genomförs. Åtgärder tas fram under året inom olika sektorer, t.ex. inom arbetsmarknad, utbildning och socialvård. Särskilt fokus sätts på barn och unga samt personer med låga inkomster.

Inom avgiftspolitikerna strävar landskapsregeringen efter att skydda ekonomiskt utsatta grupper, t.ex. genom inkomstdifferentiering av medieavgiften. Under år 2018 klargör Ålands gymnasium vilka åtgärder som behövs för att tillgodose att studerande inte på grund av ekonomiska skäl förhindras att erhålla en utbildning. Under år 2018 genomförs en uppföljning av ÅHS:s avgifter. Under år 2018 tas i enlighet med regeringsprogrammet ett tandvårdsprogram fram. Landskapsregeringen avser också under året utse ett råd för bekämpning av ojämlikhet samt ekonomisk utsatthet med lantrådet som ordförande.

För att uppnå det andra strategiska utvecklingsmålet, att alla känner tillit och kan vara delaktiga i samhället, krävs ett samhälle som tillgodoser de grundläggande behoven. Utkomststödet är en sista utväg för den som inte kan försörja sig själv. Landskapsregeringen avser att följa effekterna av överföringen av det grundläggande utkomststödet till Folkpensionsanstalten i riket. Likabehandling av utkomststödklienter förväntas uppnås genom landskapslagen (2016:2) om en kommunalt samordnad socialtjänst. Även regleringen av klientavgifter är viktig för att garantera att allmänna medel används effektivt och att den enskilde har tillräckliga medel för sin egen försörjning. Som ett led i arbetet med en ny socialvårdslagstiftning avser landskapsregeringen därför att utreda systemet med klientavgifter inom socialvården och dess ändamålsenlighet.

För att uppnå ett samhälle där alla känner tillit och är delaktiga krävs ett aktivt arbete för att avskaffa alla former av fysiskt, sexuellt och verbalt våld och övergrepp. Ett led i detta arbete är att garantera

stöd åt de som utsätts för våld i nära relationer. Landskapsregeringen sörjer sedan år 2016 för att det, i förhållande till behovet, finns tillgång till tillräckliga skyddshemstjänster för invånare i hela landskapet. Landskapsregeringen ansvarar för styrningen av skyddshemsverksamheten och samordningen av skyddshemstjänsterna.

Arbetet med att utreda möjligheten till en socialjour utöver barnskyddsjouren samt en anmälningsplikt inom socialvården fortskrider som en del av arbetet med att se över socialvårdslagstiftningen.

Omsorg och stöd till de äldre

Landskapsregeringen betonar de äldres kunskaper och erfarenheter som en viktig resurs som i högre grad än idag kunde komma samhället till del. I utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland framgår som strategiskt utvecklingsmål att, senast år 2030, uppnå välmående människor vars inneboende resurser växer. Vård och omsorg ska vara individuellt behovsanpassad och onda spiraler brytas tidigt.

För att stödja den äldre befolkningens självbestämmande, valfrihet och välbefinnande kommer landskapsregeringen att föreslå ny äldreomsorgslagstiftning och ny socialvårdslag som en del av socialvårdsreformen. Centralt ska vara att äldre kan påverka innehållet i tjänsterna och delta i beredningen av beslut. Den som har fått leva ett långt liv ska själv och tillsammans med sina anhöriga ges reella möjligheter att påverka hur omsorgen och boendet ska utformas och ordnas.

Målsättningen är även att säkerställa att kommunerna förbereder sig på ett ökande servicebehov till följd av befolkningens förändrade åldersstruktur och att äldre människor får vård och omsorg efter sina individuella behov på lika villkor i hela landskapet, med hjälp av högkvalitativa social- och hälsovårdstjänster. Tanken med målen är även att påskynda omstruktureringen så att det erbjuds mer service i hemmet och mindre på institution. Bestämmelser om egenkontroll och personalens anmälningskyldighet kommer att främja kvaliteten inom äldreomsorgen liksom inom övrig socialvård. För att möta de utmaningar som en längre ålderdom innebär och för att kunna utveckla hållbara vård- och servicekedjor för äldre är det av särskild vikt att åldrandet beaktas inom samtliga samhällssektorer.

I processen att omstrukturera demensvården behöver kommunikation och teambaserad samverkan mellan kommunala aktörer och ÅHS utvecklas. Landskapsregeringen avser under år 2018 uppdatera Riktlinjer för omsorg och vård vid demens för att kvalitetssäkra demensvården i landskapet. Det pågående 3-åriga projektet "Äldres psykiska ohälsa" kommer under år 2018 att vara centralt med tanke på kunskapslyft inom äldreomsorgen genom metoden Mental Health First Aid (MHFA), inriktning äldre. Målsättningen med kompetensutvecklingen är att öka kunskapen inom äldreomsorgen om psykisk ohälsa hos äldre och att personalen inom äldreomsorg i ett tidigt stadie ska kunna upptäcka och erbjuda stöd till äldre som riskerar utveckla psykisk ohälsa eller som utvecklat psykisk ohälsa.

Tillgänglighet och funktionshindersservice

Personer med funktionsnedsättning har rätt att leva ett självständigt liv och delta i samhället på samma villkor som alla andra i enlighet med FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland framgår som strategiskt utvecklingsmål, att samhället år 2030 ska vara tillgängligt för alla, och både boende och besökare med någon form av funktionsnedsättning beaktas i alla samhällsområden. Inflytande och delaktighet i all samhällsbyggnad, planering och utformning av fysiska strukturer prioriteras högt, med en kontinuerlig och inkluderande dialog. Landskapsregeringen fortsätter att arbeta systematiskt med att förbättra tillgängligheten och livsvillkoren för alla i samhället oavsett funktionsförmåga. Under år 2017 antog funktionshinderspolitiska rådet Ett tillgängligt Åland, åtgärdsprogram för Ålands

landskapsregerings funktionshinderspolitik 2017 - 2020. Programmets åtgärder omfattar utbildning, fortbildning och kompetensutveckling (internt fokus), informationsförmedling och kunskapsspridning (externt fokus), nätverkande och samarbeten, digitalisering och tillgänglighet, utveckling av den fysiska tillgängligheten, utveckling av service och stödåtgärder, förbättrad lagstiftning och styrdokument samt fungerande tillsyn och uppföljning.

Med anledning av FN-konventionen är en stor reform på gång i riket, där handikappservicelagen och lagen om specialomsorger samordnas till en ny funktionshinderslag. Lagen avses preliminärt träda i kraft i riket i två skeden, åren 2018 och 2019. Samtidigt pågår en fortsatt beredning av en lag om klienters och patienters självbestämmanderätt, i vilken ingår såväl riks- som åländsk behörighet, tidtabellen för lagen är ännu inte fastslagen. Reformen kommer, förutom lagstiftningsåtgärder, att kräva informations- och utbildningsåtgärder.

Ålands landskapsregering samarbetar med de nordiska länderna och övriga självstyrande områdena inom Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder samt inom det Nordiska expertnätverket för FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Ålands landskapsregering har en sakkunnigmedlem i den nationella samordningsmekanismen Delegationen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som avses i FN:s konvention.

Under år 2017 inrättade landskapsregeringen en koordineringsmekanism på Åland, Råd för personer med funktionsnedsättning för landskapet Åland. Under år 2018 ska den första rapporteringen överlämnas till FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning CRPD, i enlighet med artikel 35.1 i konventionen och de riktlinjer kommittén utarbetat. Rapporteringen omfattar konventionens samtliga artiklar.

Under året sätts särskild vikt vid hur man genom bättre kunskap och fokus i alla delar av den fysiska planeprocessen kan undvika tillgänglighetsproblem och framtida kostnader.

Risk- och missbruk

Att förebygga risk- och missbruk genom preventiva och hälsofrämjande insatser är en viktig del i att skapa förutsättningar för välmående och delaktighet. De ANDTS-politiska (Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak och Spel) insatserna bidrar till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland framförallt vad gäller strategiska utvecklingsmålen om välmående människor vars inneboende resurser växer och om att alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället.

Landskapsregeringens ANDTS-politiska program för åren 2017 - 2020 innehåller övergripande politiska målsättningar och formulerar åtgärder inom ANDTS-området som avdelningar vid landskapsregeringen och landskapsmyndigheterna planerar under programtiden. Programmet följs upp och verkställs med hjälp av en parlamentarisk referensgrupp, en operativ samverkans- och referensgrupp samt ett ANDTS-råd.

Verksamhet med utbyte av sprutor och kanyler till personer som missbrukar narkotika understöds, med syftet att främja smittskyddsarbetet i landskapet och sänka tröskeln till hälso- och sjukvård och övriga missbrukarvårdstjänster. Landskapsregeringen fortsätter även stöda samordningsprojekt som avser främja rusmedelsförebyggande arbete i landskapet med information, handledning, utbildningstillfällen och kampanjer. Arbete i enlighet med metoden ansvarsfull alkoholserving främjas genom kursverksamhet riktad till serveringspersonal. Landskapsregeringen avser under år 2018 att delta i trafiknykterhetsskapande projekt.

Landskapsregeringen idkar erfarenhetsutbyte och samarbete i rusmedelspolitiska frågor med de nordiska länderna och de övriga självstyrande områdena.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Ett av landskapets strategiska utvecklingsmål är välmående människor vars inneboende resurser växer. Hälsa- och sjukvårdsbyrån har ansvar för hälsofrämjande och förebyggande åtgärder samt för en god hälso- och sjukvård på Åland. Åtgärder behöver vidtas både före och efter medborgaren har drabbats av en sjukdom. Hälsa- och sjukvårdsbyråns uppgift är att finna balansen mellan åtgärderna före och efter sjukdomen. Den balansen är själva fundamentet i att låta "människans inneboende resurser" växa. I samtliga nordiska länder är för tillfället dåliga kostvanor den största hälsorisken, därtill kommer alkohol, droger, tobak, brist på motion samt social utslagning. År 2018 kartläggs åländska livstilsvanor för att kunna prioritera förebyggande åtgärder. Riskfaktorer leder inte omedelbart till sämre hälsa, men efter insjuknandet är ohälsan ett faktum. Folkhälsoarbetet handlar inte enbart om att må bra idag, det handlar om att må bättre i morgon och att lära sig ta bättre hand om sig. Barn och unga är självklara målgrupper, men ett givet mål är också de äldre.

Nödvändigheten av att finna balansen är dels ekonomisk. Den tekniska utvecklingen inom vårdområdet och de senaste årens driftskostnadsökningar fordrar helt nya tankegångar kring hälsofrämjande och hur vården ska ordnas i framtiden. Målet att öka ÅHS:s självfinansieringsgrad har uppnåtts, delvis tack vare de höjda avgifter inom hälso- och sjukvården som trädde ikraft den 1.1.2017. En översyn av dess avgifter görs under år 2018.

Under år 2017 arrangerade landskapsregeringen fyra seminarier med målet att garantera en vård för ålänningarna som är både god och ekonomiskt hållbar. Seminarierna utmynnade i nio utvecklingsområden. Alla bör kunna arbeta över kommun- och organisationsgränserna. Utbildningen av personalen ska stöda samverkan mellan social- samt hälso- och sjukvården.

IT-strukturen bör motsvara behoven av utvecklade digitala tjänster inom hälso- och sjukvården. Verksamheten och kostnader i sin helhet bör kartläggas inom hälso- och sjukvården samt äldreomsorgen. Alla processer inom vården bör effektiviseras för att kunna bemöta befolkningens åldrande. Parallellt med detta arbete måste kvaliteten utvecklas i hela vårdkedjan. Landskapet måste rekrytera så att det har samma kunskap och kompetens som i omgivningen.

För år 2018 prioriteras vårdseminariernas mest konkreta slutsats. Först fordras en gemensam analys, tillsammans med ÅHS och andra aktörer, kring vilka tjänster som ska köpas utanför Åland och vilka som absolut bör produceras på Åland. Till detta hör, att man ska analysera vilka verksamheter som helt eller delvis kunde arrangeras av den privata sektorn enligt regeringsprogrammet och utnämningensbrevet för styrelsen vid ÅHS. För att börja med ett begränsat område ska byrån tillsammans med ÅHS, föreningar och privata aktörer framställa vilka utvecklingsbehov det finns inom cancerscreening.

Landskapsregeringen främjar förebyggande hälsoarbete med hjälp av olika projekt. För att åstadkomma detta genomförs studier, forskning och utredningar som ger grund för fortsatt planering av folkhälsoarbetet. Målgrupper är särskilt unga kvinnor, vars mående undersöks, och flickor och pojkar, vars psykiska hälsa kartläggs.

Den avgiftsfria provtagningen av könssjukdomen klamydia har visat sig vara framgångsrik och ingår i ÅHS:s ordinarie verksamhet. Telefonjournsverksamheten för depressiva patienter och utveckling av

psykiatriska tjänster på distans fortsätter. Rökavvänjningskampanjen fortsätter. En utvärdering av sprut- och kanylbytesprogrammet genomförs.

Rikets social- och hälsovårdsreform fortgår och fordrar en kontinuerlig uppföljning.

MILJÖ

Miljöarbetets övergripande målsättning är ett ansvarsfullt och hållbart användande av våra tillgångar för att bevara naturen och livsbetingelser för människan som en del av naturen. En del av detta är att minska utsläppen till miljön i enlighet med internationella förpliktelser och åtaganden. Miljöbyråns arbete stöder en bärkraftig samhällsutveckling i enlighet med utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland och de sju strategiska utvecklingsmålen.

Rent vatten

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att uppnå en god miljöstatus och en hållbar utveckling i hav, sjöar och grundvatten. För att på sikt vända negativa trender och stimulera till ett hållbart nyttjande, där ekosystemtjänster genomgående beaktas, kommer landskapsregeringen att fortsätta genomföra åtgärder enligt de vattenrelaterade EU-direktiven och HELCOM:s åtgärdsprogram samt landskapsregeringens vattenåtgärdsprogram.

Tyngdpunkten under år 2018 är internationellt samarbete och lokal samverkan för bättre vattenmiljöer och hållbar kustzonsplanering genom tre olika projekt. Projekten stöder även genomförandet av skogsprogrammet SkogsÅland 2027 och Ålands hållbara livsmedelsstrategi 2017 - 2030. Vattenskyddsarbetet kring dricksvattentäkter intensifieras med en genomgång av föreskrifter och skyddsbehov tillsammans med Ålands vatten, kommuner och andra aktörer. Nya GIS-verktyg och belastningsverktyg kommer att användas inom vattenvården i syfte att nå en god vattenkvalitet.

Den plaststrategi som landskapsregeringen genomför under år 2018 föreslår åtgärder för att motverka spridningen av plaster och mikroplaster i naturen och till vatten. Medvetenheten kring plastfrågorna ska ökas genom insatser som minskning av plastkassar och plastprodukter, skräpplockning och olika kampanjer. Arbetet med en ny vattenlagstiftning pågår under år 2018.

Livskraftig natur

Att skapa balans mellan lokalsamhällets nyttjande av mark för exploatering och behovet att se till att den naturliga mångfalden av arter och biotoper bevaras är en komplex utmaning. Ett framgångsrikt arbete med ett hållbart nyttjande och förvaltande av naturresurser är en viktig del i ett hållbart samhälle. Åland har ansvar för bevarandet av flera sällsynta och hotade arter och biotoper även i ett internationellt perspektiv då den åländska naturen är den sista eller en av de sista fristäderna för en del av dessa. Målsättningen för naturvården är således att bevara och återskapa livskraftiga populationer av våra ursprungsarter såväl på land som i den marina miljön samt att skydda naturliga livsmiljöer och artrika kulturmiljöer som har skapats av det traditionella jordbruket.

Genomförandet av Natura 2000-programmet har fortsatt en hög prioritet. Kommissionen kräver i ett så kallat pilotärende att förverkligandet av programmet påskyndas annars inleds ett formellt överträdelseförfarande. Ett av fokusområdena är ett hållbart skydd för prioriterade skogsbiotoper i enlighet med skogsprogrammet. Särskilt hotade i den kategorin är bland annat gamla skogar och hävdade naturbetesmiljöer.

Utgående från inventeringar görs förvaltningsplaner för utvalda arter och biotoper för att kunna vidta relevanta skyddsåtgärder. Systemet med art- och biotopskydd behöver alltjämt utvecklas och uppdateras för att skapa mera fungerande ramar och arbetsätt för ett långsiktigt resultat. Ett

effektivt arbete för bevarandet av en livskraftig natur och dess ursprungliga mångfald kräver även att arbetet med kartläggning och framtagning av åtgärder mot invasiva arter fortsätter.

Cirkulär ekonomi

Den cirkulära ekonomin handlar om att hushålla med resurser, att återanvända och återvinna det avfall som inte går att förebygga, ta tillvara energin i allt material och minimera rester och avfall. Produkter ska designas så att de är lätta att återvinna och strävan är att allt avfall kan ses som en råvara. Genom att använda resurserna bättre sparas både pengar och miljö, beroendet av att importera energi och därmed utsläppen av växthusgaser.

Industriella symbioser är ett sätt att åstadkomma både ekonomiska och miljömässiga fördelar för företag som organiserat sig i nätverk för utbyte och samordning av till exempel materialströmmar och energi. Industriell symbios kan minska behovet av både råvaror och avfallshantering och därigenom sluta återvinningsloopar – ett grundläggande inslag i den cirkulära ekonomin och en drivkraft för grön tillväxt och miljöinnovativa lösningar. Det kan också minska utsläpp, sänka energiförbrukning och skapa nya intäcksströmmar. Företag inom industriell symbios delar resurser, energi och avfall med varandra på sätt som gagnar varje enskilt företag. På Åland är detta speciellt intressant på grund av korta avstånd mellan aktörer, höga fraktkostnader till och från Åland och ett gynnsamt innovations- och samarbetsklimat.

Landskapsregeringen kommer under året att ta fram en plaststrategi för att minska mängden onödig plast som används i samhället och minimera skadeverkningar av plast som hamnar i naturen och havet. I samarbete med näringslivet ska användningen av engångsplastkassar i handeln minska betydligt.

De beslutade strategierna; Skogsprogrammet, energi- och klimatstrategin samt livsmedelsstrategin stöder alla en cirkulär ekonomi. Under året planerar landskapsregeringen att prioritera arbetet med att främja cirkulär ekonomi i det åländska samhället och kunskapen om densamma.

En ny avfallslag som tydliggör regelverket på detta område föreslås träda i kraft under år 2018 där även arbetet för att effektivisera producentansvaret klargörs.

God miljöhälsa

Miljöhälsovårdens övergripande målsättning är att garantera säkerhet och kvalitet för animaliska livsmedel, främja en god djurhälsa och välfärd genom övervakning och bekämpning av djursjukdomar. Under året kommer landskapsregeringen att fortsätta övervakningen av varroakvalster på bin med utökade provtagningar för att bevara landskapets varroafria status. Bekämpning av viral hemorragisk septikemi (VHS) i odlad fisk kommer att genomföras enligt Ålands utrotningsprogram för VHS. Förekomsten av främmande ämnen i animaliska livsmedel såsom antibiotika, hormoner och färgämnen kommer att undersökas genom det årliga övervakningsprogrammet.

Landskapsregeringen ska utarbeta beredskapsplaner för bekämpning av smittsamma djursjukdomar som kan skapa allvarliga konsekvenser för samhället och i samband med det ska beredskapslaget upprätthållas. Det systematiska samarbetet kommer att vidareutvecklas mellan landskapsregeringen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, privata veterinärer samt andra myndigheter och aktörer såsom tullen för att kontrollera och övervaka illegal införsel av djur. Allmänheten informeras om risker med smittsamma djursjukdomar och zoonoser särskilt i samband med import av levande djur till Åland.

UTBILDNINGS- OCH KULTURPOLITIK

Kravet på hållbar utveckling omfattar även kunskapstriangeln i vilken forskning, utbildning och innovation utgör bärande begrepp. En interaktion mellan dem i utbildningssystemet genererar kunskapstillväxt som i tillämplig form stimulerar bl.a. näringslivet. Landskapsregeringen har i det utbildningspolitiska programmet, Utbildning 2025, fokuserat på framtida utmaningar främst gällande hållbarhet, flexibilitet, digitalisering, jämställdhet och jämlikhet, entreprenörskap och integration.

Utbildning ska främja välmående och ge redskap som är nödvändiga för ett livslångt lärande samt nya invånarens integration i det åländska samhället. Samarbetet mellan barnomsorg och skola förstärks genom att samordna ledning, utveckling och tillsyn av förundervisning och utbildning. I syfte att säkra småbarnspedagogiken påbörjas en behörighetsgivande utbildning för personal inom barnomsorgen.

Den allmänbildande utbildningen och yrkesutbildningen ska förbereda individerna för en framtida yrkes- och livskompetens. Förutom utvecklandet av basfärdigheterna betonas framtidskompetenser som analys-, initiativ-, kommunikativ förmåga, entreprenörmässigt tankesätt samt mediekompetens.

Vuxenutbildningen stärks och synliggörs bl.a. genom det nordiska nätverket och genom det ESF-finansierade vägledningsprojektet vars uppdrag är att utveckla ett system för vägledning av vuxna personer utanför utbildningssystemet.

Digitaliseringen fortsätter främst genom att utveckla gemensamma studieadministrativa system för grundskolorna, landskapets skolor och högskolan. Under året fortgår arbetet med att förbereda ibruktage av ett nytt elevtagningssystem till utbildning på gymnasienivå.

Sjöfartsutbildningen i Ålands yrkesgymnasium och befälsutbildningen i Högskolan på Åland har ett gemensamt marknadsföringsnamn, Ålands sjöfartsakademi. Samordningen kräver fortsatt arbete med klarare struktur och ansvarsfördelning mellan myndigheterna.

Högskolan på Åland ska övergå till en ny budgeteringsmodell och bilda en semiautonom resultatenhet som inkluderar ett nytt uppföljnings- och finansieringssystem.

Grundskolan

Under året är grundskollagen föremål för en grundläggande revidering och en ny lagsframställning tas fram. Samarbetet mellan förundervisningen och grundskolans nybörjarundervisning intensifieras genom att småbarnspedagogiken ges särskild uppmärksamhet. En ny läroplan för grundskolan är under arbete. Skolan ska ge en stabil plattform för det livslånga lärandet. Flickors och pojkars individuella behov och förutsättningar, begåvning och olikheter ska beaktas i undervisning och övrig verksamhet som sker i skolan. Förmågan att tolka, producera och värdera olika teckenvärldar i olika miljöer (multilitteracitet) vid sidan av de mer traditionella basfärdigheterna och digital kompetens ska betonas i takt med elevernas ålder och mognad. Grundskolornas huvudmän, kommunerna, har i uppgift att i enlighet med centrala styrdokument stöda flickors och pojkars trygghet och välmående i skolvardagen. För elever med särskilda svårigheter ska stödåtgärder verkställas i ett tidigt skede.

Gymnasienivån och vuxenutbildningen

Ålands gymnasium i allmänhet och Ålands yrkesgymnasium i synnerhet utgör centrala resurser som kvalitetssäkrare på den åländska arbetskraftsmarknaden medan Ålands lyceums roll är att ge studeranden konkurrenskraftiga redskap för fortsatta studier vid universitet och högskolor. Därför ska Ålands gymnasium upprätthålla och utveckla ett utbildningsutbud som ska svara mot den framtida arbetsmarknadens mångfasetterade behov.

Utbildningsvägarna ska vara öppna och leda till anställningsbarhet eller studier på högre nivå. Särskilda insatser för vägledning av unga och vuxna måste till för att säkra den framtida kompetensförsörjningen i landskapet.

Högskolan på Åland

Högskolan på Åland ska fungera som motor för Åland, dess näringsliv och offentliga sektor. Högskolan har också en viktig funktion i att tillgodose självstyrelsens kompetensbehov. Kunskapstillväxten ska genom tillämpningar och omsättning i näringarna utveckla samhället i en hållbar riktning. Högskolans styrkeområden ligger såväl inom den tekniska och digitala sidan som tjänste- och serviceproduktion. Den öppna högskolan ska erbjuda fullgoda möjligheter för ålänningar till fortbildning och kompetenshöjande utbildning.

Högskolan bedriver yrkesinriktad utbildning på hög nivå som efterfrågas i det åländska samhället. Högskolans verksamhet bidrar till att skapa nya jobb och öka inflyttningen till Åland. Högskolans utbildningsutbud ska fortsättningsvis motsvara behovet i samhället. Högskolan ska utveckla samarbete med relevanta universitet och yrkeshögskolor i närområdet samt med det åländska näringslivet. Högskolans tillämpade forskning ska stöda utbildningen och utvecklingen inom arbetslivet.

Kultur och kulturarv

Kultur och kreativitet är nyckeln till framgång. Kulturella och kreativa näringar ska främjas och är en viktig beståndsdel för ett attraktivt och stimulerande samhälle där alla kan blomstra.

Under år 2018 ska arbetet med en plan påbörjas för att hitta en helhetslösning för utvecklingen av Bomarsundsområdet som besöksmål. Målsättningen är att ett uppgraderat Bomarsundsområde ska utgöra en del i firandet av Åland 100 år.

Kulturen och kulturarvets sociala och ekonomiska fördelar betonas särskilt och lyfts fram som en strategisk resurs för en hållbar samhällsutveckling. Nyckel till vår framtid ligger i vårt förflutna. Det nordiska kultursamarbetet stödjer FN:s globala mål för hållbarhet. Arbetet sker främst inom ramen för det Nordiska ministerrådet där en strategi för kultursamarbete 2013 - 2020 anger riktningen.

Åland är äldst av de självstyrande områdena i Norden. Planering och förberedelser inför självstyrelsen 100 år 2021 - 2022 påbörjas där vision och ambitionsnivå fastslås.

År 2018 kommer att vara det "Europeiska kulturarvsåret". Det ger möjligheter att öka medvetenheten om Europas historia och uppmärksamma de möjligheter som vårt kulturarv erbjuder. Under året kommer kulturbyrån att vara värd för seminariet nordiska nätverket "Bottnisk kontakt"

Landskapsregeringen fortsätter sitt arbete med satsning på filmområdet. Under år 2018 fortsätter arbetet för en filmkommissionär med uppdrag att bl.a. marknadsföra Åland som filminspelningsdestination.

Det offentliga samtalet är viktigt och olika insatser görs för att stärka yttrandefriheten. Det nya mediepolitiska programmet sätter fokus på innehåll, upphovsrätt samt att ta nya tekniska möjligheter i beaktande. Digital förmedling är en viktig del av arbetet med att demokratisera vårt kulturarv.

Landskapsregeringen vill främja utvecklingen på museiområdet. För att säkra deras ställning som kunskapsinstitution i samhället, deras ansvar för samlingsförvaltning och förmedling, utreds

förutsättningarna för en ny museilagstiftning. Vidare utreds möjligheterna att starta en ny samling med åländskt konsthantverk och design.

Idrott och främjande av fysisk aktivitet

Idrotten är en folkrörelse med cirka 14.000 utövare på olika nivåer. Liksom inom alla andra samhällssektorer ska även idrottspolitiken betona jämställdhet, hållbar utveckling och regional rättvisa. Även inkludering och öppenhet för nya idéer och aktiviteter är prioriterade. Särskilt prioriteras pojkar och flickors möjligheter att delta i idrott och motion. Landskapsregeringen uppmärksammar också åländska idrottsframgångar på elitnivå då sådana kan fungera som inspiration för unga kvinnor och män.

Under åren 2016 och 2017 har landskapsregeringen arbetat med ett program för motion, hälsa och en meningsfull fritid. Programmet och de planerade åtgärder som ingår är tänkta att komplettera Ålands idrotts åtgärder för främjande av det organiserade idrottslivet. En av åtgärderna som ska vidareutvecklas i samverkan med Ålands idrott är projektet Starka barn som är en eftisverksamhet i samverkan med grundskolorna. Programmet för motion, hälsa och en meningsfull fritid ska förverkligas av ett nytt råd och i nära samverkan med bl.a. Ålands idrott. Programperioden är 2018 - 2022.

Ungdoms- och fritidspolitik

Ungdomspolitiken är ett tvärsektorielt område och ska ses som en integrerad del i samtliga andra politikområden. Skolan är ett viktigt forum för att nå de flesta ungdomarna, men för att nå alla, oberoende av språklig och kulturell bakgrund, är det viktigt att hitta andra kanaler. Kultur och idrott är viktiga områden för att stöda och främja ungdomars fritid.

Landskapsregeringen har särskilt uppmärksammat unga vuxna kvinnor och män som av olika skäl inte finns inom arbetslivet eller studerar. Under år 2017 etablerades ungdomshuset Boost som drivs av föreningen Ung resurs och vars syfte är att samla och inspirera unga vuxna i behov av stöd för att undvika att dessa marginaliseras. Verksamheten är till en början tänkt att pågå under tre år varefter en utvärdering görs.

NÄRINGS-, ARBETSMARKNADS- OCH REGIONALPOLITIK

Näringspolitik

Det näringspolitiska målet är full sysselsättning, ökad skattekraft och en arbetsmarknad som har tillgång till kompetens och arbetskraft. Landskapsregeringens insatser för att utveckla det åländska näringslivet och arbetsmarknaden har tyngdpunkt på att ge företag goda förutsättningar i produktion och kompetens samt tillväxt. Företagsverksamhet kräver långsiktiga och förutsägbara verksamhetsramar.

Företagsfinansiering finns i form av bidrag (till investeringar i exporterande företag, internationalisering och för kompetens), lån, garantier och riskkapital samt projektfinansiering. Landskapsregeringen och Ålands Utvecklings Ab tillhandahåller offentlig företagsfinansiering. Utöver de insatser som är koncentrerade till kunskapsstöd kan offentligt riskkapital tillhandahållas från Ålands Utvecklings Ab till framförallt nya verksamheter med hög tillväxt, för att hjälpa företag att utveckla mer innovativa produkter, processer, och tjänster. En beredning pågår för att öka små och medelstora företags tillgänglighet till finansiering med mindre byråkrati och för att stimulera den ekonomiska utvecklingen genom investeringar, generationsväxlingar, nystart av företag samt för att

tillmötesgå tjänsteföretagens efterfrågan på finansiering. Genom dessa insatser stöds de strategiska utvecklingsmålen 2 och 5.

Arbetet med att stärka de åländska företagens konkurrenskraft fokuserar under året på att identifiera och genomföra åtgärder som sänker företagens kostnadstryck för el, vatten och avlopp. Ett trepartssamarbete mellan landskapsregeringen, näringslivet och kommunerna inleds för att analysera, uppställa målsättningar och föreslå konkreta åtgärder. Avsikten är att göra strukturella förändringar som påverkar den långsiktiga kostnadsutvecklingen. Orsakerna till kostnadsnivåerna är mestadels kända men möjligheterna till samordning och effektivisering är inte helt klarlagda. Inom landskapsförvaltningen samordnas även hanteringen av energi, bostadspolitik, samhällsteknologiutveckling och fysisk strukturutveckling på infrastrukturavdelningen för att stöda ett långsiktigt myndighetsarbete inom dessa områden.

Främjande av innovation och nytänkande utgör ledord och eftersträvas i de projekt som finansieras från EU:s strukturfonder. Insatserna har koncentrerats till några få projekt med en bred målgrupp av företag för att med rådgivning, affärsutveckling och smart specialisering bidra till tillväxt och sysselsättning i den åländska ekonomin. Hänsyn till hållbar utveckling har beaktats i urvalskriterierna för regionalfonden gällande miljö genom främjande av ett ökat antal miljöteknikföretag, aktiviteter som leder till mer miljöanpassad teknik och utveckling av koldioxidsnål affärsverksamhet. Den sociala dimensionen av hållbar utveckling är beaktad genom att beakta genus- och jämställdhetsaspekter i projektarbetet samt främjande av lika behandling av olika gruppers behov av rådgivningsverksamhet. Hållbar tillväxt och miljö främjas inom socialfonden för miljöutbildning och -certifiering.

Under året genomförs undersökningen turismens samhällsekonomiska effekter för sjätte gången. Undersökningen bidrar till ökade kunskaper om turismen utifrån såväl besökarnas som företagens sida och används även till att uppdatera turismposten i nationalräkenskaperna för Åland. Resultaten används vid utformningen av framtida insatser för att stärka och utveckla besöksnäringen. Landskapsregeringen har beredskap att delta i finansieringen av de investeringar i befintliga gästhamnar som inom Central Baltic projektet planeras åren 2018 - 2020 samt för att Mariehamns stad ska kunna stå värd för Tall Ships Race år 2021.

Näringsavdelningens förvaltningsområde bidrar till alla de sju strategiska utvecklingsmålen i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Det arbete som görs för att stärka ålandsbilden, öka rekryteringsinsatserna utanför Åland, främja företagsinvesteringar och skapa bättre förutsättningar för den fysiska strukturutvecklingen bidrar till det strategiska utvecklingsmålet 5. Utvecklings- och hållbarhetsagendan erbjuder en plattform för tvärsektorielt samarbete och följs årligen systematiskt upp av Hållbarhetsrådet. De närings- och sysselsättningspolitiska insatserna formuleras i sjuårsprogram och hållbarhetsarbetet ger både tids- och innehållsmässigt bra vägledning och metoder för utformningen av innehållet i programmen under perioden 2021 - 2027.

Sjöfart

Landskapsregeringens målsättning är att sjöfartens verksamhetsramar ska utformas och gälla globalt t.ex. inom miljöområdet så att konkurrenskraften för den åländska och finländska sjöfarten inte urholkas. Av särskild vikt för den åländska och finländska sjöfartens konkurrenskraft och den gynnsamma utvecklingen av antal fartyg under inhemska flagg är att de nationella åtgärderna inom ramen för gemenskapens riktlinjer om sjöfartsstöd upprätthålls. Ålands kärnkompetens och ekonomiska bas är uppbyggd kring de maritima näringarna med sjöfarten som motor.

Landskapsregeringen deltar i arbetet med att stärka den maritima sektorn och främja den potential som finns inom företagen. Samarbetsformerna anpassas till typen av frågor och de ekonomiska aktörernas intressen. Landskapsregeringen är återigen medarrangör av Sjöfartens Dag den 24 maj

2018. Ålands sjöfartsakademi erbjuder ett närmast komplett utbildningsutbud inom sjöfartsutbildningen och vid högskolan bedrivs ett forskningsprojekt om miljövänliga och kostnadseffektiva transportsystem.

Jord- och skogsbruk

Målsättningen är att utveckla lantbruket och livsmedelsklustret med tonvikt på produktion av råvaror av hög kvalitet för förädling inom den åländska livsmedelsindustrin. Strategin för en långsiktig hållbar livsmedelsproduktion genomförs och produktionen av ekologiska livsmedel ökas. Lantbruket främjas genom stöd till produktion, investeringar och miljö och bidrar till en hållbar ekonomisk utveckling på Åland och till att utveckla och diversifiera det till landsbygden kopplade näringslivet.

De åländska livsmedlens varumärken ska stå för hög kvalitet och hållbar produktion och ska byggas av såväl profilerade mathantverksprodukter som mer volymmässiga basprodukter av hög kvalitet. Det åländska lantbruket ska stärka sin lönsamhet främst genom bättre ersättning för högre profilerade produkter. Lantbruksproduktion har beröringspunkter med ett flertal av de strategiska målen i den åländska hållbarhetsagendan. Hur jordbruksproduktionen bedrivs har direktpåverkan gällande de strategiska målen gällande god vattenkvalitet och ett ekosystem i balans samt biologisk mångfald. Den lokala livsmedelsproduktionen kan också bidra till ett bättre konsumtions- och produktionsmönster genom att erbjuda högkvalitativa, hållbara och lokalproducerade livsmedel. Jordbruket har format den åländska landskapsbilden och utvecklar fortsatt närmiljön kring boendet och hur produktionen bedrivs påverkar boendeattraktionskraften.

Inom ramen för det lokala konkurrenskraftspaketet genomförs generella utvecklingsinsatser som ska ha en bred positiv effekt för näringslivet och öka en långsiktig och konkurrenskraftig exportverksamhet genom t.ex. rimliga överföringskostnader för energi, ökad marknadskommunikation kring lokalproducerade livsmedel, möjligheter till hållbar bevattning och bioenergiproduktion av organiskt material.

Målsättningen i skogsprogrammet SkogsÅland2027 är att lyfta fram skogens och skogsbrukets betydelse och potential för bioekonomin, klimatpolitiken och en hållbar utveckling på Åland. En ökad aktivitet i skötseln och användningen av skogarna ger livskraftigare skogar och förbättrar långsiktigt skogarnas roll som kolsänka samtidigt som mängden produkter och tjänster från skogen kan öka. Målsättningen är vidare att förbättra lönsamheten inom skogsnäringen, öka användningen av trä vid nybyggnationer och energiproduktion baserad på skogsråvara. En ökad användning av de åländska skogsresurserna ska ske på ett långsiktigt och hållbart sätt där man samtidigt värnar om den biologiska mångfalden och skogens betydelse för den sociala välfärden.

Förverkligandet av SkogsÅland2027 ska bidra till uppfyllandet av ett antal av hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål. Med anledning av detta är ett flertal av landskapsregeringens avdelningar involverade i arbetet. Inledningsvis vill landskapsregeringen prioritera ett ökat byggande i trä, vilket skulle ge positiva effekter för både samhället och miljön. För att stimulera till en ökad aktivitet i skogsbruket föreslås ökade anslag för röjning, markberedning och grundförbättring av vägar, ett fortsatt stöd för rådgivningsverksamhet samt en omprioritering av resurser till utveckling och publicering av digital skogsdata.

Energiframställningen från skogsbiomassa bör öka, vilket förutsätter investeringar i nya produktionsanläggningar. Landskapsregeringen avser återinföra stödet för konvertering av värmesystem i privata bostäder och även fortsättningsvis stöda föreningar och kommuner med penningautomatmedel för energieffektiverande investeringar. Arbetet med att göra Åland till ett testområde för förnybar energi fortsätter. För att bidra till utvecklingsmålen kring biologisk mångfald

och vattenkvalitet fortsätter arbetet med förverkligandet av Natura 2000-programmet och naturvårdsinventeringar samtidigt som skogsbruket kommer att involveras i planerade vattenvårdsprojekt.

Fiskevård och fiskeri

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet. Denna övergripande målsättning ska nås bland annat genom åtgärder som finns upptagna i det åländska förverkligandet av det operativa programmet för Europeiska havs- och fiskerifonden för perioden 2014 - 2020. I programmet finns även åtgärder som stöder genomförandet av EU:s integrerade havspolitik. Programmet främjar förverkligandet av strategiskt utvecklingsmål 3, 4, 5, 6 och 7 genom att finansiellt stöd kan ges bl.a. för insatser inom ramen för en hållbar utveckling av fiske, vattenbruk och förädling så som exempelvis investeringsstöd till företagare, åtgärder som syftar till att främja den biologiska mångfalden och vattenmiljön, resurseffektivisering, nätverks- och innovationsprojekt samt projekt inom lokalt ledd utveckling (Leader).

Landskapsregeringen kommer under året att arbeta för att bredda landskapets fiskevårdsarbete för att erhålla en mer heltäckande kunskapsbas och ytterligare främja förutsättningarna för vattenägare att sköta vården av sina vatten. Arbetet inom ramen för Ålands fiskodlings (Guttorp) projekt med fokus på beståndsvårdande åtgärder för fisk - restaurering av lekområden har inletts under hösten 2017 och arbetet kommer att fortgå till utgången av år 2019. Projektet bidrar till strategiskt utvecklingsmål nr 4 genom att fiskbeståndens naturliga reproduktion gynnas.

Under år 2018 är avsikten att lagstiftningen om en fiskevårdsavgift ska träda ikraft.

Under år 2018 fortsätter förverkligandet av Ålands hållbara livsmedelsstrategi. För den blå sektorn har arbetet fortskridit bl.a. inom ramen för Ålands fiskodlarförenings nätverksprojekt "Rundabordssamtal för främjandet av en cirkulär blå ekonomi" där avsikten är att stärka den blå sektorns verksamhetsförutsättningar och främja dess överlevnad och utveckling på lång sikt. Projektet stöder strategiskt utvecklingsmål 3, 4, 5 och 7 då den blå sektorns utveckling är beroende av god vattenkvalitet och goda verksamhetsförutsättningar liksom konsumenters efterfrågan på hållbart producerade varor och tjänster.

Arbetsmarknad

Tyngdpunkten för landskapsregeringens insatser för en funktionell arbetsmarknad är att undanröja hinder för tillträde till den åländska arbetsmarknaden, säkerställa tillgången till kompetent arbetskraft, stärka yrkeskompetens, innovationskraft och kreativ kompetens i arbetskraften, främja jämlikhet i utbildningen och förbättra utbildningens arbetslivsorientering. Investeringar i utbildning för att möjliggöra yrkesrörlighet och öka delaktighet på arbetsmarknaden för personer i en sämre arbetsmarknadsställning, särskilt bland unga människor är åtgärder som kan finansieras från Europeiska socialfonden.

Läget på arbetsmarknaden är fortsättningsvis stabilt och arbetslösheten låg, även bland unga under 25 år. Den reformerade arbetsmarknadslagstiftningen innebär fler möjligheter till kompetenshöjande insatser för arbetslösa, åtgärder som underlättar etablering på arbetsmarknaden för personer med nedsatt arbetsförmåga och sammantaget ökar utbudet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Särskilda fokusgrupper under året är långtidsarbetslösa och arbetssökande utan kunskaper i svenska.

Det är viktigt att få in fler aktörer som erbjuder arbetsplatser och ser potentialen hos alla arbetstagare.

Rekryteringsinsatserna förstärks genom att bl.a. delta i en rekryteringsmessa i Nederländerna samt i samarbete med företag och andra arbetsplatser utforma en gemensam rekryteringsstrategi för Åland. Antalet högskolepraktikantplatser används flitigt för att skapa fler och bättre kontaktytor mellan arbetsplatser och framtida arbetskraft.

AMS främjar bosättning på Åland genom Åland Living som är en av aktörerna i det nätverk som genom samordning aktivt strävar mot att uppnå strategiskt utvecklingsmål 5. Ams fokuserar på att den åländska arbetsmarknaden och vårt sätt att leva ska attrahera personer som bor utanför Åland med målet att i högre grad tillgodose behovet av efterfrågad arbetskraft. Under året vidareutvecklar Åland Living sina insatser i samarbete med åländska arbetsgivare.

AMS strävar även mot att uppnå strategiskt utvecklingsmål 2. Målet är att få alla ungdomar som saknar en yrkesexamen att skaffa sig en sådan och att inflyttade med inga eller bristfälliga kunskaper i svenska ska studera svenska för inflyttade eller få ett arbete som de kan försörja sig på samt på att personer med olika funktionsnedsättningar ska komma i arbete på den öppna arbetsmarknaden eller annan sysselsättning.

Den viktigaste åtgärden för att motverka ekonomisk utsatthet är tillgången till arbete. Av den anledningen har arbetsmarknadspolitiken stort fokus på att förhindra långtidsarbetslöshet. Det krävs även ökade sektorövergripande insatser för personer som av olika orsaker befinner sig längre ifrån den ordinarie arbetsmarknaden samt samarbete med arbetsgivare för att få fram anpassade arbetsplatser. Målsättningen är att minska hindren för den enskilda att nå arbetsmarknaden.

Regionerna

Genom riktad finansiering till de året-runt öppna skärgårdsbutikerna stöder landskapsregeringen en grundläggande service i skärgårdsregionen, vilket är en förutsättning för att öka attraktionskraft för boende, besökare och företag, strategiskt utvecklingsmål 5. Delaktighet och inflytande i samhällsbyggande och frågor särskilt viktiga för regionen med en kontinuerlig och inkluderande dialog tillhandahålls genom den av landskapsregeringen tillsatta skärgårdsnämnden, strategiskt utvecklingsmål 2. Driftsavtalet med föreningen Företagsam skärgård föreslås fortsätta. Strategiskt utvecklingsmål 2 stöds genom Ålands strukturfondsprogram men också genom landsbygdsutvecklingsprogrammets Leader åtgärd. Med stöd av lokal kunskap, engagemang och lokalt initiativ utvecklas Åland. Genom Leader-metoden är det möjligt för invånarna att arbeta med lokal samhällsutveckling tillsammans med den offentliga sektorn i samhället.

FÖRNYELSEBARA ENERGIKÄLLOR OCH -EFFEKTIVERING

Användning av lokalt producerade förnyelsebara energikällor är en viktig del i omställningen från fossila bränslen. Av betydelse för omställningen är bl.a. de negativa konsekvenserna fossila bränslen orsakar miljön, det ständigt ökade behovet samt ökat energipris. Sammantaget är utvecklingen och förändringen intensiv inom området och det medför fortsatt behov att omvärldsbevaka och samordna lokala insatser. Stödet till kärnan i den befintliga åländska vindkraftproduktionen fortsätter.

Inom EU:s långsiktiga målsättningar gällande klimat- och energiåtgärder finns att minska utsläppen av klimatpåverkande växthusgaser, bl.a. koldioxidutsläppen med 40 % år 2030 jämfört med 1990 års nivå. I den nya Energi- och klimatstrategin formuleras hur och till vilken del Åland kan bidra till

åtagandet och det långsiktiga arbetet med att nå målsättningarna fortsätter med ökad intensitet. På basen av den nya strategin införs stöd för konvertering till förnyelsebar energi inom hushåll och företag, till kommuner som önskar bli mer koldioxidneutrala och spara energiresurser, för elektrifiering av kollektivtrafik och färjor. Landskapsregeringen arbetar också med att öka medvetenheten kring koldioxidutsläpp, konsumtions- och produktionsmönster och användningen av energi. För att förverkliga strategins innehåll förstärks bostads- och energiteamet på infrastrukturavdelningen med två resurser, d.v.s. nuvarande ÅTEC överförs från näringsavdelningen samt den fysiska strukturplaneraren från regeringskansliet för att skapa en stark, kompetent enhet som har till uppgift att arbeta metodiskt med klimatarbetet inom bostads- och energisektorn. Teamet leder även samarbetet med rikets myndigheter, universitet och företag inom samarbetet för Clic Innovation för att förverkliga Åland som testområde för ny teknik och smarta elnät.

BOSTÄDER OCH BYGGANDE

Målsättningarna för bostadspolitiken är att verka för en god tillgång på ändamålsenliga bostäder för olika målgrupper och i olika regioner samt skapa förutsättningar för ett bostadsbestånd som ger möjlighet till ett livslångt, hälsosamt och miljömässigt hållbart boende. För att uppnå dessa målsättningar används olika stödformer vars uppgift är att stimulera till ändamålsenliga investeringar i nybyggda bostäder samt reparationer och energieffektiviserande åtgärder av det befintliga bostadsbeståndet. Landskapsregeringen gör i detta sammanhang avvägningar mellan behovet av stödåtgärder och risken för framtida ohållbara kostnader för landskapsregeringen.

Då uppvärmning av byggnader står för närmare 40 % av energiförbrukningen är energieffektiviserande åtgärder i byggnader en naturlig del av Energi- och klimatstrategin och en förutsättning för att nå de övergripande klimatmålen på EU-nivå och global nivå. För att stödja en hållbar energiomställning inom området föreslås nu möjligheterna till stöd för småskaliga solcellsanläggningar att utökas. Genom EU-direktiv kommer kraven vid nybyggande av byggnader som ägs av myndigheter att skärpas från år 2019 för att motsvara nära nollenergi byggnader. För övriga byggnader kommer motsvarande krav att träda i kraft år 2021. Även vid större renoveringar skärps energikraven för att allt mer sträva mot nybyggnadskrav. De allt striktare kraven kommer sammantaget att medföra stora utmaningar för hela samhället, och landskapsregeringen har förutom den lagstiftande rollen även en viktig stödjande och rådgivande funktion i detta.

INFRASTRUKTUR- OCH TRANSPORTPOLITIK

Hållbar samhällsbyggnad

Som ett led i arbetet med att bygga ett hållbarare samhälle samordnas nu landskapets resurser inom bygg, plan, el och energi på infrastrukturavdelningen genom att ÅTEC och arbetet med fysisk strukturplanering införlivas i avdelningen. Samtidigt får avdelningen huvudansvar för energi- och klimatstrategin, strukturplaneringen och Clic-samarbetet. Med en samlad resurs kan insatserna lättare samordnas och tydligare riktas mot att nå bl.a. utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 5, 6 och 7.

Trafiksäkerhet

Trafiksäkerhetsarbetet är centralt inom det trafikpolitiska området. Utvecklingsarbetet fortsätter under år 2018 med samordnande insatser för att skapa en säkrare trafikmiljö i syfte att nå nollvisionen, d.v.s. inga svåra olyckor eller dödsfall i trafiken. Trafiksäkerhetsfrämjande insatser kommer genomföras i trafikinätet och arbetet med att öka kunskapen bland trafikanterna fortsätter. I detta syfte påskyndas även utbyggnaden av GC-nätet längs våra huvudvägar.

Landskapsregeringen inser vikten av att underhålla befintlig infrastruktur i syfte att fördröja behovet av nyinvesteringar. Därför satsar regeringen på kostnadseffektiv stabiliseringsfräsning och grundförbättringar av befintligt vägnät, behovsbaserat underhåll av landskapets hamnar och fortsätter det 10 år långa projektet med att grundrenovera stora delar av brobeståndet.

Tonnage

En långsiktigt stabil bastrafik är en förutsättning för en levande skärgård. Landskapets tonnage är dock ålderstiget, kan inte möta dagens behov och kräver allt större underhållsresurser. Det systematiska underhållet fortsätter därför och befintligt tonnage uppdateras enligt nya regelverk för att upprätthålla befintlig flotta i gångbart skick. För att bättre kunna möta dagens behov och stödja utvecklingen mot ett hållbarare samhälle tas en kravbeskrivning fram och anbud inhämtas för en hybridfärja med eldrift på totalentreprenad för Föglölinjens drift. Ytterligare påbörjas en kravspecifikation för ett mindre nybyggt fartyg för matartrafik.

Korttrutt

Arbetet med korttrutt fortsätter enligt den strategi landskapsregeringen presenterade i meddelande nr 6/2013 - 2014 till lagtinget och koncentreras nu till projekten västra och östra Föglö. Målsättningen är att skapa en trygg förutsägbar trafik som beaktar de bofastas, näringslivets och fritidsboendets behov samtidigt som kostnaderna för skärgårdens transportförsörjning inte ska öka. Den beräknade kostnadsminskningen är såpass stor att investeringarna kan finansieras genom att omfördela medel från driftsutgifter till investeringar utan att höja det totala budgetuttaget över en tidsperiod.

BUDGETEN OCH LÖNEUTGIFTERNA

Löneutgifterna har beräknats med beaktande av gällande kollektiva avtal och enligt det faktiska löneläget den 1.8.2016. Ny tjänstekollektivavtalsperiod inleddes 1.4.2014 och kollektivavtalen för de flesta yrkesgrupper löper t.o.m. 31.1.2017. Eftersom inget förhandlingsresultat för avtalsperioden efter 31.1.2017 fanns vid uppgörandet av budgeten kommer landskapsregeringen vid behov återkomma i tilläggsbudget.

Pensionspremierna enligt LL om landskapet Ålands pensionsfond har beräknats enligt 18,2 % av de av förskottsinnehållning underkastade löneutgifterna, vilket är samma nivå som år 2017. De som nyanställts efter den 1.1.2008 försäkras i ett privat arbetspensionsbolag. De direkta sociala avgifterna är 1,65 % för år 2018 och motsvarande avgift var 2,85 % för år 2017.

Enligt tjänstemannalagen (2013:45) görs inrättande och indragning av tjänster genom en behovsprövning och för de externa myndigheterna avger avtalsbyrån ett utlåtande om förslaget. Genom att landskapsregeringen inom fastställda ramar för verksamheten kan fatta beslut om tjänsteregleringarna skapas ett flexiblere system utan att tjänsteinnehavarnas rättsliga ställning i förhållande till arbetsgivaren i sak förändras.

Inkomst i form av dagpenningar som inflyter vid en anställds tjänsteledighet med lön på grund av sjukdom, moderskapsledighet eller faderskapsledighet har i budgetförslaget beaktats netto under respektive moment för personalutgifter. Nettoföringen av dagpenningar innebär samtidigt att kostnader för eventuella vikarier i nämnda fall ska belasta respektive moment för personalutgifter.

ANSLAGENS BETECKNINGAR OCH JÄMFÖRELSE ÅRSVIS

Budgetförslaget indelas i följande avsnitt:

Sifferstat inkl. sidhänvisningar till detaljmotiveringen

Allmän motivering

Verksamhet – detaljmotivering

Överföringar – detaljmotivering

Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter – detaljmotivering

Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar – detaljmotivering

Bilagor

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter fristående enheter och myndigheter.

- I verksamhetsavsnittet ingår inkomster och utgifter för landskapets egen verksamhet som antingen bedrivs i egen regi eller genom upphandling av tjänster. Exempel på sådana utgifter är löner och lönebikostnader, köp av varor och tjänster samt anskaffning av maskiner och inventarier under 50.000 euro. Posterna ingår i resultaträkningen.

- I överföringsavsnittet ingår utgifter som inte ger någon direkt motprestation, men indirekt hjälper landskapet att fullfölja sina uppgifter. Hit räknas t.ex. bidrag och överföringar till kommuner, övrig offentlig sektor, näringslivet, hushållen, allmännyttiga sammanslutningar samt bidrag från EU-fonderna. Posterna ingår i resultaträkningen.

- I avsnittet om skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter upptas t.ex. inkomster av avräkning och skattegottgörelse samt ränteintäkter och dividender. Även anslag för avskrivningar upptas i avsnittet. Posterna ingår i resultaträkningen.

- I avsnittet om investeringar, lån och övriga finansinvesteringar ingår olika typer av budgetutgifter som ger landskapet tillgångar av olika slag. Förslitning underkastade tillgångar överstigande 50.000 euro upptas som en investering och aktiveras i balansräkningen och kostnadsförs genom planmässiga avskrivningar. Anslag upptas i allmänhet endast för det som ska förverkligas under året, dock så att man i planen uppger totalkostnaden för ett projekt som inleds under budgetåret och som fordrar anslag under kommande år för att kunna förverkligas. Lån och övriga finansinvesteringar används för lån som beviljas av landskapets medel samt t.ex. för inköp av aktier och värdepapper. I avsnittet ingår även inköp av eller intrångsersättning för naturskyddsområden. Posterna ingår i balansräkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

De bidrag som beviljats och registrerats enligt förbindelseprincipen, men som inte kommer att utbetalas, återbokas för budgetmoment som hör till EU-programmen för åren 2014 - 2020 mot det moment där bidrag beviljats. Denna återföring beskrivs inte separat under berörda moment. Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i bokslutet för år 2016 och budgeten för år 2017, inklusive de justeringar som gjorts i första och andra tillägget till budgeten för år 2017. För anslagen anges under uppgiften om budgeten för år 2017 hur mycket som finns tillgängligt av tidigare års anslag. Rörande bokslutsuppgifterna för år 2016 bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäcks- och kostnadskonton, överföringarnas intäcks- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet. Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment.

Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten. För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

Med hänvisning till ovanstående får landskapsregeringen vördsamt föreslå

att lagtinget antar följande förslag till budget för landskapet Åland för år 2018 samt bemyndigar landskapsregeringen att uppta för budgetens förverkligande erforderliga lån.

Mariehamn den 25 oktober 2017

L a n t r å d

Katrin Sjögren

Minister

Mats Perämaa

Bilagor:

1. Översikt över landskapets investeringsplaner 2017 - 2019
2. Fastighetsförvaltning som sköts av Landskapets fastighetsverk
3. Ekonomisk översikt hösten 2017
4. Könsperspektiv på hushåll, åldringsvård och våld i nära relationer

Detailmotivering – Verksamhet

[100 Lagtinget](#)

[101 Lagtinget](#)

Kärnverksamheten

Lagtinget utövar lagstiftnings-, budget- och kontrollmakt i enlighet med självstyrelselagen samt lagtings- och arbetsordningen. Det egentliga lagtingsarbetets omfattning beror i hög grad på det antal ärenden som landskapsregeringen och republikens president överlämnar till lagtinget samt på i vilken utsträckning ledamöterna själva utövar sin initiativrätt. Ledamotskapet i lagtinget kräver även insatser från ledamöterna i form av grupparbete, nordiska och övriga internationella kontakter, kunskaps- och informationsinhämtning samt utbildning på olika områden.

Utåtriktad verksamhet

Med tanke på självstyrelsens utveckling är det angeläget att lagtinget och dess ledamöter skapar och upprätthåller kontakter till politiker utanför landskapet bland annat genom att ta emot besökare och företa studie- och arbetsresor. En särskilt viktig målgrupp med tanke på reformeringen av självstyrelsesystemet är ledamöterna i Finlands riksdag.

Lagtingshuset

Lagtinget har återflyttat till Självstyrelsegården efter att ha huserat i tillfälliga lokaler på Strandgatan 25 medan lagtingshuset var föremål för renovering och viss ombyggnad.

Medel för ombyggnaden utgick ur fastighetsverkets anslag men lagtinget bekostade inventarierna. Även om flertalet inventarier återanvänds i det renoverade lagtingshuset upptogs anslag i budgeten för inredning i biblioteket. Även i budgeten för år 2018 upptas medel för kompletterande inredning bland annat till de nya konferensutrymmena.

E-demokrati - ett integrerat kommunikationssystem

Lagtinget eftersträvar en ökad öppenhet i förhållande till och dialog med medborgarna. Målet är ett integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati, där det ska vara lättare att navigera i ett ärende och i realtid möjligt att följa lagtingets plenum via lagtingets hemsida. Projektet fortgår i enlighet med en av kanslikommissionen förnyad budgetplan.

[10100 Lagtinget, verksamhet](#)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	-1 887 153	-1 878 000	-1 883 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 887 153	-1 878 000	-1 883 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.883.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas främst medel för lagtingsledamöternas arvoden och ersättningar samt för täckande av lagtingsledamöternas kostnader för resor till och från möten i lagtinget. I anslaget under momentet ingår även medel för talmannens eventuella representationsersättning.

Ersättningarna fastställs av en arvodeskommission i enlighet med landskapslagen om lagtingsledamöternas arvoden och kostnadsersättningar. Eftersom arvodeskommissionens beslut av den 26 oktober 2015 inte ändrats utgår budgeteringen från att samma arvodesregler ska tillämpas under år 2018 som åren 2016 - 2017. Lagtingsledamöternas arvode beräknas således fortsättningsvis som ett årsarvode som utgör 67 % av grundlönen och sex ålderstillägg i landskapets löneklass A 28.

Medel anslås vidare liksom tidigare för en skattepliktig kommunikationsersättning om 120 euro per ledamot och månad för att täcka ledamöternas kostnader för mobilsamtal, datorförbindelser m.m. Ur anslaget betalas också de hälsovårds- och utbildningstjänster som ledamöterna erhåller samt utbildning för ledamöterna. Under anslaget upptas även medel för lagtingsledamöternas resekostnader.

I anslaget ingår även medel för att täcka kostnaderna för arvodeskommissionens medlemmar samt eventuella övriga utgifter för arvodeskommissionens verksamhet.

Anslaget beräknas i övrigt täcka ledamöternas kostnader för resor utanför Åland, dagtraktamenten och logiersättningar. Kostnaderna för medlemmarna i Nordiska rådet samt den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) påförs dock separata moment.

111 Lagtingets kansli

11100 Lagtingets kansli, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	1 000	1 000
Kostnader:			
- årets totalt	-866 805	-875 000	-869 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-866 805	-874 000	-868 000
Internhyra	-476 090	-534 000	-522 000
Sammanlagt	-1 342 895	-1 408 000	-1 390 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.390.000 euro.

Inkomster

Lagtingets inkomster består huvudsakligen av avgifter för prenumeration av lagtingshandlingar. Eftersom de inkomster som inflyter är mycket små ligger anslaget på lägsta möjliga nivå.

Utgifter

I anslaget ingår avlöningsutgifter för den ordinarie kanslipersonalen samt medel för tillfälliga uppdrag vid tidvis förekommande arbetsanhopning. Vidare ingår i anslaget utgifter för kopiering och tryckning av lagtingshandlingarna och övrigt tryckarbete, post- och teleavgifter, kontorsmaterial och servicearbeten, personalens resor och fortbildning, sedvanlig förnyelse av kontors-, data- och teleutrustning för kansliet och lagtingsledamöterna samt representation på tjänstemannanivå. Anslaget avser även kostnader för sakkunnigutlåtanden till utskott och övriga organ inom lagtinget samt för översättnings- och tolkningsuppdrag och liknande. Ur anslaget stöds även verksamheten i lagtingets veteranförening. Vidare kan medel ur anslaget användas för konstanskaffningar enligt beslut av kanslikommissionen.

Momentet belastas med internhyra som gottskrivs fastighetsverket. Internhyran avser lagtingsbyggnaden.

11130 Lagtingets bibliotek, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-20 767	-25 000	-25 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-20 767	-25 000	-25 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för inköp av litteratur och prenumerationer till lagtingets bibliotek, inbindning, datakatalogisering, informationssökning, anslutning till avgiftsbelagda databaser och användartjänster, fjärrlån, post- och tullavgifter, kontorsutgifter och övriga konsumtionsutgifter. I anslaget ingår även kostnader för scanning av gamla lagtingshandlingar. Anslaget sänktes med 5.000 år 2017 på grund av minskat bokinköp mot bakgrund av den ökade digitaliseringen.

112 Lagtingets övriga utgifter

Under kapitlet upptas medel bland annat för landskapsrevisionens verksamhet, för stöd av lagtingsgruppernas verksamhet samt för lagtingets representation.

Landskapsrevisionen är en oberoende revisionsmyndighet som ersätter de tidigare landskapsrevisorerna och landskapsregeringens revisionsbyrå.

En viktig förutsättning för att främja demokratin är att det ges tillräckliga och jämlika verksamhetsbetingelser för att bedriva politiskt arbete och politisk opinionsbildning. Ett fungerande samarbete inom ramen för de olika lagtingsgrupperna är tillsammans med kansliresurser här viktiga beståndsdelar. I detta syfte beviljas lagtingsgrupperna ett årligt anslag för att stöda gruppkansliernas arbete som service- och utredningsresurs för grupperna.

11210 Lagtingets Östersjösamarbete, BSPC, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-16 250	-35 000	-90 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-16 250	-35 000	-90 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 90.000 euro.

Utgifter

Lagtingets samarbete inom ramen för den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) har blivit allt viktigare och ger lagtinget en god plattform att på jämbördig nivå tillsammans med övriga parlament runt Östersjön bidra till en positiv utveckling av regionen. Lagtinget deltar b.l.a. i den årliga konferensen, den ständiga kommitténs möten, olika arbetsgruppsmöten samt vid behov i sekretariatets möten. Därutöver kan BSPC utse rapportörer från lagtinget för olika ärenden. Så har t.ex. skett i fråga om de maritima frågorna. Anslaget utgörs främst av resekostnader, omkostnader, arrangemang av olika möten samt representation.

Under år 2018 kommer Åland att vara ordförandeland för BSPC och således också stå som arrangör för huvudkonferensen i slutet av augusti. Anslaget är därför höjt med 55.000 euro till totalt 90.000 euro för att bestrida kostnaderna för konferensen samt för de extra kostnader som ordförandeskapet innebär i övrigt.

11220 Dispositionsmedel

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-29 835	-70 000	-70 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-29 835	-70 000	-70 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser medel för gästbesök, uppvakningar, vissa resekostnader i anslutning till inbjudningar, arrangemang och motsvarande. Anslaget har varit temporärt sänkt från 70.000 till 50.000 (år 2016) respektive 60.000 (år 2017) mot bakgrund av att lagtinget inte verkat i egna utrymmen. Anslaget föreslås nu höjt till normal nivå om 70.000 euro. Ur anslaget kan medel i enlighet med kanslikommissionens beslut utgå på ansökan från lagtingsgrupperna för arrangemang med anledning av besök av parlamentariker från Finlands riksdag.

120 Landskapsrevisionen

Landskapsrevisionens granskning sker i form av årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen har till syfte att bedöma om årsredovisningen och den underliggande redovisningen är tillförlitliga och ger en rättvis bild av landskapets ekonomiska situation samt om ledning och förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut. Effektivitetsrevisionen har till syfte att bedöma om budgetmedlen har använts i enlighet med principerna om sparsamhet, effektivitet och ändamålsenlighet. Granskningen ska främja en sådan utveckling att landskapet med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser. Landskapsrevisionen ansvarar även för granskningen av EU-stöd, vilka beviljas inom ramen för EU:s strukturfondsprogram på Åland, i enlighet med de krav som EU-kommissionen ställt.

12010 Landskapsrevisionen, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	256	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-165 368	-207 000	-197 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-165 111	-207 000	-197 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 197.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser medel för myndighetens verksamhet såsom personalutgifter, administrativa utgifter, utbildning, tjänsteresor samt inköp av revisionstjänster och övriga experttjänster. Landskapsrevisionens granskningsrapporter publiceras på landskapsrevisionens webbplats www.revisionen.ax.

130 Ålands delegation i Nordiska rådet

Verksamheten vid delegationen och delegationssekretariatet bedrivs med stöd av landskapslagen (1984:25) om Ålands representation i Nordiska rådet.

Liksom föregående år sköts sekreteraruppgifter och kansligöromål vid delegationen av en utskottssekreterare respektive byråsekreterare vid lagtingets kansli.

13010 Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	305	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-29 955	-54 000	-34 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-29 650	-54 000	-34 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 34.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 34 000 euro (år 2017:34 000 euro + 20 000 euro tilläggsbudget på grund av presidentskapet). Delegationen deltar b.la. i Nordiska rådets sessioner, utskottsmöten, olika arbetsgruppsmöten samt vid behov i sekretariatets möten. Anslaget utgörs främst av delegationens resekostnader, omkostnader och representation. Anslaget har beretts av Ålands delegation i Nordiska rådet.

200 Landskapsregeringen och regeringskansliet

200 Lantrådet och landskapsregeringens ledamöter

För att handha landskapets allmänna styrelse och förvaltning tillsätter lagtinget, på sätt därom är stadgat i lagtingsordningen, en landskapsregering bestående av lantrådet och högst sju ledamöter.

På landskapsregeringen ankommer att bevaka landskapets rätt och bästa samt att till verkställighet befordra lagtingets beslut och övriga förfoganden.

Landskapsregeringen bedriver verksamheten utgående från sitt regeringsprogram och strävar efter att i planeringen och beslutsfattandet beakta principerna för ett hållbart samhälle. Genom att beakta jämställdhet i planering och beslutsfattande främjas att kvinnor och män har samma frihet och makt att forma samhället och sina egna liv.

Landskapsregeringen och dess medlemmar biträds av landskapsregeringens allmänna förvaltning i de ärenden och andra uppgifter som ankommer på landskapsregeringen

20010 Landskapsregeringen, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-960 116	-978 000	-975 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-960 116	-978 000	-975 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 975.000 euro.

Utgifter

Landskapsregeringen antas under året bestå av lantrådet jämte sex ministrar. Arvodet till landskapsregeringsledamöterna utgår enligt landskapslagen (1985:17 ändrad 2000/64) om arvode för medlem av Ålands [landskapsstyrelse].

Under momentet upptas även anslag för avlönande av förvaltnings- och utvecklingschef och ministersekreterare samt för resekostnader och övriga verksamhetsutgifter.

20020 Dispositionsmedel

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-64 443	-70 000	-70 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-64 443	-70 000	-70 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser främst landskapsregeringens kostnader för kontakter med myndigheter och organisationer samt kostnader i samband med representationsuppdrag.

210 Regeringskansliet

Vid regeringskansliet finns sakkunniga gällande juridiska frågor, europarätt och externa frågor, personalfrågor, jämställdhets- och integrationsfrågor, kommunikation, hållbar utveckling samt digitala system. Därutöver finns funktioner för service i form av registrators-, receptions-, vaktmästeri- och städtjänster. Regeringskansliet kommer att fortsätta utveckling gällande rollen som stabsfunktion med övergripande målsättning att uppnå en effektiv samordning och användning av förvaltningens resurser.

Landskapsregeringen har den 15.9.2016 antagit en säkerhetspolicy för den allmänna förvaltningen. Policyn fungerar som övergripande styrdokument både för den allmänna säkerheten och för informationssäkerheten. Samtidigt som policyn antogs tillsattes också en säkerhetsgrupp med ansvar för planering och samordning av det totala säkerhetsarbetet som omfattar fysisk och personlig säkerhet samt it-säkerhet enligt den interna ansvarsfördelningen. Säkerhetsarbetet ska bedrivas som en integrerad del av organisationens normala verksamhet och målen fastställs årligen i en åtgärdsplan. Under år 2018 kommer en utökad riskanalys att utföras. Resultaten av denna ska sedan ligga till grund för det fortsatta säkerhetsarbetet.

Landskapsregeringen är, tillsammans med statens ämbetsverk, ansvariga för den allmänna beredskapen i landskapet samtidigt som landskapsregeringen inom sitt ansvarsområde kan behöva aktivera olika funktioner vid krissituationer. Landskapsregeringen avser att närmare utreda inrättandet av funktionen tjänsteman i beredskap (TiB) och förutsättningarna för det under år 2018 och återkommer vid behov i en tilläggsbudget. TiB ska för landskapsregeringens räkning dygnet runt ta emot larm och information vid händelser eller vid risk för sådana händelser som berör landskapsregeringens ansvarsområden vid kris, civilt försvar, storolyckor och räddningsuppdrag.

Landskapsregeringen ansvarar för att proaktivt agera katalysator och koordinator för förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland, som arbetades fram inom ramen för nätverket bärkraft.ax under år 2016. Regeringskansliet ansvarar för den övergripande stödfunktionen för förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan. Stödfunktionens syfte är att bidra till att landskapsregeringen i sin helhet uppfyller sin del av utvecklings- och hållbarhetsagendans förverkligande. I stödfunktionens ansvar ingår bland annat ansvaret för upprätthållandet av grundläggande infrastruktur, såsom digitala och fysiska mötesplatser, för nätverket bärkraft.ax.

Verksamheter inom regeringskansliet så som personal, jämställdhet och integration bidrar till att uppnå utvecklings- och hållbarhetsagendans två första strategiska utvecklingsmål, Välmående människor vars inneboende resurser växer och Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället. De bidrar även med viktiga perspektiv som är relevanta för att uppnå agendans mål 5 och 7, Attraktionskraft för boende, besökare och företag och Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster. Kommunikations- och nätverksarbetet som bedrivs på Åland, Helsingfors, Stockholm och Bryssel bidrar till agendans mål 5, Attraktionskraft för boende, besökare och företag. Det femte målet är även relevant för enheten för rättsliga och internationella frågor som handlägger tillstånd av olika slag. Serviceenheten bidrar genom medvetna val av städprodukter, kontorsmaterial, färdmedel etc. till mål 6, markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet och 7, hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster.

21010 Regeringskansliet, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	101 970	140 000	170 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 910 678	-2 466 000	-2 530 000
- tidigare års anslag		-61 239	
- PAF-netto	130 694	61 239	
Anslag netto	-1 678 014	-2 326 000	-2 360 000

Budgetmotivering

Förslås inkomster om 170.000 euro och ett anslag om 2.530.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser försäljning av intyg och utdrag ur register, försäljning av böcker, broschyrer samt inkomster för avgiftsbelagda prestationer vid regeringskansliets allmänna byrå. Dessutom ingår inkomster om 30.000 euro för hantering och skötsel av serviceuppgifter för fastighetsverket och 30.000 euro för ersättning från Inrikesministeriet för tillsyn av penningtvätt gällande fastighetsförmedling och hyreslokalidkare.

Utgifter

I anslaget upptas kostnader för personal, tjänsteresor, prenumerationer, diverse inköp och andra verksamhetsutgifter samt representation. Därtill ingår anslag för avdelningens utgifter för den yrkesspecifika personalutbildningen och det fortsatta utvecklingsarbetet på regeringskansliet.

Anslaget inkluderar kostnader för Ålands specialrådgivare vid Finlands ständiga representation i Bryssel.

Från och med den 25 maj 2018 ska Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG tillämpas. Enligt artikel 37 i förordningen krävs det att landskapsregeringen utnämner dataskyddsombud.

Dataskyddsombuden ska bland annat ha som uppgift att ge råd och information samt att övervaka efterlevnaden av förordningen enligt artikel 39 i förordningen.

I anslaget ingår även

- 140.000 euro för att slutföra beredningen för kommunreformen under året. Det föreslagna anslaget rör främst kostnader för kommunindelingsutredningar och gränsjusteringar
- 100.000 euro för arbete föranlett av vård- och landskapsreformen i riket samt
- 10.000 euro för att genomföra en riskanalys.

215 Kommunikationsverksamhet

21500 Kommunikationsverksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	11 000
Kostnader:			
- årets totalt	-48 387	-35 000	-50 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-48 387	-35 000	-39 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 11.000 euro och ett anslag om 50.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser ersättning för deltagandet i Nordiska ministerrådets gränshinderråd.

Utgifter

Utgifter för verksamheten, varav 12.500 euro avsätts för planering och genomförande av AlandicaDebatt.

Verksamheten vid Ålandskontoret i Stockholm har flyttats till att skötas på distans från Mariehamn. Tillgång till lokaler där möten kan arrangeras och tillfällig arbetsplats har säkrats vid de tidigare lokalerna.

Landskapsregeringen ser över och utvärderar fortsatt deltagande i olika relevanta sammanhang i Sverige.

Utveckling gällande samarbetet med kontoret i Helsingfors fortsätter bl.a. för att underlätta koordinationen med de politiska sommararenorna Visby, Björneborg och nysatsningen AlandicaDebatt i Mariehamn.

En utvärdering görs av projektet Ålands-akademin, med avsikten att två gånger årligen bjuda in för Åland viktiga målgrupper för information och relationsbyggande.

En analys och genomgång av landskapsregeringens informationsmaterial genomförs med beaktande av jämställdhets-, likabehandlings- och hållbarhetsprinciperna.

21510 Ålandskontoret i Helsingfors, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	24 772	3 000	3 000
Kostnader:			
- årets totalt	-192 715	-59 000	-59 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-167 943	-56 000	-56 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 3.000 euro och ett anslag om 59.000 euro.

Inkomster

Inkomsten består av hyresbetalning av underhyresgästen Ålandsdelegationen.

Utgifter

Ålandskontoret i Helsingfors är landskapsregeringens informationskontor som samordnar kommunikation och kontakter mellan målgrupper på Åland och i Helsingfors samt i övriga Finland. Till uppgifterna hör att bistå tjänstemän, politiker och det åländska näringslivet i olika kommunikationssammanhang. Målsättningen är att stärka Ålandsbilden i riket och synliggöra Åland. Till uppgifterna hör bl.a. att föra fram Ålandsexemplet och att representera Ålands landskapsregering. Ålandskontoret ska vara en möjlig mötesplats där tjänstemän, politiker och representanter för det åländska näringslivet kan mötas. Ålandskontoret har ett aktivt samarbete med tjänstemän, ministrar och lagtingsledamöter för att utveckla kommunikationen mellan Åland och riket. Ålandskontoret i Helsingfors bistår även den åländska riksdagsledamoten. Ålandskontoret följer med arbetet i riksdagen och förmedlar väsentlig information till berörda tjänstemän om aktuella lagförslag.

Målsättningar för år 2018

- skapa goda relationer mellan Åland och riket, bl.a. genom att två gånger årligen hålla återkommande Ålandsutbildningstillfällen för utvalda målgrupper på Åland
- utveckla Ålandskontoret till en attraktiv mötesplats där också utomstående organisationer med anknytning till Åland kan hålla möten samt
- skapa och upprätthålla en god kontakt med de finlandssvenska organisationerna.

21520 Ålandskontoret i Stockholm, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	11 332	11 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-88 816	-31 000	
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-77 484	-20 000	0

Budgetmotivering

Momentet utgår. Verksamheten budgeteras under kommunikationsverksamhet, moment 21500.

220 Främjande av jämställdheten

Den övergripande målsättningen för det åländska jämställdhetsarbetet är att kvinnor och män ska ha samma makt och frihet att forma samhället och sina egna liv.

För att utveckla och systematisera arbetet med jämställdhet och för att skapa tydlighet ska en agenda för jämställdhet utarbetas. Syftet med en agenda för jämställdhet är att skapa en helhetssyn och en viljeinriktning för att på ett tydligt sätt styra arbetet i en riktning som lever upp till de åtaganden som finns i lagar och konventioner för att bygga ett långsiktigt och dynamiskt samhälle på Åland i enlighet med hållbarhetsprinciperna.

Jämställdhetsarbetet idag har hälsa, vård och jämställdhet som fokusområde. Ett jämställdhetsperspektiv på hälso- och sjukvården gynnar hela befolkningen oavsett kön,

funktionsförmåga, ålder, bostadsort eller födelse land. Landskapsregeringens målsättning är att personal inom hälso- och sjukvården har kunskap inom genus och medicin, alltså om hur ojämställdhet uppstår och reproduceras samt vilka konsekvenser detta får. Landskapsregeringen har som målsättning att personal inom hälso- och sjukvården har kunskap om våld i nära relationer, mäns våld mot kvinnor samt HBTQ-frågor.

Jämställdhetsintegrering och riktade insatser är strategier för att uppnå de jämställdhetspolitiska målsättningarna. Ett jämställt samhälle innebär att jämställdhetsperspektiv ska läggas på alla områden i samhället. Ålands landskapsregering använder jämställdhetsintegrering som huvudsaklig strategi för att uppnå målen för jämställdhetsarbetet. Jämställdhetsintegrering innebär att jämställdhetsperspektivet ska införlivas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som normalt sett deltar i beslutsfattandet. Det är där ordinarie beslut fattas, resurser fördelas och normer skapas, som jämställdhet/ojämställdhet skapas och upprätthålls. Jämställdhetsarbetet på Åland är långsiktigt, kunskapsbaserat och målmedvetet.

Målsättningar för år 2018

- agenda för jämställdhet samt utveckling av indikatorer
- handlingsplan för våld i nära relationer utifrån kartläggningsresultatet år 2017
- vägledning för en jämställd och jämlik styrning och
- ökad kunskap om olika aspekter av genus och jämställdhet genom utbildningsinsatser.

22000 Främjande av jämställdheten, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	26 732	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-112 963	-75 000	-75 000
- tidigare års anslag		-141 053	
- PAF-netto	14 509	141 053	
Anslag netto	-71 723	-75 000	-75 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 75.000 euro.

Utgifter

Anslaget inkluderar kostnader för såväl konkreta åtgärder och andra former av insatser i enlighet med olika styrdokument och beslut på området. Anslaget ska även täcka kostnader för nordiskt och internationellt samarbete gällande genus och jämställdhet.

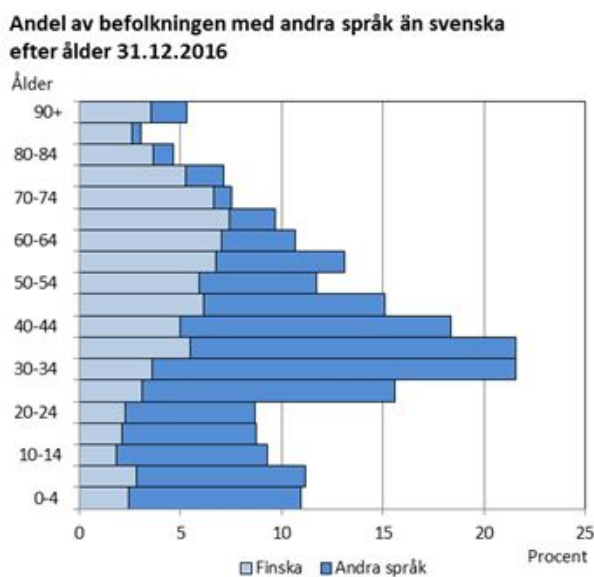
Kvarvarande anslag från projektet "Jämställt Åland" som finansierats av penningautomatmedel används under året för aktiviteter och åtgärder i enlighet med målsättningen att alla som nyttjar skattefinansierad verksamhet ska känna trygghet i att bemötande och service utformas samt att resurser fördelas likvärdigt så att de svarar mot kvinnors respektive mäns och flickors respektive pojkars behov, förutsättningar och livsvillkor.

225 Främjande av integration

Landskapsregeringens program för integrationsfrämjande på Åland 2016 - 2019 har som övergripande målsättning att "alla kvinnor, män, flickor och pojkar ska ha samma rättigheter,

skyldigheter och möjligheter på alla områden i livet. Åland ska vara ett inkluderande samhälle där alla garanteras en likvärdig behandling och fler har möjlighet att delta och bidra till en positiv samhällsutveckling. De inflyttades levnadsförhållanden ska på centrala delområden (inkomst, utbildning, sysselsättning, hälsa och deltagande) vara på samma nivå som den övriga befolkningen". Den här målsättningen och planerade åtgärder bidrar till att uppnå utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 1 och 2 som omfattar social hållbarhet. Strukturella hinder för inflyttades hälsa, inflytande, kompetensutveckling, opartiskhet och meningsskapande inkluderar språk, tillgång till arbete enligt kompetens, kunskap, inkludering och bemötande hos majoritetsbefolkningen. På kort sikt bidrar det integrationsfrämjande arbetet till att minska dessa hinder genom insatser som språkkurser, kunskap om lokalsamhället och insatser för att öka kunnande hos myndigheter och föreningar. På lång sikt kommer ökad inkludering av alla som bor på Åland bidra till välmående och att alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället.

Den utomnordiska inflyttningen till Åland fortsätter sin uppåtgående trend. Allt fler på Åland har annat modersmål än svenska, vilket naturligtvis påverkar myndighetsutövning och alla aspekter i det åländska samhället. Befolkningsstatistiken för år 2016 visar att 12,4 procent av Ålands befolkning har annat modersmål än svenska. Figuren nedan visar hur den här andelen av befolkningen är representerad i olika åldersgrupper.

Att involvera inflyttade i utvecklings- och hållbarhetsarbetet är avgörande för att nå framgång. En viktig komponent i att uppnå social hållbarhet är att framgångsrikt involvera så många medborgare som möjligt i utvecklingsfrågor och projekt. Ett område som kommer att kräva en ny ansats är att å ena sidan öka kunskap och engagemang bland inflyttade om utvecklings- och hållbarhetsagendan och att å andra sidan arbeta för att landskapsregeringen kan förbättra verktyg att utöva medborgardialog som ett verktyg i samhällsutvecklingen och för att främja social hållbarhet. Frågan om hur man kan involvera och engagera inflyttade i dialogen för samhällsutveckling är ett område där integrationssamordningen kan fungera som ett stöd.

22500 Främjande av integration

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. rb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-57 653	-65 000	-65 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-57 653	-65 000	-65 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 65.000 euro.

Utgifter

Främjande av integration, delaktighet och mångfald görs framförallt inom ramen för ordinarie verksamheter, så som barnomsorg, grundskola, utbildning, arbetsmarknadspolitik, sysselsättning och hälso- och sjukvård. Landskapsregeringens program för främjande av integration 2016 - 2019 innefattar ett särskilt fokus på tredje sektorns viktiga och kompletterande roll för att främja integration, delaktighet, inkludering, mångfald och goda relationer. Därför kommer det under år 2018 finnas möjlighet för aktörer från tredje sektorn att ansöka om penningautomatmedel för en särskild satsning med detta syfte, se moment 35000 i överföringsavsnittet. Kunskap, samverkan och utbyte är centrala framgångsfaktorer i det här arbetet och därför kommer landskapsregeringen fortsättningsvis att ordna fortbildningar och möjliggöra nätverkande och utbyte vad gäller främjande av integration och mångfaldsarbete under år 2018.

Ett viktigt uppdrag som landskapsregeringen och det offentliga Åland har vad gäller inkludering av nyinflyttade är att tillhandahålla information om Åland och det åländska samhället. Under fyra år har landskapsregeringen därför finansierat informationskontoret Kompassen. Förändringen i tillståndsfrågor under år 2017 som innebar att Migrationsverket nu handlägger alla tillståndsfrågor för utlänningar har inneburit att fler personer sökt sig till informationskontoret för råd och vägledning.

Flyktningmottagande på Åland kommer att vara aktuellt även under år 2018. Landskapsregeringen har beredskap för sina berörda områden och svarar även för övergripande samordning och för riktade kompetensinsatser och framtagande av resursmaterial om behov uppstår. Landskapsregeringen har även beredskap i 2018 års budget att medverka i ett åländskt projekt inom ramen för EU:s fond för asyl, migration och integration om det blir aktuellt.

Arbetet med att initiera och planera för uppföljning av integrationsarbetet i samarbete med ÅSUB påbörjas under år 2018 med målsättning att låta genomföra enkät riktad till inflyttade under år 2019.

Målsättningar för år 2018

- inflyttade har ökad kunskap om Åland
- offentligt anställda har stärkt sina kunskaper om integration, inkludering och mångfald samt hur de kan främja dessa områden i sitt arbete
- ökad kunskap bland myndigheter och föreningar vad gäller att främja delaktighet och goda relationer samt motverka främlingsfientlighet och diskriminering
- inflyttade inkluderas i utvecklings- och hållbarhetsarbetet

- flyktingmottagning på Åland genomförs på bästa sätt. Landskapsregeringen stöttar genom samordning och stöd
- stärkt integrationsfrämjande arbete hos tredje sektorn
- samordning och uppföljning av integrationsprogrammet 2016 - 2019 samt
- ökad kunskap om integrationsarbetet genom utredning och framtagande av statistik.

230 Lagtingsval

Lagtingsval och kommunalval hålls vart fjärde år i landskapet Åland. Nästa valår är år 2019. Under valår står landskapet för kostnaderna för valen tillsammans med kommunerna. Under åren fram till år 2019 bedrivs ett utvecklingsarbete som inbegriper beredning och implementering av en ny vallag, förberedelser för att kunna erbjuda förtidsröstning via internet i lagtingsvalet samt revidering av anvisningar och införande av vissa nya rutiner i valadministrationen. I anslutning till reformeringen av valrutinerna krävs utbildningsinsatser riktade framför allt till de kommunala valorganen.

23000 Lagtingsval

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-41 723	-18 000	-20 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	0	0	
Anslag netto	-41 723	-18 000	-20 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 20.000 euro.

Utgifter

För fortsatt valreformsarbete inför lagtingsvalet och kommunalvalet år 2019 upptas 20.000 euro. Anslaget avser resor och andra kostnader i samband med förberedelsearbetet, kostnader för planering, information och studiebesök samt för införskaffande av experttjänster och andra tjänster. Under år 2018 ska systemet för röstning via internet i lagtingsvalet analyseras och testas, implementeringen av den nya vallagen förbereds och information och utbildning inför valen år 2019 inleds. Anslaget används också för mötesarvoden, reseersättningar, höranden och studiebesök för sakkunnigkommittén och den politiska referensgruppen för internetröstning.

I anslaget ingår också Ålands andel av kostnaderna för ett internationellt forskningsprojekt om nya röstningstekniker, i vilket Åland är medsökande. Ålands andel är ca 7.500 euro och kommer att fördelas på flera år.

240 Brand- och räddningsväsendet

Landskapsregeringen har det övergripande ansvaret för att den kommunala räddningsverksamheten i landskapet bedrivs effektivt och organiserat i enlighet med räddningslagen (2006:106) för landskapet Åland. Det sker genom att landskapsregeringen leder och utövar tillsyn över räddningsverksamheten. Arbetet med att skapa en för hela Åland gemensam brand- och räddningsmyndighet fortsätter.

24000 Brand- och räddningsväsendet, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	4 902	2 000	2 000
Kostnader:			
- årets totalt	-4 700	-30 000	-30 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	202	-28 000	-28 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 2.000 euro och ett anslag om 30.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst om 2.000 euro.

Utgifter

Landskapsregeringens målsättningar är

- att skapa förutsättningar för kurser, information, planering och övningar för myndigheter och personal som deltar i räddningsverksamhet. Under året kommer ungdomsverksamhet, och då speciellt verksamhet som syftar till att få ett högre deltagande bland flickor/kvinnor inom de frivilliga brandkårerna, att prioriteras
- att upprätthålla en räddningsdelegation för räddningsverksamhet med uppgift att följa med i utvecklingen och ta initiativ till utveckling inom området samt att samordna räddningsväsendet
- att tillsammans med Statens ämbetsverk på Åland upprätthålla en organisation för befolkningsskyddet samt utföra och initiera förberedelser för förhållanden och händelser som avviker från det normala samt
- att utföra utredningar och utarbeta regelverk med syfte att förbättra säkerheten i samhället och effektiviteten hos räddningsmyndigheterna.

250 Personalarbete och arbetsmiljö

Landskapsregeringens största tillgång är dess professionella och motiverade personal.

Personalenheten är en stab som stöder chefer och medarbetare i landskapsförvaltningen i olika personal- och arbetsgivarfrågor. En välfungerande intern kommunikation utgör en av grundstenarna för ett hållbart personalarbete tillika som personalenheten är en viktig del i arbetet med att utveckla alla former av kommunikation inom förvaltningen.

Personalenheten har det övergripande och samordnande ansvaret för allmänna förvaltningens kompetensutveckling. Varje avdelning ansvarar dock för den egna personalens kompetensutveckling så att de har den kompetens som krävs för att utföra arbetsuppgifterna.

Personalenheten ansvarar också för arbetsmiljön, företagshälsovården och friskvården för allmänna förvaltningens personal.

Personalenhetens inriktningsmål år 2018 för allmänna förvaltningen är främst kopplade till utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska mål 1 och 2.

Landskapsregeringen har goda arbetsförhållanden och ett stimulerande arbetsklimat för både kvinnor och män. Det nya LPA-systemet, som implementeras under året, kommer att möjliggöra en könsindelad uppföljning och analys av statistiken på området.

25000 Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	204 549	203 000	203 000
Kostnader:			
- årets totalt	-445 315	-586 000	-606 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-240 766	-383 000	-403 000

Budgetmotivering

Föreslås ett nettoanslag om 403.000 euro, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) får momentet gottskrivas med inkomster för utbildningar inom ramen för verksamheten.

Inkomster

Inkomsterna av gottskrivna ersättningar från Folkpensionsanstalten för skäliga kostnader för företagshälsovård och sjukvård har beräknats uppgå till 185.000 euro.

Inkomsterna från Nordiska ministerrådet, motsvarande utgifter för stipendier i samband med Nordiskt tjänstemannautbyte, uppskattas till ca 9.500 euro.

Utgifter

För välbefinnande och trivsel på arbetsplatsen har beräknats 74.000 euro. I anslaget ingår personalpolitiska åtgärder, personalkaffe och gemensam julfest.

För kompetensutveckling och lagstadgad utbildning har beräknats 51.000 euro.

För subventionerad friskvård som träning, förebyggande massage och kultur har beräknats 47.000 euro.

Av anslaget har 370.000 euro beräknats för lagstadgad företagshälsovård (Lag om företagshälsovård FFS 1383/2001) och sjukvård på allmänläkarnivå, första hjälp material, personalvård och handledning samt gynekologbesök för kvinnor (20.000 euro).

För övriga utgifter som dataglasögon, inköp av tjänster, arbetarskyddets verksamhet och arvode till arbetarskyddsfullmäktige har beräknats 16.000 euro.

Nettoanslag för utgifter för stipendier i samband med Nordiskt tjänstemannautbyte uppskattas till ca 9.500 euro samt motsvarande inkomster från Nordiska ministerrådet.

Ett anslag om 30.000 euro har reserverats för andra personalpolitiska åtgärder vars kostnader det inte är skäligt att belastar de olika enheterna inom förvaltningen där den berörda personalen arbetar eller har arbetat. I anslaget ingår kostnader för åtgärder som syftar till att tillgodose behovet av personal. Sådana åtgärder kan vara både kompetensutveckling för att kunna ta sig an nya arbetsuppgifter och omställningsåtgärder i samband med personalavveckling. Kostnader för åtgärder som syftar till att upprätthålla arbetsförmågan eller underlätta återgången i arbetet efter lång sjukledighet samt andra liknande personaladministrativa arrangemang av i huvudsak tillfällig karaktär ingår också i anslaget.

252 Serviceverksamhet

Serviceenheten handhar allmänna förvaltningens servicefunktioner gällande telefoni, registratur, vaktmästeri och städning. Enheten kommer under år 2018 fortsätta se över och utveckla processer gällande sin verksamhet. Enheten har även som mål att samordna och effektivisera verksamheten inom sina områden där det är möjligt. Enheten kommer även under år 2018 att genomföra en städdimensionering av de ny renoverade lokalerna i Självstyrelsegården, Ålands museum och lagtingsbyggnaden och utifrån resultatet av denna kommer anpassningar av städningen att genomföras.

25210 Serviceverksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 622	0	26 000
Kostnader:			
- årets totalt	-314 852	-319 000	-337 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-312 231	-319 000	-311 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 26.000 euro och ett anslag om 337.000 euro.

Inkomster

Inkomster avser försäljning av intyg och avgiftsbelagda prestationer samt för hantering och skötsel av serviceuppgifter för externa myndigheter.

Utgifter

Anslaget avser anskaffning och utbyte av möbler, inredningsmaterial, kostnader för städtjänster och städmaterial, kontorsmaterial, post- och teletjänster samt underhåll, försäkringar och bränsle för fordon som hänför sig till allmänna förvaltningen. För år 2018 innehåller momentet även inköpskostnader om ca 6.000 euro för mobiltelefoner som är kopplade till Mexlösningen samt kostnader om ca 8.000 euro för serviceavtal gällande telefoni som tidigare belastat moment 39000.

260 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter

26000 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-121 167	-350 000	-375 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-121 167	-350 000	-375 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 375.000 euro.

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 90.000 euro för arvoden och reseersättningar för lagstadgade delegationer och övriga av landskapsregeringen tillsatta kommittéer, kommissioner och sakkunniga för vilka anslag inte upptagits särskilt.

Därtill ingår anslag för utredningskostnader, utvecklingsprojekt och andra konsultinsatser. Anslaget kan även användas för deltagande i kostnader för utredningar som genomförs av annan, men som är i landskapets intresse. Under momentet har beaktats ca 25.000 euro för att utveckla allmänna förvaltningens styrning av underställda myndigheter och samordning av landskapsförvaltningens it.

Den av statsrådet 19.9.2013 tillsatta parlamentariskt sammansatta kommittén, som hade till uppgift att modernisera självstyrelsesystemet och självstyrelselagen, avlämnade sitt betänkande i juni 2017. Anslaget får belastas med eventuella kostnader för utredningar och sakkunnigutlåtanden som kan behövas under den fortsatta beredningen av förslaget till proposition och under riksdagsbehandlingen. Kostnaderna för de sakkunniga landskapstjänstemännens deltagande i arbetet täcks dock genom de verksamhetsanslag där deras respektive lön budgeteras.

Av anslaget avser ca 50.000 euro externpolitiskt arbete såsom kontaktgruppen mellan landskapsregeringen och utrikesministeriet, vars uppgift är att utveckla och öka användningen av Ålandsexemplet i internationella sammanhang samt kostnader för framtagande av material, utredningar, forskningsuppdrag och övriga uppdrag beträffande Ålandsexemplet och Ålands särställning enligt folkrätten. Därtill ingår kostnader för att upprätthålla ett externpolitiskt nätverk och ytterligare samordna det externpolitiska nätverket vid landskapsregeringen samt kostnader för att delta i de nätverk och seminarier som finns för samarbete inom Östersjöområdet. I beloppet har även beaktats kostnader för en praktikant vid Finlands EU-representation i Bryssel.

Under år 2017 har försvarsministeriet tagit initiativ till en kontaktgrupp på tjänstemannanivå mellan försvarsministeriet och landskapsregeringen rörande säkerhetsfrågor. Kontaktgruppens syfte är främst ökat informationsutbyte och möjligheter till bättre samordning av bl.a. beredskapsfrågor. Anslaget kan även användas för eventuella kostnader i samband med gruppens verksamhet.

Medel för grundfinansiering av Ålands fredsinstituts verksamhet anslås under moment 35000 i överföringsdelen.

I anslaget ingår 1.000 euro för att täcka medlemsavgiften för B7-samarbetet, vars nuvarande verksamhet främst består av att arrangera ö-spelen (B7 games) samt anordnande av ett konst- och kulturprojekt, vilket äger rum vartannat år. Landskapsregeringen har åtagit sig ansvaret för samarbetets ekonomihantering, vilket dock inte har några budgetmässiga konsekvenser.

En Digitaliseringskommission tillsattes i maj 2017 och kommissionen har påbörjat sitt arbete. Digitaliseringskommissionen har till uppgift att utgående från landskapsregeringens meddelande om modernisering av det åländska it-samhället genomföra processer för att fånga upp problem, svårigheter och störningar som individer stöter på. För detta ändamål och övriga kostnader i samband med kommissionens arbete har i anslaget beaktats 100.000 euro.

Anslaget föreslås även använt för kostnader som språkrådets verksamhet föranleder. Språkrådet fungerar som landskapsregeringens referensgrupp i språkärenden och består av representanter från landskapsförvaltningen, kommunerna, staten och från centrala samhällssektorer där språket har särskild betydelse såsom näringsliv, vård och utbildning. Kostnaderna för sekreterarfunktionen belastas dock moment 21010.

26002 Interreg Central Baltic Programme 2014-2020

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	62 040	83 000	84 000
Kostnader:			
- årets totalt	-74 646	-83 000	-84 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-12 606	0	0

Budgetmotivering

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 § föreslås ett nettoanslag under momentet. Nettoanslaget innefattar anslag och inkomster om 84.000 euro.

Utgifter

Central Baltic Programme 2014-2020 är ett av EU:s 60 Interregprogram, som finansierar gränsöverskridande projekt inom regional utveckling. Central Baltic-programmet 2014-2020 för mellersta Östersjöregionen omfattar regioner i Finland, Sverige, Estland och Lettland samt Åland. Egentliga Finlands förbund är administrerande myndighet för programmet och landskapsregeringen har ett s.k. värdavtal om placering av ett informationskontor, en Contact Point, med en heltidsanställd informatör på Åland.

Åland omfattas av huvudprogrammet Central Baltic och underprogrammet Archipelago and Islands (skärgården och öarna). Programmet har fyra prioriterade områden och elva insatsområden. Finansieringen erbjuds genom tidsbestämda utlysningar, då partner från minst två länder lämnar in en ansökan. Som partner fungerar olika typer av organisationer. Inom vissa insatsområden kan även företag delta som partner. Åländska organisationer deltar i 10 av 67 godkända projekt (våren 2017) och tredje utlysningen år 2017 samlade ytterligare många ansökningar med åländskt deltagande.

Central Baltic-programmet står för samtliga av landskapsregeringens kostnader för informationskontoret, såsom lönekostnader, kostnader för kontor, administration och tjänster samt resor. Kontors- och administrationskostnader ersätts schablonmässigt med 15% av de sammanlagda lönekostnaderna. Det medför ett förenklat redovisningsförfarande, men innebär samtidigt att momentets kostnader och intäkter inte kommer att sammanfalla exakt. Hitintills har landskapsregeringen fått sina kostnader ersatta till fullo.

26003 Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-193 213	-198 000	-161 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	88 763	0	
Anslag netto	-104 450	-198 000	-161 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 161.000 euro.

Utgifter

Landskapsregeringen har under åren 2015 - 2017 i enlighet med tidigare budgetbeslut drivit ett sektoröverskridande utvecklingsprojekt som syftar till en långsiktigt bärkraftig och hållbar utveckling för Åland. Projektet har genomförts i dialog med kommuner, myndigheter, tredje sektorn och branschorganisationer. Nätverket bärkraft.ax som är öppet för deltagande av aktörer i alla samhällssektorer och alla människor som bor och verkar på Åland har etablerats. Genom aktiv dialog bidrar nätverket till ökad samordning och kompetens mellan och inom samhällssektorerna. Ett särskilt råd, utvecklings- och hållbarhetsrådet, har utsetts för att ta ansvar för bärkraft.ax. Inom ramen för bärkraft.ax har en utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland, som bland annat består av en vision och sju strategiska utvecklingsmål, arbetats fram.

Inom ramen för utvecklingsprojektet har en digital samverkansplattform för geografisk data (GIS, geografiskt informationssystem) arbetats fram. Med samverkansplattformen och gällande lagstiftning som utgångspunkt förädlar landskapsregeringen, i nära samverkan med kommunerna, de övergripande utvecklings- och planeringsprocesserna för mark- och vattenanvändningen.

Under år 2018 avser landskapsregeringen att avsluta det arbete som drivs i projektform och fortsätta den successiva implementeringen av utvecklings- och hållbarhetsarbetet i den löpande verksamheten. Anslag för avslutning av den del av projektet som nära berör planläggnings- och byggnadsväsendet upptas därför under kapitel 700.

Landskapsregeringen avser även att inom ramen för sin verksamhet fortsätta agera som proaktiv katalysator och koordinator för agendans förverkligande i sin helhet. I detta ingår bland annat upprätthållande av struktur för nätverket bärkraft.ax inklusive det årliga evenemanget "Forum för samhällsutveckling" samt fysiska och digitala mötesplatser. Avsikten är samtidigt att landskapsregeringens eget hållbarhetsarbete ska ingå i det löpande arbetet och därmed i verksamhetsplaneringen och budgetberedningen. Anslaget under momentet avser kostnader för hållbarhetsrådets arbete och övriga kostnader för att utveckla hållbarhetsarbetet på Åland och i förvaltningen.

Se även allmänna motiveringen.

26004 Ålandsdelegationen

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-5 731	-12 000	-12 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-5 731	-12 000	-12 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 12.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser landskapets kostnader för Ålandsdelegationens verksamhet.

265 Konsumentskydd

26500 Konsumentskydd, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-14 585	-18 000	-18 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-14 585	-18 000	-18 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 18.000 euro.

Utgifter

Enligt 30 § 10 punkten självstyrelselagen för Åland handhas de uppgifter som i riket ankommer på konsumentklagonämnden i landskapet av särskild av landskapsregeringen tillsatt nämnd. Nämndens uppgift är att fungera som ett opartiskt och kostnadsfritt tvistlösningsorgan vid vilket konsumenten kan anhängiggöra ärenden. Kostnaden anknyter främst till avlöandet av en sekreterare för nämnden som sköter den löpande hanteringen av nämndens ärenden.

270 Radio- och TV-verksamhet

27000 Radio- och TV-verksamhet (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 508 090	2 390 000	2 460 000
Kostnader:			
- årets totalt	-445 377	-457 000	-447 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	2 062 713	1 933 000	2 013 000

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) att kostnaderna för uppbörd och kontroll av avgifterna, vilka i huvudsak består av ersättning för uppbörden och avlöning av granskare, får belasta momentet.

Med beaktande av ovanstående föreslås en nettoinkomst om 2.013.000 euro.

I enlighet med regeringsprogrammet avser landskapsregeringen att lämna ett lagförslag om en ny finansieringslösning för Ålands Radio och Tv Ab. Avsikten är att finansieringen fr.o.m. 1.1.2019 ska ske genom en media-avgift av skattenatur.

Inkomster

Momentet avser inkomster från avgifter för innehav av televisionsmottagare. Avgiften utgör för närvarande 220 euro/år.

Utgifter

Landskapsregeringen erlägger enligt avtal med Sveriges television Ab, Sveriges utbildningsradio Ab, Sveriges Radio Ab, Kopiosto r.y. och Säveltäjain tekijänoikeustoimisto r.y. avgift för

upphovsrättskostnader i samband med återutsändningar. Landskapsregeringen har likaledes ingått avtal med Sveriges TV 4 och de finländska upphovsrättsorganisationerna Kopiosto r.y. och Teosto r.y. om återutsändning av Sveriges TV 4 över Åland. För de beräknade ersättningarna föreslås anslag om 350.000 euro.

För att avgifterna ska flyta in som beräknat krävs att kontrollen hålls på minst samma nivå som nu. Kostnader för uppbörd och kontroll av televisionsinnehav beräknas till ca 100.000 euro. I uppbördskostnaden ingår även personalkostnader och kostnader som hänför sig till registerhantering, fakturering samt kostnader för uppdatering av system.

280 Lagberedningen

Arbetet vid lagberedningen består i huvudsak i att bereda författningsförslag samt i att utföra de uppgifter som hör samman med offentliggörandet av författningarna. Lagberedningsarbetet är personalintensivt och anslaget för lagberedningen är därför i huvudsak avsett att täcka kostnader för löner jämte lönebikostnader.

Under budgetåret kommer resurser motsvarande åtminstone en tjänsteman vid lagberedningen att medverka i förberedelsearbetet med en ny självstyrelselag.

Arbetet med att integrera utvecklings- och hållbarhetsagendan i lagberedningsarbetet kommer liksom tidigare år att inordnas i och anpassas till respektive författningsarbete som lagberedningen är involverad i. I de flesta fall förväntas agendans visioner och idéer bli beaktade redan i ett tidigt skede av beredningsprocessen, det vill säga redan innan ett författningsärende når lagberedningen. Det fortsatta beredningsarbetet förutsätter dock att en uppföljning görs i förhållande till de visioner som agendan ger uttryck för samt att detta beaktas på lämpligt sätt i författningsberedningen.

Den elektroniska lagsamlingen (Ålex) kommer fortlöpande att kräva att resurser görs tillgängliga för att förbättra och uppdatera lagsamlingen med de förändringar som kontinuerligt genomförs i lagstiftningen. Lagsamlingen kommer att vara tillgänglig utan kostnad på landskapsregeringens webbsida.

28010 Lagberedningen, verksamhet

	Budget 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 150	5 000	5 000
Kostnader:			
- årets totalt	-774 743	-985 000	-1 013 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-772 593	-980 000	-1 008 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 5.000 euro och anslag om 1.013.000 euro.

Inkomster

Inkomster om 5.000 euro härrör i huvudsak från försäljningen av den nya lagsamlingen i pappersformat samt från prenumerationerna och försäljningen av ÅFS. Försäljningen av den nya lagsamlingen förväntas inte medföra inkomster av någon större omfattning, eftersom den nya lagsamlingen samt Ålex kommer att finnas tillgänglig utan kostnad på landskapsregeringens hemsida. Varken ÅFS eller lagsamlingen bär sina egna kostnader.

Utgifter

Lagberedningsarbetet är personalintensivt och anslaget under momentet är till största delen avsett att täcka lönekostnader och övriga kostnader för personalen. Dessutom ingår bl.a. delgivning av författningarna, laggranskning och litteratur.

Även för år 2018 upptas ett mindre anslag för utgivningen av den nya lagsamlingen i pappersformat, eftersom arbetet med lagsamlingen förväntas kunna slutföras först efter årsskiftet 2017/2018.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

300 Allmän förvaltning

Finansavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är, enligt LL (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning (2006/91), landskapets ekonomi och den ekonomiska utvecklingen i landskapet.

Finansavdelningens övergripande målsättningar är

- en offentlig budgetekonomi som med beaktande av de sociala och ekologiska dimensionerna av hållbar utveckling är i ekonomisk balans
- att budgetförslag och annat beslutsunderlag ska vara sådant att det främjar beslut som står i överensstämmelse med visionen och principerna för en hållbar utveckling samt
- en rättvis lönepolitik som, skapar förutsättningar för att behålla och nyrekrytera personal, verkar för jämställdhet i arbetslivet samt främjar effektivitet och produktivitet i landskapets verksamhet.

Strategiska utvecklingsmål

Finansavdelningen har ett centralt ansvar att styra upp arbetsprocesser inom förvaltningen för att säkerställa kvalitet i utförande och resultat. I enlighet med strategiskt utvecklingsmål 5, Attraktionskraft för boende, besökare och företag och 7, Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster inleds en revidering av upphandlingsprocessen för att integrera hållbarhetsperspektivet. Målet är hållbara upphandlingar som beaktar ekonomiska, sociala och miljömässiga krav. Kraven ska riktas mot både leverantörer och de varor eller tjänster som upphandlas samtidigt som medvetna konsumtions- och produktionsmönster inom och utanför landskapsregeringens organisation utvecklas. Detta bidrar även till högre attraktionskraft för privat näringsverksamhet på Åland.

I enlighet med strategiskt utvecklingsmål 1, Välmående människor vars inneboende resurser växer

- har landskapsregeringen sedan en tid tillbaka fokuserat på att uppgradera it-miljön inom förvaltningen. Målsättningen är att skapa bättre arbetsförutsättningar och arbetsmiljö samt en effektivare förvaltning som präglas av större transparens från planering av verksamheter till genomförande och uppföljning. Arbetet med förnyad it-miljö och -system framskrider. Satsningen ställer stora krav på kompetensutveckling inom förvaltningen och utbildningsprogram för användarna planeras och genomförs inför varje stor förändring.
- fortgår arbetet med att uppnå jämlika löner. I förlikningsbudet som omfattades i samband med Tehy strejken år 2014 står det att tillräckliga medel måste ges för att en löneförhöjning med arbetsvärdering som grund ska kunna genomföras. Avtalsparterna ska komma överens om ett löneutvecklingsprogram som landskapsregeringen verkställer senast den 1 juni 2020. De lönepotter som finns avsatta per den 1 februari 2016 och den 1 maj 2017 används för att höja de grundlöner som ligger under minimigrundlönerna.

-har landskapsregeringen genomfört en strategisk och återkommande sänkning av nivån på det årliga uttaget ur pensionsfonden vilket bidrar till att förlänga fondens livslängd och avkastningsförmåga. Detta resulterar i en högre men samtidigt jämnare och därmed mer hållbar budgetbelastning under fondens hela livslängd för att på lång sikt kunna bidra till bättre förutsättningar att upprätthålla nivån på den offentliga servicen.

Mål för år 2018

I enlighet med regeringsprogrammet fortsätter arbetet med att uppnå hållbarhet i landskapsekonomi. Finansavdelningen har en central roll i detta arbete. Avdelningen kommer att arbeta vidare med styrning och samordning av landskapsförvaltningens resurser. De processer som berörs är budget- och verksamhetsplanering, uppföljning och rapportering, ekonomiförvaltning, intern styrning och kontroll, intern säkerhet, systemutveckling, upphandlingsfrågor samt styrningen av myndigheter och bolag.

Ekonomisystemet uppgraderas och rapporteringen fasas ut i befintligt system och byggs istället upp i verksamhetsstyrningssystemet.

Med anledning av det nya LPA-systemet tas lönehanteringen i bruk från årsskiftet för samtliga myndigheter förutom ÅHS som tar i bruk lönehanteringen i slutet av året. De delar som hör till personaladministration implementeras under året. Integration mot övriga verksamhetssystem byggs upp löpande.

Bokföringstekniska förberedelser görs för att högskolan ska kunna fungera som en resultatenhet fr.o.m. 1.1.2019.

Arbetet med att integrera hållbarhetsperspektivet i finansavdelningens processer fortsätter under året.

Nya tjänste- och arbetskollektivavtal förhandlas fram.

Med anledning av kommunreformen justeras landskapsandelssystemet.

30010 Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	184 072	162 300	55 000
Kostnader:			
- årets totalt	-2 468 927	-2 613 300	-2 468 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	25 250	0	
Anslag netto	-2 259 605	-2 451 000	-2 413 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 §, ett nettoanslag om 2.413.000 euro.

Inkomster

I förslaget har beaktats att momentet kan gottskrivas med ersättning för det arbete som utförs vid avdelningen för landskapets fastighetsverks räkning respektive pensionsfonden. Momentet kan även gottskrivas med inkomster för deltagande i projekt.

Anslaget kan även gottskrivas med inkomster av kostnadsersättningar för prestationer utförda inom ramen för samarbete med andra offentliga organisationer eller offentligt ägda bolag.

Momentet kan även påföras inkomster för vilka inte upptagits särskilda anslag.

Utgifter

I anslaget ingår bl.a. personalkostnader, tjänsteresor, kostnader för avdelningens officiella delgivning, utbildning samt tryckning av budgetförslag och årsredovisning.

I anslaget ingår kostnader att genomföra projektet att bygga upp rapporteringsstrukturer och ta fram en hållbarhetsredovisning. Dessutom ingår kostnader för att fortsätta integrera hållbarhetsperspektivet i finansavdelningens planer, processer och anvisningar.

I anslaget ingår även en uppskattad ersättning till skatteförvaltningen för de merkostnader som avvikelser i den åländska beskattningen i förhållande till beskattningen i riket föranleder.

I anslaget ingår därtill 77.000 euro avsett att finansiera beställningar i enlighet med aktuellt ramavtal för utredningar från ÅSUB.

Föreslås att anslaget kan påföras inkomster och utgifter för deltagande i Interregprojekt om hållbara upphandlingar "Smart Circular Procurement", vilket landskapsregeringen planerar att delta i. Målet med projektet är att implementera reviderade hållbarhetskrav vid offentliga upphandlingar. Parallellt med projektet revideras upphandlingslagstiftningen och tillämpningsområdet utvidgas till hela offentliga sektorn.

I anslaget har beräknats ca 19.000 euro för förtroendemannaarvoden samt övriga arvoden och ersättningar för facklig verksamhet inom allmänna förvaltningen i enlighet med gällande kollektivavtal. Därtill ingår anslag för bank- och indrivningskostnader m.m. om ca 38.000 euro.

[380 Pensioner och pensionsavgifter](#)

Nedan visas utvecklingen av antalet personer som de senaste åren beviljats respektive lyft landskapspension.

Pensionstagare mellan åren 2013-2016

	2013			2014			2015			2016		
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Beviljade	200	122	322	198	91	289	202	107	309	187	131	318
varav ålderspension	125	85	210	136	64	200	140	81	221	124	98	222
Utbetalda i december	1 447	869	2 316	1 522	900	2 422	1 601	929	2 530	1 662	980	2 642

Under första halvåret 2017 har 186 personer beviljats pension varav 129 personer har beviljats ålderspension.

I augusti 2017 fördelade sig pensionsutbetalningarna enligt följande:

	Kvinnor	Män	Totalt
Antal mottagare	1 737	999	2 736
Utbetalt belopp (euro)	1 370 046	1 132 901	2 502 947
Utbetalt belopp i genomsnitt (euro)	789	1 134	915

Förväntade antal ålderspensionsansökningar

År	År	År	År	År	År	År	År	År	År	År	År
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
241	219	276	227	249	246	246	232	234	213	216	219

38000 Pensioner och pensionsrelaterade utgifter (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. fb	Förslag 2018
Intäkter	18 500 000	16 500 000	16 000 000
Kostnader:			
- årets totalt	-466 915	-470 000	-470 000
- tidigare års anslag		0	
- pensioner	-30 547 958	-32 100 000	-33 500 000
Anslag netto	-12 514 874	-16 070 000	-17 970 000

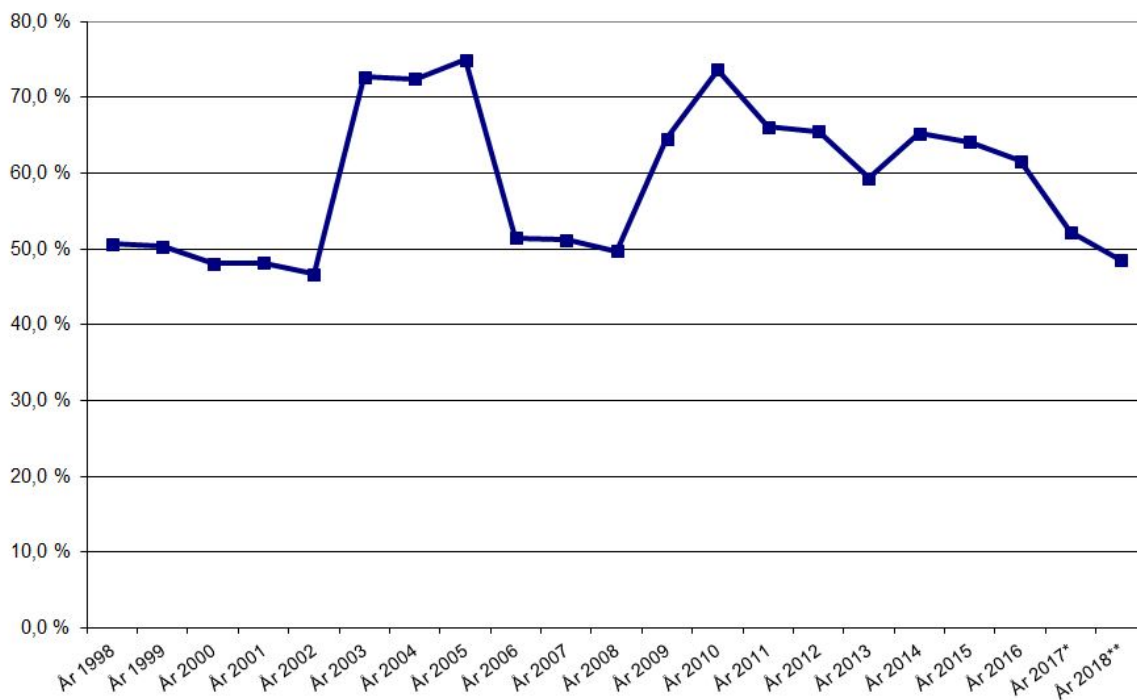
Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 16.000.000 euro som överföring från landskapet Ålands pensionsfond för täckande av pensionsutgifter under år 2018 samt anslag om 33.970.000 euro för pensioner och pensionsrelaterade utgifter.

Inkomster

Enligt LL (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond ska för dem som hör till landskapets pensionssystem pensionspremier och pensionsavgifter betalas till fonden medan från fonden till budgeten kan överföras ett belopp som får uppgå till högst tre fjärdedelar av landskapets årliga pensionsutgifter. Landskapsregeringen föreslår att det under år 2018 överförs ett belopp, från pensionsfonden till landskapets budget som uppgår till ca 48,5 % av de beräknade pensionsutgifterna inom landskapets pensionssystem, om totalt 33.000.000 euro. Landskapsregeringen konstaterar att överföringen från pensionsfonden till landskapets budget överstiger summan av de pensionspremier och -avgifter som inbetalas till fonden med ca 2,8 miljoner euro (ca 2,9 miljoner euro år 2017). I uppskattningen av premieinflödet har beaktats att andelen för vilka pensionspremier inbetalas till pensionsanstalt successivt ökar.

Andelen av pensionskostnaderna som har finansierats respektive avses finansierade med överföringen från pensionsfonden framkommer av nedanstående figur:

Med beaktande av förslaget uppskattas totalbehållningen i pensionsfonden vid slutet av år 2018 till ca 454 miljoner euro (ca 444 miljoner euro vid slutet av år 2017) värderat enligt marknadsvärde.

Utvecklingen av marknadsvärdet för pensionsfonden framkommer av nedanstående graf.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

- 470.000 euro för köp av pensionsservicetjänster från Keva. Det handlar om uträknings-, registrerings- och sakkunnigtjänster samt it-system och datakommunikation med andra pensionsanstalter, pensionsutdrag, pensionsutdrag på nätet samt beräkningstjänster för uppföljning

av pensionsansvaret. Därtill ingår landskapsregeringens andel av Pensionskyddscentralens kostnader.

- 500.000 euro avseende pensionsbaserad KomPL-betalningsandel (tidigare KTAPL) enligt lagen om kommunala pensioner. Landskapet övertog betalningsansvaret i samband med ÅHS-reformen, varför avgiften således är att betrakta som betalning av Ålands folkhälsoförbunds och Ålands vårdförbunds skuld till Keva.

- 33.000.000 euro för lagbundna pensionsutgifter enligt LL (2016:76) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om pension för den offentliga sektorn med flera lagar. Det används för ålderspensioner, partiella förtida ålderspensioner, invalidpensioner och rehabiliteringsstöd, deltidspensioner och familjepensioner samt rehabiliteringspenning och andra utgifter i samband med yrkesinriktad rehabilitering. Anslaget avser även landskapets del av de kostnader som fördelas mellan pensionsanstalterna för pensionsandelar som tjänats in för oavlönade perioder från år 2005. Anslaget får även vid behov användas för att bekosta specialundersökningar om arbetsoförmåga och rehabiliteringsbehov för personer som söker invalidpension.

390 Gemensamma förvaltningskostnader

39000 IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	110 456	95 000	100 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 029 521	-1 151 000	-2 710 000
- tidigare års anslag		-914 026	
- PAF-netto	44 549	355 451	
Anslag netto	-874 517	-1 614 575	-2 610 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 100.000 euro och anslag om 2.710.000 euro. Se även moment 939000 i investeringsdelen.

Inkomster

Inkomsten avser avgifter för registrering av domännamn. Dessutom ingår ersättning från landskapets fastighetsverk för IT-relaterade tjänster.

Utgifter

Anslaget innehåller kostnader för systemutveckling och -underhåll, programvarulicenser, inköp av it-drifts- samt supporttjänster från Åda Ab samt för anskaffning av datorutrustning och kontorsmaskiner.

I anslaget ingår även kostnader för datanätförbindelser, internetkonnektivitet samt serviceavtal för it-system samt hårdvara.

I anslaget ingår 600.000 euro avsett att täcka kostnader för it-driftstjänster samt drift av it-system anskaffade från Åda Ab och relaterade till ÅHS verksamhet.

Kostnaden för mer omfattande centrala systemanskaffningar och systemutveckling belastar moment 939000, dessa anskaffningar görs inom ramen för Åda Ab.

Inom ramen för projektet gällande implementering av den nationella servicearkitekturen finns möjligheter att ansöka om statligt stöd för implementering av meddelandetjänsten. Det kalkylerade stödbeloppet om 40.000 euro föreslås med hänvisning till 6 § i finansförvaltningslagen (2012:69) påföras momentet netto.

39050 Förändring av semesterlöneskuld och andra bokföringsmässiga korrigeringar (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	421 445	-1 350 000	-1 350 000
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	421 445	-1 350 000	-1 350 000

Budgetmotivering

Föreslås ett förslagsanslag och ett anslag om 1.350.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser förändring av semesterlöneskulden för alla landskapets verksamhetsenheter förutom Ålands hälso- och sjukvård, se moment 84000. Om skulden minskar under året minskar kostnaderna och vice versa. Någon uppskattning av förändringen har i detta skede inte gjorts. Anslaget kan även påföras kostnader för slutregleringar och korrigeringar gällande t.ex. Arpl-avgifter och socialskyddsavgifter. Momentet är ett förslagsanslag och kan vid behov överskridas för nämnda poster.

Under momentet föreslås ett anslag om 1.350.000 euro för justering av grundlöner för tjänstekollektivavtalsenliga allmänna potter för arbetsvärdering per 1.2.2016 och 1.5.2017. Anslaget är inklusive socialskydds- och pensionsavgifter. Arbetet med arbetsvärdering och lönekartläggning har slutförts under hösten 2017 och vid tidpunkten för beredningen av budgetförslaget för år 2018 har förhandlingar rörande hur pottorna ska fördelas inletts. Med beaktande av detta har det inte varit möjligt att i budgetförslaget allokera de allmänna pottorna till specifika budgetanslag för personalkostnader varför landskapsregeringen upptar ett centralt anslag motsvarande den kalkylerade kostnadsverkan år 2018. Landskapsregeringen har därför för avsikt att i en tilläggsbudget omfördela föreliggande anslag till respektive myndigheter som får kostnadsökningar. Anslaget avser täcka kostnadsökningarna för landskapsförvaltningen. Vid dimensioneringen av anslaget har kostnadsverkan av de överenskomna pottorna uppskattats. Vid behov kan den slutliga anslagsnivån därför justeras i samband med tilläggsbudgetförslaget där omfördelningen av anslag görs till respektive enheter som får ökade personalkostnader.

39099 Internhyra

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt			
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0
Internhyra	-5 232 821	-3 990 000	-4 086 000
Sammanlagt	-5 232 821	-3 990 000	-4 086 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 4.086.000 euro för internhyra.

Utgifter

Anslaget avser internhyra för kanslihuset med flera fastigheter, vilka framgår av bilaga 2 till föreliggande budgetförslag. Hyran erläggs till landskapets fastighetsverk.

Fullmakt

Inget nytt projekt som berör de fastigheter som ingår under föreliggande moment är aktuellt.

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

400 Allmän förvaltning

Social- och miljöavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är enligt LL (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning att sörja för välbefinnandet hos människor, djur och miljö. Avdelningens övergripande uppgifter är därför att planera, leda, utveckla, samordna och följa upp verksamhetsområdena socialvård, hälso- och sjukvård och miljövård. Avdelningen underlydande myndigheter är Ålands hälso- och sjukvård och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Vid allmänna byrån handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområden. Ett särskilt tyngdpunktsområde är att ansvara för avdelningens kompetensförsörjning.

Vid socialvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av social välfärd och förebyggande av sociala problem. Särskilt utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 2, Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället, konkretiseras. Den allmänna planeringen, ledningen och övervakningen av socialvården ankommer på landskapsregeringen. Landskapsregeringen fullgör sin planerings- och ledningsfunktion inom den sociala verksamheten bland annat genom att kontinuerligt se över och vid behov revidera lagstiftningen inom området, informera om förändringar inom lagstiftningen, ordna viss utbildning och kompetensutveckling och samordna tillämpningen av regler och bestämmelser. Det långsiktiga målet för socialpolitiken är att på ett hållbart sätt trygga den grundläggande välfärden med tillräckliga resurser för vård och omsorg samt verka för social rättvisa och för minskade ekonomiska och sociala klyftor i det åländska samhället. Vidare ska byrån verka för att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha tillgång till likvärdig och trygg socialvård.

Vid hälso- och sjukvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar. Särskilt utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 1, Välmående

människor vars inneboende resurser växer, konkretiseras. Den övergripande målsättningen med hälso- och sjukvården är att främja den hållbara utvecklingen genom satsningar på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder samt att verka för att kvinnor och män, flickor och pojkar har tillgång till en god hälso- och sjukvård. Därtill har byrån ansvar för att utveckla lagstiftningen på området.

Vid miljöbyrån handläggs ärenden som gäller miljömedvetenhet, miljöskydd, biologisk mångfald, minimerad klimatpåverkan, avfall, hälsosam livsmiljö för människor, djurhälsa, djurvälstånd, livsmedelssäkerhet samt ärenden som gäller vattenvård. Den övergripande målsättningen med landskapsregeringens miljö- och hälsoskyddsarbete är att bidra till att nå ett hållbart samhälle. Arbetet på miljöbyrån stöder de sju strategiska utvecklingsmålen.

40010 Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	50 022	43 000	43 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 422 218	-1 520 000	-1 488 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 372 196	-1 477 000	-1 445 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 43.000 euro och ett anslag om 1.488.000 euro.

Inkomster

Under momentet upptas en beräknad inkomst om 43.000 euro. Av de föreslagna inkomsterna är 32.000 euro en årlig ersättning för av landskapsregeringen utförda uppgifter med stöd av Republikens presidents förordning (2010:2) om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland. 10 000 euro är ett kalkylerat nettobelopp för uppburna avgifter för utfärdade tillstånd, mottagna anmälningar och övrig registerhantering. Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 § att nämnda betalningar påförs momentet.

Därtill ingår inkomster från avgifter för anmälan och rapportering till producentregistret.

Utgifter

I anslaget ingår utgifter för personal, inköp av tjänster, kompetensutveckling för avdelningens personal, tjänsteresor och handledning samt för litteratur, information, utbildning, utredningar, material, förnödenheter, teletjänster, annonsering och representation. En del av anslaget används för tillfälliga utredningsuppdrag. Anslaget möjliggör deltagande i det Nordiska samarbetet i Nordiska ministerrådets regi.

410 Övriga sociala uppgifter

Målsättningen är att främja utvecklingen av en hållbar socialvård genom att främja social välfärd och förebygga sociala problem och ekonomisk utsatthet. FN:s målsättning om ingen fattigdom och målsättningen i det strategiska utvecklingsmålet 2 om att inga hushåll, i synnerhet barnfamiljer och pensionärer, lever i fattigdom förverkligas genom understöd i form av familjepolitiska förmåner och tryggheten av skälig utkomst. Anslag för understöden redovisas i överföringsavsnittet.

41000 Övriga sociala uppgifter

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-62 560	-128 000	-118 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-62 560	-128 000	-118 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 118.000 euro.

Utgifter

Kommunernas socialvård omorganiseras med målsättningen att få en organisation som på ett bättre sätt kan främja en likvärdig service, en effektiv användning av resurserna, en samlad kompetens och en ökad specialisering inom personalen, en större integritet, en stärkt anonymitet och ett gott rättsskydd.

Samtidigt pågår ett omfattande lagstiftningsarbete med målsättningen att modernisera lagstiftningen inom socialvården. Arbetet omfattar bland annat ny socialvårdslag och lagar som ändrar i samband med detta samt förnyande av handikappservice- och specialomsorgslagstiftningen. Målsättningen är även att utveckla den sociala servicenivån genom uppföljning och utvärdering av redan vidtagna åtgärder samt fortsatt kvalitetssäkring i form av informations- och utbildningsinsatser riktade till framför allt de kommunala verksamhetsutövarna i mån av möjlighet. Även genom att beslutsstöd i form av anvisningar, riktlinjer och rekommendationer till viss del produceras stöds målsättningarna om god servicenivå, minskad ojämlikhet och ökad jämställdhet.

År 2017 inrättade landskapsregeringen ett Råd för personer med funktionsnedsättning. Rådet fungerar som koordineringsmekanism gällande implementering, uppföljningsmekanism och rapportering av FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning för att befrämja målsättningen om ökad jämlikhet och inkludering inom olika sektorer av samhället. Rådet har möjlighet att inom sig inrätta arbetsgrupper och höra sakkunniga.

År 2012 antog landskapsregeringen riktlinjer för omsorg och vård vid demenssjukdom. Riktlinjerna rekommenderas uppdateras vart femte år. Vid uppdateringen av riktlinjerna stöds målsättningarna om individuellt behovsanpassad vård och omsorg av god servicenivå. Arbetet innebär att en arbetsgrupp för utvärdering och uppdatering av demensriktlinjerna tillsätts och en tillfällig personalresurs avdelas.

Målsättningen, i enlighet med det strategiska utvecklingsmålet 2, om att inkludera alla och minska ojämlikheten i samhället stöds även genom att till Åland Post Ab kompensera för extra kostnader för distribution av post till personer med funktionsnedsättning.

Välmående flickor och pojkar samt kvinnor och män tar efter bästa förmåga ansvar för sin hälsa och sitt välmående genom att avstå från bruk av tobak samt missbruk av alkohol och andra droger. För att stöda utvecklingen i enlighet med målsättningarna i det strategiska utvecklingsmålet 1 tillsätts en parlamentarisk referensgrupp för uppföljningen av landskapsregeringens ANDTS-politiska program för åren 2017 - 2020, ordnas en kurs i ansvarsfull alkoholserving och kommer landskapsregeringen att delta i trafiknykterhetsskapande projekt.

Målsättningen om välmående barn som lever i trygga uppväxtmiljöer främjas genom barnskyddsrelaterad utbildning och informationsmaterial.

I enlighet med regeringsprogrammet och i enlighet med målsättningen om att inga hushåll ska leva i en ekonomiskt utsatt position tas underlag för planering av kommande politiska ansatser för att minska ekonomisk utsatthet fram. Under år 2018 ges ÅSUB i uppdrag att följa upp tidigare undersökningar om ekonomisk utsatthet och social trygghet.

Med målsättningen att trygga god servicenivå inom barnomsorgen och stöda barns trygga uppväxtmiljöer och möjligheter att blomstra ordnas utvecklingsseminarium inom barnomsorgen.

420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Den övergripande målsättningen med hälso- och sjukvården relateras till det strategiska utvecklingsmålet 1, Välmående människor vars inneboende resurser växer. Denna målsättning kan befrämjas med satsningar på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder. Vid hälso- och sjukvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar. Enligt slutsatserna av seminarieserien om den framtida vården som landskapsregeringen arrangerade våren 2017, ska man tillsammans med ÅHS och andra åländska aktörer analysera vilka tjänster som ska köpas utanför Åland och vilka som bör produceras på Åland.

Under år 2018 tas ett tandvårdsprogram fram i syfte att kartlägga var det finns behov för utveckling. Tandvårdsprogrammet tas fram i samråd med aktörer inom både offentlig och privat sektor.

Byrån framställer tillsammans med ÅHS, föreningar och privata aktörer vilka utvecklingsbehov det finns inom utveckling av cancerscreening.

42000 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-36 826	-70 000	-70 000
- tidigare års anslag		-16 856	
- PAF-netto	0	16 856	
Anslag netto	-36 826	-70 000	-70 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Det strategiska utvecklingsmålet 1 och FN:s utvecklingsmål "hälsa och välbefinnande" stöds genom riktade folkhälsoansatser i form av samarbetsprojekt med folkhälsoorganisationer, tredje sektor och andra samarbetspartners i syfte att tidigt bryta onda spiraler ifråga om ohälsobeteende och stöda hälsosam levnadsstil. Förutom samarbetsprojekt kan det vara frågan om att genomföra studier, forskning och utredningar som ger grund för fortsatt planering av folkhälsoarbetet. Målgrupper är särskilt unga kvinnor vars mående undersöks och flickor och pojkar vars psykiska hälsa kartläggs, för att kunna få fram vad som är bakom psykiska illamåendet, t.ex. prestationskrav och individualisering. För detta reserveras ett anslag om 20.000 euro.

I smittoförebyggande syfte, för vilket det finns evidens i form av erfarenheter i omvärlden, fortsätter projektet att avgiftsfritt och anonymt erbjuda missbrukare och deras kontakter sprut- och kanylutbyte. För ändamålet reserveras 30.000 euro.

Att följa upp och utveckla rökfria arbetsplatskulturer inom hela landskapsregeringen inklusive underlydande myndigheter förverkligas i samarbete med personalenheten för att stödja målsättningen att stöda vuxnas ansvar för sin hälsa genom att avstå bruk från tobak. För detta reserveras ett anslag om 9.000 euro.

För att nå målsättningen om välmående barn och välmående vuxna behöver alla ha tillgång till en samtalspartner särskilt om man har självmordstankar. Landskapsregeringen planerar därför att fortsatt finansiera den särskilda telefonjouren för ändamålet. För detta reserveras 4.000 euro.

För utredningar om tjänsternas fördelning på Åland och utanför samt planering av utvecklad cancerscreening reserveras totalt 7.000 euro.

430 Allmän miljövard

Den övergripande målsättningen är en hållbar utveckling där miljön skyddas och vårdas i så hög grad som möjligt. I arbetet med att uppnå målsättningen krävs insatser för bevarande och skyddande, kartläggningar och utredningar av nuläget, utvecklingsarbete samt informationsinsatser.

Målsättningen bidrar till uppnåendet av det strategiska utvecklingsmålet 1 genom att befrämja tillgången till hälsosam livsmiljö och hälsosamma livsmedel och till det strategiska utvecklingsmålet 4 i fråga om ekosystem i balans och biologisk mångfald.

Målsättningar för år 2018

- utveckla lagstiftningen som styrmedel för miljö- och hälsoskyddsområdet så att den är relevant, tillräcklig och tydlig
- slutföra uppföljande mätningar av partikelhalten i luften
- informera om miljö- och hälsoskyddsområden samt
- fortsätta det långsiktiga programmet för uppföljning och utvärdering av LBU-programmets påverkan på miljö och biologisk mångfald.

43000 Allmän miljövard, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	411	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-68 118	-140 000	-126 000
- tidigare års anslag		-68 968	
- PAF-netto	11 032	68 968	
Anslag netto	-56 675	-140 000	-126 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 126.000 euro.

Utgifter

Allmän miljövard

Föreslås ett anslag om 46.000 euro för arbete inom bl.a. luftvård, miljömedvetenhet, miljöskydd, minimerad klimatpåverkan och hälsosam livsmiljö för människor. Med anslaget finansieras även

bränslekvalitetskontroller som tullen utför enligt landskapsförordningen (2001:38) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften, luftblankettförordningen. Även slutförandet av uppföljningen av de indikativa luftkvalitetsmätningarna som gjordes i Mariehamn år 2014 finansieras. De indikativa mätningarna visar höga partikelhalter i luften och därmed allvarig negativ hälsopåverkan. Luftblankettförordningens bestämmelser som är baserade på EU-direktivet 2008/50/EG om luftkvalitet ställer krav på kontroll och mätning av luftkvaliteten.

Miljöuppföljningssystem

Föreslås ett fortsatt anslag om 80.000 euro för systematiskt uppföljningssystem för jordbruket där information och data samlas som kan ligga till grund för politiska beslut gällande miljölagstiftning samt till grund för värdering och utvärdering av miljöåtgärder riktade till lantbruket exempelvis inom landsbygdsutvecklingsprogrammet.

440 Naturvård

Verksamhetsområdet naturvård har som målsättning att bevara livskraftiga populationer av våra ursprungsarter samt att skydda både naturliga livsmiljöer och artrika livsmiljöer skapade av traditionellt lantbruk. Verksamhetsområdet bidrar till uppnående av de strategiska utvecklingsmålen 4, Ekosystem i balans och biologisk mångfald samt 5, Attraktionskraft för boende och besökare.

Målsättningar för år 2018

- lagskydd för flera Natura 2000-områden ges under året, i enlighet med EU-krav (habitatdirektivet 92/43/EEG och fågeldirektivet 2009/147/EG samt pilotärende om utnämning av Natura 2000-områden
- arters och biotopers bevarandestatus och uppfyllande av fredningens syfte följs upp genom systematiska naturinventeringar inom minst ett naturreservat
- fortsatt kartering genomförs av de åländska förekomsterna, såväl i de terrestra som inom de marina områden, av de arter och biotoper som enligt habitatdirektivet 92/43/EEG måste bevaras och som ingår i rapporteringen av nämnda direktiv. Inventeringarna utgör även en viktig del av den lagstadgade uppföljningen av arterna och biotoperna samt
- arbete med en ny naturvårdsförordning samt reviderade fridlysningsbestämmelser i naturvårdslagen fortsätter under år 2018 för att ge tillräckligt skydd till de mest hotade arterna och biotoperna samt för att uppfylla kraven som direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG ställer om skyddet av vissa arter och biotoper.

44000 Naturvård

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	760	50 000	50 000
Kostnader:			
- årets totalt	-84 017	-135 000	-135 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-83 257	-85 000	-85 000
Skötselanslag	-254 000	-254 000	-254 000
Sammanlagt	-337 257	-339 000	-339 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 50.000 euro, ett anslag om 135.000 euro och ett skötselanslag om 254.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 50.000 euro för genomförandet av en kartering av marina biotoper. Se närmare motivering under utgifter.

Utgifter

Främjande av biologisk mångfald

Föreslås ett anslag om 40.000 euro för främjande av biologisk mångfald samt för den övervakning av arter och biotoper som landskapsregeringen utför enligt både nationell och EU-lagstiftning. Anslaget används för inventeringar, utredningar samt bevarande- och skötselplaner för arter och biotoper. Anslaget föreslås även på grund av en otillräcklig kunskapsnivå om åländska förekomster av de arter och biotoper som enligt habitatdirektivet 92/43/EEG ska bevaras.

Föreslås ett anslag om 15.000 euro för deltagande i projekt med syfte att kartera tumlarens förekomst inom de åländska marina områdena och inom Skärgårdshavet. Tumlaren hör till de arter som omfattas av habitatdirektivets bilaga 2 och marina skyddsområden bör inrättas för den.

Naturreservat och Natura 2000-områden

Föreslås ett anslag om 30.000 euro för administration, vetenskaplig uppföljning och övervakning av naturreservat och Natura 2000- områden. Detta görs för att säkerställa att man enligt habitatdirektivets artikel 6 bibehåller den gynnsamma bevarandestatusen samt förhindrar försämring av livsmiljöerna inom skyddsområden. Även beställning av ändamålsenliga skötselåtgärder från fastighetsverket förutsätter att det finns skötselplaner som baserar sig på aktuell information om förekomster och deras tillstånd.

Föreslås ett anslag om 254.000 euro för den kontinuerliga skötseln och restaureringen av landskapets naturreservat. Skötseln köps av landskapsregeringens fastighetsverk. Anslagets användningsändamål bidrar särskilt till agendans utvecklingsmål 4, Ekosystem i balans och biologisk mångfald.

Utveckling av Natura 2000 nätverket inom marina områden

Föreslås ett anslag om 50.000 euro för fortsatt kartering av viktiga undervattensbiotoper och artsamhällen eftersom EU vill utöka Natura 2000 nätverket till att omfatta även marina områden. Inom det pågående projektet utförs inventering av undervattenmiljöer om totalt 265.000 euro med offentlig medfinansiering från Europeiska Havs- och fiskerifonden under åren 2016 - 2018. Medel för projektet har beviljats i juli 2016. Kostnaderna balanseras av projektintäkter.

Utökning av Natura 2000 nätverket till marina områden är en av målsättningarna i EU:s sjätte miljöhandlingsprogram och enligt EU:s biodiversitetshandlingsplan borde medlemsländerna ha inrättat, skyddat och effektivt skött marina Natura 2000-områden redan år 2012. Dessa naturtyper ingår dock inte idag i det åländska Natura 2000 programmet. För att kunna peka ut lämpliga skyddsområden och rikta skyddsåtgärder på rätt sätt måste förekomsten av dessa naturtyper och arter inom åländska havsområden karteras.

450 Vattenförsörjning och vattenvård

I enlighet med utvecklingsmål 3, Allt vatten har god kvalitet, är landskapsregeringens målsättning att uppnå god vattenkvalitet i hav, sjöar och grundvatten och att skapa en ekosystembaserad och långsiktigt hållbar vattenförvaltning. Tyngdpunkten ligger på lagstadgat vattenvårdsarbete som utgår från krav i olika EU-direktiv. Målet är att på ett kostnadseffektivt sätt utveckla vattenvården och genomföra vattenförbättrande åtgärder.

Arbetet för ett renare hav och skyddet av dricksvattentäkter har hög prioritet. Arbetet bedrivs dels genom konkreta åtgärder lokalt och dels genom internationellt samarbete. Ett övergripande mål är att klagöra utsläppstrycket av fosfor och kväve inom alla sektorer och att minska övergödningen i kust och hav i enlighet med lagstadgade krav, internationella förpliktelser och landskapsregeringens målformuleringar.

För genomförande av åtgärder och projekt som bidrar till förbättrad vattenkvalitet avsätts medel för vattenförbättrande åtgärder inom ramen för penningautomatmedel för miljöverksamhet, se budgetmoment 44520 i överföringsavsnittet.

Under året planeras start av tre internationella samarbetsprojekt: Coast4us, Seabased Measures och PanBaltic SCOPE. Projektet Coast4us är inriktad på en hållbar kustzonsplanering och integrerad förvaltning i lokal samverkan. Seabased Measures är inriktad på kretsloppsåtgärder i Östersjön i syfte att förbättra vattenkvaliteten. PanBaltic SCOPE är inriktad på hållbar havsplanering i samarbete med omgivande regioner. Projekten påbörjas i januari 2018. De två förstnämnda projekten är treåriga (2018 - 2020) medan PanBaltic SCOPE varar två år (2018 - 2019).

Målsättningar för år 2018

- genomföra lagstadgade åtgärdsprogram och förvaltningsplaner 2016 - 2021 för grundvatten, sjöar, kustvatten och hav
- genomföra vattenförbättrande åtgärder och projekt i samverkan med lokala aktörer
- slutföra revideringen av vattenlagstiftningen
- delta i internationella samarbetsprojekt
- ta i bruk och utveckla nya modell-/belastningsverktyg för bedömning av vattenkvalitet

- i samverkan med övrig förvaltning, kommuner samt verksamhetsutövare utveckla ett långsiktigt hållbart vattenvårdsarbete inom de viktigaste sektorerna jordbruk, skogsbruk, fiskodling, sjöfart och båttrafik
- fortsätta utveckla långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning och avloppsvattenhantering i samverkan med Ålands Vatten Ab och de åländska kommunerna
- delta i och utveckla det internationella vattenvårdsarbetet främst genom deltagande i möten i HELCOM, Nordiska ministerrådet och internationella samarbetsprojekt
- medverka i arbetet med handlingsplan för skyddet av den marina biologiska mångfalden samt implementeringen av ballastvattenkonventionen
- slå fast, genomföra och utveckla det lagstadgade programmet för vattenövervakning samt fortsätta det mer än 50-åriga forskningsrelaterade samarbetet med Husö biologiska station samt
- sammanställa och presentera information om den övervakning och forskning som genomförs. Ett större internationellt kustvattenseminarium genomförs i början av år 2018.

45000 Vattenförsörjning och vattenvård

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	50 000	241 000
Kostnader:			
- årets totalt	-244 345	-335 000	-560 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-244 345	-285 000	-319 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 241.000 euro och anslag om 560.000 euro. Av detta utgör 265.000 euro kostnader som uppkommer genom deltagande i internationella samarbetsprojekt.

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 § föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för seminarier, deltagande i projekt och vattenförbättrande åtgärder som genomförs inom ramen för verksamheten samt belastas med motsvarande anslag.

Inkomster

Föreslås inkomster om 241.000 euro i form av EU-finansiering av de tre planerade internationella projekten. Inkomsterna är beräknade utgående från de planerade totalkostnaderna inklusive lönekostnader för ordinarie personal på moment 40010 samt kontors- och administrationskostnader för projekten under år 2018. För Coast4us är EU-finansieringsprocenten 74 %, för Seabased Measures 75 % och PanBaltic SCOPE 80 %.

Utgifter

Anslaget fördelas enligt följande:

Vattenövervakning, 230.000 euro för

- vattenövervakning som genomförs av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium
- annan övervakning på grund av krav i vattenlag och EU-direktiv, bland annat utökad uppföljning av farliga och prioriterade ämnen

- sammanställning, analyser och utvärdering av övervakningsdata samt
- riktade utredningar inom övergödda eller förorenade områden för att klargöra åtgärdsarbete.

Vattenförsörjning och vattenvård, 55.000 euro för

- arbete med vattenlagstiftning
- genomförande av förvaltningsplan och nya åtgärdsprogram för de åländska vattenområdena
- grundvattenundersökning
- internationellt kustvattenseminarium
- serviceavgifter och utveckling av datormodeller för belastning och vattenkvalitet
- driften och underhållet av grundvattenstationen i Jomala och
- information samt annat arbete med vattenvårdsfrågor.

I anslaget om 55.000 euro ingår ett delanslag om 20.000 euro för att genomföra grundvattenundersökningar. Anslaget blev godkänt i tilläggsbudget 1, 2017. Undersökningen var överenskommen att genomföras av Sveriges Geologiska Undersökningar under sommaren 2017, dock har de meddelat att de inte kan genomföra undersökningen på Åland då på grund av andra mera prioriterade undersökningar i Sverige. Delanslaget behöver därför återbudgeteras på grund av att grundvattenundersökningen inte kommer att bli klar under år 2017.

Deltagande i internationella samarbetsprojekt

Föreslås ett anslag om 265.000 euro för att täcka de kostnader som uppstår i de internationella samarbetsprojekten. Två av projekten, Coast4us och Seabased Measures, är Interreg CentralBaltic-projekt. De är treåriga projekt (2018 - 2020) där kostnaderna delfinansieras med EU stöd till 74 % respektive 75 %. PanBaltic SCOPE är ett tvåårigt (2018 - 2019) samarbetsprojekt för samtliga Östersjöländer som delfinansieras till 80 % av EU-kommissionen.

I den nationella delen av kostnaderna finns även eget arbete som avdelas för projekten från ordinarie personalbudget på budgetmoment 40010.

Undersökning av narkotikarester i avloppsvatten

Landskapsregeringens alkohol-, narkotika-, doping-, tobaks- och spelpolitiska program för 2017 - 2020 ger riktlinjer för landskapets ANDTS-politik, definierar målsättningar och beskriver åtgärder som planeras inom ANDTS-området. Miljöbyrån ska under programperioden utreda möjligheten att göra provtagningar vid landskapets reningsverk med syftet att utreda förekomsten av narkotikarester i avloppsvatten och därmed ytterligare bredda kunskapsunderlaget angående ANDTS-bruk på Åland. Föreslås ett anslag om 10.000 euro för utredning samt riktgivande provtagningar och analyser av förekomsten av narkotikarester i avloppsvatten från reningsverk.

[460 Cirkulär ekonomi](#)

Rubriken ändrad.

Landskapsregeringens målsättning är att sträva mot en cirkulär ekonomi, ett kretsloppssystem som innebär att produkters mervärde bevaras så länge som möjligt och att avfall minimeras.

Målsättningen befrämjar på ett övergripande plan det strategiska utvecklingsmålet 3, att allt vatten ska ha god kvalitet genom att minska utsläpp och förorenande verksamheter samtidigt som målsättningarna stärker uppnåendet av hållbara och medvetna konsumtions- och

produktionsmönster i det strategiska utvecklingsmålet 7. Målsättningen medverkar indirekt till att i enlighet med det strategiska utvecklingsmålet 5 öka attraktionskraften för boende, besökare och företag.

Ett cirkulärt system innebär att en produkt som har nått slutet av sin livscykel fortsätter att utnyttjas i ny produktion när den inte längre kan repareras och skapar därmed ytterligare värde. Omställning till en cirkulär ekonomi ska minska på resursuttaget, öka värdet och spara pengar genom att förlänga produkters livslängd, samt ge fler arbetstillfällen. Avfall minimeras eftersom material och resurser hålls kvar i ekonomin så länge som möjligt genom återanvändning, delning, reparationer eller genom att hyra varor. Biologiskt material ska komposteras eller rötas och därefter användas som gödsel. Ett hållbart och resurseffektivt samhälle leder även till lägre utsläpp av växthusgaser och bidrar till att minska klimatförändringen.

Målsättningar för år 2018

- utveckla indikatorer för att mäta omställningen till cirkulär ekonomi i samarbete med ÅSUB
- skapa en fungerande skrothantering av uttjänta fordon i samarbete med bilbranschen
- förbättrad avfallshantering genom framtagande av en uppdaterad avfallsplan för landskapet när den nya avfallslagen är antagen
- informera om den nya avfallslagen
- genomföra kampanjer tillsammans med andra organisationer i syfte att förebygga avfall
- informera om cirkulär ekonomi och influera till en beteendeförändring i samhället samt
- delta i det nordiska arbetet för omställning till cirkulär ekonomi.

46000 Cirkulär ekonomi (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-18 828	-21 000	-35 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-18 828	-21 000	-35 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 35.000 euro.

Utgifter

För att åstadkomma en beteendeförändring och uppnå cirkulär ekonomi behöver information nå ut till företag och invånare. Landskapsregeringens målsättning är att verka för förändring på flera områden. Det behövs produktdesign som tar större miljöhänsyn, nya affärs- och marknadsmodeller, nya sätt att organisera samhället, nya finansieringsmetoder och sätt att omvandla avfall till resurser. Även konsumentbeteenden måste förändras. Information och upplysning görs via annonser, utskick, kampanjer, inbjudna intressanta föreläsare etc.

Genom att delta i Nordiska ministerrådets arbete inhämtas information om det arbete inom cirkulär ekonomi som görs i de nordiska länderna. Nordiska ministerrådet har även projekt för att stöda utvecklingen av cirkulära affärsmetoder.

Anslaget används också för den årliga sammanställningen av avfallsstatistik samt för medlemskap i branschorganisationen Avfall Sverige.

470 Miljöhälsovård

Den övergripande målsättningen för miljöhälsovården är att garantera säkerhet och kvalitet för livsmedel, främja djurens hälsa och välfärd samt se till att förutsättningarna för en hållbar djurproduktion uppfylls. Den internationella handeln har ökat markant, klimatet förändras och nya hot och faror konstateras på olika områden i världen. Landskapsregeringen förbereder sig för risker som kan äventyra livsmedelssäkerheten eller sjukdomar som kan hota djurens hälsa. Genom förebyggande arbete och övervakning av djursjukdomar ska människors och djurs hälsa samt en hållbar miljö tillförsäkras. Insats och målsättningar inom miljöhälsovården befrämjar och stöder särskild det strategiska utvecklingsmålet 7, Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster, som i sin tur bidrar till uppnåendet av samtliga sex övriga strategiska utvecklingsmål.

Arbetet består främst av lagstadgade uppgifter och styrs framförallt av flertalet EU-förordningar, landskapslagen (2007:26) om tillämpning av livsmedelslagen i landskapet Åland, lagen om djursjukdomar (FFS 441/2013) och djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland.

Målsättningar för år 2018

- övervaka samt organisera provtagning och inspektioner av bisjukdomen Varroa (*Varroa destructor*) för att bevara landskapets varroafria status
- leda och uppfylla det fleråriga utrotningsprogrammet för fisksjukdomen VHS (Viral Hemorrhagisk Septikemi)
- övervaka märkning och registrering av produktionsdjur
- upprätthålla övervakningsprogrammet för främmande ämnen i animaliska livsmedel
- upprätta ett fungerande beredskapslager och uppdatera dess innehåll med tanke på bekämpningsåtgärder mot djursjukdomar som lätt sprids
- etablera ett systematiskt samarbete mellan landskapsregering och underlydande myndighet (ÅMHHM), privata veterinärer samt andra aktörer angående kontroll av illegal införsel av djur och övervakning av dvärgbandmask samt
- informera allmänheten om risker med zoonoser och smitsamma djursjukdomar.

47000 Miljöhälsovård

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 160	130 000	130 000
Kostnader:			
- årets totalt	-21 602	-200 000	-200 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-19 442	-70 000	-70 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 130.000 euro och ett anslag om 200.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 130.000 euro för att genomföra ett utrotningsprogram för fisksjukdomen VHS. Se närmare motivering under utgifter.

Utgifter

Bekämpande och övervakning av djursjukdomar

Föreslås ett anslag om ca 45.000 euro för bekämpande och övervakning av djursjukdomar, säkra livsmedel, djurvälstånd och djurskydd. Upprätthållande av beredskapscentralen i Jomalaby är en viktig del i förebyggandet och bekämpandet av smittsamma djursjukdomar. Utökade provtagningar och inspektioner av bisjukdomen Varroa utförs för att behålla landskapets varroafria status. Arbete utförs för att kontrollera och åtgärda illegal import av djur samt att övervaka dvärgbandmask.

Utrötning av fisksjukdomen VHS

Föreslås ett anslag om 130.000 euro för fortsatt genomförande av utrotningsprogrammet för fisksjukdomen VHS under åren 2015 - 2020. Utrötningen genomförs i samarbete med åländska fiskodlare och enligt EU:s regelverk. Kostnaderna omfattar laboratorieanalyser, provtagningar, saneringskostnader samt inspektioner. De totala kostnaderna för programmet beräknas till 335.000 euro och bekostas med offentlig finansiering från det operativa programmet för havs- och fiskerinäringen åren 2014 - 2020.

ID-övervakning av produktionsdjur

Föreslås ett anslag om ca 10.000 euro för övervakning av märkning och registrering av produktionsdjur i enlighet med lagen om ett system för identifiering av djur (FFS 238/2010). ID-övervakningen sköts genom en överenskommelseförordning (2012:31) av Statens ämbetsverk på Åland som fakturerar för de utförda uppgifterna.

Kontroll av främmande ämnen i animaliska livsmedel

Kontroll av främmande ämnen i animaliska livsmedel ska göras årligen enligt livsmedelslagstiftningen. Analysarbetet beräknas till 15.000 euro och beställs av Livsmedelssäkerhetsverket Evira.

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

500 Allmän förvaltning

Grundskoleväsendet

Ansvaret för grundskolans undervisning och övrig verksamhet ligger på kommunerna. Ålands landskapsregering ansvarar för tillsyn och utveckling av grundskolan.

Alla elever ska ges likvärdig undervisning och en god grund för fortsatta studier. Landskapsregeringen stöder i samråd med skolornas huvudmän förutsättningarna för att uppnå en likvärdig skola och strävar efter att stärka och utveckla tillsynen bl.a. genom forskning och utvärdering. Under år 2018 avser landskapsregeringen

- revidera grundskolelagen och -förordningen
- fortsätta genomgripande revidering av läroplanen
- revidera kriterierna för undervisningen i svenska som andraspråk samt komplettera läroplanen med anvisningar för undervisning i svenska som andraspråk
- fortsätta stöda kompetensutveckling och fortbildning för att främja digital utveckling i skolan samt
- inom ramen för utbildningsbyråns egen utvärderingsplan utvärdera hälsa och välbefinnande i skolan, valfria språk i åk 8, samt undervisningen i engelska.

Utbildning efter grundskolan och vuxenutbildning

Utbildning efter grundskolan avser utbildningsformerna gymnasieutbildning, högskoleutbildning samt fri bildning som förmedlas i skolform. Vuxenutbildningen ingår i utbildning efter grundskolan.

Landskapsregeringen handhar ett allmänt lednings-, tillsyns- och utvecklingsansvar över utbildning efter grundskolan.

Landskapsregeringen stöder undervisningen, utarbetar mål, strategier, styrdokument och regelverk för de olika utbildnings- och verksamhetsformerna samt följer upp deras verksamhet.

Landskapsregeringen strävar efter att uppnå en hållbar utveckling i utbildningssystemet och möter den snabba förändringstakten i samhället genom att främja en digital skola. Målet är att skapa ett utbildningssystem som möter allas behov av utbildning.

Landskapsregeringen strävar efter att tillhandahålla en studieplats åt alla elever som fullgjort sin läroplikt under året. Utbildningsalternativ för studerande med behov av särskilt stöd samt inom yrkesträningsundervisningen kommer att prioriteras.

Samarbetet mellan landskapets skolor på gymnasial nivå vidareutvecklas för att gemensamt utnyttja och använda sig av skolornas specifika kompetenser. Lösningar för att ta fram strukturer för gemensamma elevdatabaser och antagningssystem för hela undervisningssektorn är ett prioriterat utvecklingsområde.

Under år 2018 sätts speciellt fokus på att

- utveckla ett system för tjänster inom vägledning till studier och karriärval
- skapa system för kostnadseffektiva administrativa systemlösningar
- stöda den pedagogiska utvecklingen av nätbaserade arbetssätt och metoder genom fortbildning samt
- öka flexibiliteten som möjliggör individuella studievägar utreds inom den yrkesinriktade utbildningen.

Ett utvecklat system för vägledning och vägledningstjänster är en förutsättning för vuxnas tillgång till utbildning, varför landskapsregeringen strävar efter att utveckla ett system för vägledning i ett ESF-finansierat projekt som avslutas under året.

Ett särskilt utvecklingsområde inom vuxenutbildningen är att skapa utbildningsmöjligheter för inflyttade och utveckla utbildningsformer som motsvarar behoven genom att stärka kunskaper i svenska, ökad kännedom om det åländska samhället, möjligheter till yrkesutbildning samt genom ökade kontakter till arbetslivet.

50010 Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	41 309	172 000	115 000
Kostnader:			
- årets totalt	-3 103 600	-3 249 500	-3 336 000
- tidigare års anslag		-96 884	
- PAF-netto	118 976	96 884	
Anslag netto	-2 943 315	-3 077 500	-3 221 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 115.000 euro och ett anslag om 3.336.000 euro.

Inkomster

Momentet gottskrivs med inkomster från avgifter för offentligrättsliga prestationer, seminarieavgifter samt inkomster från arbetet inom ramen för Nordplus-programmet.

Av anslaget föreslås 19.000 euro för insatser i Nätverk för vuxnas lärande och 80.000 euro för inkomster från ESF-projektet *Vägledning på Åland*.

Utgifter

Avdelningens allmänna verksamhet och utvecklingsarbete

Mål för år 2018:

- säkra likvärdig kompetensutveckling och fortbildning för personal som arbetar med småbarnspedagogik och utbildning i ljuset av det livslånga lärandet genom att tillgängliggöra högkvalitativt utbud på Åland
- bidra med förenklade system för inträde på den åländska arbetsmarknaden för vuxna kvinnor och män med utländsk utbildning eller vuxna i behov av utbildning
- bidra med systemutveckling för att motverka marginalisering och utslagning i tidig ålder genom att koordinera insatser från olika aktörer inom ramen för samnordiska projekt samt
- intensifiera arbete med förnyande av läroplaner.

I anslaget ingår avdelningens samlade personalkostnader samt medel för inköp av experttjänster, personalutbildning och omvärldsbevakning. Utgifter för nordiskt samarbete täcks till vissa delar av motsvarande inkomster.

Anslaget omfattar ca 10.000 euro för årlig uppdatering av arbetsmarknadsbarometern och databasen för kartläggning av utbildningsbehov.

Föreslås ett anslag om 75.000 euro för behörighetsgivande utbildning för personal inom barnomsorgen med inriktning mot barnträdgårdsläroexamen. Utbildningen, som inleds under

höstterminen 2018, förläggs till Öppna högskolan och sker i samarbete med Åbo Akademi. Den totala kostnaden för den treåriga utbildningen beräknas till 600.000 euro. Enligt prognos är behovet av barnträdgårdslärare stort inom de kommande åren på grund av naturliga avgångar från arbetsmarknaden.

Antal erkännanden av yrkeskvalifikationer förutspås öka på grund av den höga benägenheten att inhämta högre utbildning utomlands i allmänhet och som en följd av inflyttning från annat nordiskt land eller från unionen i synnerhet.

I anslaget föreslås 160.000 euro för avdelningens utvecklingsarbete. I anslutning till utbildningslagstiftningen (1995:18 och 1997:52) strävar landskapsregeringen genom allmänt tillsyns- och utvecklingsansvar för grundskolan samt lednings-, tillsyns- och utvecklingsansvar för utbildningen på gymnasienivå att främja en hållbar utveckling.

Följande ungefärliga fördelning föreslås:

- 30.000 euro till kompetensutvecklande seminarier och föreläsningar för barnomsorgs- och undervisningspersonal
- 58.000 euro till lönekostnader för läroplansutvecklingsarbete som ska genomföras parallellt med revideringen av grundskollagen så att den nya läroplanen kan tas i bruk successivt med början senast vid den tidpunkt då den nya lagen träder i kraft
- 9.000 euro för kompensationsåtgärder i form av tilläggsstudier vid Öppna högskolan i samarbete med Åbo Akademi i enlighet med erkännandelagstiftningen för erhållande av klasslärarbehörighet i grundskolans lågstadium samt
- 63.000 euro för generellt utvecklingsarbete inom avdelningens ansvarsområde.

Föreslås att ett anslag på 80.000 euro upptas för att finansiera det ESF-stödda projektet *Vägledning på Åland*, uppkomna utgifter ersätts med motsvarande inkomster. Projektets syfte är att skapa ett system som möjliggör likvärdig tillgång till en fungerande vägledning som inte är kopplad till ålder, utbildnings- eller arbetsplats eller övrig livssituation för att alla invånare på Åland ska kunna utveckla en kompetens som krävs för ett meningsfullt arbete genom det livslånga lärandet. Projektet slutförs under året.

Ålands landskapsarkiv

Föreslås ett anslag om 52.000 euro för Ålands landskapsarkivs verksamhet, varav ca 19.000 euro för arkivets ordinarie verksamhet samt ca 33.000 euro för fortsatta satsningar på digitalisering av ljud- och bildupptagningar, *Det audiovisuella arkivet*.

Mål för år 2018:

- öka tillgängligheten till digitalt arkivmaterial i allmänhet, prioriterade områden är digitala tjänster vad beträffar dagstidningar och Rederiaktiebolaget Gustaf Eriksons arkiv, som inom ramen för Unescos världsmminnesprogram erhållit uppmärksamhet genom att upptas i förteckningen över nationella världsminnen år 2017
- fortsätta satsningen på digitalisering av ljud- och bildupptagningar *Det audiovisuella arkivet*. Syftet är att trygga materialets framtida tillgänglighet samt
- prioritera utvecklingsarbete med arkivplaner.

505 Biblioteksverksamhet

Biblioteken bidrar till öppna, demokratiska samhällen genom kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Landskapsregeringen och Mariefhamns stad upprätthåller ett gemensamt

centralbibliotek för Åland. Villkoren är stipulerade i avtal mellan parterna och ska förnyas år 2018. Centralbibliotekets uppgift är att främja och utveckla den allmänna biblioteksverksamheten i landskapet. De allmänna biblioteken lånar kostnadsfritt ut böcker och andra medier. Biblioteksverksamheten påverkas av it-utvecklingen vilket kräver fortlöpande insatser i teknik och kunskap för att allmänheten ska få en modern och relevant biblioteksservice.

Upprätthållande av allmänna bibliotek i landskapet bidrar till att uppfylla mål 1, 2 och 5 av de sju strategiska utvecklings- och hållbarhetsmålen samt 4, 5, 10 och 16 i FN:s agenda 2030.

50500 Bibliotek

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	1 000	0
Kostnader:			
- årets totalt	-137 786	-135 000	-135 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-137 786	-134 000	-135 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 135.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för centralbibliotekets ordinarie kostnader, så som lönekostnader för en bibliotekarietjänst, licenser för biblioteksdatasystemet, upprätthållande av Alandicasamlingen, fortbildning, boktransporter och övrig service till de allmänna biblioteken.

510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet

Kommunerna och landskapsregeringen skapar gemensamt de allmänna förutsättningarna för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet som bedrivs av organisationer och föreningar. Verksamheterna stöds genom landskapsandelar till kommunerna.

Förutom lagstadgade utgifter upptas under detta kapitel även andra anslag för kulturverksamhet. Till dessa hör Nordens institut på Åland vars administrativa kostnader bekostas av landskapsregeringen i enlighet med ett avtal från år 1984 med Nordiska ministerrådet.

Kulturdelegationen är en lagstadgad verksamhet. Delegationen är en underlydande myndighet tillsatt av landskapsregeringen för att stödja och utveckla åländskt kulturliv.

Under momentet har också reserverats medel för verksamheter och utredningar där landskapsregeringen är huvudman eller medarrangör.

Mål för år 2018:

- arbeta för att tillgodose barn och ungas kulturella rättigheter oavsett kön, etnicitet, funktionshinder eller särskilda behov, bostadsort eller ekonomisk situation samt
- genom avtal med Nordiska ministerrådet lyfta fram det nordiska kultursamarbetet där Nordens institut på Åland har ett uppdrag som kulturinstitution att vara en mötesplats och förmedlare av nordisk kultur.

Skapandet av allmänna förutsättningar för ungdoms-, idrotts och kulturverksamhet under detta kapitel svarar mot de strategiska utvecklingsmålen 1, 2 och 5.

51010 Ålands kulturdelegation och nordiskt kultursamarbete

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-80 581	-111 000	-116 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-80 581	-111 000	-116 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 116.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

- 39.000 euro för Ålands kulturdelegations verksamhet, administration, resekostnader, inklusive kostnader för kulturdelegationens sakkunniga, litteraturnämnden samt sakkunniga inom musikområdet och arbetsgruppen för landskapets gästbostäder. Kulturdelegationens verksamhet omfattar möten, studieresor, anordnande av seminarier, annonskostnader och driften av kulturdelegationens hemsida samt
- 77.000 euro för Nordens instituts administrationskostnader inkluderande bl. a. lokalhyra, internetuppkoppling, el och städning.

515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott

Landskapsregeringen fokuserar i sin ungdomspolitik särskilt på hälsa, delaktighet och aktivt medborgarskap. Under år 2017 etablerades i enlighet med landskapsregeringens handlingsprogram ungdomshuset Boost som drivs av föreningen Ung resurs i samverkan med berörda myndigheter. Verksamheten riktas till alla unga personer mellan 15 och 29 år, men en särskild målgrupp utgörs av ungdomar som varken studerar eller har ett arbete. Förutom ett årligt verksamhetsbidrag till Ung resurs (se moment 51500) täcker landskapet hyres-, el- och uppvärmningskostnader enligt ett avtal med fastighetsägaren.

Under år 2017 har landskapsregeringen utarbetat sitt program för idrott, motion, hälsa och en meningsfull fritid. Programmets beskrivna åtgärder planeras att förverkligas fram till år 2022. Det ny tillsatta Rådet för idrott, motion och hälsa (RIMH) har huvudansvaret för att initiera programmets beskrivna åtgärder. Ett särskilt tyngdpunktsområde utgörs av flickor och pojkars fysiska aktivitet och hälsa.

Landskapsregeringen har sedan år 1999 samverkat med Ålands idrottsförbund i idrottsfrågor. Förbundet har en självständig roll inom den organiserade idrottsverksamheten, bl.a. gällande fördelning av verksamhetsmedel till sina medlemsorganisationer.

I allt arbete för ungdom och idrott ska jämställdhet, tillgänglighet och hållbarhet beaktas liksom ungdomsarbetet och idrottens integrerade potential. De målsättningar och åtgärder som vidtas ingår i 1, 2, och 5 av de strategiska utvecklingsmålen samt FN:s agenda 2030, målen 4, 5, 10 och 16.

51500 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)

	Bakslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-18 035	-92 000	-147 000
- tidigare års anslag		-70 079	
- PAF-netto			
Anslag netto	-18 035	-162 079	-147 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 147.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

- 67.000 euro till lokalkostnader för ungdomshuset Boost
- 20.000 euro till verksamhet för Rådet för idrott, motion och hälsa (RIMH)
- 50.000 euro avser en satsning på flickor och pojkars hälsa och kreativitet som ett samarbete mellan landskapsregeringen, Ålands kulturdelegation och Ålands idrott samt
- 10.000 euro till landskapsregeringens disposition för seminarium och liknande arrangemang, eller inköp av särskilda tjänster inom området ungdomsarbete och idrott med anledning av landskapsregeringens nya idrottspolitiska program.

516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet

För större satsningar på kultur och konstnärlig verksamhet avsätter landskapsregeringen penningautomatmedel vid sidan av de medel som beskrivs i överföringsavsnittet, budgetmoment 51600. Den verksamhet som avses här kan vara avtalsenlig. Det kan också gälla fleråriga satsningar på särskilda tyngdpunktsområden eller projekt som grundar sig på landskapets kulturpolitiska program eller andra beslut av landskapsregeringen eller Ålands kulturdelegation. Verksamheterna ska beakta landskapets riktlinjer för hållbarhet, jämställdhet och tillgänglighet.

Mål för år 2018:

- inleda planeringen inför firandet av Ålands självstyrelses 100 års jubileum
- fastställa en långsiktig strategi för landskapets filmsatsning, strategin ska beakta möjligheterna att successivt utveckla ett filmcentrum med filmutbildning på grundläggande nivå
- kartlägga verksamheter inom de så kallade kreativa näringarna för att få underlag för beslut om stöd
- utveckla landskapets gästbostadsverksamhet samt
- fortsatt uppmärksamma kommunerna på vikten av läsfrämjande insatser för flickor och pojkar.

51600 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	1 819	2 000	2 000
Kostnader:			
- årets totalt	-185 193	-146 000	-150 000
- tidigare års anslag		-65 627	
- PAF-netto			
Anslag netto	-183 373	-209 627	-148 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 2.000 euro och ett anslag om 150.000 euro.

Inkomster

Beräknade inkomster är 1.000 euro för bokförsäljning och 1.000 euro för stipendiatverksamhet.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

- 5.000 euro för stipendiatverksamheten vid Eckerö post- och tullhus och Källskär. Anslaget avser annonsering och anskaffning av inventarier samt medietjänster
- 13.000 euro för kartläggning av verksamheter inom de s.k. kreativa näringarna
- 10.000 euro för fortsatta åtgärder för läsfrämjande bland unga och barn
- 57.000 euro för fortsatt utveckling av landskapsregeringens satsning på film och medieproduktioner. Utgifterna omfattar administration samt lön för en deltidstjänst och medlemsavgifter till Filmregion Stockholm-Mälardalen. I utgifterna ingår också film- och medienämndens verksamhet
- 45.000 euro årskostnad för det avtalsenliga samarbetet med Gävle symfoniorkester. Anslaget avser arvoden till orkestern samt annonseringskostnader inför orkesterns besök
- 10.000 euro för Ålands deltagande i Europeiska kulturarvsåret som kommissionen har utlyst år 2018. Föreslås att året uppmärksammas i samband med ordnandet av självstyrelsedagsfirandet, kulturnatten och den europeiska kulturarvsdagen i september samt
- 10.000 euro för landskapsregeringens disposition för övriga kulturella arrangemang. År 2021 - 2022 firar Ålands självstyrelse 100 år.

535 Utbildning efter grundskolan och vuxenutbildning

53500 Vuxenutbildning

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-884 838	-570 000	-900 000
- tidigare års anslag		-206 194	
- PAF-netto	434 838	206 194	
Anslag netto	-450 000	-570 000	-900 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 900.000 euro.

Utgifter

Av anslaget föreslås ett anslag avseende dels köp av utbildningstjänster enligt avtal och dels särskilda utbildningsinsatser. En ny upphandling pågår gällande undervisning i svenska för inflyttade, kvotflyktingar och för personer med ingen eller kort skolgång. Anslaget är ungefärligt fördelat enligt följande:

- 700.000 euro för elva kurser i svenska för inflyttade personer, kvotflyktingar samt för personer med ingen eller kort skolgång enligt avtal samt
- 140.000 euro för köp av enskilda studieplatser inom yrkesinriktad utbildning enligt avtal och utbildningsinsatser för att möta akuta behov föranledda av konjunkturläget.

Föreslås därtill ett anslag om 60.000 euro att användas för särskilda utbildningsinsatser för personer utan arbetsmarknadsstöd och andra insatser. En ny upphandling pågår gällande undervisning i svenska för inflyttade i arbete, d.v.s. språkcoaching på arbetsplatser i samarbete med arbetsgivare på Åland.

540 Kulturarvs- och museiverksamhet

Verksamheten främjar ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas där kulturarvet är en resurs i en hållbar samhällsutveckling.

Ålands museum

Ålands museum ska främja kunskapen om och intresset för Ålands historia och konst. Enheten förvaltar de landskapsägda samlingarna och har verksamhetsansvar för samtliga museer och sevärdheter i landskapets ägo.

Ålands museum bedriver kontinuerlig, aktiv kunskapsuppbyggnad genom undersökning, dokumentation och insamling samt upprätthållande av arkiv och databaser. Säkerställande av samlingarna förutsätter uppbevaring i ändamålsenliga magasin och arkivutrymmen, fortlöpande föremålsvård och konservering, katalogisering, arkivering, digitalisering samt upprättande av och överföringar till databaser. Förmedlingsarbetet, och tillgängliggörandet av samlingarna, sker genom utställningar, publikationer, rådgivning till allmänhet och forskare, museipedagogik, guidningar, visningar och föreläsningar, samt via hemsidor och sociala medier.

Mål för år 2018:

- inleda samarbeten med externa aktörer för att stärka det åländska kulturarvet i syfte att främja kunskapen om och intresset för Ålands historia och konst samt
- stärka konsthantverkets status genom avtal för utställningsverksamheten vid Eckerö post- och tullhus samt genom utredning gällande insamling av konsthantverk och design.

Kulturarvsförvaltning

Kulturarvsförvaltningen ansvarar i första hand för frågor som rör fornminnen, kulturlandskap, kulturmiljö och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Enheten utövar tillsyn över landskapets fornlämningar, byggnadsminnen samt kyrkor. Vidare bevakar enheten att kulturmiljöintressena i bebyggelse och landskap tas tillvara vid samhällsplanering och byggande. Enheten prövar ansökningar och ger tillstånd till förändringar i ett fornlämningsområde samt upprätthåller ett fornminnesregister, handlägger ärenden relaterade till skogsbruk och dykning. Utöver det tillhandahåller enheten underlag om olika förhållanden som är viktiga att känna till vid samhällsplanering och byggande.

Mål för år 2018:

- utöka kunskapsunderlaget genom arkeologiska undersökningar som görs i avgränsande syfte och som är av betydelse vid handläggning av markanvändningsplaner i anslutning till fasta fornlämningar.

54000 Kulturarvs- och museiverksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	284 159	363 000	371 000
Kostnader:			
- årets totalt	-574 370	-701 000	-661 093
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-290 210	-338 000	-290 093
Skötselanslag	-608 000	-586 000	-586 000
Internhyra	-857 000	-692 000	-711 907
Sammanlagt	-1 755 210	-1 616 000	-1 588 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 371.000 euro och anslag om 661.000 euro för kulturarvsrelaterade och museala verksamhetsutgifter samt skötselanslag om 586.000 euro och ca 712.000 euro i internhyra.

Inkomster

Föreslås ett anslag om ca 236.000 euro för intäkter av biljettförsäljning och guidetjänster vid de landskapsägda museerna samt ca 72.000 euro för försäljning av informations- och souvenirprodukter.

Anslaget kan även påföras inkomster av uppdragsverksamhet, se även motiveringen nedan. År 2018 beräknas uppdragsverksamhetens intäkter uppgå till 60.000 euro.

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 661.000 euro för löpande verksamhetskostnader.

I anslaget ingår kostnader för verksamheten inom Ålands museums samtliga muséer och bemannade sevärdheter; utställningsverksamhet, informationsmaterial, kunskapsförmedling, teknikanskaffning, expert- och utredningstjänster inom verksamhetsområdet samt förvaltning av samlingar, magasin och arkiv, bl.a. genom kontinuerlig vård, konserveringsåtgärder och digitaliseringsverksamhet. Verksamhetsutgifterna för Eckerö post- och tullhus ingår i anslaget.

Inom enheten för kulturarvsförvaltning ingår kostnader för uppförandet av en kulturarvsdatabas, framtagande av faktaunderlag om landskapets byggnadsarv, fornminnen, värdefulla kulturmiljöer och samhällsplanering. Enheten kan utföra mindre utredningar och undersökningar gällande fornminnen och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. I anslaget ingår 60.000 euro för fortsatta utgrävningar i avgränsande syfte och berör skyddsområden.

Förslaget inkluderar återbudgetering av anslag för åtgärder med anledning av vrakfynd om totalt 58.000 euro.

Föreslås ett nettoanslag för uppdragsverksamhet. Genom nettobudgetering finns möjligheter att uppnå kostnadstäckning genom att debitera exploitören i samband med arkeologiska och

kulturmiljörelaterade undersökningar. Autonoma uppdrag avses upphandlas som köptjänst. Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) föreslås att momentet kan påföras såväl kostnader som intäkter för uppdragsverksamhet. År 2018 beräknas uppdragsverksamhetens kostnader till 60.000 euro.

Bomarsundsområdet med sina fästningsruiner utgör vid sidan om Kastelholms slott ett av Ålands självstyrelsepolitiskt mest betydelsefulla och populäraste besöksmål med tiotusentals besökare under högsäsong. Ett gediget arbete, som även engagerat ideella organisationer, har gjorts genom åren för att utveckla området. Områdets infrastruktur är i behov av en uppgradering för att svara mot moderna krav på teknik och tillgänglighet. Under år 2018 byggs en trådlös anslutningsmöjlighet till internet (WiFi) på området och projektet "*Det digitala Bomarsund*" lanseras där besökare med hjälp av digital teknik kan ta del av områdets historia på ett tillgängligt sätt. Under år 2018 ska arbetet med en plan påbörjas för att hitta en helhetslösning för utvecklingen av Bomarsundsområdet som besöksmål. Målsättningen är att ett uppgraderat Bomarsundsområde ska utgöra en del i firandet av Åland 100 år.

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde

600 Allmän förvaltning

Näringsavdelningens verksamhetsområde är att främja näringarna, sysselsättningen och en regional balans. Till avdelningens uppgifter hör därmed att allmänt planera, leda, utveckla, samordna, följa upp och utöva tillsyn inom områdena utveckling av näringarna och innovationssystem, regional utveckling, arbetsmarknadsfrågor, jordbruk med binäringar, fiske, fiskodling, fiskevård, skogsbruk, jakt och viltvård.

Med beaktande av EU:s regelverk stöds det åländska näringslivets utveckling med såväl finansieringshjälp som andra främjande åtgärder. Även deltagandet i det internationella arbetet kommer att fortsätta.

Avdelningens målsättningar under år 2018 är att:

- öka det utåtriktade arbetet, förbättra servicen till och kommunikationen med kunder.

60010 Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	63 576	336 000	331 000
Kostnader:			
- årets totalt	-2 451 313	-2 324 000	-2 256 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 387 737	-1 988 000	-1 925 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 331.000 euro och ett anslag om 2.256.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst om 9.000 euro vilket främst avser inkomster av provfiske.

De direkta stödberättigande kostnaderna för administrationen av EU-program belastas moment 60010 medan anslag för tekniskt stöd upptas under kapitel 621, 631, 623, 633 respektive 625 och

635. Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 § föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för tekniskt stöd om 322.000 euro.

Utgifter

I anslaget ingår utgifter för personalkostnader, inköp av tjänster, kompetensutveckling, tjänsteresor, litteratur, material, förnödenheter, teletjänster, annonsering och representation. Anslag för utredningar och arrangemang av möten och konferenser i anslutning till näringsavdelningens verksamhet finns även upptagna.

Föreslås att ca 30.000 euro av de centrala förvaltningskostnaderna för jaktadministrationen täcks med influtna jaktvårdsavgifter, se även moment 65000.

610 Näringslivets främjande

Landskapsregeringens övergripande målsättning för näringspolitiken är att bidra till att skapa förutsättningar för ett livskraftigt och lönsamt näringsliv som bidrar till den ekonomiska tillväxten och ger möjlighet till sysselsättning på hela Åland. Ett innovativt hållbarhetsarbete ska ge våra företag bärkraftighet och styrka i konkurrens med andra.

Den övergripande målsättningen är att ge förutsättningar för

- hög sysselsättning, att bevara de arbetsplatser som finns samt att vara med och skapa nya arbetsplatser
- ökat antal hållbara arbetsplatser
- ökad export av varor och tjänster
- diversifiering av näringsstrukturen i landskapet och stimulera tillväxtbranscher som kan ge fler jobb
- utvecklade möjligheter till fortbildning och omskolning samt
- ökad tillgänglighet inom turismsektorn.

Politikområden som bidrar till att skapa gynnsamma omständigheter för företagande är bl.a. utbildning, kommunikationer, bostadsförsörjning samt integrations- och arbetsmarknadspolitik.

Inom näringsavdelningens förvaltningsområde består kärnan i de näringslivsutvecklande åtgärderna av

- projekt- och företagsfinansiering (näringslivets främjande och regional utveckling)
- destinationsmarknadsföring och -utveckling
- Ålands Utvecklings Ab (riskkapital)
- Ålands fastighets Ab samt
- Ålands landsbygdscentrum.

Regional utveckling

Den regionalpolitiska målsättningen är att näringslivet i hela skärgården ska vara livskraftigt. Landskapsregeringen eftersträvar en fortsatt spridd bosättning i landskapet och en positiv befolkningsutveckling i alla regioner.

Ålands skärgårdsnämnd har haft till uppgift att behandla övergripande skärgårdsfrågor inför behandling och beslut i landskapsregeringen. Sekretariatet med tillhörande kostnader finansieras genom en överföringsutgift för skärgårdsutveckling och ett särskilt resultatavtal. Finansieringen föreslås fortsätta utifrån liknande arrangemang år 2018. Tonvikten läggs på utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården i samarbete med bl.a. landsbygdsutvecklaren, näringslivsutvecklaren, Företagsam Skärgård r.f. och branschorganisationer.

Landskapsregeringen föreslår för detaljhandelsverksamheten i skärgården att det särskilda driftsstöd för den årliga verksamheten samt ett särskilt riktat investeringsstöd för sådana investeringar som behövs fortsätter. Vidare föreslår landskapsregeringen att skärgårdsstödet som har beviljats nya företag i skärgården fortsätter.

61000 Näringslivets främjande (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 765	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-38 498	-20 000	-50 000
- tidigare års anslag		-46 392	
- PAF-netto			
Anslag netto	-35 733	-66 392	-50 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 50.000 euro.

Utgifter

Anslaget kan användas för bl.a. insatser initierade av Regelrådet, inom ramen för Ålands Turismstrategi 2012 - 2020 och för genomförande av en turismundersökning som genomförs vart femte år.

Näringsavdelningen avser tillsammans med Ålands Näringsliv utreda konkurrensfördelar och - nackdelar för på Åland verksamma företag och industrier i jämförelse med kringliggande regioner. Prisnivåerna för energi, vatten, avlopp och andra infrastrukturella faktorer är på Åland högre än omvärlden, vilket är betungande för företagets konkurrenskraft. Utredningens mål och syfte är att kartlägga prisnivåernas orsaker och föreslå åtgärder.

61100 Ålands landsbygdscentrum

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	21 702	60 000	61 000
Kostnader:			
- årets totalt	-64 940	-206 000	-202 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-43 238	-146 000	-141 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 61.000 euro och ett anslag om 202.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör sig till ett nytt projekt med inriktning på inspirationsföreläsningar i processen att implementera "*Ålands hållbara livsmedelsstrategi*". Projektet delfinansieras med EU-medel.

Övriga inkomster härrör sig från infobladet Landsbygdsnytt, där inkomsterna motsvarar utgifterna.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för landsbygdsutveckling och koordinering vid Ålands Landsbygdscentrum. Fokusområden är livsmedel och matkluster.

Under åren 2017 och 2018 driver Ålands Producentförbund ett projekt för att implementera "*Ålands hållbara Livsmedelsstrategi*". Målet, fram till år 2030, med livsmedelsstrategin är att bygga ett gemensamt varumärke för de åländska livsmedelsprodukterna med ett mervärde och att producenterna ska öka sin lönsamhet med 20 procent.

Processen att implementera den hållbara livsmedelsstrategin görs i nära samarbete med landsbygdsutvecklaren som under år 2018 startar upp ett projekt för att arrangera inspirationsföreläsningar inom de olika spjutspetsområdena i strategin. Inspirationsföreläsningarna planeras så att deltagarna, efter föreläsningen, är beredda att ta nästa steg för att gå vidare mot en hållbar livsmedelsproduktion. En ansökan om EU-medel lämnas in för att finansiera genomförandet av projektet.

Anslaget används också för landsbygdsutvecklarens arbete inom Ny Nordisk Mat på nordisk nivå samt för arbetet med referensgruppen Ny Nordisk Mat Åland.

Verksamhetsidén är att utveckla och bredda näringsverksamheten på landsbygden och i skärgården.

Affärsidén är att koordinera resurser och stimulera till samarbete för att på effektivaste sätt bidra till en positiv utveckling av landsbygden och dess näringar.

Ansvarsområde

- stärka Åland som en stark matregion genom olika projekt
- stärka konsumentförtroendet och öka försäljningen av åländska produkter bl.a. genom matprojekt
- inspirera, initiera och driva projekt för att utveckla landsbygdsföretagen samt
- fungera som koordinator för Ålands Landsbygdscentrum.

Målgruppen för insatserna är livsmedelsföretag och företag inom matbranschen över hela Åland.

615 Främjande av livsmedelsproduktion

Primärnäringarna tillsammans med den nära sammankopplade livsmedelsindustrin har som helhet stor betydelse för den åländska ekonomin, det åländska samhället, miljön och landskapet.

Övergripande målsättning för lantbruket och livsmedelsproduktionen är en hållbar, ekonomisk och smart utveckling som bidrar till en tillväxt på landsbygden och inom de gröna näringarna.

Det öppna och av djur hävdade landskapet har konstaterats vara en betydande kollektiv tillgång för samhället. Betande djur är av betydelse för bibehållande av landskapsbildens traditionella drag. Landskapsregeringen stimulerar djurhållning med betande djur genom stöd, rådgivning och stöd för privat avbytarservice. En allmän utveckling av djursektorerna är också nödvändig för att behålla underlaget för livsmedelsindustrierna på Åland.

Livsmedelssäkerhet och -kvalitet är aktuella ämnen och prioriteras inom avdelningens ansvarsområden rörande fodermedel, kvalitetskontroll av grönsaker, certifiering av ekologiska livsmedel, hantering av bekämpningsmedel och växtinspektionsverksamhet.

61500 Främjande av livsmedelsproduktion (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-23 249	-14 000	-14 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-23 249	-14 000	-14 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 14.000 euro.

Utgifter

Av anslaget föreslås 12.000 euro, som avser ersättningar och inspektionsverksamhet enligt LL (2013:98) om tillämpning av lagen om skydd för växters sundhet samt LL (2013:97) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om plantmaterial. Anslaget används även för kostnader i samband med den ökande verksamheten för inspektion och provtagning som fordras enligt LL (1995:52) om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion och dess ändring LL (2012/29), LL (2007:96) om tillämpning i landskapet Åland om gödselafabrikat, LL (2010:83) om tillämpningen i landskapet Åland av foderlagen och LL (2001:25) om tillämpningen i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde.

Föreslås ett anslag om 2.000 euro med hänvisning till 37 § LL (1978:54 samt ändringar 1995/22 och 1995/47) om främjande av gårdsbruk. Förvaltningsarvodet utgör ersättning för bankers skötsel av gårdsbrukslån beviljade t.o.m. år 2007.

621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014-2020

62110 Förvaltningskostnader

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-60 000	-60 000	-60 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-60 000	-60 000	-60 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 60.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas ett anslag om 60.000 euro för uppskattade avtalsenliga kostnader för förvaltningskostnader till Ålands Utvecklings Ab för genomförande av finansieringsinstrumentet offentligt riskkapital inom Ålands strukturfondsprogram *Entreprenörskap och kompetens 2014 - 2020*. Den lånefordran som landskapsregeringen har på Ålands Utvecklings Ab minskas med motsvarande belopp som förvaltningskostnaderna är.

640 Främjande av skogsbruket

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att upprätthålla ett hållbart skogsbruk på Åland. Med detta avses, förutom ekonomisk virkesproduktion, även beaktande av den biologiska mångfalden, landskapsvården, vattenvården, fornminnesvården och skogens mångsidiga sociala funktioner.

Skogen får en allt större roll i bioekonomin, klimatpolitiken och i strävan mot en hållbar utveckling. Landskapsregeringen fastställde hösten 2017 ett skogsprogram för åren 2018 - 2027. Programmet "SkogsÅland2027" utgör ett sektorspecifikt bidrag till utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland mål 4 och 6 och innefattar ett flertal målsättningar för skogens nyttjande och bevarande där en förbättrad lönsamhet inom skogsnäringen är en förutsättning för ett fortsatt aktivt och hållbart skogsbruk på Åland. Den totala avverkningsvolymen kan ökas med cirka 60.000 m³ och uppgå till 310.000 m³ per år, där ökningen främst består av tallmassaved och stamved för energiframställning. Den långsiktiga skogsskötseln bör i första hand inrikta sig på att producera högkvalitativt sågtimmer. Den största utvecklingspotentialen bedöms finnas inom ett ökat trähusbyggande, tillvaratagande av det åländska virkets egenskaper för speciella ändamål, energiframställning från skogsbiomassa och ett ökat utbud av skogsrelaterade tjänster som t.ex. natur-, kultur- och upplevelseturism, jakt och hälsofrämjande aktiviteter.

Tillgången till aktuell skogsdata är mycket viktig för att främja den privata skogsnäringen och för att behålla skogscertifieringen. Landskapsregeringen har under år 2017 fortsatt sitt samarbete med Finlands skogscentral och publicerat åländsk skogsdata i webbtjänsten *MinSkog.fi*. Tjänsten ger skogsägare möjlighet att avgiftsfritt se uppgifter om sin skog och att dela informationen med andra aktörer för att effektivisera skogsbrukandet. Tjänsten kommer att vidareutvecklas för att även visa bl.a. aktuell naturvårdsdata.

Landskapets understöd för skogsbruksåtgärder och en välfungerande rådgivningsverksamhet är likaså viktiga incitament för att aktivera och motivera skogsägarna till ett hållbart och kvalitetsinriktat skogsbrukande.

Som en del i hållbarhetsarbetet fortgår även arbetet med en certifiering av skogsägare enligt skogscertifieringssystemet FSC (Forest Stewardship Council) i skogsvårdsföreningens regi. Det åländska skogsbruket är sedan tidigare certifierat enligt skogscertifieringssystemet PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification).

64000 Främjande av skogsbruket

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-47 889	-25 000	-25 000
- tidigare års anslag		-55 657	
- PAF-netto	18 100	18 109	
Anslag netto	-29 789	-62 548	-25 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser licensavgifter, skogsdatainsamling, drift och underhåll av fordon och utrustning, informationsverksamhet samt övriga kostnader för verksamheten.

650 Jakt- och viltvård

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att verka för en god jaktkultur med aktiv viltvård, bra möjligheter till övningsskytte och sunda viltstammar i landskapet. Viltet är en ekologisk och närproducerad naturtillgång som bör förvaltas och nyttjas på ett hållbart sätt. Till detta hör som exempel information, rådgivning och lagstiftningsåtgärder samt stöd till jaktvårdsföreningarnas verksamhet.

Landskapsregeringens målsättning är att stimulera jaktvårdsföreningarnas arbete med att informera och utbilda jägarkåren, speciellt när det gäller skydds- och viltvårdsåtgärder för sjöfågel samt tillvaratagande och hantering av vilt. Arbetet med de vetenskapliga sjöfågelundersökningarna fortsätter, med särskilt fokus på åtgärdsplanen för ejderstammen. Syftet är att förbättra kunskapsläget gällande sjöfågelstammarna samt att utreda jaktens och viltvårdens betydelse för sjöfågelstammarnas utveckling.

Den nya handledningen för jägarexamen färdigställs och ett kursmaterial som stöd för jaktvårdsföreningarnas kursverksamhet tas fram. Användningen av viltkameror i viltförvaltningen fortsätter att utvecklas. Viltkameror kan användas till inventering samt underlätta viltvårdsprojekt som begränsar skador förorsakade av de invasiva arterna mink och mårhund.

65000 Jakt- och viltvård (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	166 030	167 000	180 000
Kostnader:			
- årets totalt	-35 893	-41 000	-50 000
- tidigare års anslag		-39 823	
- PAF-netto			
Anslag netto	130 137	86 177	130 000

Budgetmotivering

Under momentet föreslås inkomster om 180.000 euro och ett nettoanslag om 50.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst från jaktvårdsavgifter och försäljning av handledningen för jägarexamen om 160.000 euro.

Jaktåret 2015 - 2016 löste 4.487 personer jaktkort, en liten ökning jämfört med de senaste åren. En stor andel av dessa utgörs av personer bosatta utanför Åland, 1.027 personer. Av den åländska jägarkåren har andelen kvinnor som löser jaktkort ökat något till 7 % , 229 personer.

Föreslås en inkomst om 20.000 euro från hjortdjursavgifter för älglicenser samt förnyelse av tillstånd till rådjursjakt för perioden 2018 - 2020. Anslag för bidrag för hjortdjursskador upptas under moment 65000 i överföringsdelen.

Föreslås med hänvisning till 56 § 2 mom. 4 p. jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland, att 30.000 euro av inlutna jaktvårdsavgifter används för att täcka centrala förvaltningskostnader för jaktadministrationen under moment 60010.

Utgifter

Föreslås ett nettoanslag om 50.000 euro.

Anslaget ska användas så som 56 § i jaktlagen (1985:31) föreskriver, som t.ex. prenumeration av tidningen Jägaren, jägarförsäkring för alla jaktkortsinnehavare, viltvårdsprojekt m.m. Högt prioriterade projekt är åtgärdsplanen för ejder, utveckling av användningen av viltkameror i viltförvaltningen samt inrättande av mink- och mårhundsfria häckningsområden för sjöfågel. Vidare kan anslaget användas för kostnader som uppkommer i samband med förnyelsen av jägarexamen samt för utveckling av verksamheten kring eftersök av trafikskadat vilt.

Anslaget kan även användas för inköp av utbildnings- och informationsmaterial som saluförs till självkostnadspris till jägarkåren. Med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning föreslås inkomsterna från motsvarande försäljning få gottskrivas momentet.

670 Främjande av fiskerinäringen

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet. I syfte att stödja en långsiktigt hållbar förvaltning och nyttjande av fiskresurserna planeras fortsatta insatser för kunskap om de kustnära fiskbeståndens tillstånd.

Från och med 1.1.2017 tog riksmyndigheterna i bruk ett system med aktörsspecifika fiskekvoter för förvaltningen av kvoterade fiskarter. Systemet innebär att rikets andel av Finlands kvoter av de kvoterade fiskarterna strömming, vassbuk och lax har fördelats mellan rikets yrkesfiskare som nyttjanderätter. I bruktagandet av detta system förutsatte en uppdelning av kvoterna mellan landskapet och riket. Jord- och skogsbruksministeriet beslöt i december 2016 om denna fördelning. Det rådde en meningsskiljaktighet mellan landskapsregeringen och jord- och skogsbruksministeriet i huruvida ministeriet ensidigt kunde fastslå denna fördelning varför en framställning skickades till Högsta domstolen för avgörande. Högsta domstolen fastslog i juni 2017 att jord- och skogsbruksministeriet var behörigt att fatta ett beslut om fördelningen av fiskekvoterna mellan landskapet och riket. Beslutet ska dock fattas efter samråd med landskapsmyndigheten så att samförstånd eftersträvas och att landskapsmyndighetens ståndpunkter så långt som möjligt blir beaktade. Högsta domstolen poängterade att om dessa villkor inte har uppfyllts kan ministeriets beslut upphävas i en förvaltningsprocess. Ärendet behandlas för närvarande i Helsingfors förvaltningsdomstol dit landskapsregeringen lämnade in ett besvär över ministeriets beslut. För förvaltning av landskapets andel av fiskekvoterna krävs ändringar i befintlig landskapslagstiftning. Denna beredning påbörjades under år 2017 och lagstiftningen förväntas kunna träda ikraft under år 2018.

Under år 2017 har landskapsregeringen lämnat ett lagförslag om fiskevårdsavgift till lagtinget (nr 35/2016-2017). Det föreslås ett system med fiskevårdsavgift för personer som icke är bofasta i landskapet. Från år 2018 uppbärs fiskevårdsavgifter för att täcka en del av kostnaderna för landskapets fiskevård. Bofasta ålänningar finansierar en stor del av kostnaderna för fiskevården över skattsedeln varför fiskevårdsavgiften införs för den som bedriver fiske på Åland och som har fyllt 18 år och inte är bosatt på Åland. Avgiften omfattar inte traditionellt mete. Målsättningen är att skapa en långsiktigt hållbar finansiering för en framtida breddad fiskevård.

67000 Främjande av fiskerinäringen

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-19 342	-28 000	-28 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-19 342	-28 000	-28 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 28.000 euro.

Utgifter

Anslaget innefattar kostnader för lagstadgad fiskeriövervakning som Europeiska unionens regelverk förutsätter samt uppdatering och underhåll av för fiskerinäringen nödvändiga register.

Anslaget får även användas för information, möteskostnader, arvoden, lantmäteri samt mindre anskaffningar av material och förnödenheter. Anslaget innefattar därtill ca 8.000 euro för fiskeribiologiska undersökningar i samarbete med Husö biologiska station samt 10.000 euro för köpta tjänster och kostnader i anslutning till andra utredningar och provfisken. Anslaget kan också användas för åtgärder för att främja sportfiske och fisketurism.

67010 Fiskevård

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	300 000
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	-46 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	254 000

Budgetmotivering

Momentet nytt. Se även kapitel motiveringen.

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning ett nettoanslag om 254.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst från fiskevårdsavgifter om 300.000 euro.

Utgifter

Föreslås utgifter om 46.000 euro för att täcka kostnader för administration i samband med uppbörderna av fiskevårdsavgifter samt kostnader för kontroll och övervakning av den lagstadgade fiskevårdsavgiften.

680 Ålands teknologi- och energicentrum

Kapitlet utgår.

68000 Ålands teknologi- och energicentrum

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	1 974	80 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-81 204	-175 000	
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-79 230	-95 000	0

Budgetmotivering

Momentet utgår eftersom verksamheten flyttas till infrastrukturavdelningen. Se moment 70010 och 72030.

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde

700 Allmän förvaltning

Infrastrukturavdelningens uppdrag är att upprätthålla och utveckla landskapets trafiksystem på ett så miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt som möjligt, så att trafikanternas berättigade krav och förväntningar på en rimlig och säker trafik tillgodoses. Avdelningen sköter även plan- och bygglagsfrågor, geografiska informationssystem (GIS), bostadsärenden samt el- och energifrågor. Avdelningen är organiserad som en beställar-utförarorganisation, och består av tre byråer, en enhet och två resultatenheter. Därtill finns två underställda myndigheter, Ålands energimyndighet och Motorfordonsbyrån.

För att samordna landskapsregeringens krafter i hållbarhetsarbetet inom samhällsbyggnadssektorn överförs vid årsskiftet 2017 - 2018 resursen från Ålands teknologi- och energicentrum, ÅTEC, och resursen från projektet Fysisk strukturplanering till avdelningens bygg- och energiteam. Med detta får avdelningen huvudansvar för genomförandet av Energi- och klimatstrategin, det fortsatta arbetet med fysisk strukturplanering på Åland, delmål 6 rörande energi i utvecklings- och hållbarhetsagandan och Clic-samarbetet, där Åland kan bli en testplattform för smarta energinät.

Samtidigt sänks infrastrukturavdelningens verksamhetsutgifter med 500.000 euro. En investeringsbudget om 14,4 miljoner euro föreslås, fördelat på flera renoveringsinsatser inom väg samt projekten Vårdöbron, brorenovering, kortrutten och eldrivna linfärjor. Dessa investeringar bidrar främst till att förverkliga mål 5 i utvecklings- och hållbarhetsagandan, Attraktionskraft för boende, besökare och företag, men även till mål 6 om energi från förnyelsebara energikällor. Reinvesteringarna i broarna är en förutsättning för att i framtiden kunna tillgodose det åländska samhällets transportbehov och kortrutten för att på ett ekonomiskt försvarbart sätt kunna upprätthålla dagens servicenivå inom skärgårdstrafiken.

70010 Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	89 426	60 000	60 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 707 863	-1 970 000	-2 069 000
- tidigare års anslag		-446 572	
- PAF-netto	0	446 572	
Anslag netto	-1 618 437	-1 910 000	-2 009 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 §, ett nettoanslag om 2.009.000 euro, bestående av inkomster om 60.000 euro och anslag om 2.069.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består av inkomst från trafiksäkerhetsarbete, avgifter för myndighetsbeslut m.m.

Utgifter

Anslaget används för personalutgifter, registerhållning, trafiksäkerhetsarbete, konsultarvoden och organisationsutveckling samt övriga verksamhetsrelaterade utgifter. Resurserna inom energi och strukturplanering föreslås samlas inom Infrastrukturavdelningen, se moment 26003 och moment 68000.

710 Planläggnings- och byggnadsväsendet

Landskapsregeringens mål är att ha ett modernt regelverk inom plan- och byggnadsväsendet samt ett ändamålsenligt geografiskt informationssystem (GIS) med beaktande av samhällsutvecklingen och motsvarande regler i omvärlden.

Revideringen av plan- och bygglagen har under år 2017 framskridit och arbetet fortsätter under år 2018 varvid bl.a. bestämmelserna kopplade till tillgänglighet och fysisk planering ses över. Även behövliga lagstiftningsåtgärder för att samordna GIS-data vid planläggningsfrågor ses över. Vissa justeringar i bygglagstiftningen, och då främst i den åländska byggbestämmelsesamlingen, är även nödvändiga för att möta kommande EU-krav på nära nollenergibyggande. Den fysiska planeringen av mark- och vattenområden har i någon form koppling till samtliga strategiska utvecklingsmål i utvecklings- och hållbarhetsagendan. Kommande energikrav har en direkt koppling till mål 6 om ökad energieffektivitet medan bestämmelser om tillgänglighet bidrar till förverkligandet av främst mål 2 och 5 genom att möjliggöra att fler har tillgång till en hinderfri omgivning och ett attraktivt boende.

Verksamhetsområdet GIS kommer under år 2018 att ha ett ökat fokus på samverkan med andra myndigheter och företag, utveckling av publika webbkartapplikationer, fortsatt utveckling av webbGIS-plattformen samt att skapa bättre förutsättningar för att arbeta mobilt och få tillgång till verksamhetssystem utanför kontoret. Under år 2018 fortsätter GIS-arbetet kopplat till modellering av vattenbelastningar, oljeskyddsdata samt den praktiska implementeringen av EU-direktiv för offentliggörande av viss GIS-data. GIS-arbetet är centralt för utvecklingen av det åländska samhället, genom att ge en uppdaterad helhetsbild av skyddsvärda områden samt av offentliga sektorns och övriga aktörers verksamheter. En samordnad GIS-plattform som är lättillgänglig för olika aktörer leder till en hållbarare samhällsutveckling genom att bättre beslut tas då viktig information finns tillgänglig. Arbetet med GIS-plattformen bidrar i förlängningen till att möjligheterna att förverkliga samtliga utvecklingsmål ökar betydligt.

71000 Planläggnings- och byggnadsväsendet, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	145	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-29 076	-45 000	-45 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-28 931	-45 000	-45 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 45.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås användas för att utveckla och upprätthålla ett modernt regelverk inom plan- och byggnadsväsendet, införskaffande av standarder och motsvarande dokument. Anslaget innefattar även kostnader för programlicenser, underhållsavtal, installationskostnader och anlitande av konsulter för mer komplexa uppdrag och utredningar. Anslaget föreslås dessutom innefatta kostnader för utbildning och resor inom sakområdet.

Den ökade synligheten på nätet, samverkan och övrig verksamhet kräver ett tilläggsbehov under år 2018 för att stöda GIS-utvecklingen för förvaltningen och det åländska samhället. Anslag har beaktats under moment 39000.

720 Elsäkerhet - och energi

Efter flera års diskussioner tillkännagav i juni 2013 finanspolitiska ministerutskottet en utfästelse om att bidra ekonomiskt till ett stödsystem för vindkraftsproduktionen i landskapet. I februari 2016 stod det dock klart att riket inte deltar i systemet och därmed uteblev förutsättningarna för nyinvesteringar i vindkraftverk inom landskapet. Då de planerade nybyggnadsprojekten inte kunde förverkligas beslöt landskapsregeringen att under en sjuårsperiod införa ett stödsystem som gäller från år 2016 till och med år 2022. Syftet med stödet är att bibehålla kärnan i den åländska vindkraftsproduktionen eftersom marknadspriset på el i nuläget och framöver förspås vara lågt. Stödet är ett driftstöd och utbetalas per producerad megawattimme utöver marknadspriset. Under inledningen av stödperioden var marknadspriset på el högre än nivån på vilken stödet beräknats. Detta innebär ett anslag som användes för stöd till laddinfrastruktur för elfordon. Beroende på marknadsprisets nivå är avsikten att liknande växlingar kan genomföras under kommande år.

72000 Elsäkerhet och energi

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	55 286	10 000	10 000
Kostnader:			
- årets totalt	-8 281	-50 000	-50 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	0	0	
Anslag netto	47 005	-40 000	-40 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 40.000 euro, varav utgifterna beräknas till 50.000 euro och inkomsterna till 10.000 euro.

Inkomster

Intäkter till momentet är avgifter för utförda tjänster som förväntas uppgå till ca 10.000 euro.

Utgifter

Utgifter för befrämjande av energihushållning och trygghet av energiförsörjningen är främst informations-, rådgivnings-, skolnings- och upplysningsverksamhet på energiområdet, landskapsregeringens utveckling av och delaktighet i energiutvecklingsprojekt i landskapet i form av förstudier inom området och samarbetsprojekt inom energiområdet med aktörer och organisationer i syfte att främja förnybar energi, energieffektivisering samt försörjningstrygghet. Utgifter gällande övervakning och utveckling av elsäkerheten, omfattande bl.a. besiktningsverksamhet, utbildning, information, examensprov, registerhållning samt kontroll av elmaterial. Utgifter för registerhållning gällande energideklaration av byggnader, upprättande av informationspunkt gällande grävarbeten, vilken ska etableras i samband med lagen om främjande av utbyggnad av bredband. Anslaget stödjer uppfyllandet av mål 6 i utvecklings- och hållbarhetsagendan.

72030 Samhällsteknikutveckling

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	-35 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	0	0	
Anslag netto	0	0	-35 000

Budgetmotivering

Momentet nytt. Se moment 68000.

Föreslås ett anslag om 35.000 euro.

Inkomster

Föreslås att intäkter från utförda tjänster gottskrivas momentet med stöd av 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för verksamheten i enlighet med den i kapitel motiveringen angivna riktningen.

För att nå en samhällsomställning i en hållbarare riktning krävs utveckling och samordning inom samhällsteknisk- och samhällsbyggnadssektor. Genom införlivandet av resursen från ÅTEC i infrastrukturavdelningens bygg- och energiteam omsätts resursen för att främja utvecklings- och effektiviseringsarbete, samordning, uppbyggnad av hållbarare samhällsteknik och för utbildning och information riktad till allmänhet och företagare. Detta är ett led i att nå utvecklings- och hållbarhetsagendan mål 5, 6 och 7 rörande attraktionskraft, energi och konsumtions- och produktionsmönster samt är en viktig del av arbetet med att förverkliga Energi- och klimatstrategin. Bland annat kommer anslaget att användas till

- att inleda arbetet med ett energikontor med uppgifter riktat till näringsliv och kommuner i enlighet med vad som beskrivs i målsättningarna i Energi- och klimatstrategin

- att främja elfordon, laddinfrastruktur och transportsystem
- att fortsätta utveckla Åland som testområde för smarta och flexibla energisystem inom Clic-samarbetet. Agera möjliggörare för utvecklingsprojekt för det åländska näringslivet samt
- att upprätthålla kunskapsnätverk mellan näringsliv, myndigheter samt forsknings- och utbildningsaktörer.

740 Ålandstrafiken

Enheten Ålandstrafiken, som ligger under transportbyrån, sköter administrativa uppgifter rörande skärgårdsfärjornas och kollektivtrafikens turlistor, bokning av bilplatser, hantering av årskort och biljetter, faktureringsunderlag, biljettredovisningar, överföring av intäkter, busskorts- och skolkortsprogrammering, pakethantering m.m.

Som exempel på utvecklingsinsatser år 2018 kan nämnas att tidigare införskaffad och utvecklad hård-/mjukvara för incheckning och direktförsäljning i hamnarna kommer att driftsättas. Utvecklingen med att säkra tillförlitlig nätåtkomst för att få underlag över transporterade passagerare och fordon på respektive linje med mindre manuell hantering fortgår. Det integrerade boknings- och biljetteringssystemet ska ge en kapacitetsöverblick och färjeredovisningar i realtid samt på sikt inkludera kollektivtrafiken för att därmed kunna erbjuda bokning av buss och färja. Fjolårets kampanj med tre dagars gratis bussåkning erbjuds fortsättningsvis runt den bilfria dagen för att främja bussåkandet.

74000 Ålandstrafiken, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-361 141	-407 000	-415 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-361 141	-407 000	-415 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 415.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser täcka driftskostnaderna för Ålandstrafikens verksamhet, vilket innebär personalkostnader, program och licenser, utvecklingsinsatser, tryckkostnader, hyra, el och städkostnader.

745 Oljeskydd

74500 Oljeskydd

	Bakslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	-750	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-134 696	-135 000	-140 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-135 446	-135 000	-140 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 140.000 euro.

Inkomster

Eventuella ersättningar vid oljesaneringar tillskrivs momentet.

Utgifter

Anslaget avser utgifter för upprätthållande och genomförande av oljeskyddsplanen för åren 2015 - 2019. Oljeskyddsberedskapen sköts, utgående från oljeskyddsplanen, i samarbete med räddningsmyndigheterna och Ålands Sjöräddningssällskap r.f. Myndighetsansvaret för oljeskydd har landskapsregeringen.

Anslaget avser täcka driftskostnaderna för landskapets oljeskyddsfarkoster samt kostnaderna för oljebekämpningsverksamheten och oljeskyddslagret. Om en oljeolycka sker, återkommer landskapsregeringen med förslag på tilläggsanslag. Se även moment 974500.

750 Kostnader för sjötrafik

75010 Upphandling av sjötrafik

	Bakslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	1 201 280	1 100 000	1 200 000
Kostnader:			
- årets totalt	-14 677 506	-14 625 000	-14 575 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-13 476 226	-13 525 000	-13 375 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 13.375.000 euro för att sköta avtalen som landskapsregeringen tecknat med entreprenörer, inkluderat bunkerkostnaden, samt reparationer och underhåll av fartyg. Utgifterna beräknas till 14.575.000 euro och inkomsterna till 1.200.000 euro. Anslaget används för upphandling och beställning av sjötrafik med frigående färjor utgående från av landskapsregeringen fastställd turlista, beställnings- och menförestrafik, bränsletransporter samt för tekniskt underhåll av landskapsregeringens tonnage.

Landskapsregeringens hela frigående flotta är driftsprivatiserad. Transportbyrån förvaltar avtalen genom att aktivt följa upp att entreprenörerna utför sina avtalsenliga åtaganden. Avtalsuppföljning sker även i fält. Landskapsregeringen äger fortsättningsvis åtta frigående fartyg och ansvarar för samt

planerar alla dockningar, klassningar, större reparationer och underhåll samt uppgradering av tonnage.

Inkomster

Inkomsterna består av biljett- och fraktintäkter samt eventuella kostnadsregleringar gentemot upphandlade entreprenörer. Nettoanslaget förutsätter intäkter om 1.200.000 euro.

Utgifter

Bruttokostnaden beräknas uppgå till 14.575.000 euro, av vilket 1.548.000 euro avsätts för tekniskt underhåll av tonnage. Anslaget utgår från att 2018 års turlista är kostnadsneutral jämfört med år 2017. Anslaget är beräknat på att m/s Ejdern används som ersättande tonnage 1.600 timmar då de andra färjorna är på dockning eller översyn eller som ersättande fartyg under driftstörningar, förorsakade av oförseddade haverier på de andra färjorna. Risken för trafikstörningar ökar hela tiden till följd av det ålderstigna tonnage. Under högsäsong då m/s Ejdern trafikerar enligt turlista samt under översyns- och dockningsperioden, vilket totalt utgör ca 7 månader av året, finns inget ersättande tonnage.

Anslaget är beräknat på ett bränslepris om 0,45 euro/liter netto, vilket betyder att ca 3.025.000 euro avsätts till bränsle. Med beaktande av osäkerheten gällande bränsleprisets utveckling vid uppgörandet av budgetförslaget återkommer landskapsregeringen vid behov i en tilläggsbudget.

Inför kommande upphandling av drivmedel till färjorna utreds möjligheterna att helt eller delvis gå över till en miljövänligare diesel.

Driftsentreprenaderna på linjerna Åva-Jurmo, Åva-Osnäs, Hummelvik-Torsholma, Svinö-Degerby samt Långnäs-Galtby fortsätter. Under vintern görs en ny upphandling för linjen Svinö-Degerby då innevarande avtal löper ut 30.09.2018. Anslaget är beräknat med en uppskattad 3 % kostnadsökning för det nya avtalet för trafiken på Svinö-Degerby.

Totalentreprenaden för passagerarbåts-, beställnings- och menförestrafik i södra skärgården och trafiken i Geta skärgård fortsätter. Beställningstrafiken för Lemlands skärgård arrangeras under menförestid. Trafiken på Kumlinge-Enklinge och Asterholma-Lappo-Torsholma fortsätter på totalentreprenad fram till och med mars 2018, varefter trafiken fortsätter genom nytt upphandlingsavtal. Anslaget är beräknat med en uppskattad 3 % kostnadsökning för det nya avtalet för trafiken på Kumlinge-Enklinge samt Asterholma-Lappo-Torsholma.

Tvärgående linjen drivs också som totalentreprenad med ett avtal som gäller till sommaren 2020. Bränsletransporterna sköts med eget tonnage under ordinarie turlista och med begränsat passagerarantal förutom på södra linjen under högsäsong då externt tonnage upphandlas.

Fullmakt

Landskapsregeringen avser begära in anbud på en hybridfärja med el-drift på totalentreprenad för driften på Föglölinjen, se moment 975000.

75030 Upphandling av linfärjetrafik

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 215 610	-2 234 100	-2 205 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 215 610	-2 234 100	-2 205 000
Internhyra	-48 000	-29 900	-45 000
Sammanlagt	-2 263 610	-2 264 000	-2 250 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.250.000 euro.

Landskapsregeringen har sex linfärjelinjer varav trafiken bedrivs i egen regi på linjerna Töftö, Seglinge, Embarsund och Björkö, medan trafiken bedrivs med landskapets tonnage av upphandlade entreprenörer på linjerna Ängösund och Simskåla. Transportbyrån förvaltar avtalen genom att följa upp att entreprenörerna utför sina avtalsenliga åtaganden. På samtliga linfärjelinjer görs även regelbundna fältbesök.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning att kostnadsregleringar gentemot upphandlade entreprenörer gottskrivs anslaget.

Utgifter

Utgifterna förväntas sjunka något under år 2018 jämfört med år 2017. Detta beror främst på att ett nytt avtal har tecknats på Simskållinjen som innebär en ca 25 % genomsnittlig lägre kostnad, räknat för hela femårsperioden med sina två optionsår fram till våren 2022. Därtill förväntas kostnaden för tekniskt underhåll sjunka något under år 2018. För tekniskt underhåll av tonnaget avsätts 373.400 euro. Ytterligare har 50.000 euro reserverats för anskaffning av utrustning för trafikledningssystem till linfärjorna för bättre kontroll och uppföljning av driften.

Kostnaderna är beräknade med ett uppskattat bränslepris på 0,45 euro/liter, varvid bränslekostnaderna beräknas uppgå till 171.500 euro. Med beaktande av osäkerheten gällande bränsleprisets utveckling vid uppgörandet av budgetförslaget återkommer landskapsregeringen vid behov i en tilläggsbudget.

760 Kostnader för väghållning

76010 Utgifter för drift och underhåll av vägar

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	1 229	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 318 128	-2 370 000	-2 390 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 316 899	-2 370 000	-2 390 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.390.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för att kunna handha landskapsregeringens ansvar som väghållare för drift och underhåll av det allmänna vägnätet. Grundförbättringar, ombeläggningar och övriga avskrivningsbara investeringar finansieras under moment 976000.

Vägnätsbyrån har ansvar för upphandling och beställning av vägunderhållet. Anslaget möjliggör drift av vägnätet enligt infrastrukturavdelningens funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland. Driften utförs av vägnätsbyråns vägunderhållsenhet och av upphandlade privata aktörer, se även moment 87200.

76030 Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyror

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	159 000	230 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 215 311	-850 000	-630 000
- tidigare års anslag		-313 342	
- PAF-netto	0	313 342	
Anslag netto	-1 215 311	-691 000	-400 000

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning ett nettoanslag om 400.000 euro.

Utgifter

För underhåll av landskapets grunda farleder och tillhörande sjömärken, kummel, linjemarkeringar och radarmärken reserveras 200.000 euro. För förverkligande av farledsplanerna i sydöstra Ålands skärgårdsområden budgeteras 150.000 euro.

Med beaktande av tidigare beviljade anslag för det omfattande arbetet med att upprätta ett digitalt farledsregister för landskapsregeringens farleder föreslås ett anslag om 50.000 euro i enlighet med beräknad kostnad för återstående arbeten. Med detta anslag är den beräknade totalkostnaden om 2.400.000 euro för projektet finansierat under förutsättning att EU-medlen för ADAPT utbetalas under år 2018. En del av projektet ingår i Central Baltic-projektet ADAPT varav cirka 270.000 euro kommer att finansieras av EU-medel, varav 230.000 euro under år 2018. Att digital farledsinformation finns är ett villkor för att farlederna ska redovisas i officiella sjökort i framtiden.

76050 Utgifter för drift och underhåll av färjfästen, bryggor, broar, hamnar och byggnader

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	10 444	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-589 632	-733 000	-818 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-579 189	-733 000	-818 000
Internhyra	-17 000	-17 000	-22 000
Sammanlagt	-596 189	-750 000	-840 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 840.000 euro, vilket inkluderar en internhyra om 22.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser drift och underhåll av färjfästen, bryggor, broar, hamnar, väntsalar, teknikbyggnader och lastbryggor vid frigående färjfästen samt regleringsdammen i Vargsundsådran. Driften beställs, enligt landskapsregeringens funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland, i huvudsak av vägunderhållsenheten och verkstads- och lagrenheten.

Kostnaderna för underhåll av broar, hamnar, färjfästen, bryggor m.m. ökar årligen främst på grund av anläggningarnas stigande ålder och slitage. Drift och underhållsåtgärder som berör trafikanternas säkerhet och anläggningarnas funktion prioriteras fortsättningsvis. Anslaget föreslås även bära kostnaderna för att upprätthålla ett tekniskt broregister samt de broinspektioner som utförs enligt avdelningens inspektionsplan. För broarnas del är avsikten att utgående från inspektionerna genomföra ett omfattande renoveringsprojekt med målsättningen att förbättra det allmänna skicket och trafiksäkerheten samt stoppa den ökande kostnadsutvecklingen på det kontinuerliga brönderhållet.

8 Myndigheter samt fristående enheter

820 Ålands statistik- och utredningsbyrå

Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) är en oberoende myndighet vars främsta uppgifter är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva forsknings- och utredningsverksamhet (LL 1993:116).

ÅSUB producerar aktuell officiell statistik för beslutsfattande, debatt och forskning inom de flesta samhällsområden. Det innebär att ÅSUB utvecklar, framställer och sprider statistik samt samordnar statistikproduktionen på Åland och lämnar statistik till internationella organisationer såsom det nordiska samarbetet och FN. Statistiken är en viktig hörnsten i en demokrati, bidrar till fakta för beslut, stärker tilliten till beslutsprocesserna och stöder därmed till utvecklingsmål 2 i utvecklings- och hållbarhetsagendan.

Statistiken har som krav att vara oberoende, relevant, jämförbar, av god kvalitet och baserad på vetenskapliga grunder samt respektera uppgiftslämnarnas rättigheter och sekretess. ÅSUB åtar sig

också olika typer av statistiska bearbetningar och analyser på uppdrag av beställare. ÅSUB medverkar även i internationellt statistiksamarbete.

Uppgiften som officiell statistikmyndighet och de åtaganden som detta medför finansieras med budgetanslag. Anslaget föreslås under år 2018 finansiera 24 produktionsområden inom den officiella statistiken. Anslaget beräknas även finansiera den kontinuerliga uppdateringen av webbplatsen och de databastabeller som finns där samt Statistisk årsbok och fickstatistiken "Åland i Siffror" som ges ut på fem språk.

Tyngdpunkten i ÅSUB:s forsknings- och utredningsverksamhet finns inom det samhällsekonomiska området men omfattar även många andra aktuella samhällsfrågor. ÅSUB har en stark metodkompetens och har särskilt specialiserat verksamheten inom ekonomiska lägesanalyser, prognoser, ekonomisk modellutveckling, surveyundersökningar samt utvärdering av politikinsatser. Utrednings- och forskningsverksamheten är uppdragsfinansierad och har kunder både inom Åland och internationellt.

Direktionen för ÅSUB har antagit ett fyraårigt verksamhetsprogram för perioden 2016 - 2019. Verksamhetsprogrammet sammanfaller med direktionens mandatperiod och lyfter fram fem strategier för att bygga vidare på det starka förtroendekapital som kännetecknar ÅSUB:s verksamhet:

- aktiv förmedling och interaktion med användarna
- underlätta för uppgiftslämnarna
- ökad växelverkan med samarbetspartners
- utveckla kompetenserna och metoderna samt trygga arbetsklimatet samt
- teknisk förnyelse och säker datahantering.

Tre horisontella fokusområden genomsyrar all ÅSUB:s produktion och verksamhet, nämligen genusperspektivet, hållbar utveckling samt självstyrelsen. Vidare har direktionen för programperioden lyft fram fyra fokusområden som ska stöda åländska beslutsfattare med kunskapsunderlag inom aktuella politikområden. De fyra fokusområdena är individen i samhället, bärkraftiga välfärdssystem, bärkraftig offentlig sektor samt bärkraftig ekonomi och miljö. Fokusområdena innehåller statistikproduktion samt oberoende utredningar och analyser som underlag bland annat för landskapsregeringens program och utvecklings- och hållbarhetsagendans sju strategiska mål. Verksamhetsprogrammet konkretiseras varje år i en verksamhetsplan. ÅSUB:s direktion har därtill antagit ett kompetensutvecklingsprogram för ÅSUB:s personal för perioden 2017 - 2018 där målet är att varje medarbetare bereds tillfälle att delta i minst ett utbildningstillfälle årligen vid sidan om självstudier. Kompetensutvecklingsprogrammet stöder förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendans utvecklingsmål 1.

Under verksamhetsåret kommer EU:s nya dataskyddsförordning att prägla framställningen och utvecklingen av statistiken. Dataskyddsförordningen kommer också att vara en del av kompetensutvecklingsinsatserna under året.

En sammanställning över den senaste publiceringsverksamheten samt de preliminära planerna för år 2018 finns i tabellen nedan. Utvecklingen går mot att en allt större del av de publicerade uppgifterna finns tillgängliga i användarvänliga databastabeller på myndighetens webbplats. Webbplatsen förnyades helt under år 2017 till ett responsivt format som är lätt att använda även med mobiltelefoner och läsplattor.

Publicering	2016	2017 (Plan)	2018 (Plan)
Totalt	389	481	490
Utredningsrapporter	7	7	9
Statistikrapporter	5	6	4
Statistikmeddelanden	54	55	55
Översikter/indikatorer	5	5	6
Webbpublicering	23	22	26
Databastabeller	290	381	385
Övrigt	5	5	5

82000 Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	314 106	287 000	297 000
Kostnader:			
- årets totalt	-863 142	-847 000	-875 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-549 036	-560 000	-578 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 578.000 euro.

Utgifter

De totala inkomsterna under år 2018 beräknas uppgå till 297.000 euro. Dessa kommer från utrednings- och statistikuppdrag från landskapsförvaltningen och dess myndigheter, från andra externa beställare inom och utanför Åland samt från försäljning av ÅSUB:s olika produkter. Den totala budgetomslutningen uppgår enligt förslaget till 875.000 euro.

822 Datainspektionen

Övergripande mål och beskrivning av verksamheten

Till grund för Datainspektionens uppdrag och verksamhetsplan ligger landskapslag (2007:89) om Datainspektionen och landskapslag (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen som grundar sig på EG-direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter. Från och med den 25 maj 2018 kommer Europaparlamentets och Rådets förordning (GDPR) om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG att träda i kraft. GDPR gäller direkt som lag och ersätter ovanstående direktiv och landskapslagar samt nationella lagar. GDPR ger utrymme för mer preciserade bestämmelser i landskaps- och nationell lagstiftning gällande t. ex. tillsynsmyndigheten, personuppgiftsbehandling hos myndigheter och sanktionsavgiften inom offentlig sektor.

Datainspektionen arbetar genom sin tillsynsverksamhet för att behovet av personuppgifter inte medför otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet. Myndigheten utövar tillsyn och

inspektioner, följer den allmänna utvecklingen inom sitt verksamhetsområde och tar nödvändiga initiativ, informerar om gällande regler samt ger anvisningar och råd om behandlingen av personuppgifter. I Datainspektionens uppdrag ingår även att följa utvecklingen på it-området när det gäller frågor som rör integritet och ny teknik. Datainspektionen bidrar till utvecklandet av en effektiv och rättssäker förvaltning där både kvinnors och mäns samt flickors och pojks intressen tillvaratas genom att särskilt bevaka och synliggöra integritetsfrågorna.

Landskapsregeringen har ännu inte gjort sina slutliga bedömningar av vilka åtgärder som behövs för att trygga dataskyddet på det sätt som avses i GDPR, då den landskapslagstiftning som ansluter till förordningen ännu är under beredning. I det föreliggande budgetförslaget upptas dock utökad anslag för inköp av experttjänster. Landskapsregeringen kan återkomma till frågan i en tilläggsbudget om så bedöms ändamålsenligt.

För att underlätta arbetet med att följa utvecklingen inom datatillsynsområdet samverkar Datainspektionen med Dataombudsmannens byrå i Helsingfors och Datainspektionen i Stockholm samt med övriga datatillsynsmyndigheter i Norden. Samverkan sker bland annat genom att delta i nordiska datachefsmöten och möten med de handläggande tjänstemännen inom de nordiska tillsynsmyndigheterna samt genom att delta i konferenser och annan utbildning inom sakområdet. Vidare samarbetar Datainspektionen med Dataombudsmannens byrå för att ge ålänningarna god service trots den delade förvaltningsbehörigheten mellan de båda myndigheterna.

Målsättningar för året

Arbetet vid Datainspektionen kommer förutom de löpande ärendena att vara fokuserat på att hitta relevanta tekniska, administrativa och organisatoriska lösningar för att svara upp mot GDPR:s krav. Datainspektionen arbetar fortlöpande med att kartlägga myndighetsregister för att bättre kunna följa upp om landskapets och de kommunala myndigheterna kan uppvisa att verksamheten är så organiserad att bland annat information om behandling av personuppgifter på ett snabbt, effektivt och rättssäkert sätt kan lämnas ut till medborgarna. Arbetet med kartläggningen sker i samarbete med myndigheterna och efter att de genom riktade utbildningsinsatser informerats om det ansvar de har enligt lagstiftningen. Datainspektionen följer upp att de registeransvariga myndigheterna vidtar de åtgärder som lagstiftningen förutsätter.

Verksamheten vid myndigheten bedrivs huvudsakligen genom att bland annat förmedla kunskap, sprida medvetenhet, varna för risker, ge råd och hjälp samt granska och säkerställa att myndigheterna hanterar personuppgifter på ett lagligt sätt. Några områden där behandling av personuppgifter förekommer som är särskilt viktiga är e-förvaltning, hälso- och sjukvård, socialförvaltning, skolförvaltningen samt internet.

Genom myndighetsutövning och förebyggande arbetssätt gällande tolkning och tillämpning av lagstiftningen arbetar Datainspektionen bl.a. genom media, nyhetsbrev, utbildning och genom att ge råd i utvecklingsarbete.

82200 Datainspektionen, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-94 926	-139 000	-150 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-94 926	-139 000	-150 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 150.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser täcka Datainspektionens verksamhetskostnader. Ökningen föranleds av EU:s dataskyddsförordning (GDPR) som träder i kraft under året. Genom GDPR kommer informations- och rådgivningsbehovet samt hanteringen av säkerhetsincidenter och klagomål öka. Därtill krävs delvis ett omfattande förberedelsearbete för att analysera de nya rättsakterna, utbildning, utbilda och informera alla aktörer som kommer att påverkas av reformen, förbereda nya arbetsuppgifter, förbereda samarbetet med andra dataskyddsmyndigheter och arbetet i den europeiska dataskyddsstyrelsen.

823 Ålands energimyndighet

Ålands energimyndighets uppgift är tillsyn och övervakning av elmarknad, energifrågor samt utsläppshandel med växthusgaser i enlighet med LL om Ålands energimyndighet (2015:103). Myndigheten ska inom sitt verksamhetsområde även främja målen för landskapets energipolitik, följa energifrågornas utveckling, ta initiativ till utveckling av lagstiftning samt ge utlåtanden och bistå landskapsregeringen i beredningen av ärenden. Ålands energimyndighet sköter tillsyns- och övervakningsuppgifter samt beslutar i de ärenden som avses i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om elmarknaden ÅFS (2015:102).

82300 Ålands energimyndighet, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	37 000	37 000
Kostnader:			
- årets totalt	-24 730	-53 000	-51 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-24 730	-16 000	-14 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 37.000 euro och ett anslag om 51.000 euro.

Inkomster

Intäkter till momentet är övervakning av transmissions- och distributionsbolag samt intäkter från utsläppsrättsauktioner i den gemensamma auktionsplattform som skapats för utsläppshandelsperioden 2013 - 2020. De förväntade intäkterna från övervakning samt utsläppsrättsauktioner uppgår till ca 37.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser personal och övriga omkostnader för myndigheten.

Energimyndigheten föreslås bli tvistlösningsmyndighet vilken ska etableras i samband med lagen om främjande av utbyggnad av bredband. I tvistlösningsituationer kan myndigheten vara i behov av att anlita extern juridisk sakkunskap.

Ytterligare utgifter förväntas med uppdraget gällande tillsyn och övervakning av elmarknaden då myndigheten i samarbete med rikets energimyndighet bör utarbeta en kalkylmodell anpassad för de åländska elnätsbolagen. Vissa avvikelser förekommer jämfört med riket och i utarbetandet av modellen krävs initialt arbetsinsatser.

825 Ålands polismyndighet

Polisverksamheten i landskapet bedrivs i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen och landskapsförordningen om Ålands polismyndighet (2000:26, 2000:34) samt enligt ett av styrelsen för Ålands polismyndighet fastställt reglemente. I 1 § i polislagen (2013:87) för Åland stadgas om polisens uppgifter.

Polismyndigheten leds av polismästaren som har som stödfunktion staben. Verksamheten är indelad i fyra enheter; alarm- och brottsbekämpningsenheten, narkotika- och spaningsenheten, kriminalenheten och tillståndsenheten. Landskapsalarmcentralen utgör en del av polismyndigheten. Enheterna leds av polisbefäl medan Landskapsalarmcentralen leds av alarmmästaren.

Polismyndighetens inriktningsmål för år 2018 är:

- polisens närhet och tillgänglighet för ökad trygghet i samhället
- arbetet mot våld i nära relationer samt
- hög prioritet av bekämpning av narkotika.

Polisens verksamhet ska innefatta nära samarbete med myndigheter, samfund och invånare för att öka tryggheten i samhället samt för att förebygga och förhindra brott. Polisen ska vara tillgänglig i hela landskapet och närvaron i skärgården tryggas. Detta förverkligas genom bibehållande av tillräckliga personresurser och genom god informationsbaserad planering av verksamheten. Polismyndigheten utvecklar metoder för tillgänglighet via nätet, såsom elektroniska tjänster samt ökad närvaro i sociala medier.

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem där mörkertalet kan vara betydande. Polisen deltar i samarbete och projekt i anknytning till temaområdet. Polisen vidareutvecklar sina metoder för bemötande av brottsoffer och vid brottsutredning i samarbete med andra myndigheter, särskilt de sociala myndigheterna och åklagaren. Polismyndigheten strävar till att utreda brott som begåtts i nära relationer effektivt och utan dröjsmål och deltar i utbildning för att upprätthålla god kompetensnivå.

Bekämpning av narkotika i samhället prioriteras högt och polisen ska arbeta effektivt för att minska tillgången till narkotika. Detta sker genom ingripande fältverksamhet samt effektiv utredning, där behövliga tvångsmedel används aktivt. Särskild vikt fästs vid förebyggande arbete som gäller ungdomar. Samarbetet med andra myndigheter, bl.a. tullen och polisen i Sverige, stärks för att förhindra införsel till Åland. År 2017 påbörjades ett narkotikaprojekt i syfte att aktivt och målmedvetet bekämpa narkotikabrottslighet. Projektet har gett ett gott resultat och syftet är att arbeta vidare med projektet in på år 2018.

Polismyndigheten uppgör dessutom skilda verksamhetsplaner för varje enhet och Landskapsalarmcentralen.

82500 Ålands polismyndighet, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	511 995	430 000	430 000
Kostnader:			
- årets totalt	-6 154 749	-6 152 000	-6 266 478
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-5 642 754	-5 722 000	-5 836 478
Internhyra	-430 000	-387 000	-389 522
Sammanlagt	-6 072 754	-6 109 000	-6 226 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 430.000 euro och ett anslag om 6.656.000 euro, varav ca 390.000 euro avser internhyra.

Inkomster

För verksamheten beräknas sammanlagt 430.000 euro inflyta huvudsakligen i form av tillståndsavgifter för pass. I inkomsten ingår även Landskapsalarmcentralens inkomster för bl.a. trygghetstelefoner och servicealarm.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för polismyndighetens verksamhet under år 2018.

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 § föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster av kostnadsersättningar för praktikanter och ersättningar för deltagande i övriga samarbeten och projekt.

Fullmakt

Arbetet med planeringen av polishusets om- och tillbyggnad fortsätter år 2018. I föreliggande budgetförslag anhålls på förhand om en fullmakt för de framtida kostnaderna för nybyggnationen av polishus. Årskostnaden, som innefattar avskrivning, internränta enligt beräkningsgrunden för år 2015 och skötselkostnad, är beräknad till ca 572 000 euro. Tidpunkten för ibruktagande beräknas vara tidigast i mitten av år 2019. Landskapets fastighetsverk har tagit beslut om att verksamheten vid Strandgatan 27 kommer att flyttas till nya utrymmen och att byggnationen av tillbyggnaden och renoveringen av gamla polishuset görs som en gemensam projektering. Verksamheten vid Strandgatan 23 samt Köpmansgatan 4, där tilläggsutrymmen hyrs, fortsätter som tidigare.

826 Ålands ombudsmannamyndighet

Ålands ombudsmannamyndighet bildades när landskapslag (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet trädde ikraft den 1 september 2014. Ett av de huvudsakliga motiven till inrättandet av Ålands ombudsmannamyndighet var att effektivisera ombudsmannaverksamheten på Åland genom att ombudsmannafunktionerna samordnades inom ramen för en enda förvaltningsenhets verksamhetsfält med syfte att verka till gagn för den enskildes trygghet och välfärd.

Enligt 1 § landskapslag om Ålands ombudsmannamyndighet är Ålands ombudsmannamyndighet en oberoende myndighet som är administrativt underställd landskapsregeringen. Enligt stadgandet i 1 kap. 2 § landskapslag om Ålands ombudsmannamyndighet har Ålands ombudsmannamyndighet som verksamhetsområden och övergripande målsättning att verka för att främja och trygga:

1. Den enskildes rätt till likabehandling i enlighet med landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland.
2. Den enskildes rätt till likabehandling i enlighet med landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män.
3. Barns ställning och rättigheter i enlighet med landskapslagen om Ålands ombudsmannamyndighet.
4. Klientens ställning och rättigheter inom socialvården i enlighet med landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.
5. Patientens ställning och rättigheter inom hälso- och sjukvården i enlighet med landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter.

Ålands ombudsmannamyndighet verkar även genom konsumentrådgivning för att främja och trygga konsumenters intressen i enlighet med vad som föreskrivs särskilt, d.v.s. i enlighet med rikets lag om konsumentrådgivning (FFS 800/2008) och republikens presidents förordning (2010:57) om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller konsumentrådgivning.

82600 Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	45 837	46 000	46 000
Kostnader:			
- årets totalt	-215 376	-202 000	-199 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-169 539	-156 000	-153 000

Budgetmotivering

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 § föreslås ett nettoanslag om 153.000 euro.

Varje ombudsman vid Ålands ombudsmannamyndighet ska, utgående från sitt respektive verksamhetsområde, fortsätta för att verka för de i 1 kap. 2 § landskapslagen om Ålands ombudsmannamyndighet fastställda övergripande målsättningarna uppnås genom tillämpning av de i stadgandet nämnda lagarna.

Diskrimineringsombudsmannen ska inom landskapets behörighet fortsätta att motverka och förhindra diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

Diskrimineringsombudsmannen ska inom landskapets behörighet fortsätta att motverka och förhindra diskriminering på grund av kön, könsidentitet och könsuttryck genom att utöva tillsyn över att rikets lag (FFS 609/1986) om jämställdhet mellan kvinnor och män följs i landskapet Åland.

Barnombudsmannen ska inom landskapets behörighet fortsätta att trygga och främja barnets ställning och rättigheter.

Patientombudsmannen ska inom landskapets behörighet fortsätta att trygga och främja klientmedverkan och förtroendefulla klientrelationer samt klientens rätt till god service och gott bemötande inom socialvården.

Klientombudsmannen ska inom landskapets behörighet fortsätta att trygga och främja patientmedverkan och förtroendefulla patientrelationer samt patientens rätt till god service och gott bemötande inom hälso- och sjukvården.

Konsumentrådgivaren ska fortsätta att främja och trygga konsumenters intressen genom rådgivning.

Ålands ombudsmannamyndighet ska ha ett nära och konstruktivt samarbete med ombudsmannanämnden för att tillgodose sig kompetensen hos de som representerar olika intresseriktningar som ingår i ombudsmannanämnden.

Ålands ombudsmannamyndighet ska agera mer aktivt för att få till stånd lagändringar inom landskapets behörighet som myndigheten anser som nödvändiga för att tillgodose myndighetens målsättningar och den enskildes rättsskydd inom myndighetens verksamhetsområden.

Ålands ombudsmannamyndighet ska fortsätta arbetet för att bli mer synligt bland allmänheten, så att Ålands ombudsmannamyndighet får en starkare förankring bland allmänheten och blir ett begrepp i landskapet Åland, genom att arbeta med mer informativ verksamhet och tätare kontakter med de som omfattas av myndighetens verksamhetsområden samt hålla massmedia uppdaterad.

Ålands ombudsmannamyndighet ska fortsätta arbetet med en uppdaterad och informativ webbplats, där de som önskar kan få råd och hjälp inom myndighetens verksamhetsområden.

Ålands ombudsmannamyndighet ska även år 2018 inom ramarna för barnombudsmannens verksamhetsområde upprätthålla kontakterna med BRIS i Sverige, så att barn och ungdomar på Åland har tillgång till BRIS:s olika stödfunktioner, bland annat den s.k. BRIS-telefonen.

Ålands ombudsmannamyndighet ska i sin verksamhet fortsätta att arbeta och verka utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Inkomster

Ålands ombudsmannamyndighet tilldelas en inkomst för statens ersättning av kostnaderna för konsumentrådgivningen i landskapet Åland om 46.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 199.000 euro för Ålands ombudsmannamyndighets verksamhet under år 2018.

827 Lotteriinspektionen

Lotteriinspektionen startade verksamheten den 1 mars 2017. Till grund för myndighetens verksamhet och uppdrag ligger landskapslag (2016:10) om lotteriinspektion. Myndighetens huvuduppgift är att ansvara för tillsynen av lotterier.

Vid sidan av tillsynsuppgifterna ska Lotteriinspektionen även följa den allmänna utvecklingen inom verksamhetsområden som regleras av lotterilagen, informera och ge anvisningar och råd gällande verksamhet som regleras av lotterilagen och relaterade författningar, samt arbeta preventivt genom att ta initiativ till nödvändiga förbättringar inom dessa områden.

Myndighetens tillsyn sker främst av tillståndsinnehavare av penningspel genom att påvisa och kontrollera att regelefterlevnad föreligger mot landskapslag (1966:10) om lotterier.

Tillståndsinnehavare har krav och redovisningsskyldighet att följa landskapslagen om lotterier och dessa redovisas till lotteriinspektionen. Lotteriinspektionen följer sedan upp redovisningar och åtgärder av tillståndsinnehavarna för att tillse att de vidtar tillräckliga åtgärder för att uppnå regelefterlevnad enligt gällande rätt och tillstånd. Redovisningar, revision och kontroller för verksamhetsår 2017 kommer att slutföras under första delen av år 2018.

Överenskommelseförordning

Landskapsregeringen och Inrikesministeriet har i juni 2017 föreslagit en överenskommelseförordning till justitieministeriet. Överenskommelseförordningen föreslås överföra delar av förvaltningsbehörigheten av lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (2017/444) gällande tillsynen av rapporteringsskyldiga penningspelssammanslutningar på Åland till Lotteriinspektionen. Kostnader för förvaltningsuppgifter som via överenskommelseförordning utförs av Ålands lotteriinspektion betalas av riket enligt vad Inrikesministeriet och Ålands landskapsregering avtalar. Överenskommelseförordningen kommer sannolikt träda i kraft under vintern 2018.

Webbplats och digitalisering

Under år 2018 kommer lotteriinspektionens webbplats färdigställas. Webbplatsen ska kunna användas av allmänheten för information om gällande rätt samt att ge tillståndsinnehavare möjligheten att redovisa lotterier digitalt till lotteriinspektionen. Generellt är målsättningen att myndighetens arbete digitaliseras under år 2018. I samband med att landskapslagen om elektronisk delgivning kommer att träda i kraft (LF 26/2016-2017, godkänd av republikens president den 28 september 2017) kommer avtal att ingås med tillståndsinnehavare för att beslut ska kunna delges elektroniskt.

82700 Lotteriinspektionen, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	190 000	150 000
Kostnader:			
- årets totalt	-935	-189 000	-150 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-935	1 000	0

Budgetmotivering

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 § föreslås ett nettoanslag.

Inkomster

Enligt landskapslag om lotterier (2016:11) ska den som anordnar penningspel betala landskapet för tillsynen. Lotteriinspektionen beslutar om avgifter som ska uppbäras för myndighetens verksamhet. Myndighetens avgifter för verksamhetsår 2018 föreslås uppgå till 150.000 euro så att full kostnadstäckning uppnås.

Utgifter

Föreslås anslag om 150.000 euro.

831 Upphandlingsinspektionen

Upphandlingsinspektionen är en ny myndighet som ska verka i enlighet med LL (2017:81) om Upphandlingsinspektionen. Enligt skyldigheten som framgår av upphandlingsdirektivet 2014/24/EU har Upphandlingsinspektionen skapats i syfte att övervaka att reglerna för offentlig upphandling följs. Syftet med Upphandlingsinspektionen är att effektivt säkerställa korrekt och ändamålsenligt genomförande av upphandlingsreglerna. Upphandlingsinspektionen ska på begäran eller på eget initiativ meddela överträdelser till andra lämpliga myndigheter. Resultatet av övervakningen ska offentliggöras och vara till förfogande för kommissionen.

83100 Upphandlingsinspektionen, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-55 000	-120 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-55 000	-120 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 120.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas anslag för personalkostnader och övriga verksamhetsrelaterade kostnader. Vid tidpunkten för beredningen av föreliggande budgetförslag har myndighetens verksamhet inte kommit igång, varför det har gjorts en uppskattning av kostnadsnivån för år 2018.

840 Ålands hälso- och sjukvård

Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) har till uppgift att i enlighet med LL (2011:114) om hälso- och sjukvård handha den offentliga hälso- och sjukvården på Åland. ÅHS kan sköta sina uppgifter genom att producera vårdtjänster eller genom att köpa tjänster av andra vårdproducenter. ÅHS kan även sälja vårdtjänster så länge som myndighetens förutsättningar att fullfölja sina uppgifter tryggas.

Budgetramen för år 2018

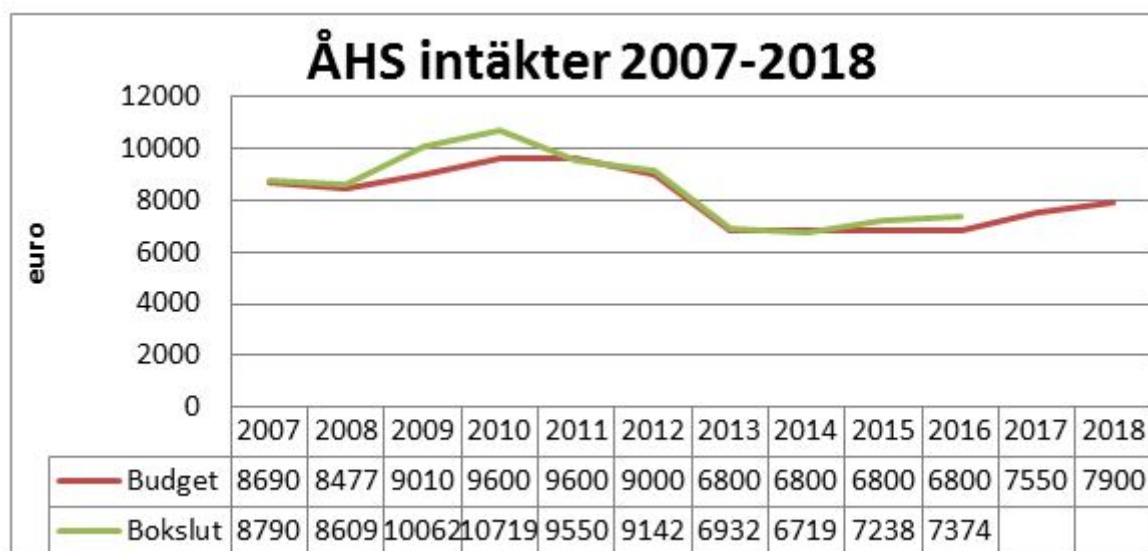
	Bokslut 2016	Budgetram 2017	Budgetram 2018
Intäkter	7 373 954	7 550 000	7 900 000
Driftkostnader	88 140 343	88 230 000	89 155 000
Nettokostnader	80 766 389	80 680 000	81 255 000
Nettokostnader exkl. avskr.	76 793 379	76 480 000	79 255 000
Investeringskostnad	2 696 472	6 700 000	5 400 000
Total budgetram, netto	83 462 861	87 380 000	86 655 000

Differensen i nettokostnaderna det vill säga budgetramen 2017 och 2018 är i grunden -2.000.000 euro. I driftskostnaderna ingår kostnaden för arbetsvärderingen på 700.000 euro. I tilläggsbudget 1/2017 sänktes kostnadsramen med 1.100.000 euro med hänvisning till förhandlingsresultatet rörande landskapets tjänstekollektivavtal och sänkt socialskyddsavgift. Inbesparingskravet för år 2018 är därmed 900.000 euro. Besittningsrätten gällande ÅHS fastigheter överförs till Landskapets fastighetsverk vilket innebär en påverkan på budgetramen. Justeringen består av en minskad budgetram med 1.490.000 euro för fastighetsdriften, 2.200.000 euro minskade

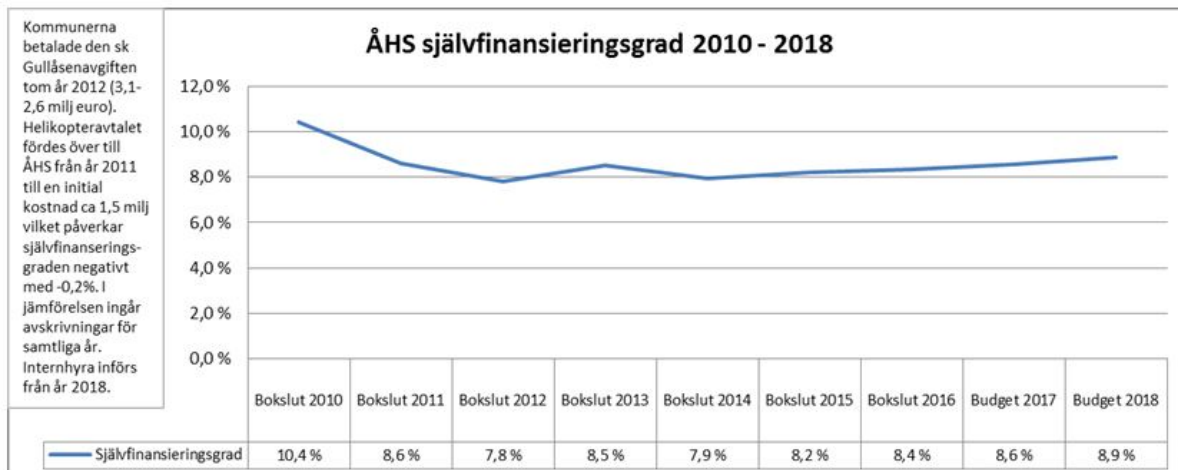
avskrivningskostnader samt en utökning av ramen motsvarande internhyran som beräknas till 6.265.000 euro. Sammanlagt innebär det att budgetramen ökar med 2.575.000 euro. Därtill budgeteras centralt för en extraordinär intäkt på ca 24 miljoner euro då fastigheterna inklusive marken säljs till fastighetsverket till ett beräknat värde på drygt 65 miljoner euro, medan bokföringsvärdet uppgår till drygt 40 miljoner euro. Värdet av pågående projekt som överförs till fastighetsverket beräknas till ca 1 miljon euro. Investeringsbehovet beräknas till 5,4 miljoner euro det vill säga en sänkning med 1.300.000 euro jämfört med investeringsanslaget år 2017. Från år 2018 ingår dock inte direkta bygginvesteringar i ÅHS budget.

Intäkter

Intäkterna är planerade till en nivå 350.000 euro högre än nivån i budget 2017. Framst kalkyleras med högre försäkringsavgifter, FPA-ersättningar och övriga ersättningar. För patientavgifterna budgeteras en höjd intäkt med 50.000 euro. Patientavgifterna och högkostnadsskydden justerades generellt från 1.1.2017. Patientavgifterna budgeteras till 3.254.000 euro. Intäkterna totalt budgeteras till 7.900.000 euro och förändringen utgör +4,6%. De budgeterade intäkternas förhållande till boksluten för de senaste åren kan avläsas ur nedanstående tabell.

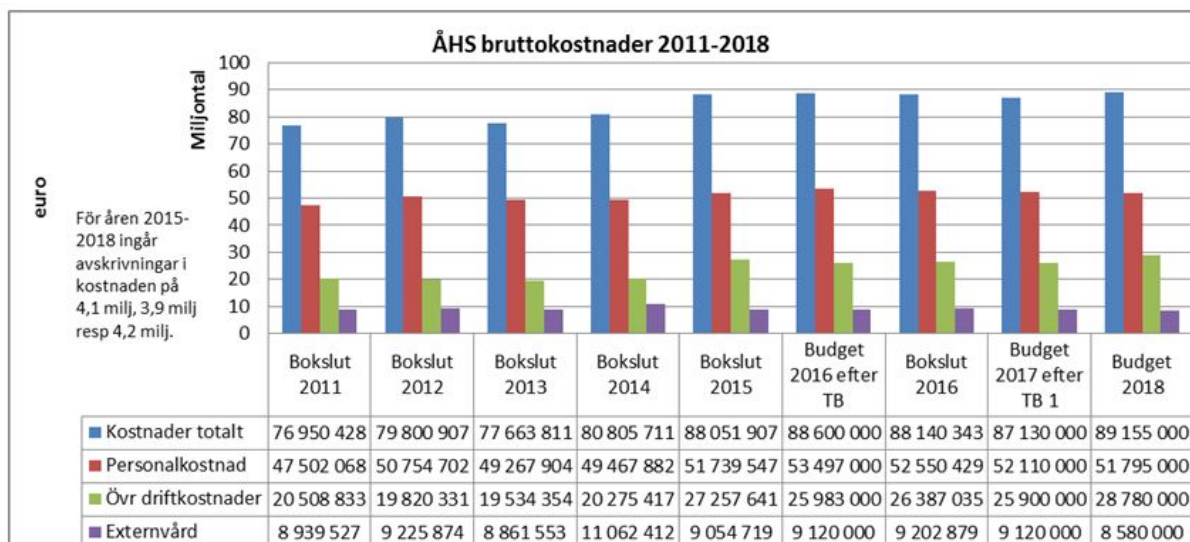

I och med de planerade intäktshöjningarna och den sänkta ramen höjs ÅHS självfinansieringsgrad från 8,6 % till 9,1 % enligt nedanstående tabell.

Verksamhetskostnader

Kostnadsramen uppgår till 89.155.000 euro vilket inkluderar en ökning med 2.575.000 euro i och med att besittningsrätten för ÅHS:s fastigheter övergår från ÅHS till Landskapets fastighetsverk från år 2018 och att internhyra därmed införs. Förändringen mellan grundbudget 2017 och budget 2018 innebär en ökning med 0,9 miljoner euro. Personalkostnaderna minskar med 1,7 miljoner euro och övriga driftkostnader (varav internhyra 6,3 miljoner euro) ökar med 4,8 miljoner euro jämfört med grundbudget 2017. I driftkostnaden ingår extern vård vilken är budgeterad till 8,58 miljoner euro vilket innebär en sänkning med 0,54 miljoner euro.

84000 Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	7 298 532	7 515 000	7 900 000
Kostnader:			
- årets totalt	-87 969 921	-87 028 000	-82 823 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-80 671 389	-79 513 000	-74 923 000
Internhyra	-95 000	-67 000	-6 332 000
Sammanlagt	-80 766 389	-79 580 000	-81 255 000

Budgetmotivering

Föreslås intäkter om 7.900.000 euro och ett anslag om 89.155.000 euro, varav ingår internhyra om 6.332.000 euro.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning att donationer som ÅHS erhåller kan gottskrivas momentet och användas som finansiering av utgifter i enlighet med donatorns önskemål. Föreslås även att momentet får gottskrivas med inkomster för samarbeten och projekt.

Med hänvisning till regeringens målsättningar följs självfinansieringsgraden och effekterna av de förändrade avgifterna och högkostnadsskydden upp.

Utgifter

I myndighetens verksamhet stöds uppnåendet av det strategiska utvecklingsmålet 1, välmående människor vars inneboende resurser växer. I detta syfte strävas till att individuellt behovsanpassa vården så att onda spiraler tidigt kan brytas. Utvecklingen av välmående vuxna, som efter bästa förmåga tar ansvar för sin hälsa, stöds förutom genom förbyggande hälso- och sjukvård genom att förutsättningarna för digitala tjänster byggs ut och successivt tas i bruk. Under året utvecklas hållbarhetsarbetet inom myndigheten.

Myndigheten har för verksamhetsåret tre fokusområden:

- 1) En hög vårdkvalitet och ett bra patientbemötande
- 2) En motiverad och kompetent personal
- 3) En ekonomi i balans

Verksamhetsenheterna har getts frihet att prioritera vilket eller vilka fokusområden man arbetar med under verksamhetsåret. Verksamhetsenheternas uppställda mål kommer att framgå ur den interna verksamhetsplanen som styrelsen antar.

En av de mest kritiska framgångsfaktorerna för att klara verksamhetsuppdraget är hur ÅHS lyckas med kompetensförsörjningen. En kontinuerligt bra kompetensförsörjning är grunden för verksamhetsutvecklingen på alla delområden inom såväl linje- som stabsorganisationen. Brister i kompetensförsörjningen får direkta och indirekta följdverkningar i myndighetens förmåga att leverera vård och är kostnadsdrivande. Myndigheten fortsätter därför ansträngningarna att rekrytera

kompetent personal i samarbete med AMS och företag specialiserade på att rekrytera för hälso- och sjukvårdens behov.

Med hänvisning till regeringens målsättningar om att sjukvårdskostnaderna för den enskilde inte får bli avgörande om personen söker vård eller inte och att särskild hänsyn ska tas till de mest utsatta och till barn och ungdomars tillgång till vård, ska effekterna av de förändrade avgifterna från 1.1.2017 och högkostnadsskydden följas upp under året för att ge underlag för eventuella justeringar i avgiftssystemet.

För verksamhetsstyrning kommer införandet av budgetprocesslösningen att fortsätta. Avsikten är att verksamhetsplanering och budgetering samt den ekonomiska uppföljningen ska ske samlat i verktyget. Verksamhetsstyrningen utvecklas även genom att utveckla rapporteringen av verksamhetsdata och avsikten är att automatisera där det är möjligt, alternativt att användaren själv ska kunna köra de rapporter som behövs.

Myndigheten fortsätter arbetet för att öka arbetsvälbefinnandet. Resultatet av den arbetsvälmåendeenkät som genomförts under år 2017 följs upp. Ett pilotprojekt inleds för att testa och utvärdera den metod som är speciellt utvecklad för att följa upp resultaten av medarbetarenkäten. Cirka 8-10 avdelningar ges möjlighet att delta i workshoppar där man tillsammans tar fram konkreta åtgärder som bidrar till att utveckla arbetsvälbefinnandet. Sjukskrivningstalen för ÅHS är nu på en rekordlåg nivå.

Personalresursen för de olika verksamheterna har bedömts utgående från beskrivna behov, behovet av att effektivisera och omprioritera. Det innebär att en sänkning av personalkostnaden görs genom bland annat indragning av tjänster och samarbete över avdelningsgränser. Samtidigt förstärks personalresursen inom andra verksamhetsområden och inrättas ett antal tjänster ordinarie där ett långsiktigt behov finns för att ersätta tillfälliga men långvariga anställningar.

I samarbete med landskapsregeringen utreds implementeringen av den s.k. rådgivningsförordningen som i oktober 2017 varit i kraft i två år. Utredningen syftar till att samla gjorda erfarenheter och beskriva eventuella problemområden samt föreslå åtgärder utgående från utredningsresultatet.

Med målsättningen att utveckla vården mot en mer jämställd vård fortsätter implementeringen av nya arbetsmetoder för att identifiera patienter som utsätts för våld i nära relationer. Vård och övriga stödåtgärder utvecklas organisationsinternt och i samarbete med andra samhällssektorer.

Under våren 2017 genomförde landskapsregeringen tre seminarier om morgondagens vård på Åland. Dessa utmynnade i åtta fokusområden, av vilka ett avser definiera vilka tjänster som ska köpas utanför Åland. Under verksamhetsåret utreder ÅHS vilken vård som ska köpas utanför Åland. Anslaget för vård utom Åland föreslås minskat. Sänkningen motiveras med att ÅHS satt fokus på vård utanför Åland under ett par år och både antalet externa remisser och kostnaderna för dessa har sedan dess sjunkit. Till viss del beror denna nedgång i externa remisser på investeringar i ny teknik och nyanställd personal, vilket tillsammans gör att ÅHS kan behandla mer hemma än förut. Under år 2018 tas en egen magnetresonansanläggning (MR) i bruk. Därmed bortfaller ett antal externa remisser för MR- undersökningar

Inom it-området planeras fortsatta satsningar på att modernisera it-infrastrukturen såsom nätverk, arbetsstationer och programvaror. Moderniseringen av it struktur och funktion är en grundförutsättning för nästan all verksamhetsutveckling. Förnyelse av it-program sker enligt plan. ÅHS fortsätter arbetet med upphandling och införande av ett nytt vårdinformationssystem (VIS) där

målet är att ha tecknat avtal och påbörjat införande av ett nytt system under år 2018. Avsikten är att skapa ett Ålands - VIS.

Nya programvaror för t.ex. läkemedelscentralen, telemedicin och ny extern webbplats är aktuella. Ett nytt löne- och personaladministrativt system tas i bruk vilket kommer att förenhetliga och digitalisera ett antal personaladministrativa processer. Detta i tillägg till den omfattande upprustningen som fortsätter avseende it-infrastrukturen. Arbete och anpassningar till EU:s allmänna dataskyddsförordning samt NIS-direktivet genomförs. It-investeringarna höjer driftskostnaderna ifråga om licenser, köpta tjänster och ökar behovet av personalresurs.

Övergången av ansvaret för fastigheterna jämte underhållet till fastighetsverket vid årsskiftet vidareutvecklas i dialog med fastighetsverket så att gränsdragningen för ÅHS:s ansvar och fastighetsverkets ansvar nyanseras.

Fullmakt

Planering pågår gällande om- och nybyggnation av utrymmen för geriatri och rehabilitering. Etapp 1 av utrymmena förväntas vara klara för inflyttning år 2020, vilket innebär att anslaget för internhyra behöver justeras i samband med att lokalerna är färdigställda och kan tas i bruk. Under år 2018 förväntas utrymmena för MR-utrustningen vara färdigställda vilket innebär en förändring av internhyran, exakt belopp regleras i tilläggsbudget.

848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Organisation och arbetsuppgifter

Myndighetens uppgifter och organisation har fastställts i landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Verksamheten styrs förutom av lagstiftningen av budget och verksamhets- och resultatplanen som antas av landskapsregeringen.

ÅMHHM har en viktig roll i landskapets arbete för att kunna uppnå flera av de mål som finns i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Särskilt i arbetet med de strategiska utvecklingsmålen 1, 2, 3, 4 och 5 är ÅMHHM:s insats av största vikt. Genom att bedriva tillsyn, utfärda tillstånd, utföra prövningar, bedriva provtagning, utföra analyser, delta i beredskapsarbete, tillhandahålla information och kunskap, verkar ÅMHHM för att de mål som sätts upp genom lagstiftning och regelverk kan uppfyllas. Därigenom och genom att ständigt utveckla sin verksamhet verkar myndigheten för att uppfylla sin vision om "En modern och effektiv myndighet för ett levande örike med en ren och trygg livsmiljö" vilket är en del av den gemensamma visionen för Åland "Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar".

ÅMHHM:s laboratorium bidrar, som en viktig del av den åländska förebyggande hälso- och miljövården samt krisberedskapen för livsmedels- och vattenburen smitta och radioaktivt nedfall, till de strategiska utvecklingsmålen 1, 3, 4 och 5. ÅMHHM:s laboratorium sköter på uppdrag av Ålands landskapsregerings miljöbyrå provtagning och analys enligt det vattenövervakningsprogram som krävs enligt EU:s vattendirektiv och bidrar därmed till de strategiska utvecklingsmålen 3 och 4 om vatten av god kvalitet och ekosystem i balans och biologisk mångfald. Laboratoriet fungerar som en stödfunktion åt ett stort antal åländska företag, myndigheter och privatpersoner då fysikalisk-kemiska och mikrobiologiska analyser av livsmedel, vatten och jord utförs åt dessa enligt beställning vilket understöder det strategiska utvecklingsmålet 5.

84810 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	656 433	631 000	687 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 911 798	-1 982 000	-2 118 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 255 365	-1 351 000	-1 431 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 687.000 euro och ett anslag om 2.118.000 euro

Inkomster

Föreslås inkomster om 687.000 euro

Det exakta genomslaget av den taxa som började tillämpas i april 2017 är ännu inte klarlagt. Klart är i alla fall att de höjda avgifterna för ansöknings- och tillståndsärenden kommer att öka intäkterna medan intäkterna från den schemalagda livsmedelstillsynen sjunker. Myndigheten kommer att få ersättning för det arbete som görs inom övervakningen av fisksjukdomen VHS.

Utgifter

Totalt föreslås ett anslag på 2.118.000 euro vilket betyder ett behov av nettoanslag på 1.431.000 euro.

För att myndigheten ska kunna fortsätta utvecklas och effektiviseras krävs att myndigheten är organiserad på ett ändamålsenligt sätt. Myndigheten har i samråd med personalenheten vid landskapsregeringen involverat externa konsulter som ser över bland annat organisationen av myndigheten.

Den föreslagna budgeten är satt med tanke på att myndigheten ska klara av att utföra sina lagstadgade uppgifter samt att kunna utföra en ändamålsenlig tillsyn av alla de objekt som myndigheten har tillsyn över. Det finns områden som myndigheten har tillsyn över men där det har varit en utmaning att hinna med att göra någon proaktiv tillsyn. Exempel på sådana områden är: social- och hälsovårdstillsynen, verkstäder och avloppsnät.

Med tanke på att de strategiska utvecklingsmålen 1-5 som beskrivs i utvecklings- och hållbarhetsagendan ska kunna uppnås är det viktigt att myndigheten har möjlighet att utveckla den proaktiva tillsyn som behövs för att minimera riskerna för större avvikelser, tillbud och olyckor.

84820 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	362 305	385 000	385 000
Kostnader:			
- årets totalt	-675 427	-704 000	-744 990
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-313 123	-319 000	-359 990
Internhyra	-154 000	-115 000	-110 010
Sammanlagt	-467 123	-434 000	-470 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 385.000 euro och anslag om 855.000 euro, varav internhyran utgör ca 110.000 euro.

Inkomster

Ersättningen för det stora vattenövervakningsprogrammet för år 2018 blir enligt preliminära uppgifter oförändrat 208.000 euro. Undersökningen av näringshalten i diken i högt belastade områden ersätts med 15.000 euro. Företag och andra privata kunder står för den största delen av de övriga inkomsterna.

Utgifter

Totalt föreslås anslag om 855.000 euro vilket betyder nettokostnader om 470.000 euro.

Föreslås anslag för följande anskaffningar av engångskaraktär:

1. Ny motor och drev för den 20 år gamla fältprovtagningsbåten, 34.000 euro. Det bidrar till att uppfylla de strategiska utvecklingsmålen 3, 4 och 6.
2. Utbyte av första steget i laboratoriets reningssystem för ultrarent vatten, två föråldrade Elixar, 14.500 euro. Det bidrar till uppfyllande av de strategiska utvecklingsmålen 3, 4 och 5.

850 Högskolan på Åland

Högskolan på Åland bedriver yrkesinriktad utbildning på bachelornivå, fortbildning och tillämpad forskning inom de områden som efterfrågas av det åländska arbetslivet och samhället. Hållbarhet, digitalisering, internationalisering, innovation och entreprenörskap ska prägla verksamheten i högskolan.

Högskolans verksamhet ska bidra till kunskap och strukturer för samverkan som gynnar en hållbar samhällsutveckling och tillväxt på Åland. Högskolan ska erbjuda utbildning, examen och kunskap inom områden som i första hand är attraktiva för studerande. De utexaminerade är efterfrågade på den åländska arbetsmarknaden, och även utanför landskapet. Antalet nybörjarplatser på examensinriktad utbildning uppgår i medeltal till 140 platser per år. Högskolan ska bidra till att stärka existerande industri- och tjänstekluster, samt inspirera till skapandet av nya företag och tjänster genom sin undervisning, utvecklingsverksamhet och tillämpade forskning.

Högskolan ska samverka nationellt och internationellt med andra högskolor samt med närings- och arbetslivet för att både skapa meningsfull undervisning, och meningsfulla undervisnings- och

forskningsmiljöer för de studerande. Högskolan ska förnya sitt utbildningsutbud, -innehåll, sina undervisningsmetoder och lärmiljöer kontinuerligt.

Studiegången ska vara flexibel och tillgänglig via öppna lärresurser. Högskolan ska lyhört tillgodose studerandes särskilda behov i samband med utformandet av tillfälliga utbildningsarrangemang och utbildningsinsatser. Undervisningen ska möjliggöra för studerande att avlägga sin examen inom målsatt tid.

Studerandes förutsättningar att genomföra studie- eller arbetspraktikperioder utomlands ska förbättras inom samtliga program. Engelskspråkiga kurser/moduler ska utvecklas på varje program för att möjliggöra ett internationellt studerandeutbyte.

Högskolan ska stärka den tillämpade utvecklings- och forskningsverksamheten. Högskolans forsknings- och utvecklingsprojekt ska så långt det är möjligt integreras i undervisningen och involvera de studerande. Målet är att det ska råda ett nära samband mellan utbildning och utvecklingsverksamhet/tillämpad forskning för att garantera aktualitet i undervisningen.

Högskolan ska vara en attraktiv arbetsplats. Undervisande och handledande personalgrupper fortbildar sig kontinuerligt för att bedriva en modern undervisning och tillgodose högskolans kompetensbehov för att högskolan ska kunna fullfölja sitt uppdrag. Den tillämpade utvecklings- och forskningsverksamheten bidrar till personalens kompetensutveckling och sporrar till vidareutbildning i enlighet med fastställda principer.

85000 Högskolan på Åland

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	652 001	698 762	617 662
Kostnader:			
- årets totalt	-7 297 089	-7 645 962	-7 837 878
- tidigare års anslag		-81 701	
- PAF-netto	0	81 701	
Anslag netto	-6 645 088	-6 947 200	-7 220 216
Internhyra	-2 276 000	-1 897 800	-1 913 784
Sammanlagt	-8 921 088	-8 845 000	-9 134 000

Budgetmotivering

Under momentet föreslås, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69), ett nettoanslag om 9.134.000 euro vari ingår en internhyra om ca 1.914.000 euro samt hyreskostnad för skolfartyget m/s Michael Sars om 300.000 euro.

Utgifter

Utredningen gällande förutsättningarna för och konsekvenserna av en bolagisering av Högskolan på Åland slutförs. Initialt föreslås att göra högskolan till en resultatenhets från och med 1.1.2019 med tydliga principer för prestationsmål och hantering av över- och underskott. Resultatenheten skapar också möjligheter att jämföra och värdera utbildningsverksamheten mot andra utbildningsanordnare.

Landskapsregeringen och högskolan utarbetar tillsammans en finansieringsmodell som är baserad på relevanta nyckeltal för att underlätta reformen. Målsättningen är att skapa ett instrument för utvärdering av kostnaderna i förhållande till uppsatta mål.

Utöver detta utreds förutsättningarna för och konsekvenserna av ett förändrat tjänstekollektivavtal som inte bygger på undervisningsskyldighet utan på årsarbetstid.

851 Ålands folkhögskola

Ålands folkhögskola bedriver sin verksamhet med stöd av LL (1999:53) om Ålands folkhögskola och därutöver har skolans övergripande mål formulerats i ett reglemente fastställt av landskapsregeringen.

Verksamhetens syfte är att:

- erbjuda en miljö för allsidigt lärande såväl intellektuellt, emotionellt som socialt
- göra det möjligt för studerande att påverka sin egen livssituation och skapa engagemang för att delta i samhällsutvecklingen
- främja de studerandes studieintresse och eget skapande samt att öka deras delaktighet i kulturlivet
- ge de studerande insikter i och förståelse för den åländska självstyrelsen, demilitariseringen, historien och kulturen samt att främja internationell förståelse och fredsvilja samt
- ge de studerande kunskaper och erfarenheter som stärker dem inför kommande fortsatta studier för examina och yrken.

Skolan har en allmän linje, NYAlinjen (ettårig) och två specialiserade linjer, Hantverk (grundår med möjlighet till ett fördjupningsår) och Vildmark & foto (ettårig). Budgetåret 2018 beräknas antalet inskrivna studerande uppgå till 56 på vårterminen och 56 på höstterminen.

Mål för år 2018:

- fortsätta arbetet med att upprätta läroplan för studerande med annat modersmål
- påbörja samarbete enligt rapporten "Omlokalisering av den yrkesinriktade specialundervisningen vid Ålands yrkesgymnasium till utrymmen vid Ålands folkhögskola" samt
- anpassa verksamheten efter budgetmedlen med bibehållen kvalitet.

En guideutbildning vid Ålands folkhögskola inleds höstterminen 2018. Utbildningen, som följer nationell standard för auktoriserade guider, sker som flerformsundervisning i samarbete med Ålands guider r.f. Landskapsregeringen avser att återkomma i en tilläggsbudget gällande den slutliga finansieringen av utbildningen.

Långsiktiga målsättningar:

- erbjuda sysselsättningsfrämjande kurser och andra aktuella kurser.

85100 Ålands folkhögskola, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	99 187	79 000	79 000
Kostnader:			
- årets totalt	-856 049	-914 000	-897 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-756 862	-835 000	-818 000
Internhyra	-764 000	-645 000	-412 000
Sammanlagt	-1 520 862	-1 480 000	-1 230 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 79.000 euro och ett anslag om 897.000 euro samt interhyra om 412.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör i huvudsak från kurs- och internatsavgifter samt kosthållet. För vinterkurs och övrig fortlöpande verksamhet beräknas ca 67.000 euro samt ca 12.000 euro för sommar- och kortkursverksamheten. Inkomsterna från sommar- och kortkursverksamheten har under senare år fortsatt vara vikande.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för skolans verksamhet samt internhyra. Se kapitel motiveringen rörande guideutbildning.

852 Ålands musikinstitut

Ålands musikinstitut bedriver sin verksamhet med stöd av LL (1995:80, ändrad 1997/53) om Ålands musikinstitut samt reglemente och läroplan fastställda av landskapsregeringen.

Antalet sökande till läsåret 2017 - 2018 var 139 fördelat på 41 till dans (39 flickor, 2 pojkar) och 98 till musik (59 flickor, 39 pojkar). Till musik- och danslekkolan anmäldes 61 fördelat på musiklekkola 24 (14 flickor, 10 pojkar) och danslekkola 37 (27 flickor, 10 pojkar).

Elevantalet för musikkola och institut läsåret 2017 - 2018 är planerat till 289 fördelat enligt följande; 182 elever och dans 107 elever samt musiklekkola 29 och danslekkola 47. Musikeleverna fördelar sig mellan 17 instrumentlinjer och danseleverna studerar klassisk balett eller modern dans.

Mål för år 2018

- förhållandet mellan utbud och lärarresurser optimeras i syftet långsiktig hållbarhet
 - institutets reglemente revideras med beaktande av organisationens varierande behov
 - värdegrundens centrala roll synliggörs och utvärderas
 - uppkopplingsmöjligheterna tillgodoser distansundervisningens elementära behov.
- Distansundervisningsprojektet DÅMI (digitala Ålands musikinstitut) avslutas och undervisningen sker som en integrerad del i ordinarie verksamhet

- det pedagogiska upplägget i distansundervisningen utvecklas. Personalen erbjuds fortbildning i didaktik och teknik
- ibruktagna studieadministrativa system underlättar och förbättrar kontakterna och informationsutbytet. Administrationen underlättas av att anmälningar, återanmälningar och övrig kommunikation är nätbaserade samt
- den nya läroplanen implementeras i form av seminarier från och med 1.8.2018.

Långsiktiga mål

- institutet arbetar för att jämna ut obalansen i olika ämnen ur ett genusperspektiv. Insatser riktas mot ämnen som kräver särskild uppmärksamhet
- institutets verksamhet riktar sig till barn och unga i åldrarna 3 år till ca 25 år. Skolan jobbar med att utveckla pedagogiken samt
- antal undervisningstimmar i musik följer läroplanen.

85200 Ålands musikinstitut, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	127 668	135 000	135 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 040 216	-1 014 000	-1 024 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-912 548	-879 000	-889 000
Internhyra	-172 000	-139 000	-129 000
Sammanlagt	-1 084 548	-1 018 000	-1 018 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 135.000 euro och ett anslag om 1.024.000 euro samt internhyra om 129.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser terminsavgifter för studerande.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för skolans personal och drift.

855 Ålands gymnasium

Ålands gymnasium har i uppgift att erbjuda allmänbildande gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning som leder till gymnasieexamen med angiven studie- eller yrkesinriktning för unga och vuxna. Gymnasieutbildningen ska vara tillgänglig för alla. De studerande ska ges kunskaper och färdigheter som de behöver för fortsatta studier eller för att självständigt utöva ett yrke.

Gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå ordnas i skolorna Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium. För sjöfartsutbildningen på gymnasienivå finns ett samarbetsavtal mellan Ålands gymnasium och Högskolan på Åland. Ålands sjöfartsakademi möjliggör ett samarbete mellan sjöfartsutbildningarna på gymnasie- och högskolenivå både vad gäller personella och materiella

resurser. Ålands gymnasium ansvarar för antagning och examination av de studerande vid sjöfartsprogrammet.

Mål: Minst 85 % av de antagna studerande dimitteras med examen inom 3 år.

Ålands lyceum

Ålands lyceum fortsätter implementeringen av den nya läroplanen. Skolan satsar på fortbildning gällande språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, den förändrade lärarrollen, formativ bedömning och ämnesövergripande temakurser. Bedömningsmatrisen gällande svenska som andraspråk utvärderas. Studentprov skrivs digitalt vilket innebär att digitala övningsmiljöer och prov måste skapas.

Ålands yrkesgymnasium

Utbildningsprogrammets lärmiljöer utvecklas för att motsvara det digitaliserade samhället. Lärmiljöerna ska stödja det pedagogiska arbetet. Implementering av ett flexibelt utbildningssystem inom yrkesinriktad specialundervisning och fortsättningsstudier för vuxna med utvecklingsstörning påbörjas. Yrkesgymnasiets pedagogiska personal kommer under året att fortsätta med kompetensutveckling gällande inkludering av studerande med särskilda behov och specialundervisning. Reform 2018 inom yrkesutbildningen i riket påverkar utbildningar inom vård och sjöfart och kommer även att medföra revideringar av läroplanerna.

85500 Ålands gymnasium, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	756 681	540 000	590 000
Kostnader:			
- årets totalt	-14 561 589	-14 034 000	-13 702 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-13 804 908	-13 494 000	-13 112 000
Internhyra	-4 611 000	-4 688 000	-4 722 000
Sammanlagt	-18 415 908	-18 182 000	-17 834 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 590.000 euro och ett anslag om 13.702.000 euro samt internhyra om 4.722.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består till största delen av kursavgifter, inkomster från verksamheten och affärsverksamhet.

Utgifter

Anslaget om 13.702.000 euro är beräknat enligt följande fördelning; lönekostnader 10.400.000 euro, inköp av tjänster 1.712.000 euro, inköp av material 1.450.000 euro, hyror och övriga kostnader 140.000 euro.

856 Ålands sjösäkerhetscentrum

Ålands sjösäkerhetscentrums (ÅSC) uppgift är att planera, koordinera, organisera och marknadsföra olika typer av kurser som sjöfartsnäringen, sjöskolorna och övriga aktörer behöver. Internationella

konventioner såsom STCW, tillsammans med Trafiksäkerhetsverket i Finland och Transportstyrelsen i Sveriges bestämmelser, anger riktlinjer för verksamheten. ÅSC arbetar lyhört mot sjöfartsnäringen och levererar aktuella säkerhetsutbildningar.

Sjösäkerhetscentret har det operativa ansvaret för driften av m/s Michael Sars. ÅSC handhar samordningen mellan skolfartyget och sjöfartsutbildningen på Åland och jobbar aktivt för försäljning av ledig kapacitet i skolfartyget till externa intressenter.

Mål för år 2018

- utveckla och marknadsföra kurser i hamn-, bassäng- och brandanläggningarna
- leverera aktuella säkerhetsutbildningar anpassade för marknaden
- optimera resurserna för att tillgodose marknadens behov av kursutbud
- hålla ca 145 kurser under året av varierande längd
- fortsätta arbetet med uppgradering av såväl anläggning som utrustning för att kunna tillgodose gällande kvalitetsnormer och kommande krav
- aktivt effektivisera arbetet med utförsäljning av ledig kapacitet i skolfartyget samt
- utreda framtida möjligheter till systemeffektiv samordning av befintliga personalresurser och bemanning av skolfartyget i syfte att säkra utbildningsuppdraget i förhållande till ett ökat nyttjande av fartyget för externa tjänster.

Långsiktiga mål

- erbjuda kursverksamhet inom sjösäkerhetsområdet i enlighet med internationella och nationella krav
- varsebli nya bestämmelser och utbildningskrav som kan komma
- finna nya kundgrupper inom närregionen
- fortsätta en effektiv marknadsföring av centret
- garantera en hög säkerhetsnivå vid samtliga kurser samt
- att skolfartyget integreras i ÅSC med ökad kvalitet och bredd för hela verksamheten.

I arbetet med en aktivare försäljning av ledig kapacitet i skolfartyget bör fartygets faciliteter uppgraderas för att intressera nya presumtiva kunder för varierande uppdrag.

85600 Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	1 281 851	588 000	1 042 500
Kostnader:			
- årets totalt	-1 647 953	-1 290 000	-1 269 763
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-366 102	-702 000	-227 263
Internhyra	-300 000	-242 000	-224 737
Sammanlagt	-666 102	-944 000	-452 000

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 227.000 euro samt internhyra om 225.000 euro, sammanlagt 452.000 euro.

Inkomster

Beräknade inkomster uppgår till totalt 1.042.500 euro, varav inkomster från rederienheten beräknas till ca 387.000 euro och inkomster från kursenheten ca 655.000 euro.

Fr.o.m. år 2018 föreslås att Högskolan på Åland erlägger hyreskostnader enligt nyttjandegrad av m/s Michael Sars inom sjöfartsutbildningen, totalt ca 300.000 euro. Se moment 85000 för motsvarande utgiftspost.

Utgifter

Beräknade kostnader uppgår till totalt 1.494.500 euro, varav kostnaderna för rederienheten beräknas till ca 570.000 euro och kursenheten till ca 924.000 euro, i vilket ingår internhyra om ca 225.000 euro.

I verksamhetsutgifterna för skolfartyget m/s Michael Sars ingår 80.000 euro i kostnad för dockning av fartyget enligt gällande krav från klassifikationssällskapet. Fartyget dockas två gånger under en femårsperiod.

I anslaget ingår inköp av brandkurser från Mariehamns räddningsverk för totalt 210.000 euro.

860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) verkar i enlighet med landskapslagen (2006:9) om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet. De service- och förvaltningsuppgifter som ankommer på AMS samt övergripande mål för verksamheten regleras av landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, landskapslagen (2006:76) om studiestöd och landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. AMS kan också erbjuda tjänster eller ge service med stöd av budgetbeslut. På den grunden administrerar AMS exempelvis systemet med högskolepraktikanter och tillhandahåller arbetspsykologtjänster samt upprätthåller verksamheten inom ramen för Åland Living. Utgifterna för de studiestöd och studiesociala förmåner som AMS administrerar finns upptagna under kapitel 502.

AMS ansvarar, enligt beslut av landskapsregeringen, för landskapets deltagande i det formella nordiska samarbetet genom representation i Nordiska ministerrådets ämbetsmannakommitté för arbetsliv och i kommittén underlydande arbetsmarknadsutskottet. I beredningen av Finlands

nationella ställningstagande gällande beslut som fattas inom EU följer AMS med arbetet inom beredningssektion EU29 Sysselsättning. Landskapsregeringen har utsett AMS till Euresmedlem enligt artikel 10 i EU-förordning 2016/589 om ett europeiskt nätverk för arbetsförmedlingar (Eures), om arbetstagares tillgång till rörlighetstjänster och om ytterligare integration av arbetsmarknaderna.

Dessutom handhar AMS förvaltningsuppgifter med stöd av överenskommelseförordningar. Det handlar om bindande utlåtanden till arbetslöshetskassor, mottagande av lönegarantiärenden samt delbeslut kopplat till uppehållstillstånd för arbete.

Huvuduppgiften för landskapets i lag reglerade arbetsmarknadspolitiska verksamheter är att effektivt och ändamålsenligt sammanföra den som söker arbete med den som söker arbetskraft, att främja sysselsättning och kompetensutveckling, att främja en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor, att motverka diskriminering på arbetsmarknaden, att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden samt att motverka långa tider utan reguljärt arbete.

I lag angivna sysselsättningsmål är bland annat att uppnå och bibehålla en hög och jämn sysselsättning, som tryggar utkomsten för landskapets befolkning och som grundar sig på ett fritt val av arbetsplats samt på utförande av ett meningsfullt arbete. Landskapet bör särskilt genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder sträva till att främja efterfrågan och utbudet av arbetskraft i syfte att bekämpa arbetslöshet eller brist på arbetskraft. Arbetsmarknadsservicen och åtgärderna ska också vara tillgängliga för personer med olika former av funktionshinder. Landskapsregeringen antar årligen en verksamhetsplan med närmare inriktning på arbetsmarknadspolitiken i landskapet.

Målet för AMS år 2018 är att

- minska antalet långtidsarbetslösa
- fler företag erbjuder praktikplatser och anställning med sysselsättningsstöd
- fler tjänster görs tillgängliga via e-tjänster och tillgängligheten till tjänsterna förbättras
- öka antalet besökare på www.alandliving.ax samt
- minska antalet arbetslösa med annat medborgarskap än finländskt.

86000 Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	28 114	21 000	21 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 440 684	-1 546 000	-1 567 000
- tidigare års anslag		-16 910	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 412 569	-1 541 910	-1 546 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 21.000 euro och anslag om 1.567.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 21.000 euro för bl.a. ersättningar för AMS:s handläggning av ansökningar om uppehållstillstånd för arbete och inkomster från försäljning av arbetspsykologtjänster samt vissa andra smärre inkomster.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 1.567.000 euro för AMS:s verksamhetsutgifter, inklusive verksamheten Åland Living och arbetspsykologens verksamhet.

86050 Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-705 606	-510 000	-710 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	18 887	0	
Anslag netto	-686 719	-510 000	-710 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 710.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser 500.000 euro för sysselsättningsfrämjande åtgärder, se även moment 86050 i överföringsdelen.

För praktikantplatser för högskolestuderande föreslås ett anslag om 210.000 euro.

Praktikantplatserna används i syfte att ge högskolestuderande möjlighet att erhålla praktik inom sitt utbildningsområde eller via utredningsarbete knyta kontakter med arbetslivet på Åland med tanke på framtida arbetsmöjligheter. Anslaget är dimensionerat för att erbjuda cirka 40 studerande en praktikanställning om cirka 2 månader vardera. Praktikanterna är anställda och avlönade av AMS. Praktiken kan genomföras såväl inom privat som offentlig sektor. En studerande kan beviljas praktikantplats endast en gång.

865 Ålands fiskodling, Guttorp

Målet för verksamheten är att skapa goda förutsättningar för det småskaliga yrkesmässiga kust- och skärgårdsfisket samt sportfisket och fisketurismen. Arbetet förutsätter långsiktighet och kontinuitet med faktiska uppgifter om fiskbestånd och efterfrågan som grund.

Verksamheten vid Ålands fiskodling kommer under året huvudsakligen att inriktas på produktion av fiskyngel för utplanteringsändamål i syfte att stärka och upprätthålla lokala fiskbestånd som är föremål för yrkes- och fritidsfiske. Förutom produktion av yngel för utplantering kommer också verksamheten att omfatta deltagande i andra åtgärder som avser att skydda och stärka de lokala bestånden av fisk och kräfta. En sådan åtgärd är det under år 2017 startade projektet "Beståndsvårdande åtgärder för fisk - restaurering av lekrområden med fokus på ökad reproduktion" som kommer att fortsätta under året.

Landskapsregeringen bedömer att fiskyngelproduktionen i Guttorp är viktig för fiskevården i landskapet och att en fortsatt utplantering stärker förutsättningarna för fisketurismen och yrkesfisket.

Avsikten är att under år 2018 för utplantering producera ca 120.000 smolt av havsöring samt ca 150.000 1-somriga sikyngel. Behovet av gäddyngel bedöms under året vara ca 2 miljoner varav en halv miljon inköps från privata aktörer och 1,5 miljoner produceras vid Ålands fiskodling.

86500 Ålands fiskodling, Guttorp, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	81 734	250 000	168 000
Kostnader:			
- årets totalt	-452 602	-627 000	-536 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-370 868	-377 000	-368 000
Internhyra	-546 000	-301 000	-266 000
Sammanlagt	-916 868	-678 000	-634 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 368.000 euro för driften av verksamheten vid Ålands fiskodling samt 266.000 euro för internhyra, vilket utgör ett netto om sammanlagt 634.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör från försäljning av fisk för utplantering till fiskelag och andra intressenter samt projektstöd från Europeiska havs- och fiskerifonden. För att ytterligare öka inkomsterna kommer överskottet av 1-årig havsöring att säljas som sättfisk till den kommersiella matfiskodlingen.

Se även moment 67010 rörande fiskevårdsavgift.

Utgifter

Utgifterna består huvudsakligen av kostnader för personal, foder och annat för verksamheten nödvändigt material samt underhåll av maskiner och utrustning. Vidare kommer kostnader för projektet "Beståndsvårdande åtgärder för fisk" att påföras momentet.

870 Motorfordonsbyrån

Den övergripande planen är att tillhandahålla i LL (1975:9) om Motorfordonsbyrån angivna och av landskapsregeringen ålagda tjänster till rimlig kostnad, på god servicenivå och med hög kompetens och öppenhet. För att uppnå detta strävar Motorfordonsbyrån till ett effektivare utnyttjande av informationsteknologin och att hålla väntetiderna för förarexamen och besiktning under en vecka. Målet för året är en fortsatt långsiktig planering av verksamheten, uppnå förbättringar av servicenivån och en personalutveckling som befrämjar fortsatt god effektivitet.

Projektet uppkörnings- och övningsbana invid Motorfordonsbyråns lokaler fortsätter under år 2018, se moment 976000. Detta kommer att effektivisera verksamheten och göra övning och uppkörning säkrare för såväl kunder som personal.

87000 Motorfordonsbyrån, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	1 356 246	1 417 200	1 400 000
Kostnader:			
- årets totalt	-988 542	-1 320 200	-1 320 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	367 704	97 000	80 000

Budgetmotivering

För Motorfordonsbyråns verksamhet föreslås en nettoinkomst om 80.000 euro baserat på budgeterade inkomster om 1.400.000 euro och budgeterade utgifter om 1.320.000 euro.

Inkomster

Verksamhetsintäkterna förväntas uppgå till 1.400.000 euro under verksamhetsåret och består av avgifter, registerbrickor, besiktningsavgifter och förarexamensavgifter.

Historiskt har inkomsten från kontrollbesikningarna stigit från år till år på grund av att antalet kontrollbesikningar ökat. Detta förväntas brytas år 2018 och inkomsten från kontrollbesikningarna förväntas ligga i linje med år 2017. I det kommande lagändringsförslaget gällande besiktnings- och registreringslagen föreslås en minskning av antalet besikningar per år. Landskapsregeringen aviserar att en justering av kontrollbesikningsavgiften kan behövas för att balansera myndighetens utgifter. En avgiftsjustering gjordes senast år 2014.

Utgifter

Verksamhetsutgifterna förväntas uppgå till 1.320.000 euro och används till personal- och verksamhetskostnader. I anslaget ingår bl.a. utgifter för en uppdatering av utrustning och inventarier. Kostnader relaterade till dataprojektet körkort kvarstår för år 2018.

871 Rederiverksamhet

87100 Rederienheten, verksamhet (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 388 765	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-3 049 870	-25 000	0
- tidigare års anslag		-185 360	
- PAF-netto			
Anslag netto	-661 106	-210 360	0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Mindre omkostnader till följd av rederiets tidigare verksamhet förväntas, men är svårbedömd. Omkostnaderna täcks i första hand med återstående medel från föregående budgetår. Ifall det visar sig att dessa medel inte är tillräckliga återkommer landskapsregeringen i en tilläggsbudget.

872 Vägunderhållsverksamhet

87200 Vägunderhållsenheten, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 667 246	2 598 900	2 525 536
Kostnader:			
- årets totalt	-2 404 756	-2 425 300	-2 422 536
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	262 491	173 600	103 000
Internhyra	-262 491	-173 600	-103 000
Sammanlagt	0	0	0

Budgetmotivering

Föreslås ett nettoanslag om 0 euro, med en beräknad inkomst och utgift om ca 2.526.000 euro.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning att de beräknade inkomsterna och ersättningarna för produktionsverksamhet samt de arbeten som utförs åt kommuner och privata kunder om sammanlagt ca 2.526.000 euro gottskrivs momentet.

Verksamhetens utgifter täcks av dess inkomster, varför ett nettoanslag om 0 euro föreslås.

Utgifter

Vägunderhållsenheten inom vägnätsbyrån sköter på beställning den praktiska driften och underhållet av lands- och bygdevägar samt underhållet av landskapsregeringens broar, hamnar och färjfasten enligt vägnätsbyråns funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland. Enheten utför uppdrag såväl internt inom förvaltningen som externt åt kommuner och privata kunder. Åt utomstående utförs arbeten på marknadsmässiga villkor och under förutsättning att den egna verksamheten inte blir lidande. Enheten anlitar även privata underleverantörer för utförandet av de olika uppdragen.

Vägunderhållsenheten är uppdelad i två vägdistrikt, fasta Åland och skärgården. På fasta Åland är enheten placerad på Möckelö vägstation. I skärgården finns fyra vägstationer Brändö, Föglö, Kumlinge och Kökar. På de mindre öarna med lands- och bygdevägar har enheten privata tillsyningsmän som sköter delar av underhållsarbetet.

Anslaget för internhyra till fastighetsverket avser vägstationer, sandlager, maskinhall m.fl. byggnader.

873 Verkstad och lager

87300 Verkstad och lager, verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	880 008	1 985 900	1 922 000
Kostnader:			
- årets totalt	-803 981	-1 921 900	-1 872 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	76 027	64 000	50 000

Budgetmotivering

Föreslås en nettoinkomst om 50.000 euro baserat på att inkomsterna uppskattas uppgå till 1.922.000 euro, medan kostnaderna uppskattas uppgå till 1.872.000 euro.

Inkomster

Med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning föreslås verkstads- och lagerenheten nettobudgeterade. I inkomsten beaktas de direkta kostnaderna och kapitalkostnaderna motsvarande avskrivningarna på årsbasis på det kapital som är bundet i verksamheten.

Utgifter

Enheten utför underhåll och reparationer av avdelningens färjor, linfärjor, arbetsfordon, maskiner och hamnanläggningar mot beställning, se moment 75010, 75030, 76010 och 76050. Enheten har även i början av år 2017 tagit över driften av de linfärjor som drivs i landskapsregeringens egen regi.

Lagret sköter upplagring av vissa förbrukningsmaterial och reservdelar för hela förvaltningen, och denna verksamhet finansieras genom serviceavgifter och hanteringspåslag på lagerhållna varor.

Detaljmotivering - Överföringar

100 Lagtinget

112 Lagtingets övriga utgifter

En viktig förutsättning för att främja demokratin är att det ges tillräckliga och jämlika verksamhetsbetingelser för att bedriva politiskt arbete och politisk opinionsbildning. Ett fungerande samarbete inom ramen för de olika lagtingsgrupperna är tillsammans med kansliresurser här viktiga beståndsdelar. I detta syfte beviljas lagtingsgrupperna ett årligt anslag för att stöda gruppkansliernas arbete som service- och utredningsresurs för grupperna.

11290 Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	-264 905	-255 000	-255 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-264 905	-255 000	-255 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 255.000 euro.

Utgifter

Anslaget utgår som stöd för lagtingsgruppernas verksamhet enligt de riktlinjer som antagits och reviderats av kanslikommissionen och som började gälla den 1 januari 2016.

Enligt reglerna ska kanslikommissionen i början av varje kalenderår fördela anslaget mellan grupperna så att varje grupp oavsett storlek får en lika stor fast del. Den fasta delen utgör 25 procent av anslaget och fördelningen sker på basen av antalet grupper vid mandatperiodens början. Resterande del av anslaget delas ut i form av en rörlig del där beloppet står i relation till antalet ledamöter i gruppen vid varje lagtingsårs början.

200 Landskapsregeringen och regeringskansliet

230 Lagtingsval

23000 Lagtingsval

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

232 Understödjande av politisk verksamhet

23200 Understödjande av politisk verksamhet och politisk information

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	148 175	148 000	148 000
Kostnader:			
- årets totalt	-157 960	-158 000	-165 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-9 785	-10 000	-17 000

Budgetmotivering

Föreslås ett nettoanslag om 17.000 euro, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning.

Inkomster

I statens budget anslås en summa för understödjande av politisk verksamhet och politisk information av vilken 1/200 överförs till landskapet Åland.

Utgifter

Föreslås att 74.000 euro utges för understödjande av politisk verksamhet och att 74.000 euro, för politisk information, fördelas till de politiska organisationerna på basis av mandatet i lagtinget samt 17.000 euro som stöd för riksdagsledamotens verksamhet.

240 Brand- och räddningsväsendet

24010 Landskapsstöd för materielanskaffningar

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-282 000	-375 000
- tidigare års anslag		-348 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-630 000	-375 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 375.000 euro.

Utgifter

Landskapsstöd för materielanskaffningar erlaggs enligt förhandsprövning och i enlighet med 12 kap. räddningslagen (2006:106) för landskapet Åland. Härvid är den av landskapsregeringen fastställda anskaffningsplanen riktgivande för brandkårerna i landskapet.

Föreslås ett anslag om 375.000 euro för erläggande av landskapsstöd för materielanskaffningar.

Fullmakt

Föreslås därtill att landskapsregeringen ges rätt att under år 2018 ge förhandsbesked om landskapsstöd för materielanskaffningar år 2019 till ett belopp om 260.000 euro.

270 Radio- och TV-verksamhet

27000 Radio- och TV-verksamhet (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 076 124	-2 013 000	-2 013 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 076 124	-2 013 000	-2 013 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.013.000 euro

Utgifter

Till Ålands Radio och TV Ab överförs i månadsrater under året ett belopp som baseras på det beräknade intäkterna från uppbörden av avgifterna för innehav av televisionsmottagare. Föreslås att avgifterna för innehav av televisionsmottagare används för att täcka upphovsrättskostnaderna.

Föreslås inget anslag för investeringar i radio- och TV-anläggningar.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

330 LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD TILL KOMMUNERNA

Rubriken ändrad.

Med tanke på kommunernas huvudsakliga verksamhet bidrar landskapsandelarna till kommunernas förutsättningar att uppfylla strategiskt utvecklingsmål 1, Välmående människor vars inneboende resurser växer. Detta eftersom syftet med landskapsandelarna är att ge kommunerna möjlighet att tillhandahålla den verksamhet som lagstiftningen förutsätter genom att jämna ut de ekonomiska förutsättningarna. Ett förslag till nytt landskapsandelssystem har antagits av lagtinget den 18 september 2017 (Lagförslag nr 28/2016-2017. Budgetförslaget bygger på att lagen om det nya landskapsandelssystemet träder i kraft den 1 januari 2018.

I samband med att den nya lagen träder i kraft föreslår landskapsregeringen en inbesparing på sammanlagt 4 miljoner euro under två år med anledning av det s.k. hållbarhetsgapet. Det innebär att landskapsandelssystemets totalvolym sänks med cirka 3 miljoner euro till år 2018. Genom en sänkning av ersättningsgraden för landskapsandelarna på socialvårdsområdet sänks därefter totalvolymen med ytterligare ca 1 miljon euro till år 2019. Se även allmänna motiveringen.

Landskapsandelarna uppgår sammanlagt till ca 33 miljoner euro, dessutom budgeteras ca 3,3 miljoner euro i kompensationer. Landskapsandelar och kompensationer fördelas enligt nedanstående tabell:

	2017	2018
Skattekomplettering	2 450 000	14 220 000
Allmänna landskapsandelar till kommunerna	1 850 000	0
Socialvårdsområdet	21 760 000	11 660 000
Grundskola	12 126 000	6 585 000
Kultur	0	447 000
Ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet	757 000	0
Bibliotek	621 000	0
Medborgarinstitut	284 000	102 000
Samarbetsunderstöd	200 000	200 000
Justeringsbeloppet	-3 866 000	0
Summa	36 182 000	33 214 000
Kompensation för utebliven kapitalinkomstskatt	850 000	850 000
Kompensation för förlust av skatteintäkter som orsakas av avdrag	0	2 490 000
Summa	850 000	3 340 000
Totalt	37 032 000	36 554 000

Landskapsandelarna är en helhet. Det är kommunerna som avgör hur medlen ska fördelas mellan olika politikområden. Vid landskapsregeringen är däremot hanteringen uppdelad så att finansavdelningen handlägger skattekomplettering och samarbetsstöd, social- och miljöavdelningen socialvårdsområdet och utbildnings- och kulturavdelningen grundskola, träningsundervisning samt kultur och medborgarinstitut.

33000 Landskapsandelar och stöd till kommunerna (F)

	Bakslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	3 808 630	3 866 000	0
Kostnader:			
- årets totalt	-6 365 341	-5 350 000	-17 760 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 556 711	-1 484 000	-17 760 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 17.760.000 euro för skattekomplettering och kompensationer.

Ökningen av anslaget föranleds av det nya landskapsandelssystemet som träder i kraft från ingången av år 2018. I det nya landskapsandelssystemet ändras uppgiftsområdena och fördelningen mellan dessa jämfört med det tidigare systemet, se närmare kring fördelningen under kapitel-motiveringen.

Inkomster

Den justering av överföringarna till kommunerna som tidigare gjorts enligt LL (1993:70, ändr. 2012/84) om landskapsandelar till kommunerna avskaffas i och med att lagen om det nya landskapsandelssystemet träder i kraft.

Utgifter

14.220.000 euro i skattekomplettering enligt kap. 6 lagförslag nr 28/2016-2017. Preliminärt utgör skattekompletteringen ca 43 procent av de totala landskapsandelarna. Beloppet för skattekompletteringen påverkas av kommunernas skatteprocent för år 2018. Utfallet kan komma att ändras beroende på vilka förändringar som kommunerna genomför jämfört med år 2017.

200.000 euro i samarbetsstöd enligt kap. 6 lagförslag nr 28/2016-2017. Prioriterat område för samarbetsstöd är it-projekt som drivs genom Åda Ab.

650.000 euro avser kompensation för åtgärder till följd av ändringar i kommunalbeskattningen för år 2018 kopplade till det konkurrenskraftspaket som staten år 2017 infört.

540.000 euro avser kompensation för åtgärder till följd av ändringar i kommunalbeskattningen för år 2018 som påverkar de åländska kommunernas skatteintäkter.

1.300.000 euro avser kompensation för skatteintäktsbortfall till följd av ett nytt avdrag på löne- och pensionsinkomster i kommunalbeskattningen för år 2018, se även allmänna motiveringen.

850.000 euro avser kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst enligt LL (2007:14, ändr. 2007/75) om kompensation för förlust av skatteintäkter.

340 Särskilda understöd, lån och investeringar

Under kapitlet upptas moment av blandad natur.

34000 Särskilda stöd och lån

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	250 348	200 000	200 000
Kostnader:			
- årets totalt	-182 246	-200 000	-200 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	68 102	0	0

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 200.000 euro och anslag om 200.000 euro.

Inkomster

Landskapet erhåller danaarv i enlighet med 63 § självstyrelselagen för Åland.

Utgifter

Anslaget avser överföring av danaarv till kommun. Föreslås även att landskapsregeringen befullmäktigas att överlåta eventuella fastigheter som tillfaller landskapet genom danaarv till respektive berörd kommun.

34002 Bidrag för byggande av likströmsförbindelse till riket (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 167 000	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-2 167 000	0	
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Budgetmotivering

Momentet utgår.

Kraftnät Åland har under år 2017 lämnat in slutredovisning över bidragets användning. Avsikten är att slutsyna projektet under slutet av år 2017.

350 Penningautomatmedel

Inkomsterna från Ålands Penningautomatförening budgeteras utgående från att landskapsförordning (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet ändras så att Ålands Penningautomatförenings avkastning intäktsförs endast en gång i landskapets budget.

Ålands Penningautomatförening har i den ordning penningautomatförordningen (1993:56, 17 §) föreskriver meddelat om det fördelningsbara beloppet för år 2017. Med beaktande av ovanstående samt oförändrad praxis vad gäller behandlingen av den lotteriskatt som återförs till landskapet föreslås att 18.000.000 euro upptas som inkomst.

Avkastningen föreslås med beaktande av ovanstående i sammandrag fördelat enligt följande:

	2017	2018
STÖD:		
Social verksamhet (moment 44510)	3 267 000	3 342 000
Miljöverksamhet (moment 44520)	450 000	600 000
Ungdomsarbete (moment 51500)	482 000	617 000
Idrott (moment 51500)	1 640 000	1 700 000
Kulturell verksamhet (moment 51600)*	1 788 000	1 698 000
Leaderstöd (moment 62390)	95 000	95 000
Övriga verksamhetsstöd (moment 35000]	2 400 000	2 750 000
Investeringsstöd (moment 35000)	1 000 000	4 000 000
Evenemangsstöd (moment 35000)	100 000	200 000
Integration (moment 35000)	<u>40 000</u>	<u>40 000</u>
	11 262 000	15 042 000
 LÅN OCH INVESTERINGAR:		
Geriatrisk klinik (moment 984100)	10 000 000	0
Övriga lån (moment 935010)	<u>6 238 000</u>	<u>2 958 000</u>
	27 500 000	18 000 000

* 2017, 100.000 euro för kulturella Finland 100 år

Fördelningsrådet föreslår på basis av stödprinciper fördelningen av lån och stöd till särskilda mottagare eller för särskilda ändamål. I fördelningsbesluten prioriterar landskapsregeringen förnyelse, jämställdhet, integration, hälsofrämjande och hållbar utveckling.

Viktiga samhällsinvesteringar kan finansieras med penningautomatmedel.

För att uppnå jämställdhetsmålet vid beviljande av penningautomatmedel så att fördelningen ska ske på jämlika villkor begärs uppgifter om fördelning av kvinnor och/eller män eller flickor och/eller pojkar gällande medlemmar och/eller aktiviteter. Utvärdering av målet möjliggörs genom att kartlägga och följa upp hur fördelningen av beviljade medel ser ut ur ett genusperspektiv.

Genom de anslag som budgeteras under detta kapitel främjas de ideella föreningarnas verksamheter som inte naturligt hänför sig till något annat budgetkapitel som finansieras med penningautomatmedel men som har sådan verksamhet som faller inom ramen för fördelningen av penningautomatmedel. Därtill understöds investeringar och projekt som gynnar de verksamheter för vilka penningautomatmedel beviljas och som främjar penningautomatföreningens verksamhet.

Se även kapitel 445, 515, 516, moment 62390, 935010 samt LF (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet.

35000 Penningautomatmedel (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-4 071 935	-3 540 000	-6 990 000
- tidigare års anslag		-5 702 454	
- PAF-netto	-2 269 987	-5 020 864	
Anslag netto	-6 341 922	-14 263 318	-6 990 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 6.990.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande fördelning

- 2.750.000 euro, vilket avser stöd för verksamhet ur penningautomatmedel för ideella föreningar och organisationer vilka inte hänför sig till sociala, miljö-, kultur-, ungdoms- eller idrottssektorn samt penningautomatmedel till landskapsregeringens disposition
- 4.000.000 euro att utges som stöd för aktivitetsfrämjande och sysselsättningsskapande projekt eller andra investeringar som faller inom ramen för principer för fördelning av penningautomatmedel i enlighet med 3 § LL (1966:10) om lotterier
- 200.000 euro att utges som stöd för evenemang. Evenemangsstödet kan komma ifråga till ideella föreningar eller annan juridisk person som inte utgör företag. Syftet med evenemangsbidrag är att främja satsningar på nya evenemang under ett uppbyggnads- eller utvecklingskedje, som har positiv effekt på besöksnäringen samt
- 40.000 euro avser särskilda projekt för integration av inflyttade, se även moment 22500.

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

410 Övriga sociala uppgifter

I kapitlet ingår anslag för understöd för familjepolitiska förmåner samt tryggheten av skälig utkomst vilket stöder det strategiska utvecklingsmålet 2 ifråga om att inga hushåll ska leva i ekonomiskt utsatt position.

41010 Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-11 308 253	-11 818 000	-11 909 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-11 308 253	-11 818 000	-11 909 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 11.909.000 euro att utges som bostadsbidrag, moderskapsunderstöd, barnbidrag, utkomstskydd för personer med diagnosen fibromyalgi, underhållsstöd, stöd för tolkningstjänst för funktionshindrade samt för skyddshemstjänster.

Bostadsbidrag

För bostadsbidrag som enligt LL (2015:4) om tillämpning av lagen om allmänt bostadsbidrag beviljas enligt i riket gällande grunder, föreslås ett anslag om 2.760.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av bostadsbidragsärenden kan påföras momentet.

Moderskapsunderstöd

I enlighet med LL (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd föreslås ett anslag om 80.000 euro. Anslaget har beräknats från ett födelsetal om ca 300, fyra internationella adoptioner och fyra tvillingfödslar år 2018 samt en kostnad om 151 euro per moderskapsförpackning eller 224 euro i penningersättning. Kostnader för inköp av informationsmaterial kan påföras momentet.

Barnbidrag

Med hänvisning till LL (1994:48, ändring 2008/8, 4 §) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen föreslås ett anslag om 8.405.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av barnbidragsärenden kan påföras momentet.

Utkomstskydd

Föreslås ett anslag om 13.000 euro för att trygga en skälig individuell utkomst för personer med diagnosen fibromyalgi som inte kunde erbjudas yrkesinriktad rehabilitering och således inte kunde komma i åtnjutande av rehabiliteringspenning. Beviljandet av stödet sker genom prövning om utkomstskydd och ska beviljas, om personen inte har rätt till lagstadgad eller avtalad arbetslöshetsersättning, ålders-, invalid-, arbetslöshets- eller deltidspension. Om personen de senaste fem åren varit sjukskriven med diagnosen fibromyalgi, eller motsvarande diagnos och om personen haft hemkommun i landskapet de tre senaste åren. Beloppet av utkomstskyddet fastställs enligt samma grunder som gäller för invalidpension och invalidpension i pensionslagstiftningen. Från och med år 2005 kan de som idag är utkomstskyddstagare vid uppnådd pensionsålder erhålla

mellanskillnaden mellan utkomstskyddsbeloppet och det totala ålderspensionsbeloppet från landskapsregeringen. Nya personer beviljas inte utkomstskydd efter år 2006.

Underhållsstöd

Med hänvisning till LL (2009:7) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd föreslås ett anslag om 390.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av underhållsstödsärenden kan påföras momentet.

Antalet mottagare av underhållsstöd vid utgången av år 2016 var totalt 198, varav 171 kvinnor och 27 män. Antalet mottagande barn var 281.

Stöd för tolkningstjänster

Med hänvisning till LL (2010:99) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer föreslås ett anslag om 31.000 euro som ersättning för kostnader för tolkningstjänster för personer med funktionsnedsättning. Även administrativa kostnader för handläggande av tolkningsärenden kan påföras momentet.

Skyddshemstjänster

Med hänvisning till landskapslag (2015:117) om skyddshem föreslås ett anslag om 220.000 euro för utbetalning av ersättning för produktion av skyddshemstjänster. Landskapsregeringen sörjer enligt landskapslag om skyddshem för att det för invånarna i hela landskapet finns tillgång till tillräckligt med tjänster i förhållande till behovet. År 2016 var antalet klienter hos skyddshemmet 26 personer varav 13 vuxna och 13 barn och antalet vård dygn uppgick till 1.276, vilket är 359 dygn mer än år 2015. Genom att tillhandahålla stöd till de personer som utsätts för våld i nära relationer bidrar landskapsregeringen till att uppnå ett samhälle där alla känner tillit och har möjligheter att vara delaktiga i samhället enligt det strategiska utvecklingsmålet 2.

Social trygghet

Kommunerna ersätts för stöd direkt eller genom uppdragsavtal för vård av barn i hemmet som bor i EU- eller EES-länder eller i Schweiz då rätt till förmån från landskapet Åland uppkommer enligt rådets förordning (EEG) nr 1408/71 eller nr 883/2004 om tillämpningen av systemen för social trygghet.

[415 Kommunernas socialvårdsområde](#)

Rubriken ändrad.

Landskapsandelarna inom socialvårdsområdet bidrar till landskapsandelssystemets målsättning att jämna ut kommunernas förutsättningar att tillhandahålla lagstadgad service. Ett förslag till nytt landskapsandelssystem har antagits av lagtinget den 18 september 2017 (Lagförslag nr 28/2016-2017. Budgetförslaget bygger på att lagen om det nya landskapsandelssystemet träder i kraft den 1 januari 2018.

41500 Kostnadsbaserade landskapsandelar och stöd inom socialvårdsområdet (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-21 616 852	-21 835 000	-11 735 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-21 616 852	-21 835 000	-11 735 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 11.660.000 euro för landskapsandelar för socialvården och den samordnade socialtjänsten enligt Lagförslag nr 28/2016-2017 och ett anslag om 75.000 euro för stöd till kommunerna för stödundervisning i svenska.

Minskningen av anslaget föranleds av det nya landskapsandelssystemet som träder i kraft från ingången av år 2018. I det nya systemet ändrar uppgiftsområdena och fördelningen mellan dessa jämfört med det tidigare systemet, se närmare kring fördelningen under kapitel 330 Landskapsandelar och stöd till kommunerna.

Utgifter

9.200.000 euro för landskapsandelar för socialvården enligt 2 kap. Lagförslag nr 28/2016-2017.

2.460.000 euro för landskapsandelar för den samordnade socialtjänsten enligt 2 kap. Lagförslag nr 28/2016-2017.

Inget anslag tas upp för landskapsandel för anläggningsprojekt inom socialvården enligt 7 kap. Lagförslag nr 28/2016-2017 och den preliminära socialvårdsplanen för åren 2018-2022.

För stöd till kommunerna för stödundervisning i svenska för flickor och pojkar inom barnomsorgen med annat modersmål än svenska föreslås ett anslag om 75.000 euro. Understödet fördelas enligt antalet berörda barn i kommunerna och utbetalas efter redovisning vid årets slut.

420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Målsättningen är att i Kumlinge-Brändö regionen understöda läkemedelsdistributionen vilket stöder de strategiska utvecklingsmålen 1 och 5 genom att möjliggöra tillgång till läkemedel lokalt.

42000 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-30 000	-30 000	-30 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-30 000	-30 000	-30 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 30.000 euro.

Utgifter

Ett riktat ekonomiskt stöd till Kumlinge apotek ges för att stöda lönsamheten och därigenom säkra en lokal läkemedelsdistribution.

440 Naturvård

Landskapsregeringens målsättning är i enlighet med det strategiska utvecklingsmålet 4 att bevara ekosystem i balans och biologisk mångfald. Skador som hotade djurarter åstadkommer avses kompenseras.

44000 Naturvård

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-230	-2 000	-10 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-230	-2 000	-10 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 10.000 euro.

Utgifter

Ett anslag om 10.000 euro reserveras för ersättande av skador förorsakade av fridlysta eller särskilt skyddsvärda djur, exempelvis stora rovdjur eller vissa fågelarter. Av stora rovdjur har lodjur etablerat sig på Åland medan det är möjligt att i framtiden varg och björn förekommer sporadiskt. Alla stora rovdjur är enligt habitatdirektiv 92/43/EEG arter av gemenskapsintresse och måste enligt artikel 12 åtnjuta strikt skydd. Havsörn är dessutom särskild skyddsvärd art enligt LF (1998:113) om naturvård, liksom trana. Eftersom dessa arter anses vara av gemenskapsintresse, bör samhället ersätta skador de förorsakar för enskilda personer. Var och en förutsätts dock ta rimliga förebyggande åtgärder för att hindra skador.

445 Penningautomatmedel för social och miljöverksamhet

Budgetmomentet innehåller medel för att stödja hållbarhetsmålen mot allas delaktighet i samhället, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, sexuell läggning, etnicitet, religion eller annan position i samhället genom ett utbud av en mångfacetterad medborgarverksamhet. Föreningslivet kan, genom ett varierat utbud vara en möjlighet för många till engagemang, gemenskap som främjar såväl psykisk som fysisk hälsa.

Landskapsregeringens målsättning är att befrämja inflytande och delaktighet i samhället i enlighet med det strategiska utvecklingsmålet 2 samtidigt som landskapsregeringen ser föreningslivet som en motor för nya lösningar som bidrar till förverkligande av visionen. Med penningautomatmedel är målsättningen att stöda verksamheter som särskilt bidrar till uppnåendet av det strategiska utvecklingsmålen 3, 4, 5, särskilt ifråga om bevarande av naturvärden, 6 samt 7.

44510 Penningautomatmedel för social verksamhet (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-3 043 523	-3 267 000	-3 342 000
- tidigare års anslag		-234 759	
- PAF-netto			
Anslag netto	-3 043 523	-3 501 759	-3 342 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 3.342.000 euro.

Utgifter

Inom anslaget beviljas medel för fortsatt upprätthållande av skyddad arbetsverksamhet vid Pelaren och vid Fix-tjänst samt en studieplats vid Red Cross Nordic United World college. Projektet "Tobakskampen" fortsätter med år fem av fem. Projekt Vision Nolltolerans mot risk och missbruk fortsätter liksom projektet som stöder äldre med psykisk ohälsa (år tre av tre).

Medel reserveras för år 1 i ett femårigt projekt i grund- och gymnasieskolorna samt inom fritidssektorn, för att fortsätta arbetet med attitydskapande mot stereotypa könsnormer och sexuellt våld i ord och handling.

44520 Penningautomatmedel för miljöverksamhet (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-361 207	-450 000	-600 000
- tidigare års anslag		-265 063	
- PAF-netto			
Anslag netto	-361 207	-715 063	-600 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 600.000 euro att beviljas som verksamhetsunderstöd till ideella organisationer för miljöverksamhet och arbete för hållbar utveckling samt för nedan nämnda särskilda ändamål.

Utgifter

Husö-samarbetet

Anslaget används även för finansiering av samarbetet som grundar sig på samarbetsavtal med Åbo Akademi genom Husö biologiska station till en omfattning av 105.000 euro.

Vattenförbättrande åtgärder

Anslaget används även för finansiering av landskapsregeringens egna projekt eller samarbetsprojekt för konkreta vattenförbättrande åtgärder. I åtgärderna kan ingå förutom åtgärder och projekt som bidrar till förbättrad vattenkvalitet även planering och inventeringar som underlag för projekten.

Omställning till hållbart samhälle

Anslaget kan även användas för landskapsregeringens finansiering av projekt som innebär insamling av information, inventeringar, kompetenshöjning eller förbättringar på miljöområdet samt för att stöda arbetet med landskapsregeringens hållbarhetsstrategi och en omställning till ett hållbart samhälle.

Vid beslut om fördelning ser landskapsregeringen positivt på nya initiativ som stöder arbetet med en omställning av Åland till ett hållbart samhälle.

450 Vattenförsörjning och vattenvård

45000 Vattenförsörjning och vattenvård

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	6 164	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-35 000	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-28 836	0	0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Föreslås inget anslag för räntegottgörelse under år 2018 för tidigare godkända räntestödslån på grund av det aktuella ränteläget. Räntegottgörelsen är 4 procent under de åtta första låneåren och 2 procent under de följande åtta låneåren, dock så att låntagares ränta är minst 2 procent.

460 Cirkulär ekonomi

Rubriken ändrad.

46000 Cirkulär ekonomi (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-10 491	-200 000	-10 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-10 491	-200 000	-10 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 10.000 euro.

Utgifter

Föreslås att 10.000 euro avsätts för skrotning av privatinförda fordon under förutsättning att bilbranschen deltar i kostnaden för skrotningen med motsvarande del av den andel fordon som de ansvarar för.

Idag privatimporteras mer än hälften av de fordon som registreras hos motorfordonsbyrån. Övriga fordon som bilhandeln importerar eller inför omfattas av producentansvar som innebär en skyldighet att omhänderta och återvinna skrotfordonen. Höga skrotpriser har tidigare bekostat mottagande, omhändertagande och borttransport av fordonen. De senaste åren har dock skrotpriserna varit lägre och kan inte längre finansiera hanteringen.

Ca 1.000 fordon inregistrerades per år under åren 2013 och 2014. Enligt uppgift från ÅMHH skrotades 221 fordon på Åland under år 2016. Under år 2015 skrotades 109 fordon på Åland och sex stycken utanför Åland enligt uppgift från motorfordonsbyrån. Motorfordonsbyrån uppskattar att fordonsparken växer med 500 - 600 fordon per år och att andelen fordon som avställs ökar kontinuerligt. En del av fordonen som avregistrerats på Åland har exporterats eller utförts till riket, men det kan inte förklara hela skillnaden mellan inregistrerade fordon och antalet skrotade. Många fordon avställs istället för att skrotas eftersom ägaren inte vill betala för att lämna sitt fordon till skroten. En del av dessa fordon bidrar till nedskräpning i skogar och på andra områden. Övergivna fordon klassas som farligt avfall och ska omhändertas på ett korrekt sätt.

Under år 2018 kan det bli aktuellt att ta upp ett anslag om 1.000.000 euro i tilläggsbudget som stöd för byggande av en biogasanläggning.

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

502 Studiestöd

50200 Studiestöd

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	36 306	50 000	50 000
Kostnader:			
- årets totalt	-7 678 384	-8 435 000	-8 478 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-7 642 078	-8 385 000	-8 428 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 50.000 euro och anslag om 8.478.000 euro.

Inkomster

Den beräknade inkomsten av återkrav av studiestöd och av de studielån som landskapet på basen av borgensansvar erlagt till kreditinrättningar uppskattas uppgå till 50.000 euro. Se 27 § och 34 § LL (2006:71) om studiestöd.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 8.478.000 euro.

Enligt 6a § LL om studiestöd ska studiestödsbeloppen indexjusteras. Beloppen fastställs årligen så att till föregående års belopp läggs den ändring i det konsumentprisindex som fastställts av ÅSUB som ägde rum under det föregående kalenderåret. Enligt ÅSUB:s prognos beräknas ändringen av konsumentprisindex för år 2017 bli 1,1 %. En sådan höjning av studiestödsbeloppen fr.o.m. den 1.8.2018 ligger som grund för beräkningen av utgifterna. Kostnader för indexjusteringen av studiestödsbeloppen beräknas uppgå till ca 43.000 euro.

Fördelning av kostnaderna:	euro
Studiepenning, högskola	2.903.000
Studiepenning, ej högskola	1.758.000
Vuxenstudiepenning	1.167.000
Bostadstillägg	2.544.000
Försörjartillägg	106.000
Totalt	8.478.000

505 Biblioteksverksamhet

De allmänna biblioteken tillgodoser invånarnas behov av kunskap, bildning och förströelse. Biblioteken lånar kostnadsfritt ut böcker och andra medier ur sina samlingar. De ger också handledning i sökning av information.

50510 Understöd för författare och översättare

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-639 279	-649 000	-34 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-639 279	-649 000	-34 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 34.000 euro.

Minskningen av anslaget föranleds av det nya landskapsandelssystemet som träder i kraft från ingången av år 2018. I det nya systemet ändrar uppgiftsområdena och fördelningen mellan dessa jämfört med det tidigare systemet och det finns inte någon särskild landskapsandel för biblioteksverksamhet i det nya systemet. Se närmare kring fördelningen under kapitel 330 Landskapsandelar och stöd till kommunerna.

Utgifter

Anslaget föreslås användas för stipendier till författare och översättare, i enlighet med LL (1985:29) om stöd för litterär verksamhet. Anslaget motsvarar ca 10 % av de allmänna bibliotekens sammanlagda medieinköp under år 2016. Stipendierna fördelas av Ålands kulturdelegation.

510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet

Landskapsandelarna för medborgarinstitut och kulturverksamhet bidrar till att jämna ut kommunernas ekonomiska förutsättningar. Enligt gällande lagstiftning skapar landskapsregeringen och kommunerna gemensamt de allmänna förutsättningar för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet som bedrivs av organisationer och föreningar.

51000 Landskapsandelar och stöd för medborgarinstitut och kulturverksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 044 581	-1 062 500	-559 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 044 581	-1 062 500	-559 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om totalt 549.000 euro för landskapsandelar för medborgarinstitut och kulturverksamhet samt ytterligare ett anslag om 10.000 euro för övriga aktiviteter inom ungdoms-, idrotts- och kulturområdena.

Minskningen av anslaget föranleds av det nya landskapsandelssystemet som träder i kraft från ingången av år 2018. I det nya systemet ändras uppgiftsområdena och fördelningen mellan dessa jämfört med det tidigare systemet, se närmare kring fördelningen under kapitel 330 Landskapsandelar och stöd till kommunerna.

Utgifter

447.000 euro för landskapsandel för kultur enligt Lagförslag nr 28/2016-2017

102.000 euro för landskapsandel för medborgarinstitut enligt Lagförslag nr 28/2016-2017 samt

10.000 euro för övriga aktiviteter inom ungdoms-, idrotts- och kulturområdena.

515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott

Enligt LL (1987:86) om ungdomsarbete och Idrottslag (1983:42) för landskapet Åland, samt LF (1999:3) om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund fördelas penningautomatmedel till ungdoms- och idrottsorganisationer. Vid fördelningen strävar landskapsregeringen till att särskilt beakta förnyelse i verksamheterna. Stor vikt läggs även vid jämställdhet, demokrati, hållbarhet och tillgänglighet.

Föreningar och organisationer som arbetar med flickor och pojkar och som söker landskapsbidrag för sin verksamhet förutsätts arbeta aktivt för att motverka användning av alkohol och droger. Beträffande idrotten är det Ålands idrottsförbund som ansvarar för uppföljningen av föreningarnas drogförebyggande arbete.

I anslaget för understöd till idrotten har främjande av idrott och motion för personer med funktionsnedsättning beaktats, liksom medel för idrottsanläggningar och -redskap. Dessa bidrag kan beviljas både till föreningar och kommuner. Beträffande bidrag till idrottsanläggningar läggs särskild vikt vid tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsnedsättning.

Investeringsbidrag för ungdomssektorn hanteras av Ålands kulturdelegation under moment 51600.

51500 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 029 555	-2 030 000	-2 170 000
- tidigare års anslag		-135 091	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 029 555	-2 165 091	-2 170 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.170.000 euro.

Utgifter

Av det totala anslaget föreslås

- 470.000 euro för ungdoms- och fritidsverksamhet
- 1.600.000 euro till idrottsverksamheten. Beloppet överförs till Ålands idrott för vidare fördelning till förbundets medlemsorganisationer och för Ålands idrotts egen verksamhet samt
- 100.000 euro för idrottsinvesteringar som gäller såväl idrottsredskap som -anläggningar.

516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet

Penningautomatmedel används för kulturell verksamhet och kulturprojekt inom föreningsverksamheten i enlighet med LL (1983:39) om kulturell verksamhet. Även stipendier till enskilda kulturutövare fördelas ur penningautomatmedel. Prioriterade områden som beaktas vid fördelningen av medel är förnyelse av verksamheten, jämställdhet, hållbarhet och tillgänglighet.

Reserverade medel under budgetmoment 51600 fördelas av Ålands kulturdelegation med undantag för verksamhetsbidrag till Stiftelsen Ålands sjöfartsmuseum inklusive medel för renoveringar på museifartyget Pommern.

51600 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 784 195	-1 650 000	-1 550 000
- tidigare års anslag		-330 257	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 784 195	-1 980 257	-1 550 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.550.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning

- 1.120.000 euro utgör medel för verksamhets- och projektbidrag till föreningar och organisationer samt stipendier till enskilda kulturutövare (ca 350 ansökningar per år). I anslaget har även beaktats kulturpris, firande av självstyrelsedagen samt en satsning på

kultur och hälsa. I anslaget ingår även bidrag till bildningsförbundens verksamhet och specialprojekt i enlighet med LL (2009:54) om landskapsbidrag till bildningsförbund

- 50.000 som investeringsbidrag till ungdomslokaler, bygårdar och andra lokaler som används för kulturella- eller bildningsändamål
- 300.000 euro för Ålands sjöfartsmuseums ordinarie verksamhet samt
- 80.000 euro för löpande underhåll och större renoveringar på museifartyget Pommern.

520 Landskapsandelar och stöd för grundskolan

Rubriken ändrad.

Landskapsandelarna för grundskolan bidrar till landskapsandelssystemets målsättning att jämna ut kommunernas förutsättningar att tillhandahålla lagstadgad service. Ett förslag till nytt landskapsandelssystem har antagits av lagtinget den 18 september 2017 Lagförslag nr 28/2016-2017. Budgetförslaget bygger på att lagen om det nya landskapsandelssystemet träder i kraft den 1 januari 2018.

Hösten 2017 är antalet grundskolor, inklusive Waldorfskolan, 23 och antalet elever 2.890 (2016: 2.849). 34 barn undervisas i hemmet och sju barn går i skola utanför Åland.

52000 Landskapsandelar för grundskolan och stöd för undervisning (F)

	Bakslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-12 616 952	-12 506 000	-7 010 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-12 616 952	-12 506 000	-7 010 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 7.010.000 euro.

Minskningen av anslaget föranleds av det nya landskapsandelssystemet som träder i kraft från ingången av år 2018. I det nya systemet ändrar uppgiftsområdena och fördelningen mellan dessa jämfört med det tidigare systemet, se närmare kring fördelningen under kapitel 330 Landskapsandelar och stöd till kommunerna.

Utgifter

5.645.000 euro för landskapsandelar för grundskolan enligt 3 kap. Lagförslag nr 28/2016-2017.

940.000 euro för landskapsandelar för träningsundervisningen enligt 3 kap. Lagförslag nr 28/2016-2017.

425.000 euro för stöd till kommunerna för extra stödundervisning i svenska. Stödundervisningen ska vara för elever som flyttat till landskapet från andra länder och regioner som kommunerna anordnar i stöd av 17 § grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland. En höjning av anslaget beräknas med anledning av landskapsregeringens beslut (ÅLR 2016/9392), andelen elever med annat hemspråk fortsätter att öka, samt för mottagande av flyktingar i landskapet.

560 Europeiska Unionen - Socialfonden

56000 Europeiska Unionen - Socialfonden

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Budgetmotivering

Momentet utgår.

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde

610 Näringslivets främjande

Se kapitel motiveringen i verksamhetsdelen.

61000 Näringslivets främjande (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 859 286	-1 732 000	-2 157 000
- tidigare års anslag		-1 075 113	
- PAF-netto	676 000	325 000	
Anslag netto	-2 183 286	-2 482 113	-2 157 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.157.000 euro.

Utgifter

Turismens främjande

Turismstrategin 2012 - 2022 är riktgivande för landskapsregeringens arbete med att främja besöksnäringen. Tillsammans med Visit Åland r.f. (VÅ) och Ålands näringsliv r.f. samordnar landskapsregeringen arbetet genom de årliga handlingsplanerna.

En stor del av finansieringen för att främja besöksnäringen avsätts till destinationsmarknadsföring, som genomförs av VÅ tillsammans med näringen. I uppgiften ingår förutom dessa varumärkesstärkande marknadsföringsaktiviteter på prioriterade huvudmarknader även destinationsutvecklingsarbete samt turistinformationservice lokalt på Åland.

Landskapsregeringen noterar att de säljande aktörerna tar ansvar för tjänste- och produktutvecklingen och att en del av finansieringen därför ska gå till att samla näringen och främja utvecklingen av destinationen. Landskapsregeringen noterar och stöder näringens intresse och engagemang att i linje med Turismstrategin vidareutveckla Åland Convention Bureau, vilket är viktigt för utveckling av nya säsonger. Arbetet med internationell marknadsföring av den åländska skärgården och att locka filmproduktioner och -inspelningar till Åland är viktiga delar av destinationsmarknadsföringen.

Under år 2018 går arbetet med MatÅland 2017-2021 in på sitt andra år, i linje med Ålands hållbara livsmedelsstrategi med målsättningen att i samarbete med livsmedelsindustrin stärka den åländska matens konkurrenskraft på närmarknaderna och öka Ålands attraktionskraft som turistisk destination.

VÅ bör fortsätta ta tillvara möjligheterna att delfinansiera destinationsutvecklingsarbete genom EU-program. Den professionella bedömningen samt uppföljningen av marknadsförings- och utvecklingsinsatserna står VÅ för. VÅ bör tillämpa landskapsregeringens riktlinjer för offentlig upphandling.

För åren 2016-2018 har ett avtal upprättats med VÅ för marknadsföringen och utvecklingen av destinationen, samt upprätthållandet av Turistinformation. Föreslås att landskapsregeringen reserverar penningautomatmedel om 1.330.000 euro för år 2018 under moment 35000 för finansieringen av avtalet och de utökade uppgifterna.

Skärgårdsutveckling

Av anslaget föreslås 35.000 euro för bidrag till drift av den av landskapsregeringen tillsatta Ålands Skärgårdsnämnd, vilket beviljas genom ett särskilt resultatavtal. Tonvikten läggs på utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården i samarbete med bl.a. landsbygdsutvecklaren och Företagsam Skärgård r.f.

Nationellt företagsstöd

Av anslaget föreslås 1.150.000 euro för bidrag till nationellt företagsstöd som ett komplement till insatserna som delfinansieras från EU och genomförs inom ramen för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden perioden 2014 - 2020 samt Landsbygdsutvecklingsprogrammet för Åland perioden 2014 -2020. Nationellt företagsstöd beviljas inom ramen för av landskapsregeringen fastställda stödordningar och principer, vilka baseras på EU:s gällande regelverk om statligt stöd, näringsstödslag (2008:110) för landskapet Åland, LL (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti.

Landskapsregeringen avser att prioritera åtgärder som ökar företagets export av varor och tjänster, internationalisering samt åtgärder som stöder en året-runt detaljhandelsverksamhet i skärgården. Detta görs genom bidrag för företagets internationalisering, nationella investeringsbidrag, finansieringsstöd för detaljhandeln i skärgården samt stöd till nya skärgårdsföretag.

Räntestöd

Av anslaget föreslås 2.000 euro för räntestöd för företags investeringar. Saldot för utestående räntestöds krediter var 12.101 euro i augusti 2017 och det gällde ett åländskt företag. Nya räntestödslån beviljas inte.

Finnvera Abp är ett statsägt specialfinansieringsbolag som erbjuder riskfinansiering samt utvecklingstjänster för små och medelstora företag, främjar export och företagets internationalisering samt befrämjar regionalpolitiska åtgärder. Landskapsregeringen och Finnvera Abp ingick i januari 2016 ett samarbetsavtal om lån och garantier som en direkt fortsättning på det tidigare ikraftvarande samarbetsavtalet. Det nya avtalet är i kraft fram till 31.12.2018.

Av anslaget föreslås 20.000 euro för räntestöd för Finnvera Abp:s lån till åländska företag. Landskapsregeringen betalar räntestöd för gamla ikraftvarande lån. Räntestödet gäller främst minilån, företagarlån till kvinnor samt investeringslån. Nya räntestödslån beviljas inte.

Per augusti 2017 var saldot på utestående krediter 515.830 euro. Antalet åländska företag med aktiva räntestödkrediter, lån eller garantier från Finnvera Abp uppgick till totalt 60 stycken.

Internationella utvecklingsprojekt

Under momentet föreslås att 950.000 euro avsätts för landskapsregeringens andel i den nationella finansieringen av bl.a. Interreg projekt. Anslagen från detta moment tilldelas åländska projektpartners i Interreg-programmet Central Baltic Programme 2014 - 2020. Ökningen av anslaget motiveras med att ett tjugotal åländska gästhamnar deltar i den troligen sista ansökningsomgången i Central Baltic-programmet samt att ett par miljö- och andra turistiska projekt ingår. Momentet kan även användas för andra eventuella projekt av internationell karaktär eller för enbart nationellt finansierade utvecklingsprojekt på Åland.

Anslaget föreslås även kunna användas som nationell medfinansiering till åländska företag som deltar i europeiska program såsom Eurostars. Finansiering kan beviljas om 50 % dock högst 200.000 euro av de faktiska kostnader som sökanden har och som inte har annan finansiering.

Finansiering till företag beviljas i enlighet med kommissionens förordning (EU) nr 1407/2014 om tillämpning av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktions sätt på stöd av mindre betydelse.

615 Främjande av livsmedelsproduktion

Ett långsiktigt hållbart och bärkraftigt jordbruk kännetecknas av en lönsam konkurrenskraftig produktion, miljöhänsyn och goda sociala förhållanden.

Utvecklande av konkurrenskraften genom att utveckla effektiviteten, kvalitetstänkande samtidigt som naturtillgångarna utnyttjas hållbart kräver en hög kunskapsnivå för att lyckas. I detta sammanhang är rådgivningen och kunskapsutvecklingen genom rådgivning och projekt mycket viktiga varför landskapsregeringen finansierar produktionsrådgivning, utvecklingsarbete och utvecklingsprojekt inom de olika produktionsinriktningarna. Genomförande av investeringar är avgörande för utvecklande av konkurrenskraften och möjligheten till hållbar produktion inom lantbruket. Som ett komplement till åtgärderna inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet under kapitel 623 genomförs ett nationellt strukturstöd inriktat på räntestöd riktat till investeringar och nyetablerade jordbruksföretag.

61500 Främjande av livsmedelsproduktion (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-766 666	-800 000	-775 000
- tidigare års anslag		-310 894	
- PAF-netto	0	0	
Anslag netto	-766 666	-1 110 894	-775 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 775.000 euro.

Utgifter

Rådgivning

Av anslaget föreslås ett nettoanslag om 585.000 euro för att finansiera rådgivningen samt försöks- och utvecklingsverksamheten i enlighet med verksamhetsavtal med Ålands hushållningssällskap r.f.

Rådgivnings-, försöks- och utvecklingsverksamheten genomförs i enlighet med ett verksamhetsavtal för perioden 2015 - 2020. Avtalet delar de övergripande målsättningarna för livsmedelsproduktion och lantbruket, d.v.s. fokus är en ekonomisk, smart och hållbar utveckling på landsbygden. Den främsta prioriteringen är att bidra till skapande av konkurrenskraftiga landsbygdsföretag som producerar råvaror av rätt kvalitet till den lokala livsmedelsindustrin och livsmedel till konsumenter.

Föreslås även att ett anslag om 100.000 euro kan användas till att utanför det fleråriga avtalet med Ålands hushållningssällskap r.f. finansiera allmänna projekt för utvecklingen av näringen, samt för att stärka den lokala produktionen.

Räntestöd

Av anslaget föreslås 80.000 euro för att finansiera räntestödet för årets bevilningsfullmakt om lån med räntestöd om 1.500.000 euro och tidigare års beviljade räntestödslån. Målsättningen är att räntestödet medverkar till en mer rationell och effektiv jordbruksproduktion i landskapet.

Räntestöd kan beviljas för lån vid produktionsinvesteringar i byggnader samt för visst lösöre. Räntestöd i samband med investeringar är ett komplement till investeringsstödet till jordbruket inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet under moment 62300.

Ett fullt utnyttjande av bevilningsfullmakten beräknas enligt dagens ränteläge medföra nominell kostnad för landskapet om ca 240.000 euro under en femtonårsperiod. Lånen förmedlas av kreditinstitut på Åland och räntestödet varierar med marknadsräntorna och är maximalt 3 %. Saldot på utestående räntestöds-krediter för investeringar var 8.280.749 euro per 16.5.2017.

Räntestöd lån till lantbruk	Kostnad år 2018 (euro)	Kostnad år 2019 (euro)	Beräknad återstående kostnad vid ett ränteläge om 4,8 % (euro)	Beräknad återstående kostnad vid ett ränteläge över 6 % eller högre (euro)
Totalt	80 000	175 000	1 800 000	2 500 000
Lån utgivna åren 1997-2018 (ca 8,3 milj.)	70 000	140 000	1 560 000	2 100 000
Lån utgivna år 2018 (1,5 milj.)	10 000	35 000	240 000	400 000

Skördeskador

Av anslaget föreslås 10.000 euro för finansiering av räntestöd för lån beviljade med anledning av skördeskador i enlighet med LL (1980:44) om räntestödslån vid skördeskador. Räntestöd på lån utgår i syfte att lindra de likviditetsproblem odlaren riskerar till följd av minskade intäkter från den skörd som drabbats av skördeskada. Lån kan beviljas sådana gårdar där det konstaterats skördeskador som uppstått oberoende av odlaren i oskördad gröda till följd av onormalt ogynnsamma väderförhållanden.

Föreslås att det under året får beviljas nya räntestödslån om sammanlagt högst 300.000 euro. Räntestödet betalas som ett fast räntestöd om maximalt 5 % i högst 5 år. Låntagarens ränta uppgår

dock alltid till minst 1 %. Skulle lånets totala ränta och låntagarens ränta sjunka under 6 % är räntestödet skillnaden mellan totala räntan och låntagarens ränta om 1 %. Stödet betalas med grund i kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 om stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn (de minimis). Utbetalande av stödet förutsätter att det finns utrymme i den kvot för stöd av mindre betydelse som fördelats mellan Åland och riket utgående från den landskvot som fastställts i förordning (EU) nr 1408/2013.

Ett fullt utnyttjande av bevilningsfullmakten beräknas enligt dagens ränteläge vålla landskapet kostnader om 30.000 euro under en femårsperiod. Saldot på utestående räntestöds krediter för skördeskador var 7.141 euro per 16.5.2017.

61550 Avbytarservice

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-195 434	-325 000	-325 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-195 434	-325 000	-325 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 325.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 325.000 euro att användas för att säkerställa åtaganden och kostnader i enlighet med LL (2014:53) om avbytarservice. Anslaget avser utgifter för ersättning till privat avbytarservice samt vikariehjälp i enlighet med regelverket.

621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020

Europeiska kommissionen har den 17 december 2014 C(2014) 9951 godkänt Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF). Programmet heter *Entreprenörskap och kompetens - Ålands strukturfondsprogram 2014-2020*.

Strukturfondsmedlen för det operativa programmet på Åland 2014 - 2020 uppgår till totalt 4.995.000 euro, fördelat på 2.322.538 euro från ERUF och 2.672.962 euro från ESF. Programmet omfattar hela Åland och målgruppen är företag, föreningar och offentliga aktörer. Programmets tekniska stöd budgeteras i helhet via socialfonden. Av programmets totala offentliga finansiering har avsatts 30 procent till offentligt riskkapital.

Den övergripande målsättningen för programmet är att utveckla kunskapen och förbättra kompetensen inom arbetslivet, öka sysselsättningen, produktiviteten och innovationskapaciteten. Målet är att förnya och diversifiera det åländska näringslivet och att bidra till ett välutbildat, jämställt och aktivt inkluderande samhälle. Strategin är att skapa förutsättningar för och stöda innovationer och kompetens i företag och organisationer på Åland för att få näringslivet att växa smart och hållbart. Fokus läggs på långsiktighet, samverkan på olika plan, kapitalförsörjning i tidiga faser av företagets livscykel och kompetensförsörjning.

Ett förverkligande av dessa mål förväntas ge en hög sysselsättningsgrad, god skattekraft, konkurrenskraftiga företag och en långsiktigt hållbar tillväxt som gör det möjligt att behålla den åländska välfärden på en fortsatt hög nivå.

ERUF OCH ESF	Finansieringsram	Budgeterat*	Förslag	Återstod
	2014 - 2020	2014 - 2017	2018	
Landskapsregeringens finansieringsandel	3 485 850	3 332 633	154 000	
ERUF:s finansieringsandel	812 888	902 571	- 90 000	
ESF:s finansieringsandel	2 672 962	2 429 950	81 000	162 012
Totalt	6 971 700	6 665 154	145 000	162 012
Finansieringsinstrument, lån bm 962100	3 019 300	3 020 000	0	0
Totalt inklusive finansieringsinstrument	9 991 000	9 685 154	145 000	162 012

*Inklusive överskridningar

62100 Europeiska Unionen - ERUF och ESF 2014-2020 (R-EU)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	659 840	723 000	323 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 319 679	-590 000	-145 000
- tidigare års anslag		147 900	
- PAF-netto			
Anslag netto	-659 840	280 900	178 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 323.000 euro och ett anslag om 145.000 euro.

Inkomster

Av inkomsten föreslås att 297.000 euro upptas, vilket motsvarar finansieringsramen för år 2018 för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från ERUF.

Av inkomsten föreslås att 26.000 euro upptas, vilket motsvarar finansieringsramen för år 2018 för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från ESF.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 145.000 euro.

Lån för genomförande av finansieringsinstrumentet upptogs genom landskapets femte tilläggsbudget år 2015, moment 962100.

Operativprogrammet som delfinansieras av regionalfonden förverkligas genom det prioriterade området *Entreprenörskap och innovation* som har två investeringsprioriteringar

- främja företagsinvesteringar inom innovation och forskning samt
- stöda små och medelstora företags förmåga att inleda tillväxt- och innovationsarbete.

De huvudsakliga målgrupperna för åtgärderna är små och medelstora (SMF) företag, nyetablerade teknologiföretag samt teknikintensiva eller innovativa små tjänsteföretag vilka har potential att utvecklas till internationella tillväxtföretag, högskolor/universitet, intresse- och

branschorganisationer samt offentliga aktörer. Programmet genomförs med projektstöd till offentliga organ och organisationer samt genom offentligt riskkapital till företag.

Anslaget som delfinansieras av ERUF minskas med 90.000 euro, till följd av tidigare budgeter och överskridningar.

Anslaget om 81.000 euro föreslås för genomförandet av programmet delfinansierat av ESF motsvarande finansieringsramen för år 2018.

Landskapets del av anslaget uppgår till 154.000 euro.

Det prioriterade området som delfinansieras av socialfonden kallas *Delaktighet och kompetens* och har fyra investeringsprioriteringar

- minskad arbetslöshet med fokus på ungdomar och ökad rörlighet på arbetsmarknaden
- minskad risk för marginalisering
- uppgradering av kunskaper, färdigheter och kompetens av arbetskraften samt
- flexibla och relevanta utbildningssystem.

Huvudsakliga målgrupper är anställda inom företag och organisationer, personer som riskerar att marginaliseras och bli arbetslösa. Programmet genomförs i form av projektstöd.

Under momentet upptas även anslag för tekniskt stöd som finansierar administration, information, uppföljning, övervakning och utvärdering.

[623 Europeiska Unionen - program för landsbygdens utveckling, EJFLU, 2014 - 2020](#)

Europeiska kommissionen godkände den 13 februari 2015 program för landsbygdsutveckling för perioden 2014 - 2020. Övergripande målsättning för programmet är att bidra till en hållbar ekonomisk och smart utveckling på landsbygden och till att utveckla och diversifiera det till landsbygden kopplade näringslivet. Programmet ska dessutom bidra till att stärka och utveckla de redan goda natur- och miljöförhållandena samt stärka landskapets attraktivitet som samhälle. Programmets främsta prioritering är att säkerställa en tillräcklig primärproduktion och på så sätt se till att det finns råvaror till livsmedelsindustrin och livsmedel för konsumenterna. Detta bör bygga på ett konkurrenskraftigt och hållbart jordbruk. Programmet genomför 9 åtgärder och 15 underåtgärder för att nå dessa mål utgående från 5 av unionens 6 prioriteringsområden för landsbygdsutveckling.

EJFLU	Finansieringsram	Budgeterat	Förslag	Återstod
	2014 - 2020	2014 - 2017	2018	
Landskapet	34 744 000	19 502 000	5 080 000	10 162 000
EU	20 709 000	11 654 000	3 018 000	6 037 000
Totalt	55 453 000	31 156 000	8 098 000	16 199 000
Nationell tilläggsfinansiering	2 564 000	1 350 000	404 000	810 000
Totalt	58 017 000	32 506 000	8 502 000	17 009 000

62300 Europeiska Unionen - EJFLU, 2014 - 2020 (R-EU)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	3 327 868	3 018 000	3 018 000
Kostnader:			
- årets totalt	-8 909 239	-8 407 000	-8 407 000
- tidigare års anslag		-2 087 551	
- PAF-netto			
Anslag netto	-5 581 371	-7 476 551	-5 389 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 3.018.000 euro och ett anslag om 8.407.000 euro.

Inkomster

Under momentet upptas anslag som överförs till landskapsregeringen från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) för finansiering av landsbygdens utvecklingsprogram 2014 - 2020.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 8.228.000 euro för landskapets andel och EU:s andel för finansieringen av de 9 åtgärderna och 15 underåtgärderna inom landsbygdsutvecklingsprogrammet för perioden 2014 - 2020. De finansiellt mest omfattande åtgärderna utgörs av kompensationsbidraget, stöd för miljö- och klimatvänligt jordbruk, stöd för ekologisk produktion samt investeringsstöd till livsmedelsindustrin, startstöd till unga odlare samt rådgivning och kunskapsöverföring inom jordbruket. I momentet ingår också finansiering av den nationellt finansierade husdjursförhöjningen inom kompensationsbidraget. Inom ramen för momentet finansieras också programmets tekniska stöd.

I anslaget ingår även 179.000 euro för finansiering av EU:s andel av genomförande av Leader-dimensionen samt för genomförande av Leader-projekt. Anslaget består av medel från jordbruksfonden (EJFLU). Leader-dimensionen ska medverka till att utveckla landsbygden och fungera som ett instrument till att samordna de landsbygdsboende till samarbete kring olika typer av projekt t.ex. till förmån för närmiljön. Landskapets finansieringsandel för Leader-dimensionen om 95.000 euro upptas under moment 62390.

62390 Leaderfinansiering med penningautomatmedel (R-EU)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-61 500	-95 000	-95 000
- tidigare års anslag		-202 500	
- PAF-netto			
Anslag netto	-61 500	-297 500	-95 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 95.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser landskapets finansieringsandel som finansieras ur penningautomatmedel för genomförande av Leader-metoden samt för genomförande av Leader-projekt.

Leader-metoden ska medverka till att utveckla landsbygden och även fungera som ett instrument till att samordna lokalbefolkningen till samarbete kring projekt, bl.a. miljömässiga projekt.

625 Europeiska Unionen - Europeiska havs- och fiskerifonden, EHFF, 2014 - 2020

Genomförandet av det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden 2014 - 2020 inleddes under hösten 2015.

Finansieringsramen för Europeiska havs- och fiskerifondens operativa program kan sammanfattas i följande tabell:

EHFF	Finansieringsram 2014-2020	Budgeterat 2014-2017	Förslag 2018	Återstod
Landskapet	6 085 000	2 384 000	747 000	2 954 000
EU	4 280 000	2 077 000	453 000	1 750 000
Totalt	10 365 000	4 461 000	1 200 000	4 704 000

62500 Europeiska Unionen - EHFF, 2014-2020 (R-EU)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	448 007	520 000	453 000
Kostnader:			
- årets totalt	-838 858	-1 200 000	-1 200 000
- tidigare års anslag		-343 149	
- PAF-netto			
Anslag netto	-390 851	-1 023 149	-747 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 453.000 euro och ett anslag om 1.200.000 euro.

Inkomster

Inkomsten avser intäkterna från EHFF som medfinansiering av det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden för programperioden 2014 - 2020.

Utgifter

Anslaget avser den totala offentliga finansieringen av det operativa programmet inom ramen för vilket stöd beviljas för programperioden 2014 - 2020.

Anslaget inkluderar 1.100.000 euro för insatser för att främja en hållbar utveckling av fiskerinäringen i landskapet. Landskapets medfinansiering för denna del utgör 63 procent eller 722.000 euro.

För den del av programmet som ska stöda insatser inom den integrerade havspolitikens avsätts 100.000 euro, varav landskapets medfinansiering är 25 procent eller 25 000 euro.

Under momentet upptas även anslag för tekniskt stöd. Tekniskt stöd kan inkludera kostnader för administration, uppföljning och övervakning av programmet, informationsinsatser samt löpande utvärdering och utredningar.

631 Europeiska Unionen - ERUF, 2007 - 2013

Kapitlet utgår. Programmet avslutades per 31.12.2015 och slutrapporterades under år 2017.

63100 Europeiska Unionen - ERUF, 2007-2013 (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	354 021	50 000	0
Kostnader:			
- årets totalt	117 992	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	472 013	50 000	0

Budgetmotivering

Momentet utgår.

633 Europeiska Unionen - program för landsbygdens utveckling, 2007 - 2013

Kapitlet utgår. Programmet har avslutats.

63310 Europeiska Unionen - EJFLU, 2007-2013 (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	487 677	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	1 841	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	489 518	0	0

Budgetmotivering

Momentet utgår.

635 Europeiska Unionen - strukturprogram för fiskerisektorn, 2007 - 2013

Kapitlet utgår. Programmet har avslutats.

63500 Europeiska Unionen - EFF, 2007-2013 (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	5 502	0	0
- tidigare års anslag		-38 132	
- PAF-netto			
Anslag netto	5 502	-38 132	0

Budgetmotivering

Momentet utgår.

640 Främjande av skogsbruket

64000 Främjande av skogsbruket (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-250 911	-395 000	-465 000
- tidigare års anslag		-124 750	
- PAF-netto			
Anslag netto	-250 911	-519 750	-465 000

Budgetmotivering

Föreslås ett nettoanslag om 465.000 euro.

Utgifter

Anslaget har ökats med 70.000 euro som en följd av skogsprogrammet för åren 2018 - 2027, vilket bl.a. har som målsättning att fördubbla arealen röjning och att öka avverkningsgraden. Programmet väntas även leda till en ökad markberedningsareal och ett ökat behov av grundförbättring av skogsbilvägar. Den föreslagna ökningen av anslaget har beaktat tillgängliga medel från tidigare år. Föreslås att 335.000 euro av anslaget används för stöd i enlighet med LL och LF (2015:32 och 2015:33) om stöd för hållbart skogsbruk.

Föreslås vidare att 130.000 euro av anslaget används för skoglig rådgivningsverksamhet som tillhandahålls av Ålands skogsvårdsförening r.f. i enlighet med ramavtal mellan Ålands landskapsregering och Ålands hushållningssällskap r.f. gällande rådgivningen för primärnäringsarna. Rådgivningsunderstödet har i enlighet med avtalet sänkts med 15.000 euro jämfört med år 2017. Administrationen av ramavtalet sker i samarbete mellan jordbruks-, fiskeri- och skogsbruksbyrån.

Anslaget får även användas till förhandsfinansiering av åtgärder som landskapsregeringen tvingas vidta enligt 18c § LL (1998:83) om skogsvård och med stöd av 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning kan gottskrivas inkomster motsvarande förhandsfinansieringen.

650 Jakt- och viltvård

65000 Jakt- och viltvård (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-120 938	-96 000	-100 000
- tidigare års anslag		-93 369	
- PAF-netto			
Anslag netto	-120 938	-189 369	-100 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 100.000 euro.

Utgifter

I anslaget ingår 89.000 euro i stöd till jaktvårdsföreningarnas verksamhet och skjutbanor, samt viltvårdsprojekt. Dessa ska fördelas rättvist i förhållande till antalet medlemmar i föreningen samt föreningens aktivitet. Målsättningen med skytteverksamheten bör vara att den är självfinansierande.

Ett högt prioriterat viltvårdsprojekt är inrättande av mink- och mårhundsfria häckningsområden för sjöfågel och med särskilt fokus på åtgärdsplanen för ejder.

Av anslaget kan ett stöd till Ålands jakt- och fiskemuseum beviljas på basen av redovisade kostnader för jaktvårdsföreningarnas och landskapsregeringens möten, kurser och informationstillfällen vid museet samt särskilda evenemang med anknytning till jakt, dock inte för kostnader som hänför sig till museets ordinarie verksamhet.

Av anslaget föreslås ett anslag om 11.000 euro främst för bidrag för förebyggande åtgärder vid yrkesmässigt bedrivna odling, men även ersättande av hjortdjurskador på yrkesmässigt bedrivna odlingar eller skogsplanteringar. Bidraget beviljas endast i de fall jakt är tillåten på området och att jakt bedrivs aktivt inom områdets närhet under ordinarie jakttid. Anslaget avser dessutom viss försöksverksamhet för förhindrande av hjortdjurskador samt kostnader för tillvaratagande av fallvilt enligt 70 § och 73 § jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland. Anslaget avses över tid delvis motsvara inkomsterna från hjortdjurslicenser. Närmare regler för beviljande av bidrag anges i landskapsregeringens fastställda riktlinjer.

Anslaget kan även användas för jaktvårdsföreningarnas skötsel av förvaltningsuppgifter som rör hjortdjur, hjortdjursinventeringar och forskningsprojekt kring hjortdjur.

[670 Främjande av fiskerinäringen](#)

[67000 Främjande av fiskerinäringen](#)

	Budget 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-99 291	-151 000	-126 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	0	0	
Anslag netto	-99 291	-151 000	-126 000

[Budgetmotivering](#)

Föreslås ett anslag om 126.000 euro.

Utgifter

Av anslaget föreslås 25.000 euro för ersättning till yrkesfiskare för skador inom fiskeriverksamheten. Anslaget avser ersättning för skador uppkomna under år 2017. Ersättning beviljas enligt bestämmelserna i rikslagstiftningen om fiskeriförsäkringar (FFS 331/58) som även tillämpas på Åland. I enlighet med skrivningar i landskapets första tilläggsbudget för år 2016 kommer detta stödsystem att avslutas under år 2018.

Av anslaget föreslås 1.000 euro för landskapsunderstöd till fond för fiskeriförsäkringar med hänvisning till lagen (FFS 331/58, 13 §) om fiskeriförsäkringar.

Av anslaget föreslås 50.000 euro för att befrämja uppsamling av fjällfisk och skötströmming i skärgård och glesbygd enligt av landskapsregeringen fastställda riktlinjer samt åtgärder för att rationalisera hanteringen av fångsten i fiskehamnar och fisklandningsplatser i avsikt att förbättra fiskens kvalitet samt verksamhetens lönsamhet.

Av anslaget föreslås 50.000 euro för rådgivningsverksamhet och information till fiskerinäringsföretagen som tillhandahålls av branschorganisationer i enlighet med gällande ramavtal

med Ålands hushållningssällskap r.f. för primärnäringsrådgivningen på Åland. Administrationen av avtalet sker i samarbete mellan jordbruks- och fiskeribyrån.

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde

715 Bostäder och byggande

Rubriken ändrad.

Landskapsregeringen beviljar som tidigare år landskapsborgen för köp eller byggande av ägarbostäder. Personer som köper sin första ägarbostad kan få stöd genom bostadssparsystemet, dels genom beviljande av räntestödslån och dels genom utbetalning av en sparpremie på 3.000 euro. Stöd för produktion av hyresbostäder sker genom räntestöd med förmånliga villkor samt via landskapsborgen. Stöden till bostadsproduktion bidrar till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 5 och 6 genom att ge möjligheter till ett attraktivt och klimatvänligt boende för olika samhällsgrupper.

Befintliga bostadsstöd för reparationsåtgärder, energieffektivisering och klimatvänliga åtgärder fortsätter som tidigare enligt landskapsregeringens fastställda villkor. Även tillgänglighetsåtgärder i bostäder stöds genom understöd för installation av hissar samt andra tillgänglighetunderstöd, såsom byggande av ramper. Från år 2018 återinförs stödet för konvertering av värmesystem för privata hushåll och stödet för små solenergianläggningar utvecklas för att även omfatta kontor och företag. Ett nytt stödsystem tas i bruk för smarta energilösningar såsom t.ex. lagring av el och värme i bostäder. Stöden bidrar till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 2, 5 och 6 genom att bidra till ett attraktivt byggande och boende, som är energieffektivt och tillgängligt för alla.

För låntagare med ekonomiska svårigheter, landskapsbelånade hyreshus med tydliga ekonomiska svårigheter och för att täcka kreditförluster förorsakade av låntagare med landskapsbelånad ägarbostad som blivit permanent insolvent, ges understöd och specialåtgärder genom betalning av räntor. Enligt prövning kan understöd ges för att främja och stöda företagsarrangemang i landskapsbelånade hyresbostadsbeståndet med avsikt att skapa solidare företag och på lång sikt bättre verksamhetsförutsättningar.

71500 Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder(R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-28 150	-100 000	-220 000
- tidigare års anslag		-264 782	
- PAF-netto			
Anslag netto	-28 150	-364 782	-220 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 220.000 euro.

Utgifter

Anslaget fördelas enligt följande:

- understöd för reparationer av pensionärs ägarbostad eller avlägsnande av sanitär olägenhet i bostad ca 25.000 euro
- energieffektiviserande och klimatvänliga åtgärder samt tillgänglighetsåtgärder ca 185.000 euro samt
- specialåtgärder gällande låntagare med ekonomiska svårigheter ca 10.000 euro.

Vidare föreslås att anslagen även används för att täcka åtaganden för de ägarbostäder med borgensförbindelser under moment 71510.

71510 Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-90 619	-120 000	-120 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-90 619	-120 000	-120 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 120.000 euro för beviljande av räntestöd och landskapsborgen med stöd av LL (1999:40) om bostadsproduktion och för beviljande av räntestöd och bostadssparpremie med stöd av LL (1994:41) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad.

Utgifter

Nya räntestödslån för ägarbostäder beviljas endast för personer som har sparat till köp av den första bostaden (BSP-systemet), varvid landskapsregeringen även betalar en premie på 3.000 euro i enlighet med LL (1994:41) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad.

För produktion av hyresbostäder föreslås att räntestödslån för sammanlagt högst 7.500.000 euro, vilket är på samma nivå som tidigare år.

Landskapsborgen får ställas för anskaffning av ägarbostäder och hyresbostäder i enlighet med LL (1999:40) om bostadsproduktion och av landskapsregeringen särskilt fastställda villkor.

För utbetalande av räntestöd på ägarbostadslån och hyresbostadslån samt sparpremie vid köp av första bostaden fördelas anslaget förslagsvis enligt:

- Räntestöd till bostadslån ca 45.000 euro
- Bostadssparpremier ca 75.000 euro.

Sedan år 2014 beviljas landskapsborgen (fyllnadsborgen) för anskaffning av ägarbostad i alla åländska kommuner. Som en följd av detta ökar landskapets borgensåtagande och uppgår per 30.6.2017 till 13,6 miljoner euro för hyresbostäder och 19,3 miljoner euro för egnahemshus och aktielägenheter.

Föreslås att sammanlagda uteliggande borgensförbindelser för ägarbostadslån och hyresbostadslån får uppgå till högst 50 miljoner euro.

Tabellen nedan visar sammanlagd framtida kostnadsbelastning, utgående från dagens räntestödförbindelser. Tabellens högra kolumn visar sämsta möjliga scenario, d.v.s. ett ränteläge där högsta möjliga räntestöd utbetalas. I "Kostnad år 2018" under bostadssparlån anges BSP-premiers förväntade utbetalningskostnader.

	Lånesaldo 30.6.2017 (euro)	Kostnad år 2018 (euro)	Beräknad återstående nominell kostnad vid ett ränteläge om 3 % (euro)	Beräknad återstående nominell kostnad vid ett ränteläge över 6 % (euro)
Totalt	63 804 000	120 000	7 540 000	27 960 000
Bostadssparlån	8 662 000	75 000	-	1 120 000
Ägarbostäder	4 894 000	-	-	540 000
Hyresbostäder	50 248 000	45 000	7 540 000	26 300 000

720 Elsäkerhet och energi

För att behålla kärnan i den befintliga åländska vindkraftproduktionen har landskapsregeringen under en sjuårsperiod infört ett stödsystem som gäller 1.7.2016 - 31.12.2022. Bestämmelser om stödet regleras i LL (2016: 39) genom en ändring i LL (2014:31) om produktionsstöd för el från vindkraftverk. Stödet är en form av driftsstöd och utbetalas per producerad megawattimme utöver marknadspriset till en taknivå som är beroende av vindkraftverkets produktionskapacitet. När marknadspriset når en viss nivå minskas stödet successivt.

72010 Främjande av hållbar energiomställning (RF)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-884 532	-550 000	-630 000
- tidigare års anslag		-305 468	
- PAF-netto			
Anslag netto	-884 532	-855 468	-630 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 630.000 euro för främjande av hållbar energiomställning under år 2018. Av dessa medel är 500.000 euro reserverade för vindkraftsstöd medan återstående 130.000 euro är reserverade för att fortsätta utbyggnaden av laddinfrastruktur för elfordon.

Utgifter

Trafiken står för en stor del av skadliga utsläpp och övergång till elfordon bidrar till en reduktion av dessa samt ökad energieffektivisering, vilket bidrar till en hållbarare samhällsutveckling. Inköpspriset på elbilarna blir nu lägre samtidigt som batteritekniken möjliggör bättre räckvidd. Ett av de största hindren att köpa en elbil idag är att laddningsstationerna är för få. Det är inte möjligt att ladda en elbil var som helst. Vanliga motorvärmarruttag rekommenderas inte för laddning i hemmet. I det fallet bör det installeras en destinationsladdare mellan uttaget och elbilen. Om bilen ska laddas under kortare period måste det ske vid en laddstation som är anpassad för ändamålet.

Landskapsregeringen vill främja elbilsförsäljningen och en utbyggnad av snabbbladdningsstationer är viktig för att påskynda försäljningen och öka elbilsanvändningen. Genom att placera snabbbladdare där de gör mest nytta etableras en allt mer täckande infrastruktur.

747 Övrig trafik

74700 Understöd för övrig trafik

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-3 036 527	-3 113 000	-3 113 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-3 036 527	-3 113 000	-3 113 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 3.113.000 euro.

Utgifter

För att under år 2018 upprätthålla flygtrafik på linjen Mariehamn-Stockholm/Arlanda avsätts 1.086.000 euro. Avtalet gäller för perioden 1.3.2016 - 29.2.2020.

För att under år 2018 upprätthålla kollektivtrafik avsätts ett anslag om 1.927.000 euro. Nuvarande stödsystem för den regionala kollektivtrafiken är upprättad enligt Europaparlamentets och Europarådets förordning (EG) nr 1370/2007 (s.k. trafikavtalsförordningen). Den 1.1.2016 började det tvååriga stödavtalet med en option på ytterligare ett år. Efter utvärdering beslöt Ålands landskapsregering våren 2017 att utnyttja optionen av stödavtalet för den regionala kollektivtrafiken som därmed gäller till 31.12.2019.

Landskapsregeringen reserverar även 100.000 euro för glesbygds- och matartrafik, vilken sköts av kommunerna. Stödet kan uppgå till max 80 % av kommunens direkta kostnader.

751 Kostnader för sjötrafik

75100 Understöd för varutransporter i skärgården

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-232 231	-274 000	-274 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-232 231	-274 000	-274 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 274.000 euro.

Utgifter

Föreslaget anslag baseras på nuvarande avtal som löper ut den 31.12 2017 och är således förknippat med viss osäkerhet. Landskapsregeringen återkommer vid behov av tilläggsanslag.

Landskapsregeringen har beslutat att upphandla nya avtal som sträcker sig till åtminstone 31.12

2018, med eventuell option om förlängning. Anslaget avser upprätthållandet av färskvarutransporter på följande linjer:

Linje 1: Kökar, kombinerad mjölk- och färskvarubil

Linje 2: Sottunga och Föglö, tankbil för mjölk

Linje 3: Brändö-Kumlinge, färskvarubil

Linje 4: Varutransporter från fasta Åland och Åbo till skärgården.

760 Kostnader för väghållning

76000 Landskapsunderstöd för byggande och förbättrande av kommunalvägar

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Budgetmotivering

Inget anslag för landskapsunderstöd för byggande och förbättrande av kommunalvägar år 2018 föreslås.

8 Myndigheter samt fristående enheter

850 Högskolan på Åland

85000 Högskolan på Åland

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	44 947	36 000	35 000
Kostnader:			
- årets totalt	-107 085	-110 000	-110 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-62 138	-74 000	-75 000

Budgetmotivering

Föreslås ett nettoanslag om 75.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser vissa studiesociala förmåner och stipendier. Anslaget ingår i nettoanslaget för högskolans verksamhetskostnader men redovisas i överföringsdelen till följd av arten på kostnaderna. Se även moment 85000 i verksamhetsdelen.

860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet
86050 Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-4 388 513	-4 830 000	-4 630 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	0		
Anslag netto	-4 388 513	-4 830 000	-4 630 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 4.630.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 4.100.000 euro för arbetslöshetsersättningar. Ur landskapets medel erläggs grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd i enlighet med landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Stödbeloppen justeras årligen enligt index. Anslaget har i övrigt beräknats utgående från att arbetslösheten under år 2018 fortsättningsvis kommer att ligga på nuvarande nivå och att antalet stödberättigade därmed kommer att ligga kvar på nuvarande antal.

För specialutgifter för arbetskraftsservicen föreslås ett anslag om 30.000 euro. Anslaget kan användas för att täcka kostnader för utredande av arbets- och utbildningsförutsättningar eller lämplighet för yrke och för specialarrangemang på arbetsplatsen för personer med nedsatt arbetsförmåga (2006:8 § 37). Kostnaderna ersätts enligt samma grunder som i riket (FFS 2012:1073 § 28).

Anslaget kan också användas för att vid behov erbjuda kunder särskilt stöd och handledningsinsatser på arbetsplatsen.

Föreslås ett anslag om 1.000.000 euro för genomförande av sysselsättningsfrämjande åtgärder varav 500.000 euro av anslaget redovisas i verksamhetsdelen moment 86050.

Under momentet upptas anslag för de sysselsättningsfrämjande åtgärder som regleras i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Anslaget används för stödiriktade åtgärder och andra sysselsättningsfrämjande åtgärder för arbetslösa arbetssökande och täcker kostnader för bland annat sysselsättningsstöd. Sysselsättningsstöd är en individuell åtgärd som kan beviljas för anställning, arbetspraktik, läroavtalsutbildning, deltidsarbete och start av företagsverksamhet. Stödet betalas till arbetsgivaren om det är fråga om anställning, annars direkt till personen.

Anslaget kan även användas för betalning av tilläggstjänster till arbetsgivare som kan beviljas sysselsättningsstöd för anställning och som genom en av AMS ordnad tjänsteupphandling erbjuder tilläggstjänster i samband med anställning med sysselsättningsstöd.

Från anslaget bekostas också projektinriktade åtgärder. AMS upphandlar projekt som är inriktade på särskilda kategorier av arbetslösa med svag ställning på arbetsmarknaden.

I övrigt upphandlar AMS alltefter behov olika slag av sysselsättningsåtgärder, exempelvis kurser som är inriktade på jobsökning och vägledning i syfte att förbättra deltagarnas möjligheter att hitta jobb, utbildningsplats eller någon alternativ lösning.

Anslaget kan även användas för att skapa möjligheter till individuella lösningar för enskilda genom sysselsättningsfrämjande utbildnings- eller valideringsåtgärder samt genom anskaffning av sysselsättningsfrämjande utbildning. Det kan handla om upprätthållande eller komplettering av befintlig kompetens, förberedelse för att starta egen verksamhet eller dylikt.

Ofördelad minskning överföringskostnader

889 Återförda anslag

88900 Återförda anslag

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	733 981	100 000	100 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	733 981	100 000	100 000

Budgetmotivering

Återbokade bidrag används för att underlätta avförandet av bidrag som beviljats stödmottagare, men som av olika skäl aldrig utbetalas samt för bidrag som återkrävs.

Under momentet föreslås i detta skede en uppskattad minskning av överföringskostnaderna om 100.000 euro. Minskningen har i budgetförslaget styrts till posten övriga överföringskostnader i resultaträkningen, medan kostnadsminskningen i praktiken fördelas ut till de sektorer som bidragets överföringskostnader ursprungligen belastat.

Detaljmotivering - Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter

890 Skatter och avgifter av skattenatur, inkomster av lån och finansiella poster

890 Skatter och inkomster av skattenatur

Enligt självstyrelselagen erhåller landskapet ett avräkningsbelopp som utgör 0,45 % av de i statsbokslutet för respektive år redovisade inkomsterna med undantag för upptagna nya statslån. Under ett budgetår erhåller landskapet ett förskott på avräkningsbeloppet för det pågående året. Därtill slutregleras avräkningen för det föregående året efter att statsbokslutet är fastställt.

Dessutom erhåller landskapet skattegottgörelse om den i landskapet för ett skatteår debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten överstiger 0,5 % av motsvarande skatt i hela riket. Skattegottgörelsebeloppet beräknas som den del som överstiger 0,5 % enligt ovanstående. Beloppet kan beräknas först efter att beskattningen för ett skatteår är slutförd, varför det i praktiken är två års eftersläpning i systemet. Det i föreliggande budgetförslag upptagna skattegottgörelsebeloppet hänför sig därför till skatteår 2016.

Nedan visas utvecklingen av avräkningsbeloppet respektive skattegottgörelsen för fem år. Skattegottgörelserna som erhållits under åren 1995 - 2017 (för skatteåren 1993 - 2015) har i genomsnitt uppgått till ca 13,8 miljoner euro (enligt löpande priser). Utgående från förhandsuppgifter om beskattningen för skatteår 2016 kan skattegottgörelsen beräknas uppgå till ett belopp som är nära genomsnittet. Som högst har skattegottgörelsen uppgått till 35 miljoner euro och som lägst till 3 miljoner euro.

	Ar 2014	Ar 2015	Ar 2016	Ar 2017	Ar 2018
Avräkningsbelopp	214 518 638	220 370 594	222 920 482	231 454 000 *)	237 158 000
Förändring i %	3,2 %	2,7 %	1,2 %	3,8 %	2,5 %

Åren 2014 - 2016 avser slutavräkning enligt Ålandsdelegationens beslut för respektive år. Åren 2017 och 2018 avser förskott på avräkningsbeloppet enligt Ålandsdelegationens beslut för respektive år.
*) Inkl. Ålandsdelegationens beslut om tilläggsförskott för år 2017.

	Ar 2014	Ar 2015	Ar 2016	Ar 2017	Ar 2018
Skattegottgörelse	5 278 521	6 987 664	9 508 580	23 945 287	14 000 000
Förändring i %	-46,0 %	32,4 %	36,1 %	151,8 %	-41,5 %

År 2014 avser skattegottgörelse för skatteår 2012, år 2015 för skatteår 2013, år 2016 för skatteår 2014, år 2017 för skatteår 2015 och år 2018 för skatteår 2016. Uppgifterna för skatteår 2016 är preliminära.

Under kapitlet upptas även inkomster av lotteriskatt och apoteksvgifter.

89000 Skatter och inkomster av skattenatur

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	240 908 764	259 949 000	263 418 000
Kostnader:			
- årets totalt			
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	240 908 764	259 949 000	263 418 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om sammanlagt 263.418.000 euro.

Inkomster

Det förskott landskapet i enlighet med 45 § självstyrelselagen erhåller för år 2018 uppgår enligt Ålandsdelegationens beslut till 237.158.000 euro, vilket belopp föreslås upptaget som inkomst under momentet.

Med hänvisning till 49 § självstyrelselagen föreslås upptaget ett belopp om 14.000.000 euro som uppskattad inkomst av skattegottgörelse för skatteåret 2016. Det slutliga beloppet av skattegottgörelsen blir känt först efter att beskattningen för år 2016 har avslutats.

Den lotteriskatt som riksmyndigheterna uppbär av Ålands Penningautomatförening återbärs till landskapet. År 2018 erhåller landskapet den lotteriskatt som Ålands Penningautomatförening erlägger för verksamheten under år 2017. Med hänvisning till ovanstående föreslås en uppskattad inkomst om 11.500.000 euro.

Föreslås därtill en inkomst om 760.000 euro för avgifter enligt LL (1947:6, ändr. 2002/44) om apoteksvgift i landskapet Åland.

Inkomsterna under momentet har beräknats enligt nedanstående ungefärliga fördelning.

Skatter och inkomster av skattenatur

Totalt	263 418 000 euro
Avräkningsbelopp	237 158 000 euro
Skattegottgörelse	14 000 000 euro
Återbäring av lotteriskatt	11 500 000 euro
Apoteksvgifter	760 000 euro

892 Finansiella poster

89200 Finansiella poster (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 812 079	2 162 000	1 502 000
Kostnader:			
- årets totalt	71 930	-883 000	-280 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	2 884 008	1 279 000	1 222 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 1.502.000 euro och anslag om 280.000 euro.

Inkomster

Inkomsten har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

Finansiella poster

Totalt	1 502 000 euro
Räntor på lån och landskapsgarantier	562 000 euro
Ränteinkomster av likviditetsplaceringar och räntor på bankkonton	40 000 euro
Dividendinkomster	900 000 euro

Utgifter

Av anslaget föreslås 100.000 euro för ersättande av kreditförluster för landskapsgarantier och lån beviljade på landskapets ansvar. Anslaget avser även landskapets andel av Finnvera Abp:s kreditförluster för lån beviljade enligt ingått avtal. Se även moment 61000.

Föreslås ett anslag om 150.000 euro i räntestöd för studielån, erläggande av borgensansvarsbelopp samt ränteunderstöd i enlighet med LL om studiestöd (2006/71).

För ränteutgifter m.fl. kostnader för av landskapet upptagna budgetlån och tillfälliga likviditetslån föreslås ett anslag om 10.000 euro. Anslaget avser även räntor och övriga kostnader för regionallån ur Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot.

I anslaget ingår därtill 20.000 euro för att resultatmässigt avskryva osäkra kundfordringar enligt god bokföringssed. I den mån landskapet i ett senare skede erhåller betalning för fordringarna kan inkomsten påföras momentet.

89205 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 (R-EU)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt		0	0
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag för år 2018.

Utgifter

Anslag upp till högst 1.860.000 euro upptas senare för eventuella kreditförluster som har uppkommit vid genomförandet av små och medelstora företag-initiativet (SMF) åren 2018 - 2020. Syftet är att öka tillgången till finansiering för små och medelstora företag på Åland. SMF-initiativet innebär ett förenklat förfarande vid kreditgivning till små och medelstora företag i och med att en garanti beviljas av Europeiska investeringsfonden om 50 procent av kreditbeloppet samtidigt som krediten beviljas av kreditinrättningen. Sammanlagt 20 miljoner euro kan ges ut i krediter till SMF på Åland inom ramen för initiativet. Garantierna beviljas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse och kan inte ges till företag inom primärnäringarna.

89230 Landskapets fastighetsverk

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	6 330 000	4 000 000	5 300 000
Extraordinära intäkter	57 554 909	0	24 000 000
Kostnader:			
- årets totalt			
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	63 884 909	4 000 000	29 300 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 5.300.000 euro samt mål och fullmakter för Fastighetsverket enligt nedanstående motiveringar. Därtill föreslås en extraordinär intäkt om 24.000.000 euro.

Inkomster

Med hänvisning till nedanstående föreslår landskapsregeringen att ett belopp om 5.300.000 euro upptas som ett förskott av det överskott som beräknas uppstå i Fastighetsverket, främst i form av de kalkylerade internräntorna som ingår i de hyresbelopp som debiteras respektive förvaltningsenhet. I samband med att bokslutet för Fastighetsverkets tredje verksamhetsår fastställs under år 2019 tas ställning till eventuell ytterligare inkomstföring till landskapets budget.

Enligt en preliminär beräkning kommer en uppvärdering av ÅHS:s fastigheter om ca 24.000.000 euro att uppstå i samband med att landskapsregeringen överför ÅHS:s fastigheter till Fastighetsverket.

Verksamhet, mål och fullmakter

Landskapets fastighetsverk inleder sitt tredje verksamhetsår 1.1.2018. Fastighetsverkets verksamhet regleras av landskapslag (2015:110) om landskapets fastighetsverk. Landskapets fastighetsverk är ett affärsverk inom finansavdelningens förvaltningsområde. Enligt lagen ska Fastighetsverket bedriva uthyrningsverksamhet av lokaler och fastigheter för den i 1 § avsedda förvaltningens behov samt sköta den fastighetsförmögenhet som är i Fastighetsverkets besittning. Förutom de bebyggda och obebyggda fastigheterna och vattenområden ansvarar Fastighetsverket även för landskapets ägarandel i tre fastighetsaktiebolag.

År 2018 kommer att präglas av övertagande av ÅHS:s fastigheter, något som efter intensiva förberedelser sker den 1.1.2018. Sammanlagt sju personer planeras att överföras till Fastighetsverket varav fem bildar en jourgrupp med fokus på ÅHS:s fastigheter, en är planeringsingenjör och en timmerman. Överföringen tillför Fastighetsverket knappt 40 % mer yta att förvalta och utveckla och bedömningen är att ÅHS:s fastigheter under kommande år kräver fokus från Fastighetsverkets sida.

Fastighetsverket har redan tidigare år hanterat renoveringen av barnavdelningen på ÅHS samt bistått vid planeringen av den planerade om- och tillbyggnaden av geriatrisk klinik. Ansvaret för den geriatriska kliniken tillblivelse överförs i sin helhet till Fastighetsverket den 1.1.2018 liksom byggnad för magnetresonansutrustning.

Landskapets energi- och klimatstrategis målsättningar innebär ett ytterligare fokus och en intensifiering av omställningen av landskapets fastigheter mot mer energieffektivitet. Fastighetsverket kommer att omsätta strategin i taktiska planer för uppnåendet av klimatmålen 2030.

Efter att lagtinget har beslutat om budgeten för landskapet Åland ska landskapsregeringen besluta om målen för Fastighetsverkets tjänster. Enligt lagen ska landskapsregeringen även besluta om Fastighetsverkets resultatmål och intäktsföringsmål efter att budgeten beslutats, men eftersom ett förskott av avkastningen kommer att uppbäras för år 2018 bör resultatmål och intäktsföringsmål beslutas samtidigt som förskottet på avkastningen beslutas av lagtinget. Landskapsregeringen föreslår att resultatmålet uppgår till drygt 6.541.000 euro och att intäktsföringsmålet beslutas till 5.300.000 euro för år 2018 enligt nedanstående budgeterade resultaträkning. Intäktsföringsmålet uppgår till ca 81 % av resultatmålet.

Fastighetsverkets budget 2018, resultaträkning

Omsättning	
Interna hyresintäkter	19 986 666
Interna skötselanslag	840 000
Externa hyresintäkter	918 864
Övriga intäkter av fastighet	300 000
Omsättning totalt	22 045 530
Material och tjänster	-4 240 040
Personalkostnader	-2 490 056
Avskrivningar	-7 973 868
Övriga rörelsekostnader	-800 000
Summa kostnader	-15 503 963
Rörelsevinst	6 541 567
Resultat som överförs till landskapets budget	5 300 000

Investeringarnas maximibelopp och de viktigaste projekten

Med stöd av 6 § landskapslagen om landskapets fastighetsverk begärs fullmakt för Fastighetsverket att genomföra investeringar i fastigheter och byggnader om högst 8,4 miljoner euro.

Tidigare beviljade fullmakter om 7,45 miljoner euro för polishus, varav 1,0 miljoner euro redan använts för inköp av tomt och 0,5 miljoner euro för projektering, beräknas räcka för polishusets förverkligande. Under år 2018 inleds renovering och tillbyggnad av polishuset varvid beräknad kostnad år 2018 uppgår till 2,5 miljoner euro och år 2019 3,45 miljoner euro.

Under år 2018 beräknas utgifterna för förverkligande av geriatrisk klinik vid ÅHS uppgå till 1,1 miljoner euro. Under året pågår även byggnation av utrymmen för magnetresonansutrustning.

Ett flertal projekt i form av planerat underhåll på olika byggnader genomförs under året, något som delvis blivit eftersatt senaste år. Totalen beräknas uppgå till 4 miljoner euro under år 2018.

Lån och likviditetshantering

Enligt 6 § krävs lagtingets samtycke till att Fastighetsverket tar upp lån för finansiering av sin verksamhet. Enligt detaljmotiveringen gäller samtycket långfristiga lån. Föreslås att Fastighetsverket inte kan uppta långfristiga lån under år 2018.

Avsikten är att kortfristig kassafinansiering sköts inom ramen för landskapets likviditetshantering, utan uttrycklig fullmakt från lagtinget. Fastighetsverkets överskottslikviditet kommer på samma sätt att hanteras centralt vid landskapsregeringens finansavdelning. Likviditeten bedöms vara tillräcklig under år 2018.

Fastighetsförsäljningar

Föreslås inga nya fullmakter för försäljning av fast egendom.

89250 Avkastning av Ålands Penningautomatförenings verksamhet

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	20 800 000	27 500 000	18 000 000
Kostnader:			
- årets totalt			
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	20 800 000	27 500 000	18 000 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 18.000.000 euro.

Inkomster

Med hänvisning till kapitel 350 i överföringsavsnittet föreslås en inkomst om 18.000.000 euro. Inkomsterna dimensioneras utgående från att landskapsförordning (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet ändras så att Ålands Penningautomatförenings avkastning intäktsförs endast en gång i landskapets budget.

893 Avskrivningar och nedskrivningar

89300 Av- och nedskrivningar (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-7 743 992	-8 000 000	-7 761 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-7 743 992	-8 000 000	-7 761 000

Budgetmotivering

Föreslås ett förslagsanslag om 7.761.000 euro under momentet.

Utgifter

Anslaget avser avskrivningar enligt plan för tillgångar som är underkastade förlitning. Avskrivningar görs på immateriella tillgångar, byggnader och konstruktioner, vägar och annan infrastruktur, transportmedel, arbetsmaskiner samt övriga maskiner och inventarier.

Avskrivningarna för år 2018 har kalkylerats uppgå till sammanlagt 9.761.000 euro, varav 2.000.000 euro budgeteras under ÅHS, moment 84000. Avskrivningarna sjunker totalt sett bl.a. beroende på att vissa landskapsfärjor avskrivs till fullo under år 2017 samt av att de fastigheter som tidigare varit under ÅHS överförs till Fastighetsverket från ingången av år 2018.

Detaljmotivering - Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar

100 Lagtinget

9111 Lagtingets kansli

911150 E-demokrati - utvecklingsprojekt (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-187 833	-329 000	-280 000
- tidigare års anslag		-544 962	
- PAF-netto			
Anslag netto	-187 833	-873 962	-280 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 280.000 euro.

Utgifter

För att öka öppenheten i förhållande till och dialogen med medborgarna pågår inom lagtinget ett projekt vars mål är ett integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati. Projektet pågår i enlighet med den av kanslikommissionen tidigare fastställda och senare reviderade budgetplanen:

2016 235.000 euro

2017 329.000 euro

2018 280.000 euro

2019 230.000 euro

Budgetplanen baseras på ett årligt anslag om 235.000 euro vilket inkluderar löner, eventuella konsultuppdrag och övriga utgifter såsom teknisk utrustning, programvaror, utbildning och resor. Under år 2018 anslås ytterligare 45.000 euro för plenissalutrustning.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

9340 Särskilda understöd, lån och investeringar

934000 Övriga finansinvesteringar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	3 388 000
Kostnader:			
- årets totalt	0	-800 000	-800 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	0	0	
Anslag netto	0	-800 000	2 588 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 3.388.000 euro och ett anslag om 800.000 euro.

Inkomster

Landskapsregeringen föreslår att landskapets 4.588 stycken aktier (2,36 % ägarandel) i Försäkringsaktiebolaget Alandia Ab avyttras för sammanlagt knappt 3.400.000 euro.

Landskapsregeringen bemyndigas därtill att sälja aktier till skäligt pris och vad som bedöms ändamålsenligt avseende verksamhetens syfte och ägarförhållanden.

Utgifter

Med hänvisning till andra tillägget till budgeten för år 2016 föreslås ett anslag om 800.000 euro för att stärka det egna kapitalet i Kraftnät Åland Ab. Landskapsregeringen har i dialog med EU-kommissionen genom ett förhandsmeddelande utrett hur kapitaltillskottet ska hanteras ur ett statsstödsperspektiv. Med beaktande av det föreslagna upplägget har kommissionen gjort en preliminär bedömning att åtgärden inte utgör statligt stöd och kommer att avsluta ärendet.

934080 Övriga lån (F)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	2 501 237	3 400 000	2 504 000
Kostnader:			
- årets totalt	-192 215	-195 000	-192 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	2 309 022	3 205 000	2 312 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 2.504.000 euro och ett anslag om 192.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser avkortningar på lån. Även avkortningar på de lån som utgivits av Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot ingår i beloppet.

Utgifter

Anslaget avser avkortningar av upptagna finansieringslån. Därtill ingår anslag för avkortning av regionallån från Nordiska Investeringsbanken, vilka motsvaras av inbetalningar under föreliggande moment se inkomster ovan.

9350 Penningautomatmedel

935010 Lån ur penningautomatmedel (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 548 000	-6 232 000	-2 958 000
- tidigare års anslag		-9 202 427	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 548 000	-15 434 427	-2 958 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.958.000 euro

Utgifter

Anslaget utges som lån för aktivitetsfrämjande och sysselsättningskapande investeringsprojekt. Lånet kan även utges för socialvårdsanläggningar, idrottsanläggningar och liknande projekt. Se även kapitel 350 i överföringsavsnittet.

Lån utges till kommuner, föreningar och sammanslutningar.

Räntan föreslås uppgå till 1%.

9390 Gemensamma förvaltningskostnader

939000 IT-systemanskaffningar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-463 362	-760 000	-435 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	71 141	0	0
Anslag netto	-392 221	-760 000	-435 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 435.000 euro.

Utgifter

I anslaget ingår kostnader för följande systemanskaffningar

- vidareutveckling av systemet för budgethantering och verksamhetsstyrning samt integration av detta med ett antal övriga verksamhetssystem samt
- ibruktagande av en plattform för e-tjänster samt integration av denna mot bland annat landskapsregeringens ärendehanteringssystem.

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

9440 Naturvård

944000 Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-227 806	-219 000	-219 000
- tidigare års anslag		-16 392	
- PAF-netto	181 599	0	
Anslag netto	-46 207	-235 392	-219 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 219.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser det fortsatta förverkligandet av Natura 2000-programmet genom inköp eller intrångsersättningar. I anslaget ingår även kostnader för värdering, vetenskapliga utredningar och

andra åtgärder som direkt härrör sig till utvidgning av arealen av skyddad natur. Ett aktivt arbete för fullföljande av Ålands Natura 2000-program jämte tillgodoseendet av behovet att komplettera programmet är ett prioriterat område. Åtgärderna bidrar främst till att nå det strategiska utvecklingsmålet 4, Ekosystem i balans och biologisk mångfald men åtgärderna bidrar också till att uppnå det strategiska utvecklingsmålet 5 genom att skapa attraktionskraft för boende och besökare.

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

9516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet

951600 Utbyggnad av Ålands sjöfartsmuseum (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-788	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-788	0	0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

9540 Kulturarvs- och museiverksamhet

954000 Inköp av konst (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-23 164	-20 000	-20 000
- tidigare års anslag		-32 520	
- PAF-netto			
Anslag netto	-23 164	-52 520	-20 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 20.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås för att uppfylla målsättningarna för Ålands konstmuseum vad gäller inköp av konst, som omfattar såväl utövande konstnärer som äldre konst, där särskild uppmärksamhet fästs vid genusperspektiv. Konstinköpen innefattar såväl traditionell bildkonst som modern foto- och videokonst, installationer etc.

Föreslås, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69), att inkomster av avkastningen av Irene och Halvdan Stenholms donationsfond kan gottskrivas momentet. Avkastningen ska användas för inköp av värdepapper eller konst.

954010 Kulturarvs- och museiverksamhetsinvesteringar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-597 220	0	-184 000
- tidigare års anslag		-448 615	
- PAF-netto	435 650	0	
Anslag netto	-161 570	-448 615	-184 000

Budgetmotivering

Momentet nytt.

Föreslås ett anslag om 184.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser

- 132.000 euro för digitala satsningar till Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum i form av interaktiva stationer (inkl. programmering, bildrättigheter och immateriella rättigheter), audioguider, audiovisuella kunskapsfördjupningar och modell samt
- 52.000 euro för förnyelsen av Kastelholms slotts permanenta utställning och skyltprogram. Den nya utställningens ambitionsnivå slås fast, projektledare tillsätts och en projektering görs inför vidare investeringar.

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde

9621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020

962100 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014-2020

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Budgetmomentet avser det lån som har utgivits till Ålands Utvecklings Ab för genomförande av finansieringsinstrumentet offentligt riskkapital inom Ålands strukturfondsprogram Entreprenörskap och kompetens 2014 - 2020 med delfinansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Se även moment 62110 i verksamhetsavsnittet.

9640 Främjande av skogsbruket

964000 Övriga investeringar för skogsbruket (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	0
- tidigare års anslag		-10 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-10 000	0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Anslaget avser ersättningar för biotopskydd om det på en skogsfastighet finns biotoper som är viktiga för den biologiska mångfalden och som skogsägaren är skyldig att bevara enligt 12 § LL (1998:83) om skogsvård och detta medför en olägenhet för skogsägaren som inte är ringa. Anslaget kan även användas för andra ersättningar för biotopskydd om särskilda skäl föreligger.

Med hänvisning till tillgängliga medel från föregående år föreslås inget anslag detta år.

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde

9745 Oljeskydd

974500 Oljeskyddsinvesteringar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 594	0	0
- tidigare års anslag		-669 407	
- PAF-netto	0	700 000	
Anslag netto	-1 594	30 594	0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Inkomster

Föreslås ingen inkomst.

Utgifter

Med hänvisning till tillgängliga medel från föregående år föreslås inget anslag detta år.

Landskapet fastställde år 2015 en "Plan för bekämpning av oljeskador 2015 - 2019". Planen innehåller olika fokusområden där införskaffning av utrustning är en grundläggande del. Oljeskyddfonden har omfattat investeringsplanen samt gett förhandsbesked om ersättningsnivåer, vilka utbetalats i efterskott under senare budgetår. Landskapsregeringen fortsätter under år 2018 med investeringar enligt plan med iakttagande av Oljeskyddfondens beslut.

Under år 2018 inskaffas enligt planen kompletterande utrustning såsom en pråm, oljetrål, pumpar, kraftkällor, truck och containers. Utbildningar hålls för berörda aktörer och arbetet påbörjas även för den nya 5-årsplanen åren 2020 - 2024.

9750 Kostnader för sjötrafik

975000 Fartygs- och färjeinvesteringar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-260 402	-1 930 000	-507 000
- tidigare års anslag		-11 825 935	
- PAF-netto			
Anslag netto	-260 402	-13 755 935	-507 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 507.000 euro.

Utgifter

Landskapets tonnage omnämns i utvecklings- och hållbarhetsagandans mål 6, Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet. Vid nyanskaffning går därför landskapsregeringen in för alternativ till fossilt bränsle och ett syfte med de investeringsinsatser landskapsregeringen gör inom befintligt tonnage är att minska fossilbränsleförbrukningen.

Anslaget används för modernisering av de frigående färjorna, bl.a. utbyte av tankmätningssystem och navigationsutrustning. Bränsle- och energioptimeringsprojektet som startade under år 2017 fortsätter under året med tidigare beviljade medel.

Tonnaget i skärgårdstrafiken är i behov av förnyelse p.g.a. slitage, kapacitetsproblem och ökade krav på tillgänglighet och säkerhet. Idag finns det åtta frigående färjor med en medelålder på 29 år. Även på linfärjesidan behövs förnyelse av samma orsaker. De sex linfärjorna har en medelålder på 35 år. För förnyande av tonnaget finns från tidigare ca 10 miljoner euro avsatt.

Arbetet med att förbättra kapaciteten på Föglölinjen fortgår under år 2018 genom att ta fram en kravbeskrivning och begära in anbud på en hybridfärja med el-drift på totalentreprenad för driften på linjen. En ny färja kan inleda trafiken på en kortare linje när korttruten till denna del är utbyggd på västra Föglö. Vidare påbörjas arbetet med en kravspecifikation för ett mindre nybyggt fartyg för matartrafik.

För trafiken med linfärjor avser landskapsregeringen att under året begära in anbud för nytt tonnage till linjen Prästö-Töftö med en kapacitet på minst 160 ton och elektrisk drift.

9760 Kostnader för väghållning

976000 Infrastrukturinvesteringar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-5 759 910	-11 100 000	-13 900 000
- tidigare års anslag		-9 409 514	
- PAF-netto	-1 468 992	1 100 000	
- investeringsreservering		-8 000 000	
Anslag netto	-7 228 902	-27 409 514	-13 900 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 13.900.000 euro.

Enligt tidigare budgetbeslut i lagtinget och av landskapsregeringen antagna åtgärdsprogram är ett 30-tal större och mindre bro-, hamn- och vägprojekt aktuella. I tidigare budgeter har anslag upptagits för hela eller delar av projekten. Vid tidpunkten för beredningen av föreliggande budgetförslag bedöms de planerade totala utgifterna under år 2018 uppgå till ca 16,5 miljoner euro inklusive en buffert på 0,5 miljoner euro. Vid utgången av år 2017 bedöms knappt 2,6 miljoner euro återstå av tidigare budgeterade anslag under momentet, vilket belopp överförs i bokslutet till år 2018 som en reservering. Landskapsregeringen föreslår att dessa anslag kan användas för att täcka projektrelaterade kostnader. Med beaktande av kvarstående anslag från tidigare år föreslår landskapsregeringen ett ytterligare anslag om 13,9 miljoner euro för år 2018.

Landskapsregeringen föreslår samtidigt att eventuella omfördelningar av tidigare budgeterade anslag inte ska påverka möjligheten att förverkliga de projekt som lagtinget tidigare beviljat anslag för. Förverkligandet av projekten sker i enlighet med investeringsplanen landskapsregeringen fastställer. Vid behov återkommer landskapsregeringen i ett senare budgetförslag med tilläggsanslag då dessa projekt ska verkställas.

Med beaktande av att ett flertal av investeringsprojekten är fleråriga föreslås att landskapsregeringen kan ingå entreprenadavtal under år 2018 om sammanlagt högst 20 miljoner euro. Anslag för utgifter som uppstår först under senare budgetår p.g.a. ingångna entreprenadavtal upptas i följande års budgetförslag. Projekten förverkligas därmed med beaktande av tillgängliga anslag under år 2018, prioritering och i vilken ordning de är klara att genomföras samt fullmakten att ingå entreprenadavtal.

Inkomster

Föreslås, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69), att kostnaderna för externa intressenter för kabelbrunnar och rör för kabeldragningar och liknande projekt direkt förknippade kostnader som rimligen inte ska belasta landskapet kan gottskrivas momentet.

Utgifter

Väginvesteringar

Anslaget används till planering och projektering, investering och beläggningsarbeten samt för mindre trafiksäkerhets- och förbättringsåtgärder. Med anslaget förverkligas tidigare beslut att färdigställa huvudvägarnas ombyggnad samt att grundförbättra och belägga glesbygdsvägarna. Medlen används

även för reinvesteringar i syfte att upprätthålla befintlig infrastruktur. Under året kommer fokus att läggas på att skapa förutsättningar för att påskynda utbyggnaden av gång- och cykelvägsnätet längs huvudvägarna. För beläggning, grundförstärkning, vägförrättning samt trafiksäkerhetsåtgärder avsätts ca 3,6 miljoner euro och för reinvestering i vägnätet avsätts ca 2,4 miljoner euro. Till detta kommer kostnader för tidigare beviljade projekt, projektering, utredningar, vägdata och mindre ombyggnader till planering och projektering, investeringar och beläggningsarbeten.

Bro- och hamninvesteringar

Under år 2018 kommer brorenoverings- och utbytesprojektet att fortsätta med program- och projekteringskedet för de mest prioriterade broarna. Entreprenaden på Karlbybron, Kökar kommun, upphandlas. För projektet beräknas ca 1,8 miljoner euro.

Våra hamnar uppvisar underhållsbrister. För att åtgärda bristerna, öka säkerheten och för det kontinuerliga arbetet med att underhålla våra broar och hamnar avsätts 2,2 miljoner euro. I detta ingår ett flertal projekt bl.a. ett nytt pontonfäste i Jurmo, Brändö kommun.

Kortrutten

I tilläggsbudget 1, år 2017, avsattes 1 miljon till kortruttsprojekten västra och östra Föglö. Samtidigt gavs en investeringsfullmakt om 39 miljoner euro för att fullfölja projekten. Med dessa medel fortsätter nu vägplaneprocesserna och uppstarten av entreprenaderna.

Hösten 2017 startade vägplaneprocessen för västra Föglö, vilken förväntas bli klar under vårvintern 2018. Arbetet med planeringen fortgår med målsättning att upphandla entreprenaden för bron över Spettarhållet och starta entreprenadarbetena under år 2018. Kostnaderna under år 2018 för projekt västra Föglö kommer till största del att utgöras av planerings-, projekterings- och undersökningskostnader.

Vägplaneprocessen för projekt östra Föglö beräknas starta under senhösten 2017 och pågå till hösten 2018. Vägplanen avses göras i två delar. Del 1 omfattar åtgärderna från bron över Brändöström till Sommarö by och del 2 från Sommarö by till det nya planerade färjfastet. Så fort vägplanen för del 1 är klar inleds arbetet med den fortsatta planeringen, med målsättning att kunna upphandla projektet så att entreprenaden startar under sista kvartalet år 2018. För del 2 är målsättningen att upphandla entreprenaden under första halvan av år 2019 och därefter inleda entreprenadarbetena.

Vårdöbron

Ny Vårdöbro med tillhörande vägbyggnad samt rivning av den befintliga bron projekterades under år 2016. Byggsfasen startade i början av år 2017 och hela projektet beräknas vara färdigställt senast i april 2019. Den nya bron planeras att tas i bruk under oktober 2018. Projektet är en utförandeentreprenad som innehåller byggandet av den nya Vårdöbron, tillhörande vägbyggnad samt rivningen av den gamla bron. Den befintliga bron har förstärkts i nödvändiga delar för att hålla den i trafik under tiden den nya bron förverkligas. Kontinuerlig konstruktions- och mätningsskontroll av den befintliga bron pågår och trafiken leds enkelriktad över bron med trafikljus och hastighetsbegränsning på max 30 km/h tills den nya bron kan tas i bruk. Investeringen beräknas uppgå till ca 13,5 miljoner euro, av vilken ca 3,4 miljoner euro avsätts år 2018.

8 Myndigheter samt fristående enheter

9825 Ålands polismyndighet

982500 Investeringar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-75 806	-500 000	-1 085 000
- tidigare års anslag		-29 194	
- PAF-netto			
Anslag netto	-75 806	-529 194	-1 085 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 1.085.000 euro.

Utgifter

Av anslaget avser 85.000 euro byte av polisbil samt ett delanslag om 1.000.000 euro för ny systemlösning för Landskapsalarmcentralen.

Polisbil

Myndighetens fordonspark behöver kontinuerligt uppdateras.

Fordonen är ett av de viktigaste arbetsredskapen i verksamheten och måste vara tillförlitliga i sin funktion. Kostnaderna för underhåll och service stiger snabbt i takt med antalet kilometer som de används. Fordonet som står i tur att bytas införskaffades år 2010 och har gått snart 300.000 km. Bil som ersätts säljs på auktion i enlighet med tidigare beslut av revisionsbyrån.

Ny systemlösning

Myndigheten beviljades i första tilläggsbudgeten år 2017 ett nytt investeringsanslag för upphandling av en ny systemlösning för Landskapsalarmcentralens hantering av nödsamtal och nödmeddelanden samt för den kringutrustning som denna investering medför. Kostnaden för den totala investeringen är ännu inte klar eftersom det verkliga utfallet blir känt då upphandlingen av systemet är genomförd. Landskapsregeringen avser återkomma i en tilläggsbudget under år 2018 ifall kostnaderna för året visar sig bli högre än beräknat.

Fullmakt

Under år 2017 inleddes arbetet med upphandlingen av en ny systemlösning för Landskapsalarmcentralens hantering av nödsamtal och nödmeddelanden. I föreliggande budget anhålls om en fullmakt för de kostnader som återstår av investeringen. Totalt har anslaget budgeterats till 2.600.000 euro varav 500.000 beviljades i första tilläggsbudgeten år 2017. Under år 2018 beräknas kostnaderna till 1.000.000 euro. Anskaffningen sträcker sig under en flerårig period.

9840 Ålands hälso- och sjukvård

984000 Hälso- och sjukvårdsinvesteringar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 488 150	-20 586 412	-5 400 000
- tidigare års anslag		-5 286 412	
- PAF-netto	408 765	591 235	
Anslag netto	-2 079 385	-25 281 589	-5 400 000

Budgetmotivering

Föreslås ett investeringsanslag om 5.400.000 euro.

Utgifter

Det totala investeringsbehovet beräknas till 5,4 miljoner euro.

IT-investeringar beräknas till 4.700.000 euro

Inom it-området krävs investeringar i nya programvaror för t.ex. läkemedelscentralen, telemedicin och ny extern webbplats. Detta i tillägg till den omfattande moderniseringen som påbörjats avseende it-infrastruktur. Investeringskostnaderna för it exklusive nytt vårdinformationssystem bedöms till 2,2 miljoner euro.

Byte av vårdinformationssystem

ÅHS fortsätter arbetet med upphandling och införande av ett nytt vårdinformationssystem (VIS) där målet är att ha tecknat avtal och påbörjat införande av ett nytt system under år 2018. Avsikten är att skapa ett Ålands - VIS.

Totalkostnaden för ett nytt vårdinformationssystem beräknas preliminärt till ca 3,8 miljoner euro, varav ca 2,5 miljoner euro under år 2018 och 1,3 miljoner euro under år 2019. Detta exklusive de indirekta kostnaderna för verksamhetsutveckling som uppstår på respektive klinik/enhet. Införandet av ett nytt system påverkar även driftskostnaderna vilka preliminärt bedöms öka med ca 1 miljon euro per år.

Några av de huvudsakliga målen med införandet av ett nytt system är förutom en kraftigt ökad nivå av informationssäkerhet att uppnå en ökad patientsäkerhet och effektiv samverkan med den sociala och privata sektorn där information effektivt och säkert kan delas mellan organisationer förutsatt att samtycke finns från patienten.

Övriga investeringar beräknas till 700.000 euro

Övriga investeringar avser främst medicinsk teknisk utrustning. Den medicintekniska utrustningen förnyas i enlighet med krav i lagstiftning, innan utrustningen utgör en säkerhetsrisk, när reparation och underhåll inte längre är möjligt, när supporttjänster upphör, när ny teknik är motiverat för ny verksamhet, när ny teknik är motiverat av effektiviserings- eller andra verksamhetsskäl eller när vetenskap och beprövad praxis motiverar nya metoder för diagnostik, behandling och övervakning.

Övriga investeringar som är aktuella är laboratorieutrustning, PCR-instrument för att diagnosticera eventuell förekomst av patogena mikroorganismer (81.000 euro). Diskmaskin till instrumentvården behöver förnyas (50.000 euro). Hjärtövervakningssystemet på medicinavdelningen behöver bytas

(60.000 euro). Vattenrening till dialysapparaterna måste införskaffas i samband med flytten från hyrmodulen (150.000 euro). På BB-gynekologiska kliniken behöver ett antal ultraljudsapparater och CTG-apparater bytas ut (55.000 euro). På avdelningar och mottagningar behöver patientalarmen förnyas. På operationsavdelningen behövs ett nytt larmsystem och till ögonkliniken behövs OCT-angioutrustning (Optical Coherens Tomography) (93.000 euro). Till tandvården anskaffas CAD/CAM-utrustning (110.000 euro) vilket innebär att nya mer hållbara fyllningsmaterial kan tas i bruk vilket gör att antalet tandlagningar som måste göras om minskar.

ÅHS behöver kontinuerligt förnya bilparken. Primärvårdskliniken är den verksamhet som har det största behovet av bilar på grund av verksamhetens karaktär främst inom hemsjukvården.

Vid uppkomsten av oförutsedda investeringsbehov omprioriterar myndigheten investeringsobjekt inom anslaget.

984010 Byggnad av geriatrisk klinik med penningautomatmedel (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-208 322		
- tidigare års anslag		-8 600 000	
- investeringsreservering		-10 000 000	
Anslag netto	-208 322	-18 600 000	0

Budgetmotivering

Momentet utgår. Se även moment 89230.

Ålands hälso- och sjukvårds fastighetsförvaltning överförs till Fastighetsverket fr.o.m. 1.1.2018.

9850 Högskolan på Åland

985000 Investeringsutgifter (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-33 592	-25 000	-15 000
- tidigare års anslag		-183 386	
- PAF-netto			
Anslag netto	-33 592	-208 386	-15 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 15.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 15.000 euro för att ytterligare utveckla den långsiktiga planen för investeringar om totalt 2.500.000 euro för uppgradering av simulatorer för sjöfartsutbildningarna.

9855 Ålands gymnasium

985500 Investeringsutgifter (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-239 464	-300 000	-200 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-239 464	-300 000	-200 000

Budgetmotivering

Föreslås anslag om 200.000 euro.

Utgifter

Av anslaget avser 100.000 euro investeringar inom it och 100.000 euro för förverkligande av centralköket på Neptunigatan 6.

9856 Ålands sjösäkerhetscentrum

985600 Ålands sjösäkerhetscentrum, investeringar (R)

	Bokslut 2016	Budget 2017 inkl. tb	Förslag 2018
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	-74 641	-120 000	-220 000
- tidigare års anslag		-1 359	
- PAF-netto			
Anslag netto	-74 641	-121 359	-220 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 220.000 euro.

Utgifter

Av anslaget avser 90.000 euro investeringar på m/s Michael Sars, varav ca 47.000 euro är förnyelse av föråldrad teknisk utrustning och ca 43.000 euro är uppgradering av passagerhytternas standard för att förbättra fartygets potential för uthyrning till externa intressenter.

Därtill föreslås ett anslag om 130.000 euro för byte av räddningsbåt till kursenheten, i enlighet med investeringsplan 2017 - 2020 i 2016 års budget.

Finansieringslån

I budgetförslaget upptas anslag för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar till ett nettobelopp om drygt 20,5 miljoner euro att jämföra mot drygt 24,3 miljoner euro i grundbudgeten år 2017. På grund av olika orsaker har i likviditetsberäkningen antagits att ca 6 miljoner euro av reserverade anslag för investeringar från tidigare budgetår förverkligas först under år 2018, varför nettobeloppet ökar till ca 26,5 miljoner euro. Årsbidraget eller kassaflödet i verksamheten uppgår enligt budgetförslaget till 5.259.000 euro. Vid beräkningen av de finansiella strömmarna så har en minskning till följd av retroaktiva lönebetalningar om drygt 3 miljoner euro beaktats.

Finansieringsanalys budget 2018

	Grundbudget 2017*)	Tb 1/2017	Tb 2/2017	Totalt 2017 **)	Förslag 2018 ***)
Kassaflödet i verksamheten	18 087 000	2 515 000	-332 000	20 270 000	2 159 000
Kassaflödet för investeringarnas del	-27 503 000	-1 494 000		-25 997 000	-26 523 000
Kassaflödet för finansieringens del	-3 833 000			-3 833 000	1 942 000
Förändring av likvida medel	-13 249 000	1 021 000	-332 000	-9 560 000	-22 422 000

*) OBS totalen har ökats med 7 miljoner euro år 2017 avseende reservationsanslag för infrastrukturinvesteringar där förverkligande förskjutits tidsmässigt.

**) OBS totalen har minskats med 3 miljoner euro avseende reservationsanslag från tidigare år för investeringar som beräknas förverkligade år 2018.

***) OBS totalen har ökats med reservationsanslag från tidigare år för investeringar om sammanlagt 6 miljoner euro samt retroaktiva lönebetalningar om drygt 3 miljoner euro.

Per utgången av september 2017 uppgick de likvida medlen till knappt 48 miljoner euro exklusive Fastighetsverket och knappt 55 miljoner euro inklusive Fastighetsverket. Vid tidpunkten för beredningen av budgetförslaget bedöms likviditeten exklusive Fastighetsverket uppgå till ca 48 miljoner euro vid slutet av år 2017 och knappt 25 miljoner euro i slutet av år 2018. Likviditeten i Fastighetsverket beräknas uppgå till ca 7 miljoner euro i slutet av år 2017 och beräknas öka något under år 2018. Dock kan konstateras att den framtida utvecklingen av likviditeten till stor del är beroende av när de större investeringarna går över i förverkligande-/byggfasen, exempelvis delprojekten inom korttrutt och övriga infrastrukturinvesteringar, it-investeringar samt inom Fastighetsverket geriatrisk klinik och polishus. Betydelse har även om större lån beviljas ur penningautomatmedel. I likviditetsberäkningarna har det antagits att det fattas beslut om anskaffande av ny linfärja. Vid tidpunkten för uppgörandet av föreliggande budgetförslag är inga större lån ur penningautomatmedel kända. Under år 2017 har landskapsregeringen antagit en finansierings- och placeringsplan för upprätthållande av tillräcklig likviditet under de närmaste åren. Avsikten är att uppdatera och fastställa planen för år 2018 efter att lagtinget har fattat beslut om budgeten för år 2018.

Med beaktande av ovanstående bedömer landskapsregeringen att det inte finns behov av låntagning under år 2018.

ÖVERSIKT ÖVER LANDSKAPETS INVESTERINGSPLANER - BYGGNADSPROJEKT

Avsikten med översikten är att ge en ungefärlig bild av investeringsvolymen för landskapsregeringens projekt. Kostnaderna är därför endast angivna i miljoner euro och inplacerade under de år de huvudsakligen antas bli genomförda. Stora investeringar har dock fördelats mellan åren.

Översikten är uppgjord på basen av den information som legat till grund för budgetförslaget för 2018. Alla kostnader är exklusive moms.

Avsikten är att ge en bild av hur projekten kan förverkligas, inte när och hur de budgeteras.

Byggnadsprojekt	År 2017	År 2018	År 2019
	milj. euro	milj. euro	milj. euro
Fastighetsverkets byggnadsprojekt			
Renovering och ombyggnad av självstyrelsegården	4,0		
Tillbyggnad av landskapsarkivet	0,5		
Polishus inkl. tomt	1,0	2,5	3,5
Ombyggnad av kök, Neptunigatan 6	1,0		
Planerat underhåll	2,0	4,0	4,0
Planering, om- och nybyggnation geriatrisk klinik		1,1	8,0
Utrymmen för magnetresonans		0,8	
Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS)			
Diverse ombyggnader och renoveringar	2,8		
Infrastrukturavdelningen			
Kortruttsinvesteringar	1,0	1,9	11,7
Vårdöbron	6,0	3,4	0,3
Övriga broar och hamnar	3,0	4,1	6,3
Uppskattad kostnad	21,3	17,8	33,8

FASTIGHETSFÖRVALTNING SOM SKÖTS AV LANDSKAPETS FASTIGHETSVERK

Internhyror till fastighetsverket

Fastighetsverket erlägger alla direkta driftskostnader för de fastigheter som förvaltas. Fastighetsverket bekostar även återkommande renoveringar i byggnader, så kallat planerat underhåll.

Internhyra: I internhyran ingår fastigheternas direkta drifts- och personalkostnader, schablonfördelning av fastighetsverkets administration och centrala kostnader samt kapitalkostnader i form av avskrivningar på byggnaderna jämte en internränta om 3,5 % beräknad på byggnadernas värde.

Av budgetförslaget för år 2017 framgick att internhyressystemet fortfarande var i ett utvecklingskede. Internhyresnivåerna för byggnaderna som förvaltas av Fastighetsverket har därför uppdaterats för år 2018. Uppdateringen av internhyresnivåerna har gjorts främst p.g.a. att värderingen av fastigheterna inte var slutförd när 2017 års nivåer beräknades, men även genom att bättre fördelning av kostnader till enskilda byggnader skapat bättre underlag.

Vid uppdateringen har i huvudsak följande faktorer beaktats:

- resultatet av den värderingskalkyl som slutligt blev godkänd i början av år 2017 har använts som underlag för beräkning av internränta
- verkliga avskrivningarna på byggnaderna används
- från början av år 2018 överförs ÅHS:s fastigheter till Fastighetsverket, vilket betyder att Fastighetsverkets centrala overheadkostnader slås ut på ytterligare 40.000 kvadratmeter byggnadsyta utan att overheadkostnaderna ökar alls procentuellt lika mycket. Detta innebär att alla som betalar internhyra år 2017 betalar mindre för overhead på sina kvadratmetrar.
- material och tjänster hänförliga till byggnaderna har uppdaterats utgående från helårsutfall för år 2016 respektive delårsutfall för år 2017.

Planerat underhåll såsom reparationer och återkommande underhållsrenoveringar ingår i internhyran och dessa åtgärder inverkar inte höjande på internhyran.

Ny-, om- och tillbyggnader är projekt som finansieras med ökad internhyra, genom ett särskilt fullmaktsförande, se skilt avsnitt om det.

Skötselanslag: För naturskyddsområden samt kulturarv och fornminnen erläggs ett skötselanslag för Fastighetsverkets direkta kostnader för dessas förvaltning och skötsel. I skötselanslaget ingår ingen kapitalkostnad i form av avskrivningar eller internränta

Tabell över internhyror

Internhyra/skötselanslag

Moment	Avdelning	År 2017	År 2018
	100 Lagtinget		
11100	Lagtingshuset	534 000	521 748
	300 Finansavdelningen		
39099	Kanslihuset (inkl. tillbyggnad landskapsarkiv)	988 000	1 026 196
	Alandica	1 013 000	1 053 691
	Bergsskyddet	319 000	437 411
	Eckeröhallen	427 000	418 625
	Eckerö post och tullhus	65 000	87 643
	Ribacka + Vedplans lager	195 000	261 013
	Hangaren på flygfältet	31 000	29 896
	Jan Karlsgårdens vårdshus	137 000	52 962
	Jomala gård	0	0
	Villa Gustaf Eriksson	20 000	18 105
	Källskär	23 000	25 330
	Ålands sjöfartsmuseum	645 000	626 030
	Fastighetsverket, diverse	<u>127 000</u>	<u>48 592</u>
		3 990 000	4 085 494
	400 Social- och miljöavdelningen		
44000	Naturvård - skötselanslag/bidragshyra	254 000	254 000
	500 Utbildnings- och kulturavdelningen		
54000	Ålands museum	626 000	632 823
	Porthuset		8 285
	Museimagasinet	47 000	46 717
	Grindstugan	19 000	24 083
	Kulturarv och fornminnen (allt) - skötselanslag/bidragshyra	<u>586 000</u>	<u>586 000</u>
		1 278 000	1 297 907
	700 Infrastrukturavdelningen *)		
75030	Färj- och väntstugor linfärjor	29 900	36 746
76050	Färj- och väntstugor frigående färjor m.m.	17 000	30 659
87200	Vägstationer	173 600	128 649
82500	825 Ålands polismyndighet	387 000	389 522
	840 Ålands hälso- och sjukvård **)		
84000	ÅHS, Neptunigatan 21 (45 %) (skolhälsovårdens utrymme)	67 000	68 308
	ÅHS, sjukhuset		<u>6 264 600</u>
			6 332 908
	848 ÅMHM, Laboratoriet i Jomala		
84820	Laboratoriet i Jomala	115 000	110 010

	År 2017		År 2018	
850 Högskolan på Åland				
85000 Neptunigatan 17 (norra)	515 000		546 900	
Navigationsskolegränd 2 (södra)	391 000		345 742	
Neptunigatan 6 (västra)	<u>991 800</u>	1 897 800	<u>1 021 142</u>	1 913 784
85100 851 Ålands folkhögskola		645 000		411 519
85200 852 Ålands musikinstitut		139 000		129 142
855 Ålands gymnasium				
85500 Strandgatan 1	713 000		703 008	
Västra/Östra Skolgatan 2	1 679 000		1 652 020	
Neptunigatan 6 (västra) (13 %)	148 200		152 584	
Neptunigatan 19	2 066 800		2 130 764	
Neptunigatan 21 (55 %)	<u>81 000</u>	4 688 000	<u>83 487</u>	4 721 864
85600 856 Sjösäkerhetscentret		242 000		224 127
86500 865 Guttorp fiskodling		301 000		265 885
SUMMA		14 758 300		20 853 964
Varav: Byggnader, internhyror		13 918 300		20 013 964
Skötselanslag/Bidragshyra		840 000		840 000

*) Från 1.1.2016 fördes alla fastigheter, förutom Möckelöområdet, som tidigare förvaltats av infrastrukturavdelningen över till fastighetsverket. För byggnaderna på Möckelöområdet; verkstads- och lagerbyggnaden, oljeskyddslagret och Motorfordonsbyrån, upptas fortsättningsvis anslag för de direkta driftskostnaderna samt eventuella investeringsutgifter i byggnaderna på respektive moment under infrastrukturavdelningen.

**) Från 1.1.2017 förs ÅHS:s fastigheter och fastighetsskötsel över till Fastighetsverket.

Fullmakt för ny-, om- och tillbyggnadsprojekt

Från och med budgetförslaget för år 2016 ändrades förfarandet vid ny-, om- och tillbyggnadsprojekt så att fullmakten för att gå vidare med ett projekt inhämtas under respektive moment för den verksamhet som projektet avser. Under dessa moment finns *en särskild rubrik som kursiverats* för att tydliggöra var lagtingets ställningstagande behövs. Eftersom finansieringen av denna typ av projekt i allmänhet kräver ökad internhyra behövs lagtingets ställningstagande till att denna kostnadsökning omfattas av lagtinget. Den ökade internhyran börjar debiteras när projektet är klart och byggnaden tas i bruk. Detta betyder i de flesta fall att kostnaden börjar synas i landskapets budgeterade resultaträkning med en tidsfördröjning om ca 2 - 4 år beroende på projektets omfattning och tidplan för förverkligande. Projekt som inte kräver en specifik fullmakt från lagtinget, t.ex. renoveringsprojekt, framgår i regel inte närmare under motiveringarna.

De totala investeringarnas maximibelopp och de viktigaste/större projekten under budgetåret för Landskapets fastighetsverk framgår under moment 89230 Landskapets fastighetsverk.

I budgetförslaget för år 2018 finns skrivningar om aktuella projekt under följande moment:

Moment Projekt

82500 Fullmakt för om- och tillbyggnad av polishuset, motsvarande som i 2017 års budget.

84000 Fullmakt för om- och nybyggnation av utrymmen för geriatri och rehabilitering samt utrymmen för MR-utrustning

2017-10-07

Richard Palmer

ÅSUB

Ekonomisk översikt hösten 2017

Den finländska konjunkturuppgången som till stor del drivs av tillverkningsindustrin har ännu inte nått Åland, med sin servicebaserade ekonomi. Den svaga utvecklingen inom sjöfarten och minskningen av omsättningen inom branschen personliga tjänster dämpar tillväxten.

Den globala ekonomin

Allt fler tecken visar nu att tillståndet i världsekonomin förbättras. En starkt tillväxt i Finland och i Sverige ökar på sikt efterfrågan för åländska varor och tjänster. Ett fortsatt jämförelsevis lågt pris på bunker och drivmedel understödjer uppgången. Eurozonens tillväxt stärks, samtidigt som området är på väg att ta över som tillväxtmotor efter USA. Därmed är det bäddat för en fortsatt uppgång för den finländska och i förlängningen den åländska ekonomin det kommande året.

Inflationen i i-länderna ligger fortfarande under centralbankernas mål, även om den nu visar tendenser till att börja stiga i industriländerna, samtidigt som arbetslösheten sjunker.

Priset på råolja (Brent) förväntas ligga på ett medelvärde kring 52 USD per fat detta år för att möjligtvis stiga marginellt nästa år (2018). Då tar OPEC-kartellens senaste överenskommelse om produktionsbegränsningar slut, vilket torde hålla nere priset. En småningom avmattad global efterfrågan året därpå håller sedan tillbaka prisuppgången.

Den *amerikanska ekonomin* är i relativt bra skick med sjunkande arbetslöshet och stigande huspriser. Lönerna har dock inte hängt med i utvecklingen vilket dämpar den inhemska efterfrågan.

Den *amerikanska dollarn* nådde i slutet av augusti sin lägsta nivå i förhållande till euron sedan början av 2015 och förväntas fortsätta att försvagas något i förhållande till euron under ett par år.

Tillväxtutsikterna har stärkts för *Japan*, enligt IMF. Även *Kinas* tillväxt har reviderats upp, mot bakgrund av ett starkt första kvartal 2017 och förväntningar om en fortsatt starkt expansiv finanspolitik. Tillväxten av den *indiska* ekonomin mattas av under innevarande år (till drygt 7 procent) men förväntas återigen öka 2018–2019. Den *ryska ekonomin* är på väg att återhämta sig något och förväntas detta år uppvisa en positiv tillväxt för första gången på tre år.

De stora multilaterala institutionerna och bankernas prognosavdelningar har på senare tid reviderat upp tillväxtutsikterna för *euroområdet*. Tillväxten drivs av en förbättrad arbetsmarknad, en stark inhemsk efterfrågan, ökande disponibel inkomst hos hushållen och även av en starkare efterfrågan på den internationella marknaden. Ett högt kapacitetsutnyttjande, stigande bostadspriser, ökande investeringar och ett relativt synkront konjunkturläge i de största ekonomierna ser ut att ge återhämtningen en stabil grund i år och nästa år. Trots det ser *inflationen* ut att förbli låg det närmaste året.

Tremånaders EURIBOR-räntan kommer enligt ECB:s prognos att fortsätta att ligga på den negativa sidan de närmaste två åren; -0,3 procent 2017–2018 och därefter -0,1 procent 2019.

Den starka euron sänker eurozonens konkurrenskraft på världsmarknaden, men det motverkas av att arbetslösheten sjunker samtidigt som lönerna hålls tillbaka. Eurozonen är alltså inne i en period där valutan har stärkts utan att räntorna har höjts, vilket visar att ECB:s manöverutrymme har smalnat.

Förtroendeindikatorn för hushållen inom eurozonen har visat en starkt uppåtgående trend sedan mars 2016 och nådde vid halvårsskiftet sin högsta nivå sedan 2007.

Finland

Sedan en tid tillbaka gynnas den finländska ekonomin av en starkare exportefterfrågan på industrivaror, främst från OECD-länderna. Även efterfrågan från Ryssland har börjat öka. Prognoserna för den finländska BNP-tillväxten har reviderats uppåt rejält under det senaste halvåret. Finansministeriet tror att tillväxten hamnar kring 2,9 procent detta år, för att sedan sjunka tillbaka till 2,1 procent år 2018 när exporttillväxten och tillväxten av den privata konsumtionen mattas av. BNP-tillväxten förväntas därefter bli 1,8 procent 2019. Stämningläget är överlag positivt inom olika sektorer av ekonomin. Industrins orderingång har trendmässigt ökat starkt under det senaste dryga året och

byggindustrin går varm.

Det så kallade konkurrenskraftsavtalet kan möjligtvis på kort sikt öka produktiviteten något och minska den fördyrande effekten på exporten av den numera högt värderade euron. De aviserade tilläggsanslagen för utbildning och forskning lindrar förhoppningsvis något effekten av tidigare nerskärningar.

Konjunkturindikatorn för produktionen steg trendmässigt under åren 2015–2016 och nådde över 2010 års nivå. Under innevarande årets två första kvartal har den återigen sjunkit, men av allt att döma är det tillfälligt.

Inflationen i Finland hamnar i år kring 0,9 procent för att därefter stiga till 1,5 procent 2018–2019 enligt finansministeriets bedömning. På Åland har prisstegringarna varit större i år (se avsnittet om den åländska ekonomin). Prisstegringstakten är fortsättningsvis måttlig; bland annat den svaga löneökningstakten och de relativt låga hyresökningarna har ändå hållit inflationstakten nere.

Arbetslösheten fortsätter att sjunka i sakta takt så att den möjligtvis kan nå under 8 procent runt 2020. Arbetsmarknaden lider dock fortfarande av matchningsproblem och ungdomsarbetslösheten är hög. Den förbättrade arbetsmarknaden bidrar till att hushållens förtroende för ekonomin fortsätter att stärkas.

Optimismen bäddar för en tillväxt av konsumtionen. Den privata konsumtionen har ökat rejält under årets första två kvartal, men kommer förmodligen att utvecklas i en långsammare takt nästa år. Hushållens sparande har också sjunkit gradvis och förväntas fortsätta att sjunka. Att hushållen spenderar istället för att spara är förstas i princip gynnsamt för det åländska näringslivet, i synnerhet för passagerarsjöfarten.

Sverige

Sveriges ekonomiska tillväxt är stark, med sjunkande arbetslöshet och en hitintills begränsad inflation. BNP-tillväxten har nu av de flesta bedömare reviderats upp i förhållande till vårens prognoser. Den svaga kronan ger konkurrensfördelar framförallt gentemot eurozonen och den stärkta konjunkturen i Europa ökar efterfrågan för industrin.

Internt drivs tillväxten av den generösa penningpolitiken och investeringar i bostäder. Det svenska Konjunkturinstitutet

rapporterar om god orderingång, ökande produktionsvolym och en allt starkare sysselsättningstillväxt hos den svenska industrin. Man förväntar sig även en utveckling som blir bättre än normalt de närmaste månaderna. Förtroendet hos hushållen för den egna ekonomin och även för landets ekonomi som helhet har stigit ända sedan början på 2016.

Sedan 2013 har den *svenska kronan* trendmässigt försvagats i förhållande till euron; från ett genomsnitt på 8,65 för en euro 2013 till 9,47 år 2016. Kronans växelkurs i förhållande till euron var i september 9,53 för en euro, vilket är klart svagare än långtidsmedelvärdet för 2000-talet.

Än så länge är konkurrenskraften hos åländska företag med tjänste- och varuexport till Sverige svag, svenska kunder har en svag köpkraft i euro. Vi förväntar oss ändå en något starkare krona under 2018, vilket skulle gynna den åländska exporten till svenska kunder. Å andra sidan skulle då den rätt omfattande importen från Sverige till Åland fördyras.

Åland

Om efterfrågan hos svenska kunder fortsättningsvis begränsas av den svaga kronan, är utsikterna för den finländska marknaden desto bättre för tillfället. Hittills har den åländska ekonomin hämmats av den svaga finländska ekonomiska utvecklingen efter finanskrisen 2008. Att det nu ljusnar på den fronten bådär gott för Ålands del. Den starka optimismen hos finländska hushåll kan komma att synas hos passagerarrederierna i form av fler resande och ökad försäljning. Frågan är då om vi kan räkna med att den positiva finländska konjunkturen börjat smitta av sig även på övriga exportsegment.

Enligt ÅSUB:s registeruppgifter sjönk den årliga tillväxten av värdet på den samlade omsättningen i det privata näringslivet stadigt mellan 2010 och 2014, från en topp på 7,9 procent till 1,0 procent i nominella termer. Den totala lönesummans årliga tillväxt sjönk vid samma tid från 5,6 till 2,2 procent.

Året därpå (2015) kom en uppgång som till stor del berodde på tillskottet i och med en fusion mellan två större företag i branschen. Därefter, 2016, kom en nergång inom bygg- och framför allt inom den dominerande transportsektorn som drog ner den totala omsättningstillväxten så pass att den blev negativ (-1,0 procent). Resultatet hittills för årets första två kvartal och preliminära data pekar på en vändning till positiv omsättningstillväxt i löpande priser på 0,9 procent.

Av omsättningens svaga utveckling att döma har den finländska konjunkturförstärkningen ännu inte nått Åland. Att lönesumman växer bättre än Finlands totalt kan ändå ses som ett positivt tecken.

Den totala lönesummans tillväxt i det privata näringslivet mattades av under fjolåret (2016) till 1,7 procent, nominellt, vilket motsvarar cirka en procents reell tillväxt.

Prognosen för innevarande år är 2,2 procent i nominella termer, till stor del beroende på den förväntat goda tillväxten av arbetskraftens volym. Som jämförelse kan man nämna att finansministeriet förväntar sig en tillväxt av lönesumman på 1,8 procent för hela Finland.

Prisutvecklingen på Åland skiljer sig i år (2017) markant från hela Finlands. I första hand är det prishöjningarna inom kategorin hälsovård som driver upp inflationen på Åland. Cirka hälften av den totala prisökningen kommer härifrån. Prishöjningar inom kategorin transport och till en mindre del kategorin bostäder inklusive energi och bostadsräntor har även i viss grad bidragit till inflationsuppgången hittills i år.

Vi kommer av allt att döma få en betydligt högre inflation på Åland än i Finland som helhet detta år; 1,6 jämfört med 0,9 procent enligt våra prognoser, vilket även minskar det reella värdet på Ålands BNP i förhållande Finlands.

BNP och befolkningstillväxten

För att beräkna ekonomins totala BNP måste man förutom produktionen i det privata näringslivet även ta i beaktande den offentliga sektorns produktionsvärde. Den åländska ekonomin nådde en svagt positiv BNP-tillväxt år 2014 (0,3 procent) som stärktes 2015 (1,7) och 2016 (1,6) enligt preliminära beräkningar från ÅSUB (*Tabell 1*).

Den svaga resultatutvecklingen för sjöfarten och branschen personliga tjänster, den minskade offentliga sektorn, samt en relativt hög inflation håller tillbaka uppgången för den åländska ekonomin som helhet. BNP-tillväxten för i år (-0,2 procent) har därmed reviderats neråt i förhållande till ÅSUB:s tidigare prognos.

Såväl den privata som den offentliga sektorns bidrag till BNP ser ut att bli negativa i reella termer. ÅSUB bedömer att utsikterna för det privata näringslivet sammanvägt för året har försämrats något i förhållande till våren. Vi ser ut att få en viss dämpning av

aktiviteten i dominerande branscher, men variationen är stor mellan och inom olika branscher.

Tabell 1. Nyckeltal för den åländska ekonomin 2013–2017

	2013	2014	2015*	2016**	2017***
BNP till marknadspris (volymförändring, %)	4,2	0,3	1,7	1,6	-0,2
Befolkningsförändring (antal personer)	164	250	67	231	220–230
Flyttningsnetto	147	237	74	234	..
Relativt arbetslöshetstal (%)	3,5	4,0	3,8	3,7	3,6
Konsumentpriser, årlig förändring (%)	1,2	1,1	0,1	0,6	1,6
Kort ränta (Euribor 3 månader, %)	0,2	0,2	0,0	-0,3	-0,3
Råolja (Brent, USD/fat)	109	99	52	44	52
EUR/SEK	8,65	9,10	9,35	9,47	9,60

*) Preliminära beräkningar för BNP **) Prognos för BNP ***) Prognoser
Källa: ÅSUB

Flyttningsnettot under årets två första kvartal var det starkaste under hela 2000-talet (195 personer). ÅSUB:s bedömning utgående från preliminära uppgifter från befolkningsregistercentralen är att den sammantagna befolkningsstillväxten hamnar i spannet plus 220 till 230 personer innevarande år (2017). Om förutsägelsen slår in innebär det en fortsättning på fjolårets goda befolkningsökning och ligger klart över det årliga genomsnittet för perioden sedan år 2000.

Sysselsättningen

En relativt god tillväxt av sysselsättningen förväntas i år trots den svaga BNP-tillväxten. Den privata sektorns arbetskraft väntas öka starkare än den offentliga.

Den uppåttrend i det relativa arbetslöshetstalet som har fortgått sedan 2008 ser ut att ha brutits efter 2014 när det nådde 4,0 procent (Tabell 1). Arbetslösheten minskar detta år till uppskattningsvis 3,6 procent på årsbasis. En relativt stark inflyttning förväntas motverka att arbetskraftens volym minskar på grund av de växande avgångarna från arbetsmarknaden.

Den privata konsumtionen

Det låga ränteläget och – som vi räknar med – ett gott förtroende för ekonomin hos de åländska hushållen ökar deras konsumtion något i år i förhållande till fjolåret, även om köpkraften hålls tillbaka något av en måttlig löneutveckling. ÅSUB förväntar att tillväxten av den privata konsumtionen blir uppskattningsvis 2–3 procent detta år (2017), för att sedan dämpas de kommande två

ren. Efterfrågan på bostadskrediter är fortsättningsvis stark under året, även om det i första hand gäller lån för mindre och billigare bostadsprojekt. Det innebär även att den privata skuldsättningen på Åland fortsätter att öka. Skuldsättningsgraden på Åland har på senare år legat klart över Finlands totalt, samtidigt som tillväxten av den disponibla inkomsten varit i stor sett densamma. Under åren efter finanskrisen (efter 2008) har skillnaden ökat markant, vilket förmodligen betyder att åländska hushåll är mer sårbara för de räntehöjningar som kommer förr eller senare.

Höjningen av ÅHS:s avgifter för sjukhusvård, som har som avsikt att öka självfinansieringen av landskapets sjukvårdsapparat, hör till de faktorer som marginellt kan dämpa tillväxten av övrig privat konsumtion.

Den offentliga sektorn

Enligt preliminära uppgifter från skatteförvaltningen kommer kommunalskatterna på förvärvsinkomster att öka med 1,4 procent för de åländska kommunerna år 2016 jämfört med 2015.

Motsvarande siffra för hela Finland är 0,8 procent. Skattesatserna har justerats marginellt uppåt både för de åländska och de fastländska kommunerna, vilket innebär att cirka en femtedel av de åländska och en fjärdedel av de fastländska intäktsökningarna kan förklaras av skattehöjningarna. Utgående från hittills redovisade inkomstskatter ser skatterna från förvärvsinkomster ut att öka kring en procent innevarande år för de åländska kommunerna.

Utifrån preliminära uppgifter för 2016 väntas samfundsskatterna ha minskat med cirka 11 procent för de åländska kommunerna, men det var efter en stor ökning 2015. Det kan jämföras med en ökning på cirka nio procent för alla Finlands kommuner sammantaget detta år. Bägge påverkas dock av att kommunernas andel av samfundsskatten sjönk 2016, en oförändrad andel skulle innebära en förväntad ökning på sju procent för de åländska kommunerna. Idag tillgängliga uppgifter pekar på att samfundsskatterna kan komma att öka under 2017. Det bör här även påpekas att dessa skatter är mycket volatila.

För år 2016 fastställde Ålandsdelegationen klumpsumman till 222,9 miljoner euro. Detta var en höjning med ca 1,2 procent från 2015. Enligt uppgifter från den sista tilläggsbudgeten för staten 2017 förväntas klumpsumman bli 231,5 miljoner euro 2017, vilket skulle innebära en ökning med 3,8 procent. 2018 väntas klumpsumman sedan öka med ca 2,5 procent och utgöra 237,2 miljoner euro.

Skattegottgörelsen till landskapet, den så kallade flitpengen, blir aktuell då de i landskapet debiterade inkomstskatterna överstiger 0,5 procent av motsvarande skatt för hela Finland. År 2014 uppgick flitpengen till 9,5 miljoner euro, medan den år 2015, som är det senaste år som flitpengen fastställts för, uppgick till hela 23,9 miljoner euro. Den ovanligt höga flitpengen år 2015 berodde till stor del på ovanligt höga kapitalinkomster samt en bättre utveckling av samfundsskatterna på Åland jämfört med fastlandet. Enligt ÅSUB:s prognoser väntas flitpengen ligga i spannet 14–16 miljoner euro 2016 eftersom de åländska kapitalinkomsterna faller tillbaka till en mer normal nivå samt att de fastländska samfundsskatterna utvecklats starkare än de åländska. I dagsläget väntas sedan inga större förändringar för 2017. Skattegottgörelsens belopp för 2016 tas upp i 2018 års budget.

För 2016 var summan av klumpsumman och flitpengen 232,4 miljoner euro. I år beräknas summan av de två stiga till 255,4 miljoner euro och 2018 till 251–253 miljoner euro.

Utvecklingen i det privata näringslivets branscher

Sjöfarten har länge lidit av den svaga tillväxten av världshandeln, av Finlands dåliga ekonomi och av en överkapacitet i tonnage i alla handelssjöfartens segment. Nu ser såväl världshandel som Finlands ekonomi ut att ta sig, men överutbudet av tonnage består. Sjöfartens konjunkturella krafter verkar alltså åt olika håll. Det hoppingsgivande på sikt är att det inom den åländska såväl passagerar-, tanker- och nu senast, som det verkar, även inom torrlastsjöfarten, satsas på nybyggen.

Annars får man konstatera att på kortare sikt ser 2017 resultatmässigt ut att återigen bli ett relativt svagt år för branschen. Högre bunkerpriser i förhållande till fjolåret inverkar negativt i alla segment liksom även den sedan länge hårda konkurrensen och överetableringen av tonnage och den försvagade kronan som minskar passagerarrederiernas försäljning till svenska kunder. Vi räknar ändå med att bunkerkostnaderna förblir jämförelsevis låga de närmaste två åren och stiger med knappt ett par procentenheter per år (räknat i USD). Med en endast marginell ökning av bunkerpriserna, men samtidigt en något starkare svensk marknad (starkare krona) och en starkare finländsk efterfrågan förväntar vi oss att *passagerarrederierna* sammantagna kommer att visa ett något förbättrat rörelseresultat för 2018 i förhållande till 2017.

Hittills i år har vi haft en svag tillväxt av fraktmarknaden för

oljetankers. Nettoeffekten av den försvagning av den amerikanska dollarn som förväntas ett par år framöver är även den negativ för verksamhetens resultat.

De åländska rederierna inom *ro-ro-verksamheten* har med varierande framgång genomlevt torrlastsjöfartens utdragna kris. Det största av dem har kunnat se gradvis förbättrade verksamhetsutsikter med något stigande rater under det senaste året, medan ett annat rederi sålt av en stor del av sitt tonnage och ett tredje har ett av två fartyg upplagt. I vissa fall har man lyckats med kontinuerlig förnyelse av egna fraktkontrakt och av kontrakt för fartyg i *time charter*. Någon snabb förbättring av den åländska lastsjöfartens situation förväntas emellertid inte. Dock skulle den kringverksamhet som bedrivs av små teknologiföretag genom sin flexibilitet och låga fasta investeringar snabbare kunna dra nytta av en global konjunkturuppgång.

ÅSUB förväntar sig att omsättningstillväxten inom *transportbranschen* inklusive landtransporter fortsätter att försvagas i år. Tillväxten av den samlade lönesumman i branschen ser ut att utvecklas något starkare och fortsätta att ligga på den positiva sidan. Utvecklingen för omsättning och löner ser alltså ut att utvecklas sämre än vad företagen bedömde i våras.

Enligt ÅSUB:s statistik för övernattningsår ser turistsäsongen ut att ha varit hyfsad hittills i år med tanke på det något ogynnsamma sommarvädet. Under årets åtta första månader har hotellen haft drygt 171 500 övernattningsår. Jämfört med samma period 2016 innebär det en ökning om drygt två procent. Denna ökning kan dock hittills inte avläsas i omsättnings- och löneuppgifterna för *hotell- och restaurangbranschen*. Branschens samlade omsättning ser enligt dessa preliminära uppgifter ut att till och med minska något i år jämfört med fjolåret.

Handelsbranschen som helhet hade en positiv utveckling av omsättningen 2016, främst beroende på att priset på olja och drivmedel steg. Preliminära registeruppgifter för såväl omsättning som lönesumman pekar på ännu ett svagt år i år (2017). Den totala omsättningen ser inte ut att öka i reella termer trots att priset på olja och drivmedel ökat, vilket tyder på en svag utveckling för övriga segment.

För den åländska *bankverksamheten* är det positivt att framtidstron ökar bland hushåll och företag samt att investeringarna ökar. Efterfrågan på lån för mindre och billigare bostadsprojekt verkar öka. Fortsatt låga räntor gör att den goda volymökningen på inlåningen inte motsvaras av en lika stark ökning av räntenettet,

istället är det placeringsnettot som utvecklas starkare. Den långvariga expansiva penningpolitiken i omvärlden har lett till höga värderingsnivåer på aktier, obligationer och fastigheter. Här ligger en viss fara för bubblor och snabba nergångar den dag räntorna börjar stiga. Framtidsutsikterna i det korta perspektivet för den åländska bankverksamheten kan ändå sägas vara stabil.

Marknaden för den internationellt inriktade delen av *försäkringsverksamheten* präglas av hård konkurrens, överkapacitet och av fortsatt sjunkande premierater. Marinförsäkringsraterna i Europa har utvecklats svagt de senaste åren. Premierna på nordiska fartygsförsäkringar har sjunkit med nära 40 procent sedan 2010, trots att tonnaget ökar. Orsaken till det är att genomsnittsvärdet hos fartygen trots viss nyproduktion minskar. I nuläget är med andra ord villkoren tuffa för tillväxt genom internationell expansion på nya marknader inom sjö- och transportförsäkring. Samtidigt är det i första hand på den internationella marknaden man har möjlighet att expandera.

Branschen *företagstjänster* omfattar många olika verksamheter, såväl mindre hemmamarknads- som några större exportinriktade företag inom bland annat IT. Tillväxten av den totala omsättningen i branschen har varit stark de senaste åren och även i år pekar prognosen på en tillväxt över långtidsgenomsnittet. Även lönesumman har fortsatt att växa över trend och ser ut att bli relativt god även i år. Av registeruppgifterna att döma är branschen just nu inne i en expansiv period, liknande den som övrig industri upplever.

Branschen *personliga tjänster* består till övervägande delen av småföretagare inom tvätteri, privat hälso- och sjukvårdsverksamhet, bland annat, samt spelverksamhet. Branschföretagen sammanvägda trodde i början av året på en närmast oförändrad omsättning. Enligt registeruppgifterna ser det nu ut som om vi istället får en rejäl dipp i branschens omsättningstillväxt. Den sammanlagda lönesummans tillväxttakt i branschen har varit jämn och god de senaste åren.

Byggsektorns tillväxt har de senaste två åren varit stark i Finland, men betydligt mer modest på Åland. Under fjolåret kom en rejäl svacka i omsättningen. Avmattningen ser hittills i år ut att ha fortsatt och tillväxten ser ut att bli knappt positiv i reella termer sett till hela året. Tillväxten av branschens samlade lönesumma ligger nu kring långtidsmedelvärdet.

Omsättningstillväxten för den åländska *livsmedelsindustrin* var svag förra året (2016) och ser ut att förbli så under innevarande år.

Lönesummans tillväxt var något starkare; kring långtidsvärdet rensat för effekterna av fusionen mellan två större företag inom branschen.

Branschen *övrig industri* består till stor del av företag som tillverkar plastprodukter; både *high-tech*-företag som fungerar som underleverantörer till den internationella medicinska industrin och tillverkare av plastleksaker. Fusionen för ett par år sedan mellan två tillverkare av plastslangar för medicinskt bruk har stärkt branschen finansiellt.

Branschen hör till de stabila i det privata näringslivet vad gäller omsättningen. Det gäller för övrigt även den del av *primärsektorn* som drivs i bolagsform, där fiskodlingen ingår, som de senaste åren uppvisat en exceptionellt stark omsättning men också branschen företagstjänster.

Det ser ut som om omsättningen stärks detta år vilket understryker branschens positiva utveckling. Tillväxten av branschens samlade lönesumma ser ut att ha följt omsättningens under senare år, men har överlag varit lägre, vilket förmodligen är ett tecken på att branschföretagen håller god lönsamhet.

En sammanfattande bedömning för den åländska ekonomins utveckling under detta år är att den förstärkning av aktiviteten som förväntades i våras inte ser ut att infrias. På sikt kan emellertid det förbättrade tillståndet i den globala och i synnerhet eurozonens ekonomi, samt den förbättrade efterfrågan i den finländska ekonomin, ge en samlad resultatförbättring även hos det åländska servicebaserade näringslivet.

Könsperspektiv på hushåll, åldringsvård och våld i nära relationer

Jämställdhetsbilaga till landskapets budget 2018

Innehåll

1	Uppdrag, avgränsningar och förklaringar	3
2	Sammanfattande konklusioner	4
3	Befolkning, familjer och hushåll under 2000-talet	7
3.1	De yngre pensionärerna har ökat mest	7
3.2	Allt flera småhushåll.....	8
3.3	Par utan barn har blivit den vanligaste familjetypen.....	9
3.4	I fyra av fem barnfamiljer finns två vuxna	9
4	Äldreomsorg	10
4.1	Större kvinnomajoritet på serviceboenden än inom institutionsvården.....	10
4.2	Tre av fyra närståendevårdare är kvinnor	11
4.3	Kvinnor över 85 år nyttjar äldreomsorgen i störst utsträckning.....	12
5	Våld i nära relationer som kommit till polisens kännedom på Åland	13
5.1	Statistik om brottsoffren för våld i nära relationer på Åland 2009-2016	13
5.2	Misstänkta för våld i nära relationer och våldsformerna	14
5.3	Förhållandet mellan offret och den misstänkta.....	16
6	Förekomst av våld i nära relationer på Åland 2016.....	19
6.1	Våld i nära relationer bland ålänningar	19
6.2	Psykiskt våld är den vanligaste våldsformen	21
7	Våld i nära relationer bland äldre ålänningar	24
7.1	Utsatthetens natur bland de äldre.....	24
7.2	De utsatta och psykisk ohälsa	26
7.3	Reflektioner om utsatthet för våld i nära relationer bland äldre ålänningar	28

1 Uppdrag, avgränsningar och förklaringar

Utvecklingen mot ett mer jämställt samhälle kräver kunskap om människornas levnadsförhållanden. ÅSUB har på uppdrag av landskapsregeringen sammanställt en bilaga till landskapets budget för 2018 som har sitt huvudfokus på våld i nära relationer. Som bakgrund finns statistik om familje- och hushållsstrukturen samt äldreomsorgen inklusive närståendevård.

Det är sjunde gången som en särskild genusanalys av olika politikområden finns som bilaga till budgeten. Tidigare har tyngdpunkten legat på bland annat ekonomi, arbetsliv, hälsa och livsstil, integration, demografiska förändringar, inflytande och brottslighet.

Trygghet är ett grundläggande behov hos människan och en förutsättning för ett jämlikt och rättvist samhälle. Det är därför viktigt att belysa förekomsten av våld och hot om våld som, speciellt när det förekommer inom den egna familjen eller i kretsen av närstående, kan medföra en otrygghet och konsekvenser som avsevärt sänker livskvaliteten.

I denna bilaga görs ett försök att visa i vilken grad kvinnor och män är representerade som utövare respektive som utsatta för våld i nära relationer. De berördas förhållande till varandra (t.ex. partner, förälder–barn, närståendevårdare–vårdad) är en intressant faktor liksom deras ålder. Ytterligare redovisas de könsskillnader som finns när det gäller olika typer av våld, t.ex. fysiskt, psykiskt och sexuellt. Uppgifterna baseras både på våld som har polisanmälts och på egna upplevelser av våld.

I arbetet för ett mer jämlikt samhälle med förbättrade villkor för kvinnor och män, flickor och pojkar, är våldet i nära relationer en viktig aspekt att beakta.

Källorna för uppgifterna är statistik från ÅSUB och Statistikcentralen (SC) samt enkätundersökningar från Ålands landskapsregering (LR) och Högskolan på Åland (HÅ), vilket framgår vid respektive tabell och figur. Statistiken omfattar hela Åland.

ÅSUBs personal står gärna till tjänst med upplysningar om sammanställningen. Mera uppgifter om de aktuella statistikområdena finns på ÅSUBs hemsida (www.asub.ax) och i ÅSUBs publikationer. På hemsidans temaingång Kvinnor och Män samt i publikationen På tal om jämställdhet ligger fokus också på könsuppdelade fakta.

2 Sammanfattande konklusioner

Sedan år 2000 har antalet kvinnor på Åland ökat med 1 600 och männen med närmare 1 900. Detta betyder att det kvinnoöverskott som tidigare har funnits i befolkningen har krympt till under 100 personer. Eftersom det fortfarande finns en stor kvinnomajoritet i de äldsta åldersgrupperna, betyder det att det finns ett överskott av män i yngre åldrar, främst i skolålder och upp till 30 år.

Antal hushåll har ökat snabbare än befolkningen, genom att de små hushållen med en eller två personer har vuxit i antal. Enpersonshushållen har blivit 1 500 flera sedan år 2000 och det är män som står för merparten av denna ökning. Fortfarande är dock en något större del av de drygt 5 400 ensamboende kvinnor. De är i majoritet bland de äldre medan det finns flera män bland de yngre som bor ensamma.

När det gäller familjer är det främst par utan hemmaboende barn som har blivit flera. Detta kan sättas i relation till att den övervägande delen av befolkningstillväxten under perioden har skett i åldrarna 50–74 år. För barnfamiljernas del har andelen ensamförsörjarfamiljer stigit något, främst beroende på att familjerna bestående av far och barn har ökat i antal. I nästan 80 procent av barnfamiljerna finns det dock två vuxna.

År 2016 fick 600 personer som var 65 år eller äldre del av äldreomsorg i form av institutionsboende, serviceboende eller kommunalt stödd närståendevård, 390 kvinnor och 210 män. Detta är bara tio procent av de över 6 000 personer som har uppnått pensionsålder, tolv procent av kvinnorna och sju procent av männen. För de personer som har fyllt 85 år är det dock nästan hälften av kvinnorna och en dryg tredjedel av männen som nyttjar äldreomsorgen i någon form. Dessa vårdformer omfattar också en del yngre personer, främst närståendevården där hälften av klinterna är under 65. Den mest vårdbehövande gruppen, de som har fyllt 85, omfattar i dag 750 personer varav 500 kvinnor och 250 män. Enligt befolkningsprognosen beräknas de på drygt 20 år öka med nästan 1 300 personer och 2040 bestå av 1 250 kvinnor och över 750 män.

Den statistik som bygger på brott som har kommit till polisens kännedom visar att antalet offer för våld i hemmet (familjevåld¹) och våld i nära relationer under perioden 2009–2016 har varierat mellan knappt 20 och nästan 60 personer per år. Två tredjedelar av de utsatta har varit kvinnor och flickor. Bland offren under 18 år finns dock en majoritet pojkar. Av de misstänkta för dessa brott var 80 procent män. I de fall där den misstänkta var en man var över tre fjärdedelar av de utsatta kvinnor, medan det i de fall där en kvinna var misstänkt förövare fanns en stor andel män bland offren, närmare fyra av fem. I nästan 250 fall rör det sig om fysiskt våld, medan frihetsberövande, hot och tvång står för drygt 70 fall. Sexuellt våld har bara

¹ Brottsstatistiken använder begreppet 'familjevåld', vilket är en direkt översättning av det finska begreppet 'perheväkivalta'. I den här rapporten använder vi dock i stället begreppet 'våld i hemmet', vilket är den svenska översättningen som används i Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (Istanbulkonventionen, 2015).

anmälts i några få fall.

En majoritet av de kvinnor som har drabbats av våld från en närstående har varit bosatta i ett annat hushåll än den misstänkte, medan det för de utsatta männen del har varit något vanligare att bo i samma hushåll som utövaren av våldet. Under de aktuella åren finns totalt nästan 120 fall där den misstänkte våldsutövaren är gift eller sambo med offret och närmare 75 fall där förövaren är en tidigare partner. Nästan 90 av de misstänkta är en förälder till den utsatta, medan det i knappt 40 fall rör sig om ett syskon, ett barn eller någon annan som bor i samma hushåll.

Brottsstatistiken ger ingen fullständig bild av våld i nära relationer, eftersom det kan finnas många fall där våldet inte anmäls till polis. Enligt landskapsregeringens undersökning *Våld i nära relationer på Åland 2017* har 28 procent av de tillfrågade i något skede av sitt liv blivit utsatta för denna typ av våld. En tydlig könsskillnad framkommer i och med att siffran är 36 procent för kvinnor och 20 procent för män. Om man ser till bara de tolv senaste månaderna är andelen 16 procent för kvinnorna och 9 procent för männen. En tredjedel av dem som säger sig ha blivit utsatta det senaste året bor i ett hushåll med minderåriga barn.

I enkätundersökningens material är psykiskt våld den vanligaste typen av våld i nära relationer som de tillfrågade säger sig ha blivit utsatta för någon gång i livet. Andelen är 30 procent för kvinnorna och 13 procent av männen. Fysiskt våld och hot om våld har en något jämnare könsfördelning i och med att 22 procent av kvinnorna och 15 procent av männen uppger sig ha drabbats. För sexuellt våld är könsskillnaderna desto större. Det rapporteras av nio procent av kvinnorna och en procent av männen. De som har upplevt våld under de senaste tolv månaderna uppger i 40 procent av fallen den nuvarande partnern som utövare, medan 35 procent pekar ut en före detta partner. Våld från en förälder anger 13 procent att de har drabbats av.

Äldre personer anses ofta ha större risk att drabbas av våld i nära relationer eftersom de är mera beroende av andras hjälp. Brottsstatistiken innehåller relativt få fall där personer som har fyllt 65 år är offer. Enkätundersökningen *Hälsa och livskvalitet bland äldre män och kvinnor på Åland*² från 2015 visar att tre procent av de äldre kvinnorna och en procent av de äldre männen hade blivit utsatta för våld i nära relationer under det senaste året. Tre fjärdedelar av dessa var gifta, samboende eller särboende. För både män och kvinnor var det vanligare att bli utsatt för våld om man hjälpte någon med nedsatt funktionsförmåga i samma hushåll. En större andel av de våldsutsatta männen än av kvinnorna fungerade som officiella närståendevårdare. Av dem som råkat ut för våld var det en större andel av de äldre kvinnorna än av männen som uppgav att de hade en dålig livskvalitet.

I undersökningen *Våld i nära relationer på Åland 2017*³, där definitionen av våld var bredare och beskrivningarna av våldsformerna mera detaljerade, var andelen våldsutsatta äldre under det senaste året högre, 15 procent av kvinnorna och två procent av männen. Detta visar på utmaningarna i att kartlägga en så komplex och

² Boman, 2016.

³ Roos, 2017.

känslig fråga som våld i nära relationer.

3 Befolkning, familjer och hushåll under 2000-talet

Könsfördelningen i befolkningen totalt sett är jämn med ett knappt hundratal flera kvinnor än män. I olika åldersgrupper är dock bilden i någon mån annorlunda. Bland barn i skolålder och ungdomar upp till 30 år finns det ett överskott av pojkar och män, medan kvinnorna utgör en tydlig majoritet i de äldsta åldersgrupperna.

Tabell 1. Befolkning efter kön och ålder 2016

Ålder	Antal			Könsfördelning, procent	
	Totalt	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Totalt	29 214	14 647	14 567	50	50
0-6	2 184	1 095	1 089	50	50
7-15	2 913	1 394	1 519	48	52
16-29	4 430	2 068	2 362	47	53
30-49	7 470	3 688	3 782	49	51
50-64	6 048	3 125	2 923	52	48
65-74	3 583	1 807	1 776	50	50
75-84	1 841	979	862	53	47
85+	745	491	254	66	34

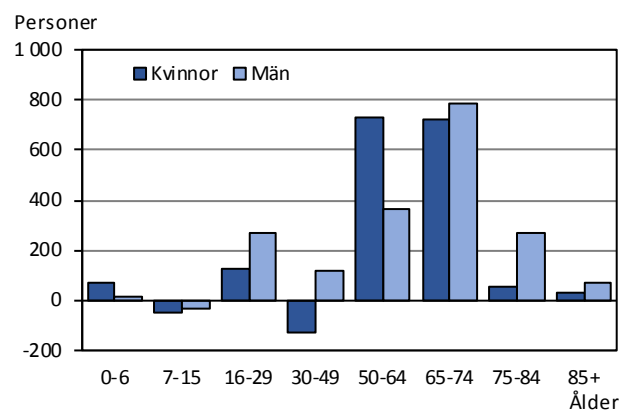
Källa. ÅSUB Befolkning

3.1 De yngre pensionärerna har ökat mest

Ålands folkmängd är nästan 3 500 personer större nu än år 2000. Kvinnorna har blivit 1 600 flera och männen har ökat med närmare 1 900, varför kvinnoöverskottet som tidigare har funnits i befolkningen nästan har försvunnit.

De som är 65 år eller äldre har blivit över 1 900 flera under perioden. Största delen av denna ökning har skett bland de yngre pensionärerna, de som är 65–74 år. I denna grupp har kvinnorna och männen ökat lika mycket. Däremot står männen för större delen av den ökning som har skett bland de 75 år fyllda. En betydande tillväxt har också skett i åldrarna 50–64 år, 1 100 personer. I denna grupp har kvinnorna ökat dubbelt så mycket som männen.

Figur 1. Förändring av antalet invånare efter kön och ålder 2000 - 2016

Källa. ÅSUB Befolkning

3.2 Allt flera småhushåll

Antalet bostadshushåll har stigit med 2 600 sedan år 2000 och var 13 700 i slutet av 2016. Ökningen av antalet hushåll varit snabbare än befolkningstillväxten vilket innebär att medelhushållsstorleken har sjunkit från 2,3 till 2,1 personer. Nästan hela ökningen gäller hushåll med en eller två personer.

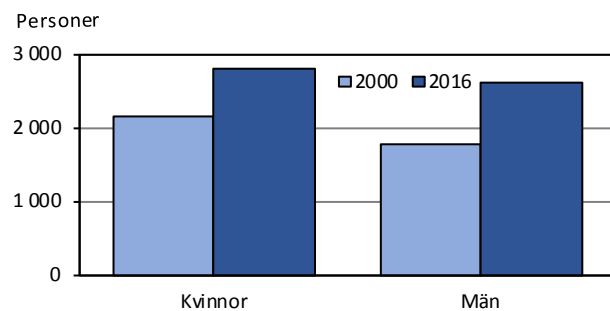
Tabell 2. Hushåll efter storlek 2000 och 2016

Personer i hushållet	2000	2016	Förändring
Hushåll totalt	11 074	13 699	2 625
1	3 933	5 424	1 491
2	3 296	4 512	1 216
3	1 573	1 665	92
4	1 442	1 445	3
5	602	480	-122
6+	228	173	-55
Personer i hushåll totalt	25 499	28 753	3 254
Hushållens medelstorlek	2,3	2,1	-0,2

Källa. ÅSUB Befolkning

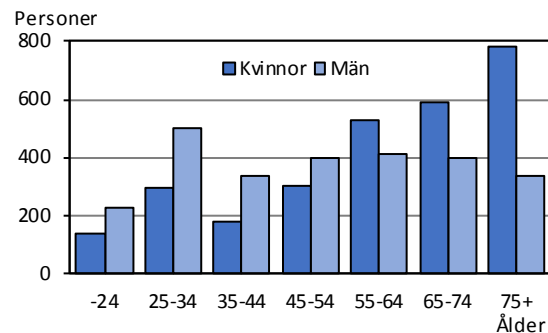
Enpersonshushållen har blivit 1 500 flera och var drygt 5 400 sista december 2016. Män står för en större del av ökningen, men det är fortfarande något flera kvinnor än män som bor ensamma. Från 55 års ålder och uppåt är kvinnorna i majoritet av de ensamboende, medan männen är flera i de yngre åldersgrupperna. Över en tredjedel av enpersonshushållen utgörs av kvinnor över 55 år.

Figur 2. Enpersonshushåll efter kön 2000 och 2016

Källa. ÅSUB Befolkning

Figur 3. Enpersonshushåll efter kön och ålder 2016

Källa. ÅSUB Befolkning

3.3 Par utan barn har blivit den vanligaste familjetypen

Familjerna har blivit över 1 000 flera sedan år 2000 och var 2016 över 8 000. Den stora ökningen har skett för par utan hemmaboende barn och de är nästan hälften av familjerna, medan 40 procent är barnfamiljer med minst ett barn under 18 år. Drygt 10 procent av familjerna består av ett par eller av en ensamstående förälder med hemmaboende barn som har fyllt 18. En familj omfattar högst två generationer och kan utgöras av ett gift eller samboende par eller par med registrerat partnerskap, med eller utan barn i hushållet, samt en ensamstående förälder med barn. Ett hushåll består av alla personer som bor stadigvarande i en gemensam bostad oberoende av familjeförhållanden.

Tabell 3. Familjer 2000 och 2016

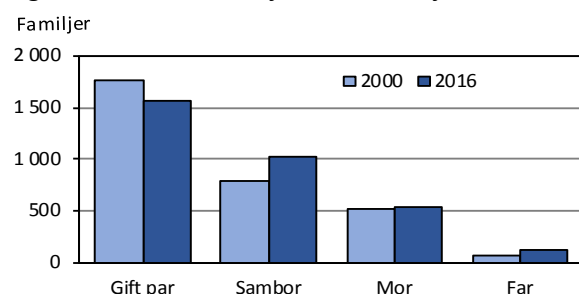
Familjetyp	2000	2016	Förändring 2000 - 2016
Familjer totalt	7 048	8 131	1 083
Barnfamiljer	3 142	3 254	112
Giftn/sambor och barn	2 554	2 584	30
Mor och barn	516	541	25
Far och barn	72	129	57
Familjer utan barn under 18 år	3 906	4 877	971
Giftn/sambor utan barn	2 804	3 932	1 128
Giftn/sambor med barn 18+	743	570	-173
Mor och barn	279	290	11
Far och barn	80	85	5

Källa. ÅSUB Befolkning

3.4 I fyra av fem barnfamiljer finns två vuxna

I nästan 80 procent av barnfamiljerna finns det två vuxna, medan drygt 20 procent har bara en förälder. Andelen ensamförsörjarfamiljer har stigit något under 2000-talet, främst beroende på att far och barnfamiljerna har ökat i antal. Det är ändå bara i var femte enföräldersfamilj som den vuxna är en man. Från år 2000 har andelen av barnen som bor med bara en förälder sjunkit för dem som är under nio år, men ökat för de äldre. Av de yngsta barnen (0–2 år) bor 90 procent med två föräldrar, 9 procent med mamma och 1 procent med pappa. Av 13–15-åringarna bor 76 procent med två föräldrar, 20 procent med mamma och 4 procent med pappa.

Figur 4. Antal barnfamiljer efter försörjare 2000 och 2016

Källa. ÅSUB Befolkning

Flera kvinnor än män är frånskilda, 1 450 respektive 1 100. Sedan år 2000 har ökningen varit 600 för kvinnorna och 400 för männen. Detta ger dock ingen fullständig bild av familjesplittringen eftersom också många samboende separerar och många av de skilda och separerade även ingår i någon ny familjekonstellation.

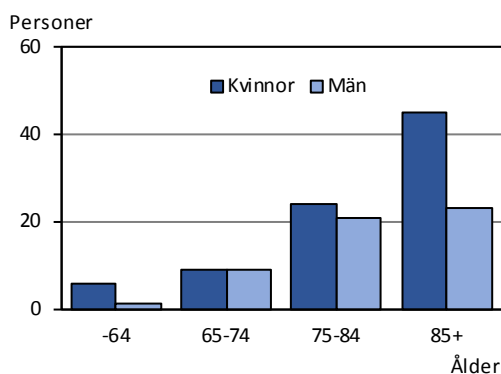
4 Äldreomsorg

Det finns en stark koppling mellan ålders- och könsstrukturen i befolkningen och nyttjandet av kommunal äldreomsorg. I de äldsta åldersgrupperna som har det största vårdbehovet är merparten av kvinnorna ensamstående medan männen i högre grad är gifta. Det finns en stor majoritet kvinnor bland dem som nyttjar institutionsvård och serviceboende liksom hos dem som fungerar som närstående vårdare.

4.1 Större kvinnomajoritet på serviceboenden än inom institutionsvården

Inom institutionsvården för äldre fanns i slutet av 2016 nästan 140 klienter, varav 60 procent var kvinnor och 40 procent män. Kvinnomajoriteten fanns till största delen bland dem som var 85 år eller äldre. Hälften av de boende fanns i denna åldersgrupp. Också bland de fåtal klienter som var under 65 år fanns det flest kvinnor. Denna vårdform finns på Trobergshemmet, Oasen och Sunnanberg.

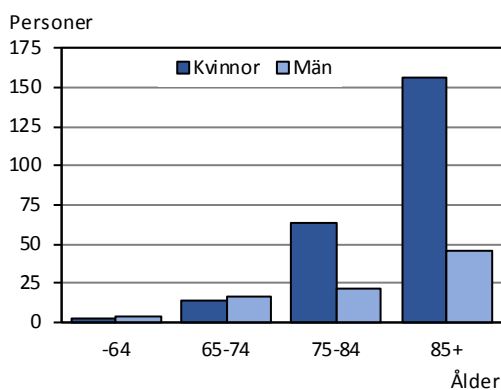
Figur 5. Antal klienter inom institutionsvård för äldre 2016 efter ålder och kön

Källa. ÅSUB Socialväsände

På de kommunala serviceboendena fanns 325 personer. Kvinnomajoriteten var större än inom institutionsvården, 73 procent. Koncentrationen till den äldsta åldersgruppen var också större; över 60 procent var 85 år eller äldre.

Figur 6. Antal klienter i serviceboende 2016 efter ålder och kön

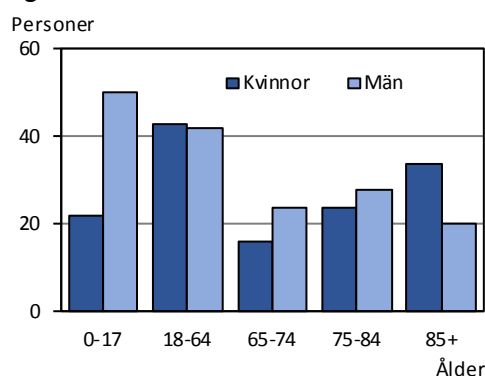

Källa. ÅSUB Socialväsände

4.2 Tre av fyra närståendevårdare är kvinnor

Drygt 300 personer fick kommunalt stödd närståendevård i slutet av 2016, varav 46 procent var kvinnor och 54 procent män. Av klienterna var knappt hälften 65 år eller äldre. Bland de unga under 18 år var en stor majoritet pojkar, medan könsfördelningen var jämn bland 18-64-åringarna. Också bland de 65 år fyllda fanns det lika många kvinnor som män, dock så att kvinnorna var betydligt flera bland de som var 85 och äldre, medan männen var i majoritet bland de yngre pensionärerna som fick närståendevård.

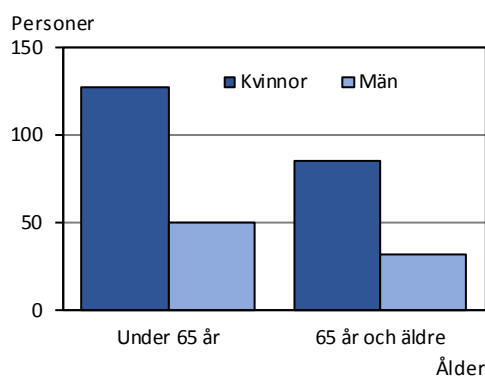
Figur 7. Vårdade i närståendevård 2016 efter ålder och kön

Källa. ÅSUB Socialväsende

De som lyfte stöd för att vårda någon närstående var till nästan tre fjärdedelar kvinnor. Drygt 60 procent av vårdarna var under 65 år och 40 procent var 65 eller äldre. Könsfördelningen var likadan i båda åldersgrupper.

Figur 8. Närståendevårdare efter ålder och kön 2016

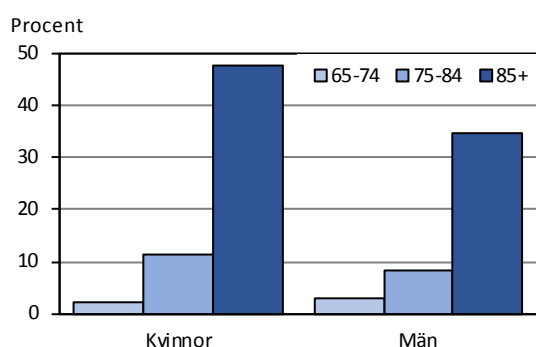
Källa. ÅSUB Socialväsende

Förutom ovannämnda serviceformer som redovisas på klientbasis kan det också noteras att nästan 600 pensionärshushåll fick kommunal hemtjänst i slutet av 2016. I hälften av dessa var den äldsta personen 85 år eller äldre och i en tredjedel av fallen mellan 75 och 84 år.

4.3 Kvinnor över 85 år nyttjar äldreomsorgen i störst utsträckning

Sammanlagt är det tio procent av de 65 år fyllda som finns inom antingen institutionsvård för äldre, serviceboende eller närståendevård. För kvinnor är siffran tolv procent och för männen sju. Skillnaden mellan de olika åldersgrupperna är dock stor. Av 65–74-åringarna är det bara ett par procent av kvinnorna och männen som nyttjar dessa omsorger. I 75–84-årsåldern är andelen runt tio procent, lite högre för kvinnorna än för männen. Bland de 750 personer som har fyllt 85 år är andelen 43 procent. Nästan hälften av kvinnorna i denna grupp och drygt en tredjedel av männen kommer i åtnjutande av någon av dessa kommunala eller kommunalt stödda tjänster.

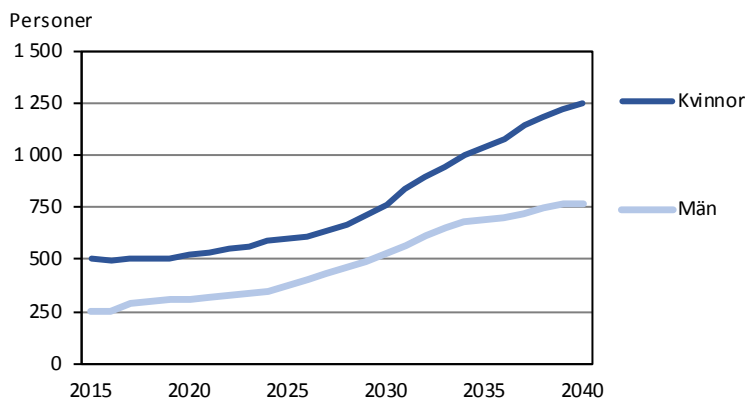
Figur 9. Andel av invånarna som utnyttjar institutionsvård för äldre, serviceboende eller närståendevård efter ålder och kön

Källa. ÅSUB Socialväsende

Hittills under 2000-talet har de som är 85 år och äldre ökat med bara 100 personer. På grund av de stora årskullar som har börjat uppnå pensionsålder kommer ökningen småningom att bli betydande. Befolkningsprognosen visar en tillväxt med 250 personer för de som är 85 år och äldre under den närmaste tioårsperioden. Om vi går mer än 20 år framåt i tiden, till 2040, beräknas denna åldersgrupp öka med nästan 1 300 personer till över 2 000. Könsfördelningen ser ut att jämnas ut något. Från dagens läge där två tredjedelar av de 85 år fyllda är kvinnor kommer andelen enligt prognosen att sjunka till 60 procent.

Figur 10. Befolkning 85 år och äldre 2015 – 2040 efter kön, prognos

Källa: SC

5 Våld i nära relationer som kommit till polisens kännedom på Åland

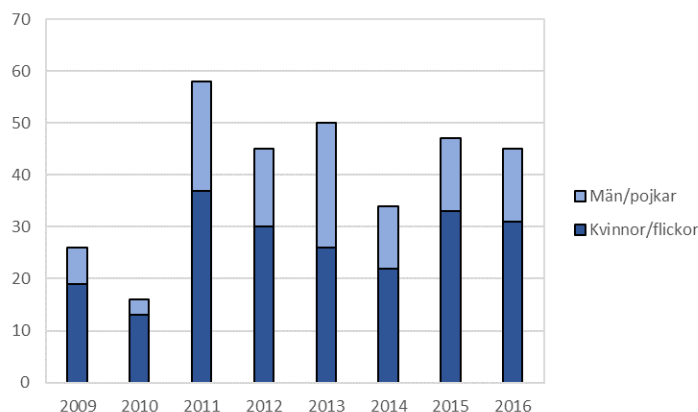
Våld i nära relationer är ett samhällsproblem som berör alltför många kvinnor och män samt flickor och pojkar. I det följande presenterar vi uppgifter om våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland. Uppgifterna gäller tidsperioden 2009-2016 och är hämtade från den officiella brottsstatistiken som Statistikcentralen publicerar. Genom att granska uppgifterna under en längre tidsperiod blir ändringar i brottsstatistiken mer tydliga. Å andra sidan har tidigare studier visat att en stor del av våld i nära relationer aldrig kommer till polisens kännedom. Uppgifterna som vi presenterar i det här kapitlet omfattar bland annat antalet offer och misstänkta samt brottsformerna. Vi lägger uppmärksamhet även på åldersgrupper, boendeform samt på förhållandet mellan offret och den misstänkta.

Flera lagförändringar genomfördes i strafflagen under 2010-talet, vilket har påverkat statistiken om våld i hemmet och våld i nära relationer. År 2011 kriminaliserades lindrigt våld mot en närstående person och sexuellt utnyttjande av en person som är medvetlös eller på ett annat sätt i ett hjälplöst tillstånd. Genom en ytterligare lagförändring kriminaliserades olaga förföljelser år 2014. Olaga förföljelser handlar om utsatthet, där förövaren upprepade gånger hotar, följer efter, iakttar eller på något annat sätt kontaktar den utsatta med målsättningen att skapa rädsla eller ångest.

5.1 Statistik om brottsoffren för våld i nära relationer på Åland 2009-2016

Figur 11 visar att det årliga antalet brottsoffer för våld i hemmet och våld i nära relationer under 2009-2016 varierade mellan 16 (2010) och 58 (2011) personer. Under det senaste statistikåret (2016) blev 45 ålänningar utsatta för brott som handlade om våld i hemmet och våld i nära relationer. Statistiken för samma tidsperiod visar även att en större andel av brottsoffren var kvinnor och flickor (66 %). Kvinnornas och flickornas andel bland brottsutsatta för våld i hemmet och våld i nära relationer varierade mellan 52 procent (2013) och 81 procent (2010) under 2009-2016.

Figur 11. Antal offer för brott inom våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland 2009-2016 efter kön

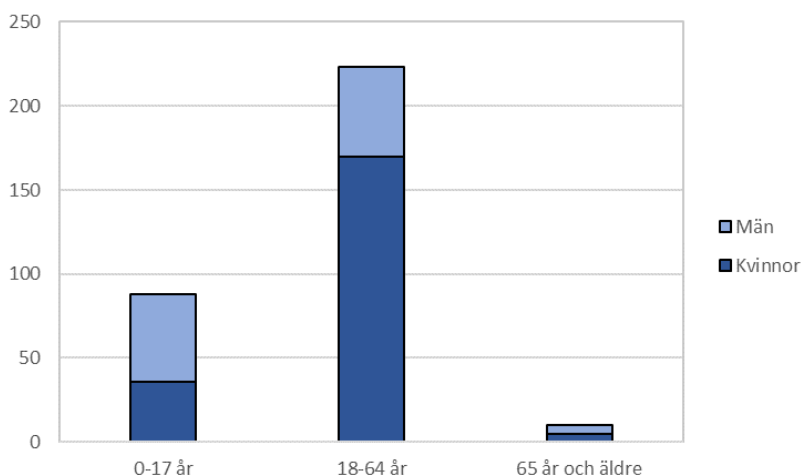

Källa: SC

Till statistiken om brottsoffren för våld i hemmet och våld i nära relationer hör även åldersuppgifter. Den största åldersgruppen för brottsoffren inom våld i hemmet och våld i nära relationer under 2009-2016 bestod av personer i arbetsför ålder (69 %) (Figur 12). Den årliga andelen brottsutsatta i arbetsför ålder varierade mellan 56 procent (2012) och 82 procent (2016) under tidsperioden.

Det är viktigt att uppmärksamma de minderåriga som är utsatta för våld i hemmet och våld i nära relationer. Tidigare studier har visat att barn, som bor i en familj där fysiskt våld förekommer, har sex gånger större risk att bli utsatta för våld i nära relationer än andra barn⁴. Totalt 27 procent av brottsoffren för våld i hemmet och våld i nära relationer var minderåriga under 2009-2016. Dessutom förekommer utsatthet bland äldre ålänningar (65 år och äldre). Tre procent av brottsoffren för våld i hemmet och våld i nära relationer under 2009-2016 var äldre ålänningar. De minderårigas andel varierade under tidsperioden mellan 16 procent (2016) och 44 procent (2012), medan de äldres andel varierade mellan noll procent (2010, 2012) och nio procent (2014).

Figur 12. Antal offer för brott inom våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland 2009-2016 efter ålder och kön

Källa: SC

Den könsfördelade brottsstatistiken för våld i hemmet och våld i nära relationer under 2009-2016 (Figur 12) visar även att de flesta i gruppen av brottsoffer i arbetsför ålder var kvinnor (76 %). Däremot bland minderåriga var det mer vanligt för pojkar (59 %) att bli brottsoffer för våld i hemmet och våld i nära relationer jämfört med flickor. Könsfördelningen var jämnast bland de äldre våldsutsatta, varav hälften (50 %) var kvinnor och hälften (50 %) var män.

5.2 Misstänkta för våld i nära relationer och våldsförbrytningarna

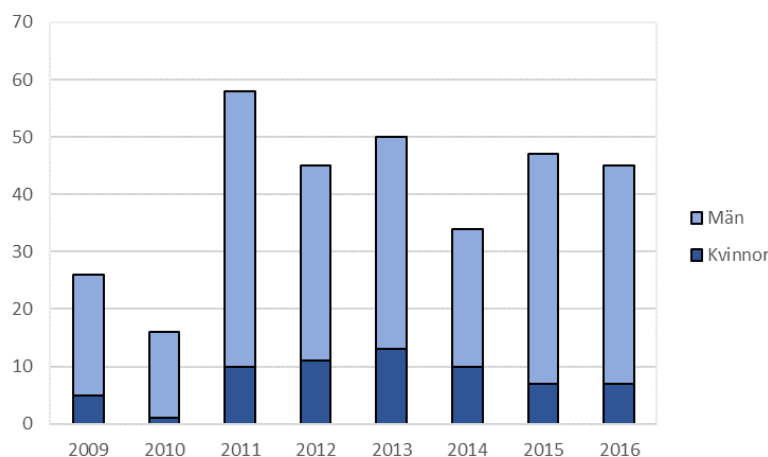
Brottsstatistiken om våld i hemmet och våld i nära relationer innehåller även uppgifter om de misstänkta⁵. Figur 13 visar att likt antalet utsatta varierade det årliga

⁴ Brå (Brottsförebyggande rådet) 2014:8.

⁵ Misstänkta är straffmyndiga personer som av polis eller åklagare anses skäligen misstänkta för brott.

antalet misstänkta mellan 16 (2010) och 58 (2011) personer under 2009-2016. De senaste uppgifterna visar att 45 ålänningar var misstänkta för brott inom våld i hemmet och våld i nära relationer år 2016 (se *Figur 13*). Statistiken för 2009-2016 visar även att en större andel av de misstänkta under samma tidsperiod var män och pojkar (80 %). Männens och pojkarnas andel bland de misstänkta för våld i hemmet och våld i nära relationer varierade mellan 71 procent (2014) och 94 procent (2010) under tidsperioden.

Figur 13. Antal misstänkta för brott inom våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland 2009-2016 efter kön

Källa: SC

Tabell 4 visar att i de flesta enskilda fall av våld i hemmet och våld i nära relationer under 2009-2016 var offret en kvinna och den misstänkta en man (62 % av brottsfallen inom våld i hemmet och våld i nära relationer). I de brottsfall där offret var en man, var den misstänkta något oftare en man (18 % av brottsfallen inom våld i hemmet och våld i nära relationer) än en kvinna (16 % av brottsfallen inom våld i hemmet och våld i nära relationer). Det var mest sällan förekommande att kvinnor var både offren och de misstänkta inom våld i hemmet och våld i nära relationer (4 % av brottsfallen inom våld i hemmet och våld i nära relationer).

Tabell 4. Andel (%) brottsfall inom våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland med kvinnor och män som misstänkta och offer 2009-2016

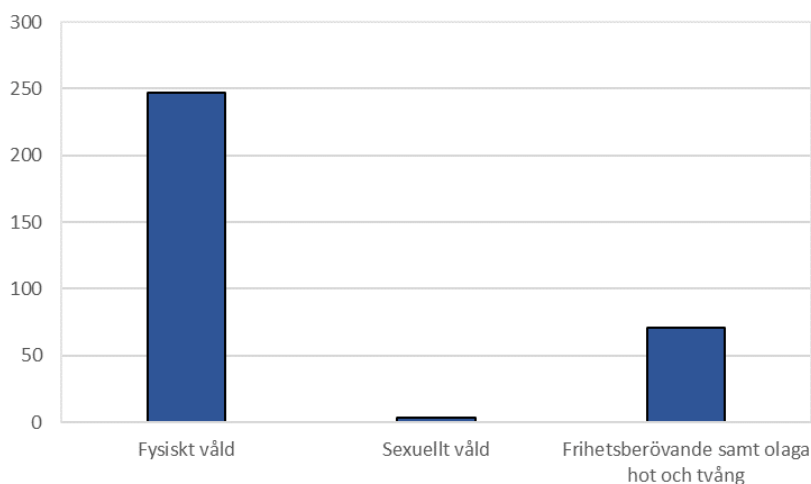
	Misstänkta män	Misstänkta kvinnor
Offren män	18	16
Offren kvinnor	62	4

Källa: SC

Brottsstatistiken ger även en uppfattning om de vanligaste våldsformerna på Åland. De flesta våldsformerna inom våld i hemmet och våld i nära relationer under 2009-2016 handlade om fysiskt våld (se *Figur 14*) som består av mord, dråp eller försök till dråp samt lindrig misshandel, misshandel och grov misshandel. De flesta offren för våldsbrott inom fysiskt våld var kvinnor (61 %), medan de flesta misstänkta för fysiskt våld var män (77 %). Den näst vanligaste våldsformen efter fysiskt våld består av frihetsberövande, olaga hot och olaga tvång. Även inom denna våldsform

var de flesta offren kvinnor (82 %), medan de flesta misstänkta var män (90 %). Den mest sällan förekommande våldsformen inom våld i hemmet och våld i nära relationer under 2009-2016 var sexuellt våld som består av sexuellt utnyttjande av en annan person och våldtäkt. De flesta offren för sexuellt våld var kvinnor, medan alla misstänkta för sexuellt våld var män.

Figur 14. Antal brott inom våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland 2009-2016 efter brottsform

Källa: SC

En mer detaljerad granskning av enskilda våldsformer under 2009-2016 visar att över hälften (58 %) av de enskilda brottsfallen inom våld i hemmet och våld i nära relationer handlade om misshandel⁶. Under samma tidsperiod bestod var femte (20 %)⁷ av de enskilda våldssituationerna inom våld i hemmet och våld i nära relationer av olaga hot. Den tredje största enskilda våldsformen under 2009-2016 var lindrig misshandel (16 %)⁸. Både brottsrubriken olaga hot och lindrig misshandel genomgick lagförändring år 2011, vilket kan ha påverkat statistiken. Resten av de enskilda våldsformerna under 2009-2016 omfattade försök till dråp eller mord, grov misshandel, sexuellt utnyttjande av barn, våldtäkt, frihetsberövande och olaga tvång. De här våldsformerna hade mindre än tio anmälda brottsfall på Åland under 2009-2016. Även när statistiken om våld i hemmet och våld i nära relationer granskas för enskilda våldsformer under 2009-2016, har de flesta offren varit kvinnor och de flesta misstänkta varit män.

5.3 Förhållandet mellan offret och den misstänkta

Till brottsstatistiken för 2009-2016 hör även uppgifter om offrets boendeform (Figur 15). Andelen offer som bor i samma hushåll som den misstänkta var under tidsperioden relativt låg jämfört med andelen offer som bor i ett annat hushåll än den misstänkta. De åldersrelaterade uppgifterna i Figur 15 visar att 49 procent av de minderåriga offren och 45 procent av offren i arbetsför ålder bodde i samma hushåll som den misstänkta. Bland de äldre brottsoffren (65 år och äldre) var fördelningen

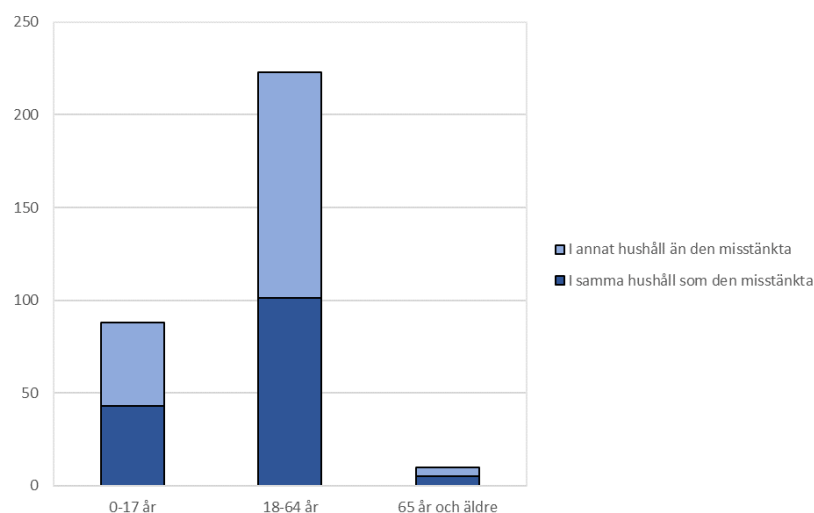
⁶ Den årliga andelen varierade mellan 42 % (2016) och 81 % (2010).

⁷ Den årliga andelen varierade mellan 12 % (2013) och 33 % (2016).

⁸ Den årliga andelen varierade mellan 11 % (2015) och 21 % (2014).

som jämnast med hälften av offren (50 %) i samma hushåll som den misstänkta och hälften av offren (50 %) i ett annat hushåll än den misstänkta.

Figur 15. Antal offer för våld i hemmet och våld i nära relationer som anmäls som brott på Åland 2009-2016 efter ålder och boendeform

Källa: SC

Den könsfördelade statistiken i *Tabell 5* visar att i de flesta brottsfallen inom våld i hemmet och våld i nära relationer har den utsatta varit en kvinna som bor antingen i annat hushåll (37 %) eller i samma hushåll som den misstänkta mannen (25 %). I de brottsfall där den utsatta har varit en man har offret oftast bott i samma hushåll som den misstänkta förövaren (kvinna eller man).

Tabell 5. Andel (%) misstänkta och offren för brott inom våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland 2009-2016 efter boendeform och kön

		Misstänkta män	Misstänkta kvinnor
Samma hushåll	Offren män	9,7	9,7
	Offren kvinnor	24,9	2,2
Annat hushåll	Offren män	8,7	6,2
	Offren kvinnor	36,8	1,9

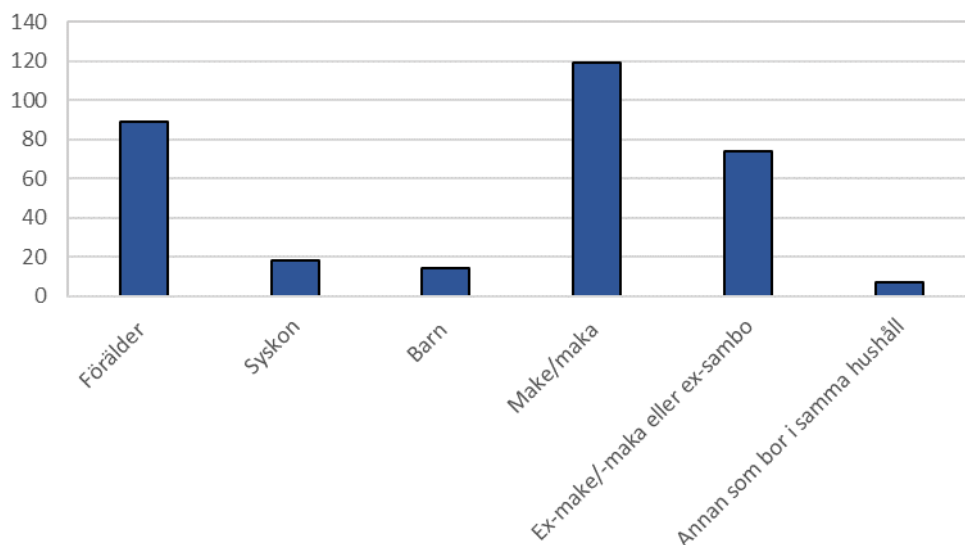
Källa: SC

De offer som bor i samma bostadshushåll som den misstänkta har oftast varit gifta eller sambor till våldsutövaren. Den åländska brottsstatistiken för 2009-2016 visar att fler än var tredje brottsfall (37 %) inom våld i hemmet och våld i nära relationer rapporterades mellan makar eller sambor (*Figur 16*). Över hälften (51 %) av offren till makar eller sambor var i åldern 25-44 år⁹. I fler än var fjärde brottsfall (28 %) inom våld i hemmet och våld i nära relationer under 2009-2016 rapporterades föräldern som den misstänkta våldsutövaren. De allra flesta av dessa brottsoffer (94 %) var minderåriga.

⁹ Av de utsatta var 18 % i gruppen 18-24 år, 18 % i gruppen 45-54 år, 12 % i gruppen 55-64 år och 2 % i gruppen 65 år och äldre.

Från brottsstatistiken för 2009-2016 framgår även att i fler än var femte fall (23 %) inom våld i hemmet och våld i nära relationer uppgavs offrets ex-make, ex-maka eller ex-sambo som den misstänkta våldsutövaren. De flesta (57 %) av dessa offer var i åldern 25-44 år¹⁰. Även syskon, barn till den utsatta eller andra personer som bott i samma hushåll som offret uppgavs som den misstänkta våldsutövaren.

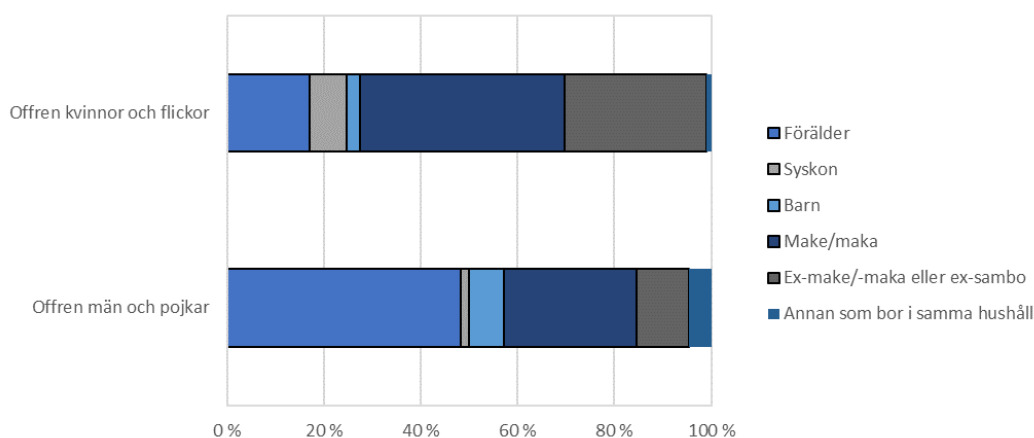
Figur 16. Antal offer för våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland 2009-2016 efter förhållandets natur mellan offret och den misstänkta

Källa: SC

Figur 17 visar att för män och pojkar var den misstänkta våldsutövaren oftast föräldern (48 % av brottsfallen), medan för kvinnor och flickor var den misstänkta våldsutövaren oftast make (42 % av brottsfallen) under 2009-2016.

Figur 17. Andel offer för våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland 2009-2016 efter förhållandets natur och kön

Källa: SC

¹⁰ Av de utsatta var 15 % i gruppen 18-24 år, 16 % i gruppen 45-54 år, 10 % i gruppen 55-64 år och 3 % i gruppen 65 år och äldre.

6 Förekomst av våld i nära relationer på Åland 2016

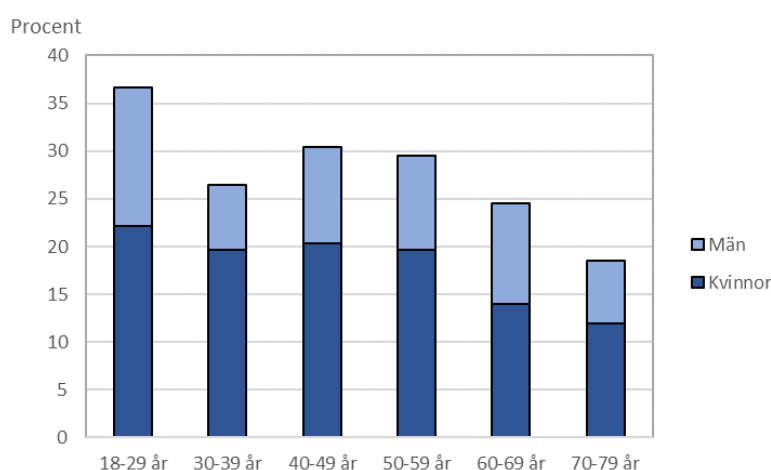
Förekomsten av våld i nära relationer kan vara svårt att beräkna från brottsstatistiken, eftersom statistiken omfattar endast våldet som har kommit till polisens kännedom. De som blivit utsatta för våld i nära relationer väljer dock ofta att inte anmäla våldet på grund av den emotionella makten som våldsutövaren har över den utsatta. Det är därmed viktigt att komplettera uppgifterna från brottsstatistiken med material från enkätundersökningar för att få fram en mer realistisk bild av förekomsten av våld i nära relationer på Åland.

6.1 Våld i nära relationer bland ålänningar

Enligt undersökningen *Våld i nära relationer på Åland 2017* har 28 procent av ålänningarna (18-79 år) blivit utsatta för våld i nära relationer i något skede av sitt liv. Det är mer vanligt att kvinnor (36 %) är utsatta för våld i nära relationer jämfört med män (20 %)¹¹.

De åldersfördelade resultaten (*Figur 18*) visar att utsatthet för våld i nära relationer i något skede av livet är vanligast bland de yngsta (18-29 år) och mest sällan förekommande bland de äldsta (70-79 år). Totalt 37 procent av de yngsta svarande har varit utsatta för våld i nära relationer i något skede av sitt liv, medan den motsvarande andelen var 19 procent bland de allra äldsta. Resultaten behöver betraktas som en miniminivå för utsatthet ur livstidssynvinkel, eftersom bland annat minneseffekterna påverkar resultaten för den beräknade förekomsten av våld i nära relationer¹².

Figur 18. Andel (%) svarande som varit utsatta för våld i nära relationer i något skede av sitt liv efter ålder och kön

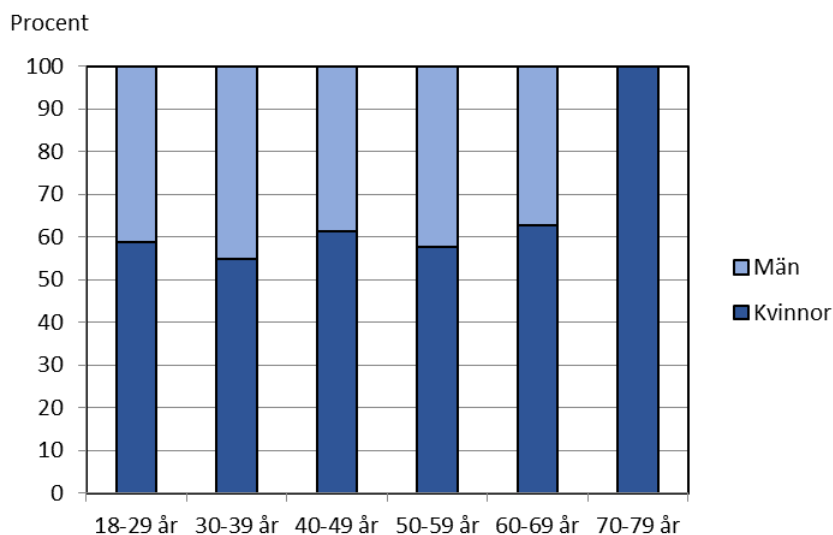
Källa: LR, 2017

¹¹ Viktade svar användes i analyserna. χ^2 -test: $\chi^2(2) = 18.18, p < .001$.

¹² Minneseffekterna i samband med traumatiserande händelser kan bland annat innebära att personen förträngt händelserna eller att personen undviker att tänka på våldet.

När utsatthet för våld i nära relationer begränsas till de senaste tolv månaderna visar resultaten att fler än var tionde ålänning (12 %) är bland de utsatta. Återigen är utsattheten för våld i nära relationer större bland kvinnor (16 %) jämfört med män (9 %). Från *Figur 19* framgår att andelen utsatta kvinnor är större än andelen utsatta män oberoende av åldersgrupp.

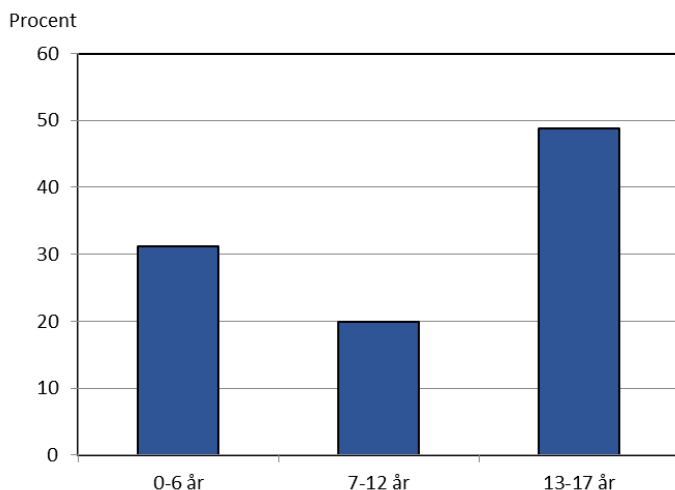
Figur 19. Fördelning av utsatthet (%) mellan kvinnor och män bland de i urvalet som blivit utsatta under de senaste tolv månaderna efter ålder

Källa: LR, 2017

Många av de utsatta vuxna bor i samma hushåll med ett eller flera barn. Totalt 34 procent av de som har blivit utsatta för våld i nära relationer under de senaste tolv månaderna rapporterar att de bor i ett hushåll där det finns minderåriga barn. Dessa barn var i genomsnitt 10 år gamla (se *Figur 20*). Det är viktigt att uppmärksamma att både direkt och indirekt utsatthet för våld i nära relationer är en riskfaktor för barnets hälsa och välmående.

Figur 20. Andel barn i samma hushåll som de utsatta under de senaste tolv månaderna efter ålder

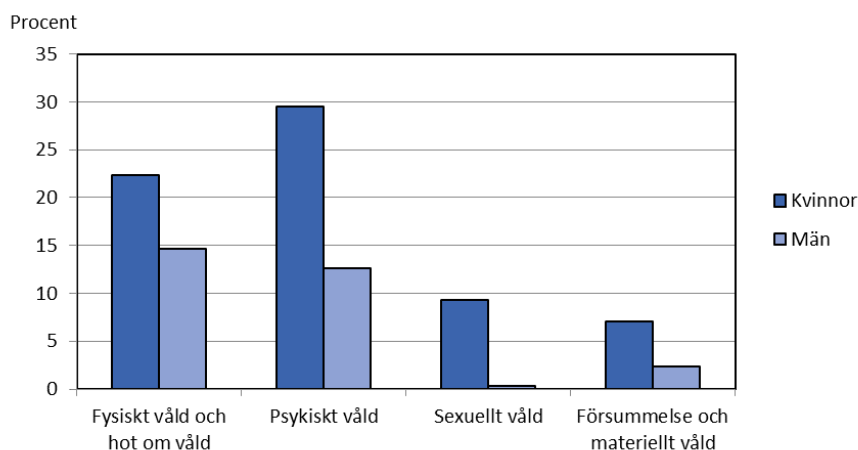
Källa: LR, 2017

6.2 Psykiskt våld är den vanligaste våldsformen

Resultaten i undersökningen *Våld i nära relationer på Åland 2017* visade att psykiskt våld är den vanligaste våldsformen bland de våldsutsatta (Figur 21). Totalt 21 procent av de svarande i undersökningen hade varit utsatta för psykiskt våld i något skede av sitt liv (30 % av kvinnorna och 13 % av männen¹³). Till psykiskt våld hör verbala kränkningar och skambeläggning samt försök till isolering och kontroll.

Fysiskt våld och hot om våld är den näst vanligaste våldsformen sett ur livstidsperspektiv (se Figur 21) med 18 procent utsatta (22 % av kvinnorna och 15 % av männen¹⁴). Fysiskt våld kan handla om örfilar, slag, sparkar, knuffar, stryptag och användning av olika vapen eller andra föremål, medan hot om våld kan riktas mot den utsatta och hennes/hans närstående eller husdjur. Hot om våld kan även riktas mot förövaren själv till exempel i form av hot om självmord.

Figur 21. Utsatthet (%) för våld i nära relationer i något skede av livet efter våldsform och kön

Källa: LR, 2017

Den tredje vanligaste våldsformen sett ur livstidsperspektiv är sexuellt våld. Totalt fem procent av de svarande i undersökningen hade varit utsatta för sexuellt våld i något skede av sitt liv (9 % av kvinnorna och mindre än 1 % av männen¹⁵). Sexuellt våld definieras i lagstiftningen som kränkningar och övergrepp med sexuella förtecken. Sexuellt våld kan handla om tvingande till sexuella handlingar av olika slag genom att hota eller hålla fast den utsatta eller sexuellt utnyttja en berusad person. Våldtäkt däremot definieras som en våldshandling i vilken en person tvingas till samlag genom våld eller hot om våld.

Likt sexuellt våld är försummelse och materiellt våld relativt sällan förekommande i samband med våld i nära relationer. Totalt fem procent av de svarande i undersökningen *Våld i nära relationer på Åland 2017* hade varit utsatta för försummelse och/eller materiellt våld vid något skede av sitt liv (7 % av kvinnorna och 2 % av männen¹⁶). Med försummelse avses handlingar där förövaren har

¹³ En signifikant könsskillnad; $\chi^2(1) = 21.05, p < .001$.

¹⁴ En signifikant könsskillnad; χ^2 -test: $\chi^2(1) = 4.76, p = .03$.

¹⁵ En signifikant könsskillnad; χ^2 -test: $\chi^2(1) = 20.10, p < .001$.

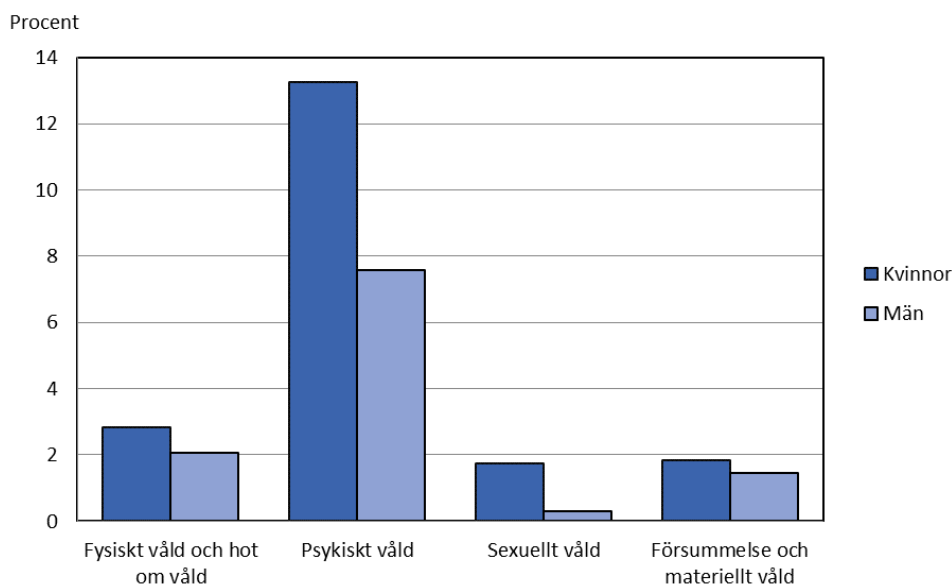
¹⁶ En signifikant könsskillnad; χ^2 -test: $\chi^2(1) = 5.33, p = .02$.

förhindrat den utsatta att äta, dricka eller ta medicin och liknande. Materiellt våld däremot kan handla om förövarens försök att kontrollera ekonomin och materiella tillgångar för att öka isoleringen och utsattheten hos den andra, vilket försvårar för den utsatta att lämna relationen.

Totalt 10,3 procent av de svarande i undersökningen *Våld i nära relationer på Åland 2017* hade blivit utsatta för våld i nära relationer under de senaste tolv månaderna. De vanligaste våldsformerna var relativt långt desamma som rapporterades för utsatthet i något skede av livet (se *Figur 22*). Psykiskt våld var den vanligaste våldsformen som både kvinnor (13 %) och män (8 %) hade blivit utsatta för. En stor majoritet (84 %) av de som hade blivit utsatta för våld i nära relationer under de senaste tolv månaderna hade upplevt psykiskt våld. De svarande angav oftast den nuvarande partnern (40 % av fallen) eller den före detta partnern (35 % av fallen) som våldsutövaren. I fler än var tionde fall (13 %) angavs även den egna föräldern som våldsutövare.

Fysiskt våld och hot om våld hade varit den näst vanligaste våldsformen bland utsatta under de senaste tolv månaderna. Totalt 2,4 procent av de svarande (2,8 % av kvinnorna och 2,1 % av männen) som hade blivit utsatta under de senaste tolv månaderna hade upplevt fysiskt våld eller hot om våld. Ungefär var femte (20 %) av de våldsutsatta under de senaste tolv månaderna hade upplevt fysiskt våld och/eller hot om våld. Som våldsutövaren nämndes oftast den före detta partnern (44 % av fallen) eller den nuvarande partnern (40 % av fallen). Även föräldrar, syskon och sambon uppgavs som våldsutövare.

Figur 22. Utsatthet (%) för våld i nära relationer i urvalet under de senaste tolv månaderna efter våldsform och kön

Källa: LR, 2017

Figur 22 visar att försummelse och materiellt våld är en relativt sällan förekommande våldsform. Totalt 1,6 procent av de våldsutsatta svarande under de senaste tolv månaderna hade blivit utsatta för försummelse och/eller materiellt våld. Kvinnorna

hade blivit något mer utsatta jämfört med männen (1,8 % av kvinnorna och 1,5 % av männen). Ungefär var tionde (13 %) av de svarande som hade blivit utsatta för våld i nära relationer under de senaste tolv månaderna hade upplevt försummelse och/eller materiellt våld. Återigen nämndes främst den nuvarande (43 % av fallen) eller den före detta partnern (50 % av fallen) som våldsutövaren¹⁷.

Sexuellt våld var den mest sällan förekommande våldsformen och endast en procent av de våldsutsatta under de senaste tolv månaderna hade upplevt sexuellt våld.

Figur 22 visar att kvinnorna var återigen mer utsatta jämfört med männen (1,7 % av kvinnorna och 0,3 % av männen). Totalt åtta procent av de som hade blivit utsatta under de senaste tolv månaderna hade rapporterat om sexuellt våld. I alla händelser av sexuellt våld uppgavs antingen den nuvarande (60 % av fallen) eller den före detta partnern (40 % av fallen) som våldsutövare.

¹⁷ Även en sambo nämndes som våldsutövare.

7 Våld i nära relationer bland äldre ålänningar

De äldre (65 år och äldre) anses ofta ha ökad risk för utsatthet för våld i nära relationer, eftersom sjukdomar och andra åldersförändringar bidrar till att personen blir mer beroende av andras hjälp. Bland annat fysiska och kognitiva funktionsnedsättningar samt samboende har identifierats som riskfaktorer för utsatthet¹⁸. I det här kapitlet kartlägger vi de äldres utsatthet för våld i nära relationer på Åland.

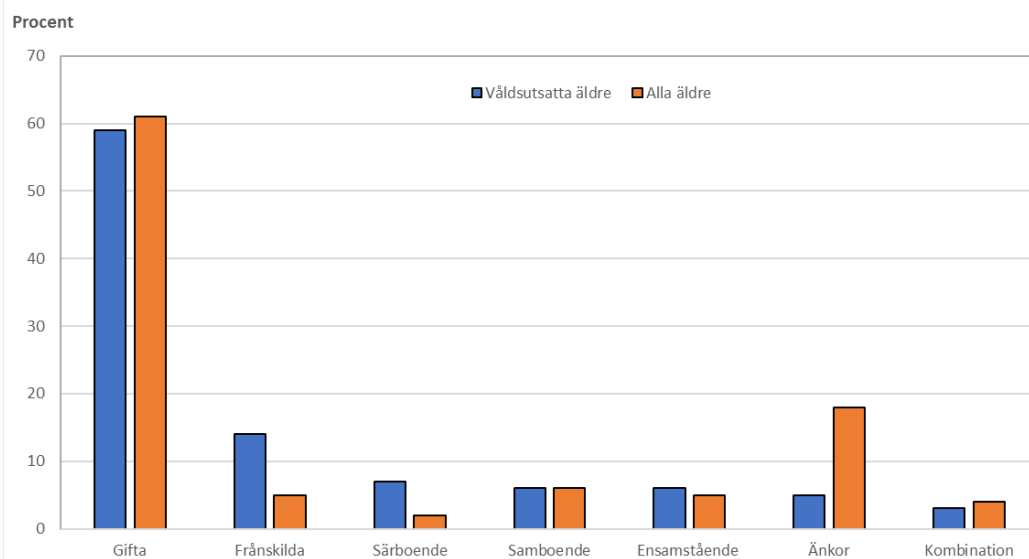
7.1 Utsatthetens natur bland de äldre

Den officiella brottsstatistiken för 2009-2016 visar att endast tio äldre (fem kvinnor och fem män) fanns bland offren för våld i hemmet och våld i nära relationer på Åland (se *Figur 11*). Eftersom brottsstatistiken endast innehåller de fall som har kommit till polisens kännedom, använder vi enkätmaterial från undersökningen *Hälsa och livskvalitet bland äldre män och kvinnor på Åland 2015* för att ge en mer omfattande bild av utsattheten bland de äldre. I undersökningen definieras våld som användning av fysiskt våld, makt eller hot som antingen leder till personskador, dödsfall eller psykisk skada (till exempel sexuella kränkningar, maktutövning och förolämpningar). Enligt undersökningens resultat hade tre procent av de äldre kvinnorna och en procent av de äldre männen blivit utsatta för våld i nära relationer under det senaste året.

Enkätmaterial innehåller även uppgifter om de äldres livssituation. Resultaten (se *Figur 23*) visar att de flesta äldre som hade blivit utsatta för våld i nära relationer under det senaste året var gifta (59 %). Cirka 14 procent av de utsatta äldre var fränskilda och resten var särboende (8 %), samboende (6 %), ensamstående (6 %), änkor (5 %) eller en kombination av de angivna alternativen (3 %). De flesta av de utsatta äldre uppgav att de bor i en bostad som man själv eller annan familjemedlem äger (82 %). Resten av de utsatta svarande rapporterade att de bor i en hyresbostad (10 %), servicehus/äldreboende (6 %) eller i ett annat boendetyper (1 %).

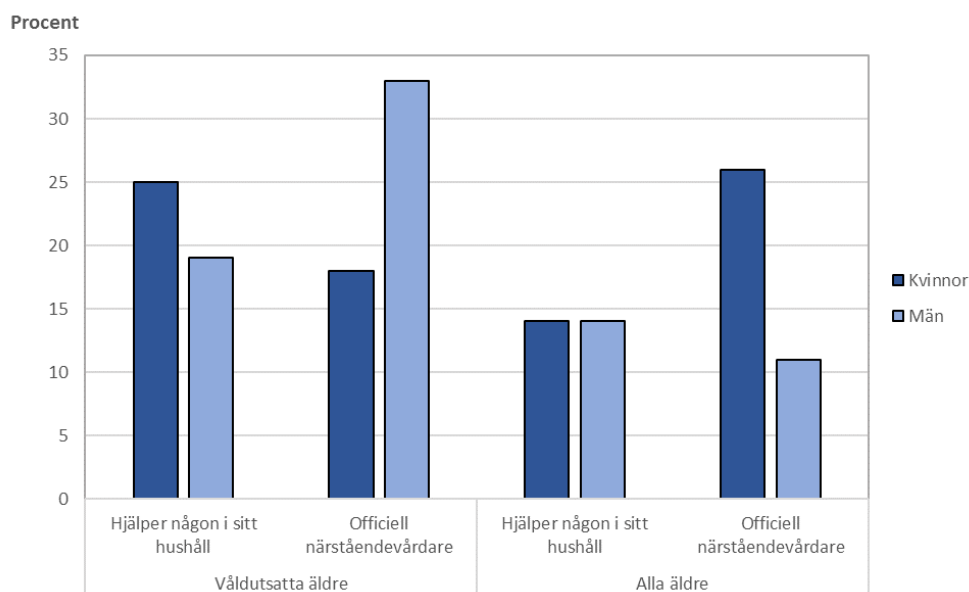
Enligt resultaten i undersökningen var det relativt vanligt att de äldre som hade blivit utsatta för våld i nära relationer under det senaste året hade hjälpt någon med nedsatt funktionsförmåga i sitt eget hushåll (se *Figur 24*). Totalt 24 procent av de våldsutsatta äldre (25 % av kvinnorna och 19 % av männen) rapporterade att de hjälper någon i sitt hushåll med vardagliga sysslor. Den motsvarande andelen var 14 procent bland alla äldre (14 % av kvinnorna och 14 % av männen). *Det är alltså mer vanligt för de våldsutsatta äldre att hjälpa någon med nedsatt funktionsförmåga i sitt hushåll jämfört med alla äldre. Dessutom är något mer vanligt för de våldsutsatta äldre kvinnorna att göra det jämfört med de våldsutsatta äldre männen.*

¹⁸ Hjalmarson & Norman, 2012.

Figur 23. Andel (%) våldsutsatta äldre (n = 80) och alla äldre (n = 3 490) efter civilstånd

Not: Utsatthet för våld i nära relationer rapporterades för det senaste året.

Källa: HÅ, 2016

Figur 24. Andel (%) våldsutsatta äldre och alla äldre som hjälper någon i sitt hushåll eller som är en officiell närståendevårdare efter kön

Not: Observera att frekvenserna för våldsutsatta kvinnor och män var mycket låga (1-13 personer).

Källa: HÅ, 2016

Även om en äldre hjälper någon med nedsatt funktionsförmåga i sitt hushåll, behöver det inte automatiskt betyda att personen får ersättning för det. En officiell närståendevårdare är en person som erhåller ekonomiskt stöd för att ta hand om en sjuk, invalidiserad eller åldrande närstående. Totalt 21 procent av de våldsutsatta äldre (18 % av kvinnorna och 33 % av männen) fungerade som officiella närståendevårdare. Den motsvarande andelen bland alla äldre var 19 procent (26 % av kvinnor och 11 % av män). *Det är alltså något mer vanligt att de våldsutsatta äldre fungerar som närståendevårdare jämfört med alla äldre. Dessutom är det mer vanligt för de*

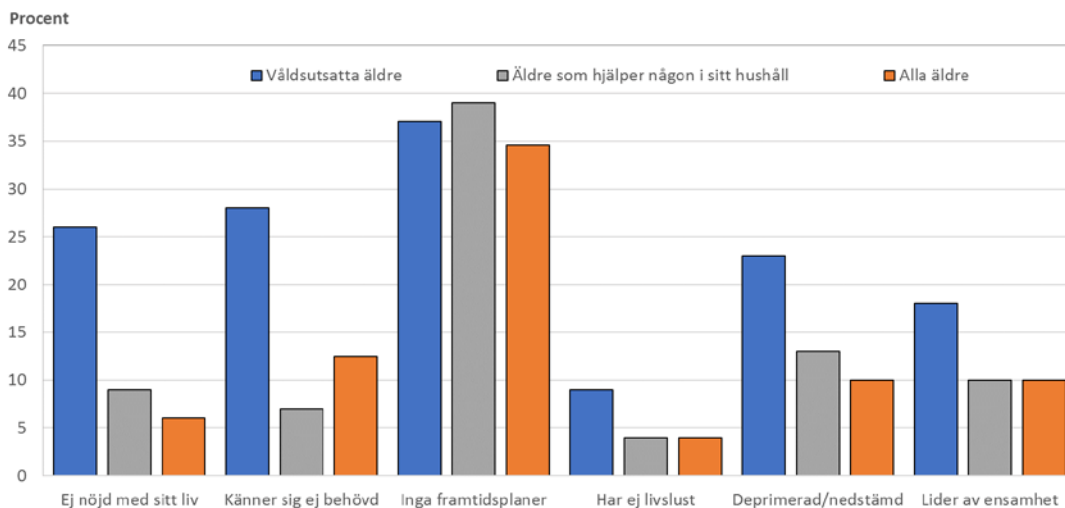
våldsutsatta männen att fungera som närstående vårdare jämfört med de våldsutsatta kvinnorna.

7.2 De utsatta och psykisk ohälsa

Att ta hand om någon med nedsatt funktionsförmåga i sitt eget hushåll kan vara tungt och belastande för den äldre. Om man dessutom är utsatt för våld i nära relationer sjunker den upplevda livskvaliteten ytterligare. Resultaten för den upplevda livskvaliteten rapporteras i tre svarsgrupper: bland de äldre som har blivit utsatta för våld i nära relationer under det senaste året, bland de äldre som hjälper någon med nedsatt funktionsförmåga i sitt hushåll och bland alla äldre. De äldres livskvalitet kartlades med hjälp av en skala som innehåller frågor om bland annat hälsa och välbefinnande¹⁹.

Figur 25 visar tydligt att de äldre som hade blivit utsatta för våld i nära relationer under det senaste året upplevde livskvaliteten som sämst jämfört med de äldre som tar hand om någon i sitt eget hushåll eller jämfört med alla äldre. Cirka var fjärde av de våldsutsatta äldre rapporterade att de inte kände sig behövda (28 %), att de inte var nöjda med livet (26 %) eller att de kände sig deprimerade eller nedstämda (23 %). Många av de våldsutsatta äldre led även av ensamhet (18 %) eller saknade livslust (9 %). Det enda området där alla tre svarsgrupper (våldsutsatta äldre, äldre som tar hand om någon i sitt hushåll och alla äldre) hade relativt jämna resultat handlade om framtidsplaner. Totalt sett och oberoende svarsgruppen upplevde var tredje av de äldre att de inte har planer inför framtiden.

Figur 25. Andel (%) äldre med dålig livskvalitet bland våldsutsatta äldre, äldre som hjälper någon i sitt hushåll och alla äldre

Not: Frekvenserna för de könsuppdelade uppgifterna var mycket låga och rapporteras därmed inte.

Källa: HÅ, 2016

¹⁹ I undersökningen *Hälsa och livskvalitet bland äldre män och kvinnor på Åland 2015* kartlades de svarandes livskvalitet med hjälp av frågorna i skalan för positiv livshållning (LOS; the Life Orientation Scale). För mer information om skalan, se t.ex. Fagerström, 2010.

De könsuppdelade resultaten visade att det var mer vanligt för de våldsutsatta äldre kvinnorna att rapportera om dålig livskvalitet jämfört med de våldsutsatta äldre männen. De våldsutsatta kvinnorna rapporterade oftare att de inte var nöjda med livet jämfört med de våldsutsatta männen (31 % respektive 11 %), att de kände sig deprimerade eller nedstämda (23 % respektive 21 %), att de led av ensamhet (18 % respektive 17 %) och att de saknade livslust (11 % respektive 5 %). Däremot rapporterade en större andel av de våldsutsatta äldre männen att de inte kände sig behövda jämfört med de våldsutsatta äldre kvinnorna (32 % respektive 26 %).

Enligt resultaten har de våldsutsatta äldre rapporterat om sämre livskvalitet jämfört med de äldre som tar hand om någon i sitt hushåll eller jämfört med alla äldre. *Figur 25* visar att de äldre som tar hand om någon med nedsatt funktionsförmåga i sitt hushåll i sin tur för vissa frågor har rapporterat om sämre livskvalitet jämfört med alla äldre. De äldre som hjälper någon i sitt eget hushåll rapportera oftare att de inte var nöjda med sitt liv (9 %) och att de kände sig något mer deprimerade eller nedstämda (13 %) jämfört med alla äldre (6 % respektive 10 %). För de äldre som hjälper någon i sitt hushåll var det dock mindre vanligt att inte känna sig behövda jämfört med alla äldre (7 % respektive 13 %).

Även bland de äldre som rapporterade att de tar hand om någon annan i sitt hushåll var kvinnornas livskvalitet sämre jämfört med männen. Kvinnorna rapporterade oftare att de inte var nöjda med livet (11 % av kvinnorna och 5 % av männen), att de kände sig deprimerade eller nedstämda (14 % av kvinnorna och 13 % av männen), att de led av ensamhet (18 % av kvinnorna och 17 % av männen).

Resultaten indikerar att både de äldre som hade blivit utsatta för våld i nära relationer under det senaste året och i vissa fall de äldre som hjälper någon med nedsatt funktionsförmåga i sitt hushåll har lägre livskvalitet jämfört med alla äldre. Det är därmed viktigt att kartlägga hur vardagen ser ut för de svarande som hör till båda svarsgrupperna (totalt 16 svarande). De problem och utmaningar som rapporterades av de flesta av de äldre som hade blivit utsatta för våld i nära relationer och som tog hand om någon i sitt eget hushåll handlade mestadels om den psykiskt påfrestande livssituationen. De flesta svarande:

- känner sig bundna av den närståendes problem (11 svarande)
- tycker att de får ta för mycket ansvar för väl och ve hos personen de tar hand om (11 svarande)
- känner ibland att de skulle vilja fly undan hela den situation som de befinner sig i (10 svarande)
- känner sig ibland sårade och arga på personen de tar hand om (10 svarande)
- känner sig besvärade av (10 svarande) eller kan ibland skämmas över den anhöriges uppförande (9 svarande)
- tänker att den närståendes problem har lett till att man inte kan göra det personen tänkt göra vid denna tid i livet (9 svarande)

Att uppmärksamma hälsofaktorer bland de äldre ålänningar som tar hand om en närstående i sitt hushåll regleras delvis av den aktuella lagstiftningen. Enligt lag om stöd för närståendevård (FFS 937/2005) ska kommuner vid behov ordna utbildning för närståendevårdare och vid behov ordna undersökningar av närståendevårdares välmående och hälsa. Det är viktigt att de äldre som hjälper någon med nedsatt funktionsförmåga i sitt hushåll eller fungerar som officiella närståendevårdare är medvetna om stödet som är tillgängligt för dem och känner till hur de kan ta emot hjälp i situationer som är psykiskt belastande.

7.3 Reflektioner om utsatthet för våld i nära relationer bland äldre ålänningar

Att räkna förekomsten av våld i nära relationer bland äldre ålänningar är en utmaning, eftersom resultatet påverkas av de definitioner och metoder som har använts i undersökningen. I undersökningen *Våld i nära relationer på Åland 2017* användes en bredare våldsdefinition som omfattade även försummelse och materiellt våld. Dessutom användes detaljerade beskrivningar i samband med frågorna om olika våldsformer²⁰. Resultaten i undersökningen visade att 15 procent av de äldre kvinnorna och två procent av de äldre männen hade blivit utsatta för våld i nära relationer under de senaste tolv månaderna. Utsattheten var med andra ord mer vanligt i våldsundersökningen jämfört med undersökningen *Hälsa och livskvalitet bland äldre män och kvinnor på Åland 2015* (utsattheten var 3 % bland de äldre kvinnorna och 1 % bland de äldre männen under det senaste året).

Slutligen behöver vi även uppmärksamma att resultaten som vi rapporterar i det här kapitlet har fokuserat på de äldre som tar hand om en närstående, trots att även de äldre som har en funktionsnedsättning och som tar emot närståendevård kan vara utsatta för våld i nära relationer. Enligt tidigare studier²¹ finns det ökad risk för utövning av våld bland de vårdare som lider av psykisk ohälsa (till exempel utmattning) eller alkoholism. Enligt resultaten ökar dessutom risken för vårdarens våldshandlingar om det inte finns tillräcklig hjälp att tillgå, om personen lever i en relation som är fylld med konflikter och om man har ett svagt socialt nätverk eller är socialt isolerad.

²⁰ Våldsformerna var: fysiskt våld och hot om våld, psykiskt våld, sexuellt våld samt försummelse och materiellt våld.

²¹ Se t.ex. Saveman, 2010.

Referenser

Boman, E. (2016). Hälsa och livskvalitet bland äldre män och kvinnor på Åland 2015 (HÄMKÅ15). Högskolan på Åland, Mariehamn.

Brå 2014:8. Brott i nära relationer. En nationell kartläggning. Brottsförebyggande rådet, Stockholm.

Fagerström, L. (2010). Positive life orientation – an inner health resource among older people. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 24, 349-356.

Hjalmarson, I. & Norman, E. (2012). Det slutar inte vid 65. En rapport om äldre våldsutsatta kvinnor. Länsstyrelsen i Stockholms län, rapport 2012:21.

Roos, S. (2017). Våld i nära relationer på Åland 2017. Ålands landskapsregering, Mariehamn.

Saveman, B-I. (2010). Våld i nära relationer bland äldre. I boken *Att fråga om våldsutsatthet som en del av anamnesen*, s. 139-145. NCK-rapport 2010:4. Nationell centrum för kvinnofrid, Uppsala.

Lag om stöd för närståendevård (FFS 937/2005)